

សារសម័យ
ព័ត៌មាន

វិទ្យា
សារសម័យ

ឆ្នាំទី ១៤ លេខទី ៤៤ មករា - ឧសភា ២០១៤ ISSN ១៥១៣-១០៥៧

14.5 X 21 c.m.

san 12 m.m

14.5 X 21 c.m.

หนังสือวิทยุสราญรมย์

ISSN ๑๕๑๓ - ๑๐๕ X

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๕๔ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๕

ที่ปรึกษา

ธานี ทองภักดี
เกษภา กตเวทิน
เกริกพันธุ์ ฤกษ์จ้านง

นายสถานีวิทยุสราญรมย์

คันสนีย์ สหัสสรังษี

บรรณาธิการ

สุวรรณมา พองสมุทร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

หทัยกานต์ ฤกษ์จ้านง
ศรีสุรัตน์ สุขวโรดม

คณะผู้จัดทำ

วนิดา พหลพลพยุหเสนา, กฤษฏีธิดา สุจิรา,
เสริมศรี นาคะวิโรจน์, บัญชา ธิโกศรี, บุญยรัตน์ แสงทอง,
ฐิติรัตน์ ธรรมสิทธิ์ชัย, อิดารัตน์ พงศ์ไชยยัง, หิรัญ สุวรรณเทศ,
รัฐภัทร์ เจริญทวีรัตน์, ศศิธร ธนนทา, วโรดม ขอินทรวงศ์

ภาพปก

หิรัญ สุวรรณเทศ

ออกแบบปกและรูปเล่ม

นิวัตร สาเกตอง

ประสานงานกองบรรณาธิการ

มนธิรี กรกำแหง

พิมพ์ที่

บจก.อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

หนังสือ “วิทยุสราญรมย์” รายสามเดือน

จัดทำโดย

สถานีวิทยุสราญรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๐๓-๕๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๒๔๓-๕๐๙๓

ผู้สนใจสามารถติดต่อขอรับหนังสือและส่งข้อเขียนมาให้พิจารณาตามที่อยู่ข้างต้น

สารบัญ

หนังสือวิทยุสารานุกรมย์

ISSN ๑๕๑๓ - ๑๐๕ X

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๕๔ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๕

- ๖ ถ้อยแถลง
- ๑๑ พระผู้มีเมตตาท่วมทันพระหฤทัย
- ๒๑ ครบรอบ ๑๒๐ ปี วันพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
- ๓๑ เศรษฐกิจพอเพียง
- ๓๗ แนะนำแหล่งท่องเที่ยวอินเดียในภาคกลาง สถูปสาณูจี
(Sanchi Stupa)
- ๕๑ พรหมวิหาร ๔
- ๕๕ ความสุข

๖๑ นบพระที่จ้อใบ้

๘๘ Into THE LAND OF BLOOMS :
ทำไมคนตัดช้ถึงรักดอกไม้้นัก

๙๘ สิ่งที่เรานึกไม่ถึงในท้องทะเล

๑๐๖ เมือง่วนสุนบุกตลาดแดนมังกร

๑๒๗ อะไรคือ “Rio+๒๐”

๑๔๙ โโก-รง โโก โร...ภูเขไฟในแทนซาเนีย

๑๖๙ ย่ำบ้านเกิด โอมาร์ คัยยัม

๑๗๗ ทำอย่างไรจึงจะเก่งภาษาอังกฤษ

๑๘๕ เมื่อ “อ้วน” เป็นวาระแห่งชาติ

๑๙๕ “เลิดเรอบัน”...อุทยานแห่งชาติทะเลบัน

๒๐๒ เรื่องเล่าจากสำนักงานหนังสือเดินทางเมืองกลาง

๒๐๙ ท้ายเล่ม

ถ้อยแถลง

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่านหนังสือ วิทยุสาราณรมย์ ทุกท่าน

หนังสือวิทยุสาราณรมย์ฉบับที่ ๕๔ เดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๕๕ ที่อยู่ในมือท่านขณะนี้ จะเป็นฉบับสุดท้ายของดิฉัน ในบทบาทผู้อำนวยการกองวิทยุกระจายเสียง/นายสถานีวิทยุสาราณรมย์ และก็เป็นฉบับสุดท้ายของคุณ สุวรรณฯ ฟองสมุทร บรรณาธิการของหนังสือเล่มนี้เช่นกัน จบจากหนังสือฉบับนี้ ดิฉันและคุณสุวรรณฯ ก็ต้องไปรับบทบาทใหม่ในหน่วยงานอื่นของกระทรวงการต่างประเทศ

ในช่วงที่ผ่านมา ดิฉันและทีมงานทุกคน ได้พยายามปรับปรุงหนังสือวิทยุสาราณรมย์และการดำเนินงานโดยรวมของกองวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุสาราณรมย์ เพื่อรับมือกับพัฒนาการใหม่ๆ ของงานประชาสัมพันธ์สาธารณะ และการผสมผสานการใช้สื่อรูปแบบต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งการใช้ social media ทั้งนี้ เราได้จัดการสัมมนาให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของกระทรวงฯ ในด้านการต่างประเทศและในมิติการประชาสัมพันธ์ ในหัวข้อ “การประชาสัมพันธ์สาธารณะในโลกยุคไร้พรมแดน” เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕ เพื่อระดมสมองและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ ด้วย โดยสามารถติดตามย้อนหลังได้ที่ www.youtube.com/user/mfathailand

ดิฉันซาบซึ้งในไมตรีจิตที่ท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ และผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุสราญรมย์ได้มีไปรษณียบัตร/จดหมาย ไปถึงกองบรรณาธิการและผู้จัดรายการของสถานีฯ ตี ชม และให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ดิฉันและทีมงานทุกคนมีขวัญกำลังใจในการผลิตหนังสือและรายการวิทยุที่ไม่เพียงแต่ให้สาระบันเทิง แต่ยังช่วยจรรโลงใจทุกท่าน

ในนามของคณะผู้จัดทำหนังสือวิทยุสราญรมย์ ดิฉันรู้สึกซาบซึ้งในพระกรุณาของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นล้นพ้น ที่ได้ประทานพระนิพนธ์ “**พระผู้มีเมตตาทัมทันพระหฤทัย**” ลงพิมพ์ในหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับแรกของปี พ.ศ. ๒๕๕๕ อันเป็นปีแห่งการเฉลิมฉลองพุทธชยันตี ๒,๖๐๐ ปี แห่งการตรัสรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และนับว่าเป็นความบังเอิญที่นักเขียนหลายท่านต่างพร้อมใจกันนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ว่าจะเป็นคุณสุนทร สุนศิริ อาจารย์สอนพระอภิธรรม มุลินธิแนบ มหานิรานนท์ ที่กรุณามอบข้อเขียนเรื่อง “**พรหมวิหาร ๔**” คุณวัฒน์ชัย นิรันดร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกงสุลของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองกัลกัตตา ที่เสนอเรื่องราวความเป็นมาของ “**สถูปสาญจี**” แหล่งท่องเที่ยวของอินเดียในภาคกลาง คุณชลทิพา วิญญูณาวรรณ นักเขียนประจำของเรา ที่เสนอเรื่องของ “**ความสุข**” รวมทั้งคุณสุวรรณา พองสมุทร ที่นำเสนอเรื่อง “**นบพระที่งอไ้**” ที่ทำให้เราได้อีกแง่มุมหนึ่งของพระพุทศศาสนาที่ต่างไปจากพระพุทศศาสนาที่เรารู้จักกันในประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะมีส่วนปลีกย่อยที่แตกต่างไป แต่แก่นแท้ก็คือความเมตตากรุณาที่ต้องการจะปลดปล่อยความทุกข์ให้แก่มวลมนุษยชาติ

หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ ขอแนะนำ “**เศรษฐกิจพอเพียง**” ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทาง

การดำเนินชีวิตซึ่งไม่เพียงแต่พสกนิกรของพระองค์เท่านั้นที่ได้รับประโยชน์ จากปรัชญาดังกล่าว แม้ต่างชาติเองก็นำไปปรับใช้และประสบความสำเร็จ มาแล้ว จึงควรที่คนไทยจะได้รับรู้แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน และน้อมนำไปปฏิบัติและปรับใช้กัน

ท่านผู้อ่านคะ

ในโอกาสครบ ๑๒๐ ปี แห่งวันพระราชสมภพของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือในชื่อ UNESCO ที่รู้จักกันดีในไทย ได้ประกาศยกย่องให้ทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์การแพทย์ การพยาบาลและการสาธารณสุข คุณณรงค์ บุญเสถียรวงศ์ ก็ได้ค้นคว้าและเรียบเรียงพระราชประวัติ และ พระกรณียกิจในการสร้างความเจริญด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ของพระองค์ท่านให้เป็นที่รับรู้กันกว้างขวางยิ่งขึ้น

ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ มิถุนายน ศกนี้ จะมีการประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วย การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า การประชุม “Rio + ๒๐” ที่เมืองริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล คุณบุญยรัตน์ แสงทอง จะบอกเล่าถึง การประชุมดังกล่าว ทำไมถึงต้องเป็น “Rio + ๒๐” และแน่นอนที่สุด สิ่งประเทศไทยจะได้รับจากการประชุมครั้งนี้ นอกจากนี้ คุณณัฐสุดา เมตตาประเสริฐ จะมาเล่าถึงอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของไทยในเวที ระหว่างประเทศใน “สิ่งที่เรานึกไม่ถึงในท้องทะเล”

สำหรับนักธุรกิจที่สนใจจะไปลงทุนในประเทศจีน ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยใน จีน (BIC) ณ นครกว่างโจว จะได้มาชี้แนะช่องทางในการลงทุนในประเทศจีน โปรดติดตามได้จาก “เมืองวนสุนบุกตลาดแดนมังกร”

ท่านผู้อ่านหลายๆ ท่าน คงจะข้องใจเมื่อเห็นสำนักงานหนังสือเดินทางในหลายๆ จังหวัด **คุณเบญจมาภรณ์ ทับทอง** หัวหน้าสำนักงานหนังสือเดินทางที่จังหวัดภูเก็ต จะมาชวนไขว่ นอกจากเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอหนังสือเดินทางให้แก่ประชาชนไทยในต่างจังหวัดแล้ว สำนักงานหนังสือเดินทางในต่างจังหวัดยังมีภารกิจอะไรอีกบ้าง

ดิฉันสามารถกล่าวได้ว่า หนังสือวิทยุสารณรมย์ฉบับนี้จะเปิดโลกทัศน์ที่ไกลเกินกว่าประเทศไทยให้แก่ท่านผู้อ่าน นอกเหนือจาก “**สถาปนาญจี**” และ “**นบพระที่ง่อไ้**” ที่เกริ่นมาก่อนหน้านี้ ยังมีเรื่องราวของ “**โก-รง โกรโรภูเขาไฟในแทนซาเนีย**” ในทวีปแอฟริกา ที่อดีตผู้อำนวยการกองวิทยุกระจายเสียงและนายสถานีวิทยุสารณรมย์ คุณสุภาศิริ อมาตยกุล นำเสนอคุณชาครีย์นรทิพย์ เสวิกุล ทายาทของคุณประภัสสร เสวิกุล อดีตบรรณาธิการคนแรกของหนังสือวิทยุสารณรมย์ และศิลปินแห่งชาติปีล่าสุด ได้ไป “**ย้ายบ้านเกิด โอมาร์ คัยยัม**” เพื่อให้ท่านได้สัมผัสศิวีเอกของโลกชาวเปอร์เซียเจ้าของกวีนิพนธ์ “**รูไบยัต**” ที่บทกวีบทหนึ่งคือที่เราจำกันดี คือ

*“ดูหนึ่งตุละคร แล้วย้อนดูตัว
ข้าอราน่าหัว เต็นย้อย่างฝัน
ดอกเอ๋ยดอก เจ้าดอกทานตะวัน
ละครคนละครชั้น ประชันกันสนุกเอย”*

ในขณะที่คุณกฤษฏีธิดา สุจิรา ก็จะมาไขข้อข้องใจว่า “**ทำไมคนตัดซ์ถึงรักดอกไม้้นัก**” จนทำให้เนเธอร์แลนด์เป็นตลาดไม้ดอกไม้มีชื่อเสียงของโลกในปัจจุบัน

อีก ๓ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน หลายๆ คนคงกังวลเกี่ยวกับการปะทะสังสรรค์กับเพื่อนบ้านเราในอาเซียน เพราะภาษาที่จะใช้เป็นภาษากลางคือภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ใช่ภาษาแม่ของเรา และเราก็ไม่

สันทัศน์ัก คุณอาทิตย์ รุ่งสว่าง จะมาแนะนำเคล็ดลับว่า “**ทำอะไรจึงจะเก่งภาษาอังกฤษ**” เพื่อเตรียมความพร้อมในเรื่องภาษาให้กับเรา

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องราวน่าสนใจเกี่ยวกับสุขภาพ และการท่องเที่ยว ซึ่งคุณฐิติรัตน์ ธรรมสิทธิ์ชัย จะมาแนะนำ “**เล็ดเรอบัน**” ... อุทยานแห่งชาติ ทะเลบัน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่มีความงดงามให้ท่านผู้อ่านได้รู้จักกันค่ะ

อ่านหนังสือวิทยุสารานุกรมย์แล้ว อย่าลืมติดตามรายการสาระความรู้ และการต่างประเทศทางสถานีวิทยุสารานุกรมย์ ที่ AM ๑๕๗๕ kHz ตลอดจน Facebook และ YouTube ด้วยนะคะ และท่านสามารถรับฟังรายการวิทยุ และชมรายการ “**สายตรงบัวแก้ว**” และสาระอื่นๆ ทาง YouTube ย้อนหลังได้ที่ www.mfa.go.th/saranrom ค่ะ

ดิฉันหวังว่าท่านผู้อ่านทุกท่านคงได้รับทั้งความเพลิดเพลินและสาระ จากหนังสือวิทยุสารานุกรมย์ฉบับนี้เช่นเคยค่ะ

ท้ายนี้ ดิฉันขอขอบคุณอีกครั้งสำหรับกำลังใจและมิตรจิตของท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสารานุกรมย์ และ ท่านผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุสารานุกรมย์ทุกท่าน และลาก่อน จนกว่าจะพบกันใหม่ค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี

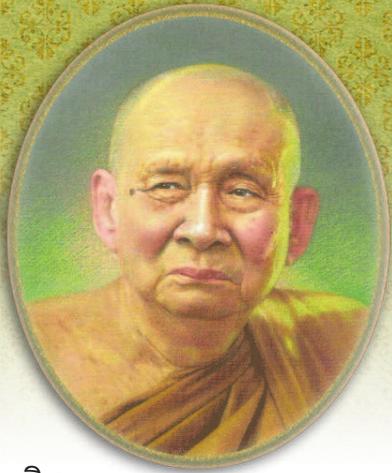

(นางคันสนีย์ สหัทสะรังษี)

นายสถานีวิทยุสารานุกรมย์

พระผู้มีเมตตา ท่วมทับพระหฤทัย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริณายก

พระผู้มีเมตตาแผ่ไพศาลทั่วทุกสารทิศ

อันความเมตตามีอยู่ในผู้ใด หรือผู้ใดเป็นผู้มีเมตตา เมตตานั้นจะไม่มีขอบเขตเฉพาะในผู้ที่เป็นที่รักที่ชอบใจของตนเท่านั้น แม้ผู้อื่นเมตตาแท้จริงก็จะแผ่ไปครอบคลุมถึงได้ ดังที่ว่าจะมีเมตตาที่แท้จริงเกิดขึ้นกับคนเป็นจำนวนมาก เป็นที่ประจักษ์แก่จิตใจตนเอง

เมื่อเมตตาเกิดขึ้น กรุณาจะตามมาพร้อมกัน

ในกรณีที่ได้รู้ได้เห็นเรื่องราวของผู้ควรได้รับความเมตตากรุณาทั้งหลาย เช่น เรื่องของเด็กขาดอาหารที่มีร่างกายซูบผอมเห็นแต่กระดูก ความเมตตาที่มีอยู่แม้เพียงในบรรดาผู้เป็นที่รักที่ชอบพอ ก็ขยายออกไปได้ถึงเด็กผู้เคราะห์ร้าย นำเมตตาเหล่านั้น นั้นเพราะเมตตามีอยู่จริงในจิตใจ อาจจะไม่กว้างขวางนัก ในระยะเวลาหนึ่ง หรืออาจจะในเมื่อยังไม่มีอะไรเกิดขึ้นให้ความเมตตาแผ่ออกไป เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นให้เมตตากระเทือน เมตตาก็จะแผ่ออกไปทันทีอย่างอัตโนมัติ มีผลให้กรุณาตามมาพร้อมกัน กรุณาว่าจะช่วยอย่างไรดีหนอ จะช่วยอย่างไรดี

สำหรับผู้ไม่มีเมตตาอยู่ในจิตใจ ย่อมไม่หวั่นไหว แม้ได้รู้ได้เห็นเรื่องราวของผู้ควรได้รับความเมตตากรุณา แม้นักหนามากมายเพียงไร นี้ก็น่าจะนำมาส่องให้เห็นจิตใจตนได้ว่ามีเมตตาเพียงไรหรือไม่

พระผู้มีเมตตาท่วมทับพระหฤทัย : ๑๑

พระเมตตาของพระพุทธองค์ ลึกซึ้งจริงพระหฤทัย

เมตตาที่แท้จริงในใจนั้นสั่งสมให้มากขึ้นได้ แผ่ขยายให้กว้างใหญ่ได้ จนถึงไพศาลไปทั่วโลกได้ พระพุทธองค์ทรงเป็นพยานยืนยันความจริงนี้แล้ว ทรงอบรมพระเมตตาหลากหลายกับกัลป์ จนได้ทรงบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นพระพุทธเจ้า เป็นความจริงที่พึงยอมรับ คือพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ได้เป็น สมเด็จพระบรมศาสดา ตั้งพระพุทธศาสนาขึ้นได้ เพราะพระเมตตาพระกรุณา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดจริงๆ

พระเมตตากรุณาของพระพุทธองค์เป็นความรู้สึกลึกซึ้งจริงพระหฤทัย ไม่มีอะไรอื่นอาจลบล้างให้บางเบาได้ ความเหน้อยากลำบากตรากตรำ พระวรกาย แม้มากมายหนักหนาก็ไม่ทำให้ทรงเปลี่ยนพระหฤทัยกลับคืนสู่ ความพรั่งพร้อมที่ร่อยุ่

ทรงมุ่งมั่นแสวงหาทางช่วยสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ โดยมีทรงพ่ายแพ้ให้แก่ อำนาจเย้ายวนใดๆ ทั้งสิ้น พระมหากรุณาขณะได้ทุกสิ่งทุกอย่าง

เหตุแห่งความสำเร็จอันยิ่งใหญ่

พระมหากรุณาของพระพุทธเจ้าเป็นเหตุแห่งความสำเร็จยิ่งใหญ่ที่สุด เหนือความสำเร็จใดๆ ที่เคยมีมา ไม่ว่าความสำเร็จของใครทั้งนั้น กรุณาของผู้ใด ก็ตามย่อมให้ความสำเร็จได้เช่นเดียวกัน ตามควรแก่ความกรุณานั้นๆ

จึงพึงเห็นความสำคัญของความกรุณาอย่างยิ่ง ปลุกฝังให้มั่นคงในจิตใจจน ทำความเข้าใจให้ถูกต้องว่าความเมตตากรุณามีได้ให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นเท่านั้น แต่จะให้ประโยชน์แก่ตนด้วย และตนจะได้รับก่อนใครทั้งหมด

พระมหากรุณาของพระพุทธเจ้าไม่เคยขาดสาย ไม่เคยว่างเว้น พระมหากรุณานำให้เสด็จออกทรงพระผนวช และเมื่อทรงพระผนวชแล้ว ก็ทรง ย่อมทุกข์ยากลำบากนับจนถึงที่สุดทุกวิถีทาง ทรงทำทุกอย่างแม้แทบจะทรงรักษา พระชนม์ชีพไว้ไม่ได้ เพียงด้วยทรงหวังว่าแต่ละวิธีนั้นอาจจะเป็นทางนำไปสู่ความ

พันทุกข์ของสัตว์โลก พระมหากรุณาบัญชาพระหฤทัยอยู่ตลอดเวลาให้ทรงพากเพียร
ทำทุกวิถีทางที่ทรงหวังว่าจะเป็นเหตุให้ทรงยังความไม่มีทุกข์ให้เกิดได้

พระผู้มีเมตตาท่วมนั้นพระหฤทัย

พระมหากรุณาของพระพุทธเจ้าปรากฏชัดเจนจนบังเกิดเป็นผลสำเร็จ
ยิ่งใหญ่ เริ่มด้วยที่ทรงเห็นคือทรงเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย ตามมาด้วยทรงคิด
อันประกอบด้วยพระเมตตา คือทรงคิดถึงสัตว์โลกทั้งปวงที่มีได้ทอดพระเนตรเห็น

แต่ด้วยพระเมตตาทรงคิดถึงได้ ทรงคิดถึงได้ดังทอดพระเนตรเห็น
ความทุกข์ทรมานนั้นจริง ดังมาปรากฏเบื้องพระพักตร์ เช่นเดียวกับคนแก่
คนเจ็บ คนตาย ที่ได้ทอดพระเนตรนั้น ที่เกิดความคิดอันประกอบพร้อมด้วย
พระเมตตา คือพระมหากรุณา ทรงปรารณายิ่งนักที่จะช่วยเหลือเหล่านั้น
จะต้องทรงช่วยให้ได้ ทรงมุ่งมั่นเช่นนี้

ผู้มีปัญญา มีจิตใจละเอียดอ่อน เมื่อมาระลึกถึงพระพุทธองค์ตามความ
เป็นจริง เห็นถนัดชัดเจนนิงพระหฤทัยอันเต็มเปี่ยมด้วยพระมหากรุณา ย่อมปิติ
ตื่นตันและภาคภูมิใจเป็นล้นพ้น ที่ได้มารู้จักพระองค์ แม้เพียงจากพระพุทธประวัติ

แม้เพียงจากพระธรรมคำสอน แม้ไม่มีวาสนาได้เห็นพระพักตร์ ได้สดับพระสุรเสียง ทรงปลอบโยนอบรมให้ผู้มีชีวิตขึ้นชมระทมทุกข์ได้ผ่อนคลาย ให้ได้เห็นแสงสว่างส่องทางระหว่างวนเวียนระหกระเหินอยู่ในสังสารวัฏ

ผู้ปรารถนามงคลแก่จิตใจ

พึงระลึกถึงพระเมตตาของพระพุทธองค์

การระลึกถึงพระพุทธองค์เช่นนี้ เป็นพุทธานุสติที่จักเป็นคุณสูงยิ่งแก่จิตใจ ความสุขพ้นคำพรรณนาใดจักเกิดมี จึงเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกหรือผู้ปรารถนาความเป็นมงคลแก่จิตใจ พึงพยายามให้ไปเป็นสมบัติพิเศษแห่งตนทุกคน

พระเมตตาของพระพุทธองค์ สุดพรรณนาได้

อันภาษาสำหรับทุกคนไม่เหมือนกัน อย่างหนึ่งอาจเป็นความประทับใจอย่างลึกซึ้งสำหรับคนหนึ่งหรือหมู่คณะหนึ่ง แต่ไม่เป็นสำหรับอีกคนหนึ่งหรืออีกหมู่คณะหนึ่ง ทั้งๆ ที่มุ่งในสิ่งเดียวกัน และในความหมายเดียวกัน

ดังนั้น เมื่อนึกถึงพระพุทธองค์ จึงคงต้องมีการนึกที่ไม่เหมือนกัน ใช้การบรรยายความรู้สึกนึกคิด ที่ไม่เหมือนกัน

บางคนใช้ว่า.....พระพุทธองค์สูงส่งนัก

บางคนใช้ว่า.....พระพุทธองค์น่ารัก

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

บางคนใช้ว่า.....พระพุทธรองค์ดี ไม่มีใครเทียบได้
บางคนใช้ว่า.....รักพระพุทธรองค์ที่สุด
บางคนใช้ว่า.....คิดถึงพระพุทธรองค์ทุกลมหายใจเข้าออก
บางคนใช้ว่า.....พระพุทธรองค์ทรงฉลาดที่สุดในโลก ฉลาดกว่ามนุษย์และ
ฉลาดกว่าเทวดาด้วย

บางคนใช้ว่า.....จะหาใครรักเรารักโลกเท่าพระพุทธรองค์ไม่มีแล้ว

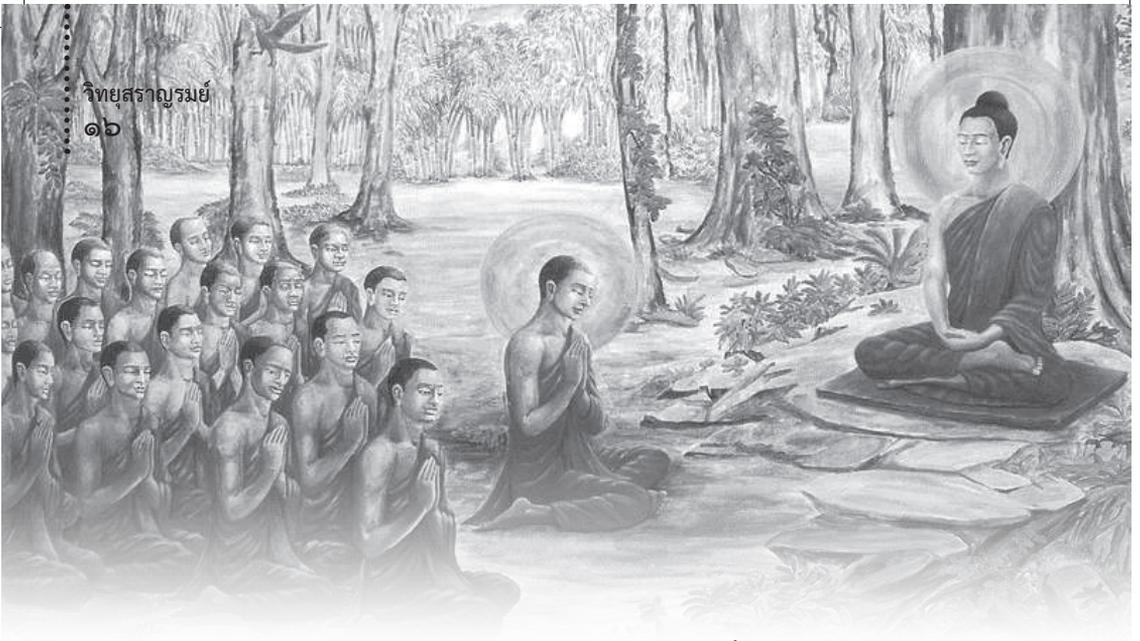
คำพรรณนาความรู้สึกของมนุษย์นั้นมีมากมายมากกว่าที่นำมาใช้เป็น
ตัวอย่างหลายเท่านี้ ฉะนั้น ไม่ควรคำนึงถึงคำที่ต่างคนต่างนำมาใช้และโต้เถียง
ให้บาดหมางกัน เพียงให้เกิดความซาบซึ้งจับใจจริงเท่านั้นเป็นอันถูกต้อง
เป็นอันยังประโยชน์ให้เกิดได้ทั้งแก่ตนเอง และอาจจะแผ่ไกลไปถึงผู้ที่มีความ
เข้าใจในถ้อยคำที่นำมาใช้ตรงกัน พึงเห็นความสำคัญให้ถูกต้อง จึงจะไม่เป็นโทษ
จึงจะสำเร็จประโยชน์ในการเทิดทูนพระพุทธรศาสนา

พระเมตตากรุณาจักให้ผลจริง

ตราบเท่าที่ยังไม่พากันละเอียดทอดทิ้งคำสอน

อันการระลึกถึงพระมหากรุณาของพระพุทธรองค์นั้น ไม่ว่าจะหยิบยก
เรื่องใดขึ้นมาก็ตาม แม้ใช้ความประณีตละเอียดอ่อนแห่งจิตใจในการคิดนึก
ย่อมได้ความรู้สึกจริงใจว่าทุกเรื่องแสดงแจ้งชัดถึงพระมหากรุณา การทรงสละ
พระสถานภาพที่สูงสุดลงสู่ความเป็นผู้ขอที่ยากแค้นแสนเข็ญนี้ ก็เป็นพระมหา-
กรุณาที่ยิ่งคิดไปก็ยิ่งเป็นหนี้พระมหากรุณา ที่ยังพอจะหาความสุขกันได้บ้างใน
ท่ามกลางความทุกข์ทั้งโลกนี้ ก็มีใช้เพราะอะไรอื่น เพราะพระมหากรุณาของ
พระพุทธรองค์แท้ๆ ที่ทรงมุ่งให้เกิดประโยชน์ ให้ความเมื้อกูกุลและให้ความสุขแก่
โลก จึงทรงมุ่งมั่นแสวงหาทางจนทรงพบและทรงแสดงไว้ให้สัตว์โลกที่กรรมชั่ว
ไม่หนักจนเกินไปพากันได้รับอยู่ ได้เป็นสุขแจ่มใสอยู่ พึงนึกไว้ให้เสมอใน
พระมหากรุณานี้ ที่เป็นจริง ให้ผลแล้วจริงและจะให้ผลจริงตลอดไปตราบเท่าที่
ยังไม่พากันละเอียดทอดทิ้งคำสอนของพระพุทธรองค์

พระผู้มีเมตตาท่วมทันพระหฤทัย : ๑๕

เมื่อพระพุทธองค์เสด็จออกจากเวียงวังใหม่ๆ นั้น ยังทรงติดอยู่กับความ
พรั่งพร้อมงดงาม พระกระยาหารที่ทรงขอได้ด้วยคารอกรอรับบาตรนั้น มิได้เป็น
อาหารที่ได้รับการตกแต่งมาอย่างประณีตในภาชนะงดงามเช่นที่ทรงเคยใน
ปราสาทราชวัง แต่กลับเป็นอาหารที่ปนเปก้นมาในภาชนะเดียว นึกภาพก็คง
เข้าใจด้วยกันทุกคนว่าเป็นสิ่งน่ารังเกียจเพียงไร สำหรับท่านผู้เคยอยู่ในเครื่อง
แวดล้อมสูงส่งที่สุดเช่นพระพุทธองค์

ทรงเสียสละตนเองเพื่อชาวโลกทั้งมวล

ในพุทธประวัติกล่าวว่า เมื่อทอดพระเนตรเห็นลักษณะของอาหารที่ทรง
เตรียมจะเสวย ประทับ เปิดออกแล้วตั้งพระหฤทัยจะเสวยแล้ว แต่ก็เสวยไม่ได้
แม้จะให้ได้ความเข้าใจความรู้สึกของพระพุทธองค์ ก็ให้ทดลองด้วยตนเองได้

ไม่ถึงกับต้องหาของจริงมาเตรียมรับประทานก็ได้ เพียงนึกภาพอะไรต่อมิ
อะไรที่ปนเปก้นอยู่ในจานอาหารพร้อมทั้งสี กลิ่น และรูปร่างของอาหารเหล่านั้น
ที่ทรงได้มาจากคนยากคนจนทั้งสิ้น ก็คงได้ความรู้สึกในอาหารนั้นเพียงพอจะทำ
ให้เข้าถึงพระหฤทัยของพระพุทธองค์ น่าจะซาบซึ้งในพระมหากรุณาที่ทรงยอม
เสียสละถึงเพียงนั้น เพื่อผู้ที่มีใจพระญาติพระวงศ์ แต่เพื่อโลกเพื่อเราทั้งหลาย

ทรงมุ่งมั่นประทานความพ้นทุกข์แก่สัตว์โลก

เมื่อเสด็จอยู่ในเวียงวัง พระพุทธองค์ทรงพร้อมพร้งด้วยความสะดวกสบาย รื่นทั้งหลายมิได้ไต่ ไรทั้งหลายมิได้ตอม ทรงอยู่ในความทะนุถนอมกล่อมเกลี้ยง เพียงอยู่ในสวรรค์วิมาน แต่เมื่อทรงมุ่งมั่นจะประทานความพ้นทุกข์ให้แก่สัตว์โลก ทั้งหลาย ก็ทรงยอมลำบากตรากตรำพระวรกายไม่ย่อท้อ เป็นไปเช่นที่เรียกว่า นอนกลางดินกินกลางทราย ที่นอนหมอนมุ้งมิได้มี

ผู้รับทราบเรื่องนี้เพียงผ่านไป ย่อมไม่ได้รับความซาบซึ้ง ย่อมไม่เข้าถึง พระหฤทัยว่ายิ่งใหญ่หนักหนา ควรแก่ความบูชาเทิดทูนเหนือผู้ใดอื่น ทรงเสียสละ ยิ่งใหญ่เพื่อให้เรามีความทุกข์น้อยลงได้ และไม่มีความทุกข์หลงเหลืออยู่อีกเลย ก็ได้ ทรงทำสำเร็จแล้ว มีผู้โดยเสด็จพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงแล้วเป็นจำนวนไม่น้อย ตั้งแต่ยังทรงดำรงพระชนม์ชีพอยู่สืบมาจนทุกวันนี้ที่ผู้ปฏิบัติธรรมสมควร แก่ธรรมยังมีอยู่ ได้เป็นผู้ไกลกิเลสน้อยบ้างมากบ้าง จนถึงสิ้นเชิงบ้าง

นี่ถึงพระมหากรุณาให้ลึกซึ้งเกิด อย่าปล่อยให้ผ่านไปอย่างหยาบๆ เลย จะน่าเสียดายความสูญเสียของตนเองนัก เพราะเป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ เหลือเกิน

ความเสียสละอันทรงอนุภาพยิ่งใหญ

แม้พระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไปเกือบสามพันปีแล้ว ความเสียสละอันสูงส่งของพระพุทธองค์ยังทรงอนุภาพยิ่งใหญ ผู้ไม่มีขอบเขต จนเกินไป ย่อมไม่ปฏิเสธคำสอนของพระพุทธองค์ ว่าเป็นธรรมสำคัญยิ่งสำหรับ ทุกชีวิต รับสั่งอย่างไรอย่างนั้น มีความสำคัญลุ่มลึกจริง เพียงแต่ว่าปัญญาของผู้ใดจะเจาะแทงเข้าไปลึกหรือตื้นเพียงใด เมื่อได้มาพบพระธรรมคำสอนของ พระพุทธองค์แล้ว จึงพึงตั้งใจอบรมปัญญาเพื่อให้สามารถเข้าใจได้ลึกซึ้ง จนถึงสามารถปฏิบัติได้ผลสูงขึ้นเป็นลำดับ ได้พ้นความทุกข์ที่มีเติมไปทุกแห่งหนได้ เป็นลำดับ จนถึงไม่ต้องพบทุกข์อีกเลย

ผู้ที่ช่วยตนเองได้นั้น ย่อมช่วยผู้อื่นไปพร้อมด้วย

การพยายามช่วยตนเองให้พ้นทุกข์ด้วยการปฏิบัติตามที่พระพุทธองค์ทรงสอน นับได้ว่าเป็นการกรุณาตนเอง และเป็นการกรุณาผู้อื่นด้วย

พระพุทธองค์ทรงมีพระมหากรุณาต่อสัตว์โลก จึงได้ทรงบรรลุประสัมมาสัมโพธิญาณ ทรงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ผู้มีกรุณาต่อตนเองต้องพากเพียรพยายามปฏิบัติตามที่ทรงสอนให้จริงจัง จึงจะประสบความสำเร็จช่วยตนเองให้พ้นทุกข์ได้

ผู้ที่ช่วยตนเองให้พ้นทุกข์ได้นั้น ย่อมสามารถช่วยผู้อื่นไปพร้อมกันด้วย ให้ผู้อื่นได้พลอยมีส่วนแห่งความร่มเย็นเป็นสุขด้วย เพราะผู้ไม่มีทุกข์เพียงไรคือผู้ไกลจากกิเลสเพียงนั้น ความโลภ ความโกรธ ความหลง ไกลจากใจเพียงนั้น

อันผู้มีความโลภ ความโกรธ ความหลงบางเบา คือ ผู้ให้โทษผู้อื่นบางเบาด้วย นั่นก็คือ ไม่มีความร้อนของกิเลสแผดเผาจิตใจตนเองให้ร้อน ความร้อนนั้นเข้าใกล้ผู้ใด ย่อมทำให้ผู้นั้นร้อนแน่ ไม่ร้อนแต่เพียงตัวเองเท่านั้น

ผู้นำทางสัตว์โลกพ้นจากความร้อนของกิเลส

พระพุทธองค์ก่อนแต่จะทรงเป็นผู้ไกลความร้อนของกิเลสแล้วอย่างสิ้นเชิง ได้ทรงพยายามทุกวิถีทางเพื่อนำพระองค์เองให้ไกลจากความร้อน เมื่อทรงบรรลุดมมุ่งหมายอันสูงสุดแล้ว ด้วยพระมหากรุณาที่ตั้งไว้แต่ต้น จึงทรงเริ่มแสดงทางที่ทรงพระดำเนินผ่านแล้วนั้น เพื่อให้สัตว์โลกทั้งหลายได้ดำเนินตามได้ไกลพ้นจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของใจ เครื่องนำความทุกข์ความร้อนให้เกิดทุกเวลาไปไม่หยุดยั้ง

ทางที่ทรงแสดงเพื่อความพ้นทุกข์ เป็นทางที่เดินยากนักสำหรับคนทั้งหลาย แม้พระพุทธองค์กว่าจะทรงค้นพบได้ก็ทรงลำบากนักหนา ทรงทราบอยู่ว่าจะต้องทรงลำบากเหนื่อยยากต่อไปอีกเป็นอันมาก หากจะทรงนำธรรมที่ทรงตรัสรู้

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

ออกอบรมสั่งสอน อันพระองค์เองนั้นไม่ว่าจะทรงสอนหรือไม่ทรงสอน ก็พ้นแล้ว
แน่นอนจากความทุกข์ความร้อนของความต้องการเวียนว่ายตายเกิดต่อไปไม่
จบสิ้น

แต่แม้จะทรงประจักษ์พระหฤทัยดีถึงความเหนื่อยยากยิ่งนักที่จะทรง
แสดงสอน แต่พระมหากษัตริย์ทว่มั่นก็ทำให้ทรงพร้อมที่จะทรงเหนื่อยยาก
ผู้เป็นมารดาบิดาแม้ปรารถนาจะให้เข้าถึงพระหฤทัยเพียงสมควร ก็พึงนึกถึง
ความเหนื่อยยากทั้งกายใจของตนเอง ที่ต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเลี้ยงดูอบรม
สั่งสอนบุตรธิดาผู้เป็นที่รักดังชีวิต

ความกรุณาของผู้เป็นมารดาบิดาต่อบุตรธิดานั้น คนทั้งหลายไม่เข้าใจ
ชัดแจ้ง นอกจากจะพยายามเข้าใจให้เต็มที่ พระมหากษัตริย์ของพระพุทธองค์ต่อ
สัตว์โลกทั้งปวงก็เช่นกัน ยากที่คนทั้งนั้นจะเข้าใจได้ เพราะมหัศจรรย์ยิ่งใหญ่
ผู้มีปัญญาจึงรักที่จะใคร่ครวญมิได้ว่างเว้น จนเป็นที่ประจักษ์ซาบซึ้งถึงใน
พระมหากษัตริย์

พระเมตตา พระกรุณามีได้ว่างเว้น

แม้วาระสุดท้ายแห่งพระชนม์ชีพของพระองค์

พระพุทธองค์ทรงยังด้วยพระมหากษัตริย์จริง ตลอดพระชนม์ชีพ
พระมหากษัตริย์ปรากฏมิได้ว่างเว้น ที่เป็นพระมหากษัตริย์ครั้งสุดท้ายก่อนแต่

พระผู้มีเมตตาทว่มั่นพระหฤทัย : ๑๙

จะเสด็จดับขันธปรินิพพานนั้น ทรงแสดงต่อนายจุนทะผู้ถวายอาหารอันเป็นพิช ซึ่งแน่นอน นายจุนทะหาได้รู้ไม่ แต่พระพุทธรองค์ทรงทราบ เมื่อทรงรับประเคน และทรงตักสุกรมัทวะอาหารจานนั้นแล้ว ทรงสั่งนายจุนทะมิให้ประเคน พระรูปอื่นต่อไป ให้นำไปฝังเสีย ทรงลงพระโลหิตเพราะเสวยอาหารนั้น และเสด็จดับขันธปรินิพพาน

ขณะเสด็จพุทธานุชาเนินต่อไปไม่ไหวแล้ว ทรงนึกถึงนายจุนทะว่าจะต้องเศร้าเสียใจยิ่งนัก เมื่อได้ทราบว่าพระพุทธรองค์เสวยอาหารเป็นพิชของเขาก่อนนิพพาน ผู้คนทั้งหลายที่ทราบก็จะพากันกล่าวโทษนายจุนทะ พระมหากษัตริย์ทำให้ไม่ทรงนงนพพระหฤทัยได้ รับสั่งบอกพระอานนท์ให้ไปปลอบนายจุนทะไม่ให้เสียใจ โดยรับสั่งว่าผู้ถวายอาหารมือสุดท้ายได้กุศลเสมอกับผู้ถวายอาหารมือ ก่อนที่จะทรงตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เรื่องนี้อ่าสำคัญแต่เพียงว่ารับรู้แล้วปล่อยให้ผ่านหูผ่านใจไปเฉยๆ แต่ควรคิดให้เกิดคุณแก่จิตใจ

ผู้รำลึกถึงพระเมตตากรุณาของพระพุทธรองค์ ย่อมได้รับความรู้สึกอันเป็นคุณยิ่งนั้นด้วยตนเอง

การคิดถึงคุณงามความดีของผู้ใดก็ตาม เป็นคุณแก่จิตใจผู้คิดอยู่แล้ว แต่การคิดถึงพระเมตตากรุณาของพระพุทธรเจ้า ยิ่งเป็นคุณแก่ผู้คิดอย่างประมาณมิได้ ผู้ซาบซึ่งอยู่ในพระเมตตากรุณาของพระพุทธรเจ้า ย่อมได้รับความรู้สึกอันเป็นคุณยิ่งนั้นด้วยตนเอง ความดีนานาประการจักเกิดแก่ตนได้ด้วยอานุภาพแห่งความซาบซึ่งในพระเมตตากรุณาคุณ ผู้ยังไม่ได้รับด้วยตนเอง พึงพยายามเป็นผู้รับให้ได้ การจะทบทวนคิดให้ตระหนักชัดในพระเมตตากรุณาของพระพุทธรองค์มิใช่สิ่งสุดวิสัย และก็ไม่ยากนัก ไม่ถึงกับจนจะน่าท้อแท้ และแม้เริ่มใส่ใจให้จริงจังในเรื่องนี้ ก็จะได้รับ ความชื่นใจอบอุ่นใจเป็นลำดับที่เป็นผู้มีบุญได้มาพบพระพุทธรศาสนา ได้มาพบพระพุทธรเจ้า

ครบรอบ ๑๒๐ ปี

วันพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

ณรงค์ บุญเสถียรวงศ์ *

เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ เป็นวาระสำคัญในโอกาสครบรอบ ๑๒๐ ปี แห่งวันพระราชสมภพของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก หรือ สมเด็จเจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช ผู้ทรงเป็น พระบิดา แห่งการแพทย์แผนปัจจุบันของไทย และทรงเป็นสมเด็จพระบรมราชชนก ของพระมหากษัตริย์ของคนไทย ๒ พระองค์คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน

ครบรอบ ๑๒๐ ปี วันพระราชสมภพ : ๒๑
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช หรือ ทูลกระหม่อมแดง ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๒๙ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ และสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี (สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า) เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๓๕ โดยทรงมีพระเชษฐาร่วมสมเด็จพระชนนี คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมารพระองค์แรกของไทย และโดยที่สมเด็จพระชนนีทรงเป็นพระภรรยาเจ้าชั้นลูกหลวง (ลูกกษัตริย์) สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช จึงทรงเป็น สมเด็จพระเจ้าฟ้าชั้นเอก และทรงเป็นต้นราชสกุล มหิตล

เมื่อทรงมีพระชนม์มได้ ๑๒ พรรษา สมเด็จพระบรมราชชนก โปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีโสกันต์และพระราชทานพระสุพรรณบัตร เฉลิมพระนาม เป็น สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงศักดินา ๔๐,๐๐๐ ไร่ ตามอย่างสมเด็จพระเจ้าฟ้าต่างกรม

สมเด็จพระที่นั่งมหินทรสถิตย์ (กรมขุนสงขลานครินทร์)

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้ พระราชโอรสที่ทรงอยู่ในวัยที่สมควรและทรงมีพระพลานามัยสมบูรณ์ เสด็จไป ทรงศึกษาต่อที่ยุโรป ดังที่เคยทรงปฏิบัติมากับพระราชโอรสที่ทรงแข็งแรงพอ ในครั้งนี้พระราชโอรสรุ่นเล็ก ๓ พระองค์ คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธฯ กรมขุนนครราชสีมา สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิตลodayเดชฯ กรมขุนสงขลานครินทร์ และสมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลกฯ กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราไชย ได้เสด็จออกจากกรุงเทพฯ เพื่อไปยังอังกฤษ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๔๘

ครบรอบ ๑๒๐ ปี วันพระราชสมภพ : ๒๓
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

การที่ในหลวงรัชกาลที่ ๕ ทรงส่งพระราชโอรสเสด็จไปทรงศึกษาในต่างประเทศ ก็เพื่อให้บรรดาเหล่าพระราชโอรสทรงนำความรู้ที่ได้ทรงศึกษาจากต่างประเทศกลับมาพัฒนาชาติบ้านเมือง โดยพระราชโอรสส่วนใหญ่จะทรงศึกษาที่ประเทศอังกฤษ แต่มีพระราชโอรสบางพระองค์ที่รัชกาลที่ ๕ ทรงส่งไปเข้ารับการศึกษในประเทศอื่น ๆ ด้วย อาทิ รัสเซีย เดนมาร์ก และเยอรมนี เนื่องจากทรงมีความสนิทสนมกับพระราชวงศ์ของประเทศดังกล่าว

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช ทรงเข้ารับการศึกษที่ประเทศอังกฤษจนกระทั่งในปี ๒๔๕๐ จึงเสด็จไปทรงศึกษาวิชาการทหารเรือที่ประเทศเยอรมนี โดยต่อมา ทรงได้รับพระยศ นายเรือตรี แห่งราชนาวิสยามและราชนาวิเยอรมัน ในปี ๒๔๕๔ ทั้งนี้ ในบรรดาพระราชโอรสที่รัชกาลที่ ๕ ทรงส่งไปศึกษาที่เยอรมนี มี ๓ พระองค์ คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ (กรมพระนครสวรรค์วรพินิต) พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ (กรมพระยาชัยนาทนเรนทร) และสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช

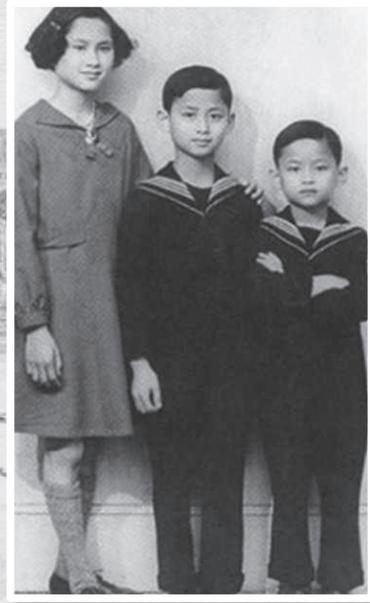
เมื่อเสด็จนิวัติประเทศสยาม แม้ว่าสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดชจะทรงรับราชการทหารเรือ แต่โดยที่ทรงตระหนักว่า สยามยังขาดการสาธารณสุขอยู่มาก กอปรกับโดยที่ทรงสนิทสนมกับพระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ ซึ่งเป็นพระราชโอรสในรัชกาลที่ ๕ และพระพุทเจ้าหลวงได้พระราชทานพระราชโอรสพระองค์นี้ ให้สมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนาฯ ทรงเลี้ยงดู เนื่องจากเจ้าจอมมารดาม.ร.ว. เนือง สนทวงศ์ ถึงแก่อนิจกรรม ตั้งแต่พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์มีพระชนม์เพียง ๑๕ วัน โดยในเวลานั้น พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ ทรงดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการสาธารณสุข จึงทรงสนับสนุนให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช เสด็จไปทรงศึกษาวิชาการด้านสาธารณสุขและการแพทย์

สมเด็จพระเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร (พระเชษฐภคินี)
สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และสมเด็จพระเจ้าฟ้า-
มหิตลอดุลยเดช ในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพรัชกาลที่ ๕

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ พระราชทาน
พระบรมราชานุญาตให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช เสด็จไปศึกษาต่อ
วิชาการแพทย์และการสาธารณสุข ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา
ในช่วงปี ๒๔๖๐ โดยทรงสำเร็จการศึกษา และทรงได้รับประกาศนียบัตร
วิชาสาธารณสุข (Certificate of Public Health : C.P.H.) เมื่อปี ๒๔๖๔
ต่อมา ทรงสำเร็จวิชาแพทย์ ทรงได้รับปริญญา Doctor of Medicine (M.D.)
เกียรตินิยมชั้น Cum Laude ในปี ๒๔๗๑

ครบรอบ ๑๒๐ ปี วันพระราชสมภพ : ๒๕
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรการแพทย์ในประเทศสยาม ได้พระราชทานทุนส่วนพระองค์แก่แพทย์ พยาบาล และอาจารย์เพื่อไปศึกษาต่อในต่างประเทศ พระราชทานทุนสนับสนุนการศึกษาด้านการแพทย์ในระดับมหาวิทยาลัย รวมทั้งทรงร่วมปรับปรุงกฎหมายด้านการแพทย์และสาธารณสุขในสยาม เป็นต้น

โดยที่สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช หรือ ทูลกระหม่อมแดง ทรงมีพระจริยวัตรที่อ่อนโยนและไม่ถือพระองค์ จึงทรงขอสมเด็จพระชนนีเพื่ออภิเษกสมรสกับสตรีสามัญชน คือ นางสาวสังวาลย์ ตะละภัฏ (สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี) และรัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช อภิเษกสมรสกับนางสาวสังวาลย์ฯ โดยได้เสด็จมาพระราชทานน้ำสังข์ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๔๖๓ ณ วังสระปทุม

ทั้งสองพระองค์ทรงมีพระโอรสและพระธิดา ๓ พระองค์ คือ หม่อมเจ้ากัลยาณิวัฒนา (สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์) หม่อมเจ้าอนันทมหิตล (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอนันทมหิตล) และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช) ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนพระยศพระโอรสและพระธิดาชั้นหม่อมเจ้าของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ชั้นเจ้าฟ้า เป็นพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ดังนั้น ในหลวงรัชกาลปัจจุบัน จึงดำรงพระยศพระองค์เจ้า ตั้งแต่แรกประสูติ

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช และสมาชิกราชสกุลมหิตล

แม้ว่าจะทรงมีพระพลานามัยไม่แข็งแรงสมบูรณ์ และภายหลังทรงสำเร็จการศึกษาจากประเทศสหรัฐฯ แล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช ได้ทรงตรากตรำในการทรงงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศสยาม และทรงรับเป็นพระอาจารย์พิเศษที่คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ต่อมา ยังได้เสด็จไปทรงงานในฐานะแพทย์ประจำ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่ และประทับที่เชียงใหม่ ประชาชนจึงได้รู้จัก “หมอเจ้าฟ้า” ตั้งแต่ครั้งนั้น

การที่ทรงตั้งพระทัยแน่วแน่และทรงทุ่มเทในการพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์และปรับปรุงการสาธารณสุขเพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนชาวสยาม รวมถึงการเสด็จย้ายไปทรงงานในพื้นที่ห่างไกล ส่งผลให้พระพลานามัยทรุดโทรมลงเป็นลำดับ โดยทรงมีพระอาการประชวร และเสด็จทิวงคต เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๓๒ ขณะทรงมีพระชนมายุเพียง ๓๗ พรรษา

ครบรอบ ๑๒๐ ปี วันพระราชสมภพ : ๒๗
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

ภายหลังเสด็จทิวงคต พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๗๒ ต่อมา ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ทรงสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๗๗ และในรัชกาลปัจจุบัน ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ประกาศเฉลิมพระอัฐิสมเด็จพระราชบิดา ว่า สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๑๓ อนึ่ง คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้กำหนดให้วันที่ ๒๔ กันยายน เป็น “วันมหิดล” ตั้งแต่ปี ๒๔๙๔

ในโอกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๕ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศยกย่องให้ทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์การแพทย์ การพยาบาลและการสาธารณสุข

อนึ่ง ก่อนหน้านี้ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยการริเริ่มของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ในโอกาสเฉลิมฉลองวันคล้ายวันพระราชสมภพในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ครบ ๑๐๐ ปี เพื่อดำเนินการมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ถวายเป็นพระราชอนุสรณ์ และเพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณแห่งสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

“องค์บิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันและการสาธารณสุขของไทย”

ครบรอบ ๑๒๐ ปี วันพระราชสมภพ : ๒๙
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

ทั้งนี้ จนถึงปี ๒๕๕๔ มีบุคคลหรือองค์กรที่มีผลงานดีเด่นเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิตลแล้วทั้งสิ้น ๖๒ ราย ในจำนวนนี้ มีคนไทยได้รับพระราชทานรางวัลฯ ๔ ราย คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสงค์ ตูจันดา ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุจิตรา นิมมานนิตย์ นายแพทย์วิวัฒน์ โรจนพิทยากร และนายมีชัย วีระไวทยะ ขณะที่ ๒ ราย ที่ได้รับรางวัลโนเบลในเวลาต่อมา คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ แบร์รี เจมส์ มาร์แชล (Prof. Dr. Barry James Marshall) ชาวออสเตรเลีย และศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ฮาร์ลด์ ซัวร์ เฮาเซน (Prof. Dr. Harald Zur Hausen) ชาวเยอรมนี โดยมี ๑ ราย ได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ในเวลาต่อมา คือ แพทย์หญิงมากาเร็ต ชาน (Dr. Margaret Chan) ชาวฮ่องกง

เป็นที่ประจักษ์ว่า ด้วยพระราชกรณียกิจและพระเกียรติคุณในการสร้างความเจริญด้านการแพทย์และการสาธารณสุขของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ได้วางรากฐานที่มั่นคงในการเสริมสร้างระดับความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทยทั้งประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล โดยพระราชกรณียกิจดังกล่าว ยังคงได้รับการสืบสานโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์มาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นความโชคดีของคนไทยโดยแท้

* หัวหน้ากลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและแผน กระทรวงการต่างประเทศ

เศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐาน
ของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน
เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับ
บ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง
สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม
แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและ
ลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
จากวารสารชัยพัฒนา

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมี
พระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด
นานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลัง
ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่าง
มั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ ๕ ส่วน ดังนี้

๑. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

๒. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

๓. คำนียาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๔. เจื่อนใจ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เจื่อนใจความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เจื่อนใจคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญา ในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่

๕. แนวทางการปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน

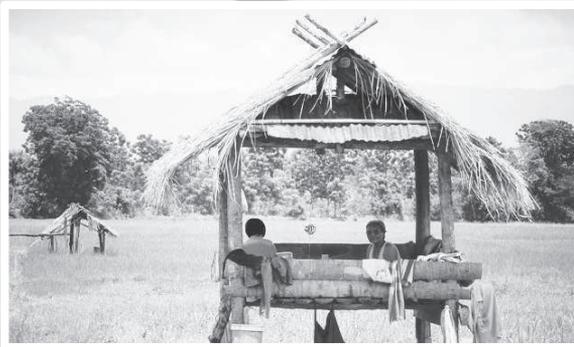

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี

เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางการปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนนี้ เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ อาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ ๒ แบบ คือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า ได้ดังนี้

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ ที่มุ่งแก้ปัญหา ของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำ ต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยง จากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และ มีข้อสมมติว่า มีที่ดินเพียงพอในการขุดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าว จากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำ จะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อ การบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้ และใช้ที่ดินส่วนอื่นๆ สนองความต้องการ พื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่าย อื่นๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้น ในระดับครอบครัว

อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่งในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ ก็จำเป็นที่เกษตรกร จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ราชการ มูลนิธิ และภาคเอกชน ตามความเหมาะสม

ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ ก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒ เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกร รวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่างๆ รวมตัวกันในลักษณะ เครือข่ายวิสาหกิจ

กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวหรือองค์กรต่างๆ มีความพอเพียง ขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้ว ก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปัน ช่วยเหลือกันตามกำลังและความสามารถของตน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนโดย รวมหรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้นๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓ ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจ สร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนาหรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือกันได้ในที่สุด

“คนเรถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย
เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย
ถ้าทุกประเทศมีความคิด –อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ-
มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง
หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง
ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข”

พระราชดำรัส

เนื่องในโอกาสวันเฉลิม

พระชนมพรรษา

๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

ข้อมูล : เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

โดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อน

เศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

พราหมณ์ผู้ครองนคร ๗ พระองค์^๒ ได้แต่งทูตและยกทัพมาขอพระบรม-
 สารีริกธาตุจากพระเจ้ามัลละ เจ้าผู้ครองนครกุสินารา แคว้นมัลละ โทณพราหมณ์
 อาจารย์สอนไตรเพทแก่กษัตริย์ทั้งหลาย จึงได้จัดการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ
 ออกเป็น ๘ ส่วนเท่ากัน ให้ทูตของทั้ง ๗ นครและเจ้าผู้ครองนครกุสินารา
 ในขณะที่พระเจ้าโมริยะแห่งเมืองปิณฑลิวัน ได้ส่งทูตมาขอส่วนแบ่งที่หลัง
 จึงได้พระอังคารไป เจ้าผู้ครองนครทั้ง ๘ ได้สร้างสถูปเพื่อบรรจุพระบรม-
 สารีริกธาตุและพระอังคารที่เมืองของตน รวมทั้งโทณพราหมณ์ก็ได้สร้างสถูป
 บรรจุพระนาถวงพระบรมสารีริกธาตุด้วย นอกจากนี้ ยังมีการสร้างสถูป
 ณ สถานที่ถวายพระเพลิงพระพุทธรูปสี่ระ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า มกุฏพันธเจดีย์
 หรือ Ramabhar Stupa ที่สถูปกลายเป็นเอกลักษณ์พิเศษเนื่องจากมี
 ฉัตรอยู่บนยอดของสถูปซึ่งมีความหมายว่าพระพุทธรองค์เป็นหน่อเนื้อเชื้อสาย
 กษัตริย์ และขนาดของสถูปก็จะใหญ่โตกว่าที่ฝั่งศพทั่วไป

มกุฏพันธเจดีย์

๒. ได้แก่ พระเจ้าอชาตศัตรูแห่งเมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ, กษัตริย์ลิจจวีแห่งเมือง
 เวสาลี แคว้นวัชชี, พระเจ้ามหานามแห่งกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ, ฤดีกษัตริย์แห่งเมืองอัลลกะปปะ,
 พระเจ้าโกถียรราชแห่งรามคามนคร แคว้นโกถียะ, มหาพราหมณ์แห่งเวฏฐฐที่ปกันนคร และ
 พระเจ้ามัลลราช ผู้ครองนครปาวา แคว้นมัลละ - กอง บก.

ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช^๓ (Ashoka the Great) แห่งราชวงศ์โมริยะ^๔ (Mauurya) ทรงให้เปิดสถูปทั้ง ๘ แห่งและอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุที่ประดิษฐานในสถูปเหล่านี้ ไปประดิษฐานในสถูปที่ทรงให้สร้างขึ้นใหม่ซึ่งตามตำนานกล่าวว่ามีถึง ๘๔,๐๐๐ แห่ง เพื่อเป็นการเผยแผ่พุทธศาสนาให้กระจายออกไปทั่วอาณาจักรของพระองค์

.....
๓. พระเจ้าอโศกมหาราช (พ.ศ. ๒๔๐- ๓๑๒) กษัตริย์องค์ที่ ๓ แห่งราชวงศ์โมริยะครองราชย์ พ.ศ. ๒๗๐ - ๓๑๑ {ในหนังสือ “จารึกอโศกของพระราชาวรมณี (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า พระองค์ประสูติเมื่อ พ.ศ. ๑๘๔ และครองราชย์ระหว่าง พ.ศ. ๒๑๘-๒๖๐} ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดพระองค์หนึ่งในประวัติศาสตร์ของชมพูทวีป และเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์พุทธศาสนา

ก่อนที่จะเปลี่ยนมานับถือพุทธศาสนา พระเจ้าอโศกฯ มีความดุร้ายและโหดเหี้ยมอย่างมากตามประวัติกล่าวว่า พระองค์ได้สำเร็จโทษพระเชษฐาและอนุชาต่างพระมารดา จำนวน ๙๙ องค์ (ยกเว้นเจ้าชายติสสกุमार ซึ่งเป็นอนุชาร่วมพระมารดา) เมื่อได้ขึ้นครองราชย์แล้ว ทรงนิยมแผ่ราชอาณาจักรโดยการทำสงคราม จนได้รับสมญานามว่า “**จันทาโศก**” ซึ่งแปลว่า อโศกผู้ดุร้าย แต่หลังจากทำสงครามปราบแคว้นกิลกิส เกิดสลดพระทัยที่เห็นผู้คนล้มตายเป็นอันมาก ทรงรู้สึกเป็นบาปอย่างยิ่งที่เป็นต้นเหตุให้คนตายมากมาย ในศิลาจารึกของพระองค์เอง กล่าวว่า พระองค์หันมาใช้สันติวิธี และความไม่เบียดเบียนตามหลักพระพุทธศาสนามาแต่ครั้งนั้น แต่จะนับถือศาสนาพุทธตั้งแต่นั้นหรือไม่ ไม่มีหลักฐาน

คัมภีร์พระพุทธศาสนาชื่อ สมันตปาสาทิกา กล่าวว่า พระเจ้าอโศกฯ หันมานับถือพระพุทธศาสนา จากการชักนำของสามเณรนิโครธ (โอรสของเจ้าชายสุมนะ พระเชษฐาองค์ใหญ่ที่ถูกสำเร็จโทษ) กล่าวคือ วันหนึ่ง สามเณรนิโครธได้ไปบิณฑบาตในเมือง พระเจ้าอโศกฯ ทอดพระเนตรเห็นสามเณรเดินเห็นด้วยอากัปภิกขิยาสงบสำรวม นำเลื่อมใสยิ่ง จึงให้คนนิมนต์สามเณรมาสนทนาด้วย และเมื่อทรงทราบว่า สามเณรน้อยเป็นหลานของพระองค์เอง ก็ยิ่งศรัทธามากขึ้น ถวายภัตตาหารแล้ว จึงขอให้สามเณรแสดงธรรมให้ฟัง สามเณรได้ยกพุทธภาษิตว่าด้วยความไม่ประมาทว่า “**ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย ความไม่ประมาทเป็นทางไม่ตาย ผู้ใดประมาท ถึงแม้มีชีวิตอยู่ ก็เสมือนคนตายแล้ว**” พระเจ้าอโศกฯ ได้ฟังดังนั้น เกิดความเลื่อมใส จึงประกาศตนเป็นพุทธศาสนิก นับถือพระรัตนตรัยตลอดชีวิต ต่อมาได้รับสมญานามว่า **ธรรมาโศกราช**

แนะนำแหล่งท่องเที่ยวอินเดียในภาคกลาง - สถูปสาญจี (Sanchi Stupa) : ๓๙

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

H.G. Wells นักเขียนชาวอังกฤษ ได้ยกย่องพระเจ้าอโคทมหาราชว่าทรงเป็นอัครมหาบุรุษ ๑ ใน ๖ ของประวัติศาสตร์โลก อัครมหาบุรุษอีก ๕ ท่าน ได้แก่ พระพุทธเจ้า, โซเครตีส (Socrates) นักปราชญ์กรีกโบราณที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วางรากฐานปรัชญาตะวันตก, อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์กรีกโบราณ อาจารย์ของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช คำสอนที่น่าสนใจของเขาคือความเชื่อที่ว่าโลกนี้ประกอบด้วยธาตุทั้ง ๔ ได้แก่ดิน น้ำ ลม และไฟ, โรเจอร์เบคอน (Roger Bacon) นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษและนักบวชแคทอลิก มีชีวิตอยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๑๗๕๗ – ๑๘๓๗ เบคอนได้ทดลองวิทยาศาสตร์และบันทึกไว้หลายเรื่อง เช่น การหักเหของแสง การผลิตกระสุนดินปืน การสร้างบอลลูกสุนและเรือเหาะ และอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ประธานาธิบดีคนที่ ๑๖ ของสหรัฐฯ ผู้ประกาศเลิกทาส ที่นำไปสู่สงครามกลางเมืองของสหรัฐฯ สงครามกลางเมืองยุติลงเมื่อลินคอล์นถูกลอบสังหารเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๘ ลินคอล์นเป็น ๑ ใน ๔ ของประธานาธิบดีสหรัฐฯ ที่ไบรอน่าได้รับการสลักที่อนุสรณ์สถานแห่งชาติ Mount Rushmore ไบรอน่าของลินคอล์นยังปรากฏบนธนบัตรราคา ๕ ดอลลาร์สหรัฐฯ และเหรียญราคา ๑ เซ็นต์ ด้วย นอกจากนี้ยังเป็นเจ้าของคำคมว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” ซึ่งเป็นนิยามของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กระชับและให้ความหมายชัดเจนที่สุด ลินคอล์นได้รับการยกย่องว่าเป็นต้นแบบของการเลิกทาสของโลก อันนำไปสู่การสร้างความสะดวกภาคและเท่าเทียมกันในหมู่วมมนุษยชาติ - กอง บก.

๔. ปกครองอินเดียระหว่าง พ.ศ. ๒๒๑ – ๓๕๘ {ในหนังสือ “กาลานุกรม พระพุทธศาสนา ในอารยธรรมโลก” ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ระบุว่า เป็น พ.ศ. ๑๖๒ – ๒๙๘} สถาปนาโดยเจ้าชายจันทรคุปต์แห่งแคว้นโมริยะ ผู้อ้างว่าเป็นเชื้อสายศากยะที่หลบหนีจากสงคราม “ล้างโคตร” ก่อนพุทธปรินิพพานไม่กี่ปี มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองปาฏลีบุตร แคว้นมคธ ปัจจุบันคือรัฐพิหาร (Bihar) ทางตอนเหนือของอินเดีย - กอง บก.

สถูปสาณูจี

สถูปสาณูจี หรือมหาสถูปสาณูจี เป็นหนึ่งในสถูปที่พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงให้สร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ สถูปสาณูจีตั้งอยู่บนเนินเขาที่มีความสูงประมาณ ๙๐ เมตร ในเขตหมู่บ้านสาณูจี ตำบล ไรเซน (Raisen District) รัฐมัธยมประเทศ (Madhya Pradesh) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมือง วิทิสสา (Vidhisā) ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากเมืองโภपाल (Bhopal) เมืองหลวงของรัฐ ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ ๖๕ กิโลเมตร

สถูปสาณูจีนี้มีภูมิหลังที่น่าสนใจยิ่ง เริ่มจากเมื่อพระเจ้าพินทุसार พระราชบิดา ได้ส่งเจ้าชายอโศกไปดำรงตำแหน่งอุปราชที่เมืองอุชเชนี (ปัจจุบันคือเมืองอุชเชน (Ujjain) ในรัฐมัธยมประเทศ) เมืองหลวงของแคว้น อวันตี^๖ ณ ที่นี้ เจ้าชายอโศกทรงพบธิดาเศรษฐีคือพระวิทิสสาเทวี^๗ และได้อภิเษกด้วย ซึ่งพระวิทิสสาเทวีเป็นพระมารดาของเจ้าชายมหินทรา (Mahendra) และเจ้าหญิงสังฆมิตตา ซึ่งต่อมาได้อุปสมบทและพระเจ้าอโศกฯ ทรงส่งไปประดิษฐานพระพุทธศาสนาที่เกาะสีหะ^๘ในเวลาต่อมา

กล่าวกันว่า ในปี พ.ศ. ๒๓๖ ก่อนที่พระมหินทเธระและพระนางสังฆมิตตาเถรี พร้อมคณะ จะเดินทางไปยังเกาะสีหะ ทั้งสองได้เดินทางมายังเมืองวิทิสสา เพื่อเยี่ยมพระมารดาและพระประยูรญาติ และที่เมืองนี้เองที่พระนางวิทิสสาเทวีได้สร้างวัดชื่อวิทิสสาคีรีมหาวิหารถวายแก่พระเถระ

๕. คัมภีร์ปฐมสมันตปาสาทิกา ภาคที่ ๑ เรียกเนินเขานี้ว่า เจตยคีรี – กอง บก.

๖. ๑ ใน ๑๖ แคว้นใหญ่ในสมัยพุทธกาล อาณาเขตของแคว้นอยู่ในรัฐมัธยมประเทศในปัจจุบัน – กอง บก.

๗. บางแห่งกล่าวว่าชื่อพระนางเทวี เป็นธิดานายบ้าน มีเชื้อสายคากยวงศ์และนับถือพระพุทธศาสนา ภายหลังสงครามปราบแคว้นกสิงคะซึ่งทำให้ผู้คนล้มตายถึงหนึ่งแสนคน พระนางวิทิสสาเทวีเกิดความสลดพระทัย จึงทรงทอดทิ้งพระเจ้าอโศก – กอง บก.

๘. เกาะของชาวสิงหล คือเกาะลังกาหรือประเทศศรีลังกาในปัจจุบัน – กอง บก.

แนะนำแหล่งท่องเที่ยวอินเดียในภาคกลาง – สถูปสาณูจี (Sanchi Stupa) : ๔๑

(แต่พระมหินทเถระกับพระนางสังฆมิตตาเถรี ได้นิพพานที่เกาะสีหกลไม่ได้กลับมาที่อินเดีย) ต่อมา พระเจ้าอโศกมหาราชจึงให้สร้างสถูป (มหาสถูป และสถูปที่มีขนาดเล็กกว่าอีก ๗ องค์) และวิหารที่ยิ่งใหญ่สวยงามบนเนินเขา สถานที่ซึ่งพระราชโอรสและพระราชธิดาได้มาเยี่ยมพระมารดาเป็นครั้งสุดท้าย พระเจ้าอโศกฯ ได้สร้างสถูปที่สาญจีอย่างยิ่งใหญ่ ด้วยทรงมีวัตถุประสงค์คือ

๑. เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ
๒. เพื่อประดิษฐานพระธาตุของพระอัครสาวกทั้งสอง
๓. เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่พระมหินทเถระและพระนางสังฆมิตตาเถรี ที่พระองค์ทรงส่งไปประกาศพระศาสนาที่เกาะสีหกล
๔. เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่พระนางวิทิสอาเทวี พระชายาองค์แรก

บริเวณที่สร้างสถูปเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ อยู่กึ่งกลางระหว่างแม่น้ำสองสาย ทำให้กลายเป็นชุมชนพ่อค้าสำคัญแห่งหนึ่งในเส้นทางการค้าในสมัยนั้น ทั้งนี้ ถือว่าสถูปสาญจีเป็นโบราณสถาน สร้างจากหินที่เก่าแก่ที่สุดในอินเดีย นอกจากนี้ยังมีเสาหินที่เรียกว่า เสาอโศก หรือเสาหินแห่งพระเจ้าอโศก^๙ (The Pillars of Ashoka) ที่หัวเสาจำหลักเป็นรูปราชสีห์สี่ตัว^{๑๐} (Lion Capital of Ashoka) หันหน้าออกสู่ ๔ ทิศ

หลังจากสิ้นยุคพระเจ้าอโศกมหาราชแล้ว โอรสและนัดดาขึ้นปกครองต่อมาอีก ๔๗ ปี ในปี พ.ศ. ๒๙๘ พราหมณ์ปุชยมิตร (Pushyamitra) ซึ่งเป็นอำมาตย์ ได้โค่นล้มราชวงศ์โมริยะ และตั้งราชวงศ์ศุงคะ^{๑๑} (Sunga) ขึ้นปกครอง และให้รื้อฟื้นศาสนาพราหมณ์ขึ้นใหม่ นักประวัติศาสตร์เชื่อว่าในสมัยนี้ วัฒวอารามและสถูปในพุทธศาสนาที่สร้างโดยพระเจ้าอโศกฯ ซึ่งรวมถึงสถูปแห่งสาญจีถูกทำลาย อย่างไรก็ตาม ภายหลังการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าปุชยมิตร พระเจ้าอัคนิมิตร (Agnimitra) โอรส ขึ้นปกครองต่อ ก็ได้บูรณะสถูปแห่งสาญจี กษัตริย์องค์ต่อมาได้เสริมสร้างสถูปองค์เดิม

ในยุคแรกของพุทธศาสนามีแต่ลัทธิเถรวาทที่เคร่งครัดและจะไม่มีการแกะสลัก วาด หรือปั้นรูปเหมือนของพระพุทธเจ้า ในรูปแสดงถึงพระพุทธเจ้าโดยใช้อาสนะเปล้าใต้ต้นโพธิ์ พระพุทธรูปซึ่งเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าพบครั้งแรกประมาณพุทธศตวรรษที่ ๘

๙. ถือเป็นเสาสัญลักษณ์แห่งพระพุทธศาสนาในชมพูทวีปในอดีตกาลที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงให้สร้างขึ้นและประดิษฐาน ณ ตำแหน่งของสถานที่ที่เป็นสังเวชนียสถาน และสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า สันนิษฐานว่าการสร้างเสาอโศกไม่เพียงแต่จะระบุถึงที่ตั้งของสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นเสมือนการประกาศถึงพระพุทธศาสนาที่ได้เผยแผ่ไปทั่วทุกแห่งหนในสมัยของพระเจ้าอโศกฯ เป็นเครื่องหมายแทนพุทธบูชา และเตือนขุนนางทั้งปวงให้ปกครองราษฎรโดยธรรมที่ตัวเสาคจะจารึกถึงความสำคัญของสถานที่ที่ประดิษฐานเสาดันนั้น หรือประกาศโครงการของพระเจ้าอโศกฯ - กอง บก.

๑๐. จุดเด่นที่สุดของเสาอโศกนั้น ก็คือ “**ประติมากรรมบนหัวเสา**” ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรูปสิงห์แกะสลักประดิษฐานอยู่บนยอดด้านบน เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่องค์ราชสีห์ และส่งเสียงคำรามแผ่ไพศาลไปไกลแสนไกล นอกจากนี้ยังมีสัญลักษณ์รูปธรรมจักร และดอกบัวตรงบริเวณด้านล่างของแท่นหัวเสา อันเป็นนัยยะแทนพระธรรมคำสอน และองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในบรรดาประติมากรรมรูปสิงห์ หรือราชสีห์บนเสาอโศกที่ยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์นั้น ที่มีชื่อเสียงที่สุดก็คือ “**หัวเสาอโศกรูปราชสีห์สี่ตัว**” นั่งหันหลังชิดติดกัน โดยหันหน้าไปทางทิศทั้งสี่ เป็นประติมากรรมบนหัวเสาอโศกที่เมืองสารนาถ (ชื่อเดิมคืออสิปตนมฤคทายวัน) สถานที่แสดงปฐมเทศนา ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสารนาถเมื่ออินเดียประกาศเอกราชในปี ๒๔๙๐ ได้นำรูปราชสีห์ทั้งสี่บนหัวเสาอโศกที่สารนาถมาใช้เป็นตราแผ่นดิน - กอง บก.

๑๑. ปกครองอินเดียตอนเหนือ (อุตรภท-เหนือแม่น้ำคงคาขึ้นไป นิยมเรียกกันว่า อินเดียสถาน ประกอบด้วยที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุ และที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคา) ระหว่างปี พ.ศ. ๒๙๙-๓๑๐ - กอง บก.

แนะนำแหล่งท่องเที่ยวอินเดียในภาคกลาง - **สถูปสาญจี (Sanchi Stupa) : ๔๓**

โดยก่อพอกทับด้วยศิลา ทำให้สถูปใหญ่กว่าสถูปองค์เดิมถึง ๒ เท่า มาในสมัยอาณาจักรอานธร หรือสาตวาหณะ^{๑๒} (Andhra หรือ Satavahana Empire) ซึ่งนับถือพระพุทธศาสนาเช่นกัน ได้สร้างซุ้มประตูประจำทิศทั้ง ๔ ซึ่งเรียกว่า โตรณะ (Torana) ต่อมา ในสมัยราชวงศ์คุปตะ^{๑๓} (Gupta) ได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์สถูปเพิ่มเติม และนำพระพุทธรูปหิน (ศิลปะพุทธมหายาน) ๔ องค์ มาประดิษฐานภายในซุ้มประตูทั้ง ๔ สถูปสาถุญจีจะมีช่วงที่เจริญรุ่งเรืองและถูกปล่อยทิ้งร้างสลับกันไปตามแต่อาณาจักรใดจะขึ้นมามีอำนาจ จนกระทั่งประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๘ สถูปสาถุญจีก็ถูกทิ้งร้างมา จนกระทั่ง นายพลเทลเลอร์ (Gen. Taylor) นายทหารอังกฤษ ได้สำรวจพบในปี พ.ศ. ๒๓๖๑

ลักษณะทั่วไป

ที่ตั้งของพุทธสถานสาถุญจีอยู่บนเนินเขาที่สูงจากระดับน้ำทะเลเพียง ๙๑ เมตร การเดินขึ้นบันได จึงไม่สูงชันและไม่ยากลำบากจนเกินไป พื้นที่พุทธสถานจะมีลักษณะเป็นวงรีที่วัดความกว้างจากเหนือไปใต้ ได้ ๓๘๔ เมตร และจากตะวันออกไปตะวันตก ๒๐๑ เมตร มีการค้นพบสิ่งปลูกสร้างที่เป็นทั้ง

๑๒. ปกครองอินเดียตอนใต้ (ทักซิณาบถ – หรือที่เรียกว่า เดคคาน (Deccan) เป็นดินแดนที่ราบสูงส่วนล่างของอินเดียตั้งแต่แม่น้ำนัมมทา (Narmada) ลงไป หลังสมัยพระเจ้าอโศก ประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ ๔ – ๘) ในสมัยนี้ เริ่มมีการเจาะสลักภูเขาที่โบราณสถานหมู่ถ้ำชันตาและเอลโลว์ – กอง บก.

๑๓. ปกครองอินเดียระหว่างปี พ.ศ. ๘๖๓-๑๐๘๓ ผู้ก่อตั้งคือพระเจ้าจันทรคุปต์ที่ ๑ ซึ่งได้รวบรวมดินแดนชมพูทวีปตอนเหนือ ถึงแม้ว่าจะเป็นราชวงศ์ที่นับถือศาสนาฮินดู แต่กษัตริย์ก็ทำนุบำรุงศาสนาพุทธและเซน พระพุทธศาสนาทั้งนิกายมหายาน และหินยานได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาก เช่น ที่เมืองมถุรา และปาฏลีบุตร มีสถูปที่สวยงาม นาลันทาเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา พระพุทธศาสนา มหายาน ขณะเดียวกันศาสนาฮินดูได้รุ่งเรืองขึ้นอีกและค่อยๆ คุกคามเอาพระพุทธศาสนาไปที่ละน้อย ยุคนี้ถือเป็นยุคทองของอินเดียทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม การเมือง ปรชญา ศาสนา มีการเจาะสลักภูเขาที่โบราณสถานหมู่ถ้ำชันตาและเอลโลว์เพิ่มเติม กาลิทาส กวีเอกของอินเดียก็มีชีวิตอยู่ในสมัยนี้ – กอง บก.

สถูปและวัดทั้งหมด ๕๐ หลัง โดยมีมหาสถูปสาญจี ซึ่งเป็นสถูปขนาดใหญ่ที่สุดที่มีฉัตร ๓ ชั้น^{๑๔}บนยอดเป็นจุดศูนย์กลาง

สถูปใหญ่นี้มีเส้นผ่าศูนย์กลางตรงฐานกว้าง ๓๖.๖๐ เมตร และมีความสูงจากพื้นดินถึงยอดฉัตร ๑๖.๔๖ เมตร มีรั้วหินล้อมรอบที่เรียกว่าเวทิกา (Vedika) และมีทางเข้า ๔ ด้านตามทิศหลัก ๔ ทิศ แต่ละทางเข้าจะมีซุ้มประตูที่สวยงาม ที่เป็นสัญลักษณ์ที่ชาวพุทธในอินเดียนำมาใช้สร้างวัดพุทธจนถึงปัจจุบัน ซุ้มประตูเหล่านี้จะมีการแกะสลักเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ นิทานชาดก เรื่องราวหลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน ประวัตินิเวศน์พระพุทธเจ้า และเรื่องราวเหตุการณ์ในสมัยพระเจ้าอโศกฯ และในสมัยที่สร้างพุทธสถาน เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาพพุทธประวัตินั้นยังใช้สัญลักษณ์แทนองค์พระพุทธเจ้า เช่น ดอกบัว ใช้แทนพระพุทธเจ้าเมื่อประสูติ ต้นโพธิ์แทนการตรัสรู้ ธรรมจักร ใช้แทนการแสดงปฐมเทศนา ฯลฯ ทั้งนี้ ซุ้มประตูแต่ละด้านจะมีลักษณะคล้ายๆ กัน แต่มีรายละเอียดภาพแกะสลักต่างกันออกไป โดยจะมีเสา ๒ ต้น ความสูง ๘.๕๓ เมตร และจะมีรูปสิงโต ช้าง หรือรูปยักษ์ตามความเชื่อโบราณรองรับน้ำหนักคาน ๓ ชั้นที่พาดระหว่างเสาทั้งสองต้น

ตัวสถูปใหญ่และซุ้มประตูทางเข้าด้านทิศเหนือ

ตัวอักษรพราหมีที่สลักตามรั้ว

๑๔. องค์สถูป (เรือนธาตุ) มีลักษณะเหมือนเนินดิน เรียกว่า อังคทะ บัลลังก์รองรับฉัตร เรียกว่า ธรรมิกา (Harmika) และฉัตร ๓ ชั้น แสดงถึงวรรณะกษัตริย์ เรียกว่า ฉัตรวาลี - กอง บก.

ส่วนสถาปัตยกรรมอื่น ๆ จะมีขนาดเล็กลงไปตามความสำคัญและอาจจะมีฉัตร ๑ ชั้นหรือไม่มีเลย ซึ่งคาดว่าจะเป็นที่บรรจุพระธาตุและอังคารของพระสาวกของพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์ที่พระเจ้าอโศกมหาราชส่งออกไปเป็นพระธรรมทูตเผยแผ่พุทธศาสนา ซึ่งหนึ่งในสถาปัตยกรรมเหล่านี้มีการค้นพบพระธาตุของพระโมคคัลลานะและพระสารีบุตร ที่ทราบเนื่องจากฝาหินที่ปิดกล่องบรรจุพระธาตุมีการระบุชื่อของพระอัครสาวกทั้งสองไว้ ส่วนสิ่งก่อสร้างที่ถัดออกไปรอบนอกจะเป็นวัดหรือวิหารที่สร้างขึ้นในสมัยต่อๆ มา โดยมีวัด Veranda เป็นวัดที่สวยงามด้วยการแกะสลักตามศิลปะสมัยคุปตะ ซึ่งเป็นยุคทองของวัฒนธรรมพุทธในอินเดียและเป็นต้นแบบของนครวัดในกัมพูชา^{๑๕} แต่น่าเสียดายที่ตัววัดผุพังลงไปมากแล้ว

ตัวสถาปัตยกรรมทั้งหมดสร้างจากการก่ออิฐเป็นรูปประซังค์ว่า โดยถ้าเป็นสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่จะโบกซีเมนต์ทับอย่างหนาๆ

ส่วนเสาหินพระเจ้าอโศกยอดสิงโตสี่หัวที่จะอยู่ใกล้กับซุ้มประตูทางทิศใต้ ปัจจุบันเสาหินหักพังลงมาแล้วแต่ยอดเสาหัวสิงโตยังคงอยู่ในสภาพดีและเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในบริเวณพุทธสถานนั้นเอง

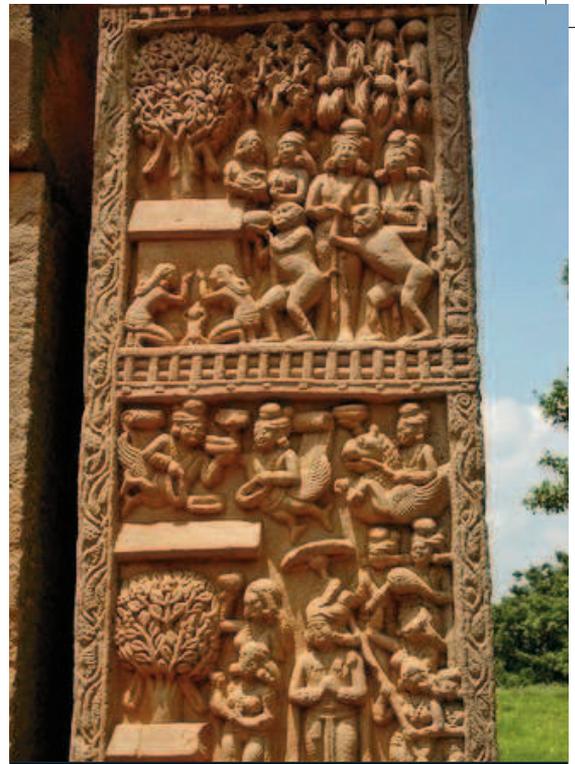
ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

สถาปัตยกรรมนี้อยู่ห่างจากเมืองโกปาลเมืองหลวงของรัฐมัธยประเทศตอนกลางของประเทศอินเดียประมาณ ๖๕ กิโลเมตร เดินทางสะดวกทั้งทางเครื่องบินและรถไฟจากเมืองใหญ่ในอินเดียอย่างมุมไบหรือนิวเดลี

๑๕. วัด Veranda มีการแกะสลักที่ลึกลงไปในเนื้อหินมาก มีความงดงามและสมจริงและมีลักษณะคล้ายกับที่ปราสาทบันทายศรีในกัมพูชา

ซุ้มประตูที่ออกแบบตามแบบเสา
พระเจ้าอโศกทรงหัวสิงโต

ภาพสลักพระพุทธรูปประวัติที่เสาซุ้มประตู
ด้านบนฝูงลิงถวายน้ำผึ้ง

สถูปหมายเลข 3
แนะนำแหล่งท่องเที่ยวอินเดียในภาคกลาง - สถูปสาญจี (Sanchi Stupa) : ๔๗

ค่าเข้าชมสำหรับประเทศสมาชิก BIMSTEC^{๑๖} คนละเพียง ๑๐ รูปีหรือไม่ถึง ๗ บาทเมื่อเทียบเป็นเงินไทย ซึ่งนักท่องเที่ยวเพียงแค่อ่านหนังสือเดินทาง และขอแนะนำให้ใช้บริการเช่า audio compass หรือไกด์วิทยุแบบพกพาอีกคนละ ๑๐๐ รูปี เพื่อรรถรสในการติดตามเรื่องราวและเกร็ดประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจในแต่ละจุด

หลังจากนั้น เมื่อชมพุทธสถานแล้ว จะพบวัดของศรีลังกาตั้งอยู่ด้านนอกก่อนลงเขา ซึ่งวัดนี้จะเป็นที่ประดิษฐานพระธาตุของพระโมคคัลลานะ และพระสารีบุตร ซึ่งทางวัดจะเชิญพระธาตุออกมาให้ประชาชนได้เคารพสักการะทุกวันอาทิตย์สุดท้ายของปี

ในส่วนของพิพิธภัณฑสถานจะอยู่ด้านล่าง ซึ่งเมื่อชมพุทธสถานและวัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็สามารถเดินลงจากเขาและเข้าชมพิพิธภัณฑสถานด้านล่างได้โดยใช้ทางบันไดเข้าชม ซึ่งในพิพิธภัณฑสถานจะมียอดหัวเสาหินพระเจ้าอโศกทรงรูปสิงโตสี่หัว รูปปั้น รูปแกะสลัก และพระพุทธรูปปางต่างๆ ที่มีคุณค่าทางโบราณคดี สฤปสาณูจิได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางด้านวัฒนธรรมในปี พ.ศ. ๒๕๓๒

๑๖. ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) เป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง ๗ ประเทศ ในบริเวณอ่าวเบงกอล ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย เมียนมาร์ (ชื่อเดิมคือพม่า) เนปาล ศรีลังกา และไทย โดยเป็นกรอบความร่วมมือเดียวที่เชื่อมระหว่างอนุภูมิภาคเอเชียใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ภายใต้ชื่อ BIST-EC (Bangladesh-India-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation) โดยการริเริ่มและผลักดันของไทย และเปลี่ยนชื่อเป็น BIMST-EC เมื่อเมียนมาร์เข้าร่วมเป็นสมาชิกในปีเดียวกัน จากนั้นในปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เนปาลและภูฏานได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ สำหรับชื่อปัจจุบันของ BIMSTEC นั้น ที่ประชุมผู้นำครั้งที่ไทยเป็นเจ้าภาพ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อเพื่อสะท้อนคุณลักษณะของกรอบความร่วมมือแทนด้วยชื่อของประเทศสมาชิก - กอง บก.

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

สำหรับฤดูการท่องเที่ยวที่เหมาะสมควรจะเป็นหน้าหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนมีนาคม โดยช่วงที่อากาศเย็นที่สุดคือต้นเดือนมกราคม อุณหภูมิต่ำสุดของวันตอนเช้ามีค่าอยู่ประมาณ ๓ เซลเซียส แต่โดยเฉลี่ยระหว่างวันประมาณ ๑๕-๒๐ เซลเซียส และขอแนะนำให้เข้าชมในช่วงครึ่งวันเช้า เนื่องจากในตอนบ่ายจะมีนักท่องเที่ยวอินเดียหลังไหลมาเป็นจำนวนมาก

แหล่งที่มาของข้อมูล

๑. Archaeological Survey of India (ASI)
๒. เว็บไซต์นักเรียนไทยในเมืองปูเน่ รัฐมหาราษฏระ <http://learningpune.com/?p=908>

.....
* ผู้เขียน ปัจจุบันประจำการ ณ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองมุมไบ

แนะนำแหล่งท่องเที่ยวอินเดียในภาคกลาง - สถูปาสัญจี (Sanchi Stupa) : ๔๙

พระพุทธรูปสมัยคุปตะที่สวยงามที่สร้างขึ้นภายหลังและเป็นต้นแบบของศิลปะขอม

พรหมวิหาร

.....
สุคนธ์ สุนศิริ

๔

- พรหมวิหารคืออะไร ?
- เหตุใดจึงเรียกว่า พรหมวิหาร ?
- และเพราะเหตุใดจึงมี ๔ ?

พรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

เมตตา คือ การแผ่ความรัก ความปรารถนาดีต่อสัตว์อันเป็นที่รัก ที่ชอบใจ เรียกว่า **“ปิยมนาปัสตวบัญญัติ”**

มีคำอธิบายว่า “ธรรมชาติใดพอใจชื่นชมต่อสัตว์ทั้งหลาย ธรรมชาตินั้นชื่อว่า **“เมตตา”** องค์ธรรมได้แก่ อโหสเจตสิก ที่มีปิยมนาปัสตวบัญญัติเป็นอารมณ์

กรุณา เป็นความสงสารสัตว์ทั้งหลายที่ได้รับความทุกข์ยากลำบาก เรียกว่า **“ทุกขิตสัสตวบัญญัติ”**

มีคำอธิบายว่า “ธรรมชาติโดยย่อทำให้จิตใจของสัพบุรุษทั้งหลายหวนไหวนิ่งอยู่ไม่ได้ เมื่อผู้อื่นได้รับความลำบาก ฉะนั้นธรรมชาตินั้นชื่อว่า **“กรุณา”** องค์ธรรมได้แก่ กรุณาเจตสิก ที่มีทุกขิตสัสตวบัญญัติเป็นอารมณ์

พรหมวิหาร ๔ : ๕๑

มุทิตา คือ ความชื่นชมในความสุขสมบูรณ์ของผู้อื่น สัตว์ผู้มีความสุขนี้เรียกว่า **“สุขิตสัตว์บัญญัติ”**

มีคำอธิบายว่า “สัปบุรุษย่อมชื่นชมยินดีในความสุขสมบูรณ์ของผู้อื่นด้วยธรรมชาตินั้น ฉะนั้น ธรรมชาติที่เป็นเหตุแห่งความชื่นชมยินดี ชื่อว่า **“มุทิตา”** องค์ธรรมได้แก่ มุทิตาเจตสิก ที่มีสุขิตสัตว์บัญญัติเป็นอารมณ์

อุเบกขา หมายถึงความวางเฉยต่อสัตว์ทั้งหลายโดยที่จิตใจปราศจากอาการทั้ง ๓ คือ ไม่น้อมไปในความปรารถนาดี หรือในการที่จะบำบัดทุกข์หรือชื่นชมยินดีในความสุขของสัตว์แต่อย่างใด สัตว์ผู้เป็นกลางเหล่านี้ เรียกว่า **“มีฆัตตสัตว์บัญญัติ”**

มีคำอธิบายว่า “ธรรมชาติใดพิจารณาในสัตว์ทั้งหลายพอประมาณ ด้วยการไม่รักไม่ชัง คือ สละความวุ่นวายที่เนื่องด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา มีอเวราโหนตุ เป็นต้น และมีสภาพเข้าถึงความเป็นกลาง ฉะนั้น ธรรมชาตินี้ชื่อว่า **“อุเบกขา”** องค์ธรรมได้แก่ ตตตรมมีฆัตตตาเจตสิก ที่มีมีฆัตตสัตว์บัญญัติเป็นอารมณ์

ส่วนข้อที่ว่า เพราะเหตุใดจึงเรียก เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เหล่านี้ว่า **“พรหมวิหาร”**

มีคำเฉลยดังนี้

ก่อนอื่น ในคุณชาติเหล่านี้พึงทราบความเป็นพรหมวิหาร เพราะอรรถว่าเป็นวิหารธรรม (ธรรม เป็นเครื่องอยู่) อันประเสริฐ และเพราะความเป็นวิหารธรรมอันไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้เป็นวิหารธรรมอันประเสริฐเพราะความที่เป็นของปฏิบัติชอบในสัตว์ทั้งหลายเหมือนอย่างเช่นพรหมทั้งหลาย (รูปพรหมบุคคล) เป็นผู้มีจิตหาโทษมิได้ เป็นอยู่ (จิตปราศจากนิวรณ์) ฉนั้นโดยพระโยคาวจรทั้งหลายผู้ประกอบด้วยธรรมเหล่านี้ก็เป็นผู้มีจิตเสมอด้วยพรหมอยู่ที่เดียวฉนั้น เพราะเหตุนี้จึงเรียก **“พรหมวิหาร”** เพราะอรรถว่าเป็นวิหารธรรมอันประเสริฐ และเพราะความเป็นวิหารธรรมอันไม่มีโทษ

ส่วนปัญหาที่ว่า เพราะเหตุใดจึงมี ๔ ก็ด้วยว่า ภาวนาเหล่านี้มี ๔ เพราะด้วยอำนาจแห่งกิจที่จะทำให้จิตใจบริสุทธิ์จากความพยาบาท วิหิงสา (การเบียดเบียน การทำร้าย) อรติ (ความไม่ยินดี) และราคะ (ความกำหนัด ความยินดีในกาม ความติดใจหรือความข้อมใจติดอยู่ในอารมณ์) ที่มีอยู่ใน สันดานของสัตว์ทั้งหลายซึ่งมีอยู่เพียง ๔ อย่าง และการใส่ใจของสัตว์ทั้งหลาย ที่มีต่อกันเพียง ๔ อย่าง ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เพราะธรรมชาติ จิตใจสัตว์ทั้งหลายย่อมหมกมุ่นวุ่นวายอยู่ด้วยเรื่องพยาบาทบ้าง วิหิงสาบ้าง อรติบ้าง และราคะบ้าง ความยินดีติดใจ อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นนี้เสมอไป ต่างกันเพียงบางอย่างมาก บางอย่างน้อย ซึ่งเป็นไปตามกาลเวลาเท่านั้น

ผู้มากไปด้วยความพยาบาท ต้องปราบด้วย เมตตา

ผู้มากไปด้วยวิหิงสา ต้องปราบด้วย กรุณา

ผู้มากไปด้วยอรติ ต้องปราบด้วย มุทิตา

ผู้มากไปด้วยราคะ ต้องปราบด้วย อุเบกขา

จิตใจจึงจะสงบลง และเข้าถึงความผ่องใสได้

สำหรับการใส่ใจของสัตว์ทั้งหลายที่มีต่อกัน ๔ อย่างนั้น คือ บำรุงสุขให้แก่ สัตว์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นตัวเมตตา บำบัดทุกข์ให้แก่สัตว์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นตัวกรุณา ยินดีในความสุขสบายของสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นตัวมุทิตา วางเฉยต่อการคิด บำรุงสุข บำบัดทุกข์ หรือยินดีในความสุขสบายของสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นตัว อุเบกขา

ในอภิธรรมมัตถสังคหปริจเฉทที่ ๙ แสดงอารมณ์ของสมถกัมมัฏฐานไว้ ๔๐ อารมณ์ ซึ่งมีอัปปมัญญา ๔ รวมอยู่ด้วย ก็คือ พรหมวิหาร ๔ นั่นเอง ที่เรียกว่า อัปปมัญญานั้น เพราะผู้เจริญภาวนาจะต้องแผ่เมตตา หรือแผ่กรุณา หรือแผ่มุทิตา หรือแผ่อุเบกขา ไปในสัตว์อันไม่มีประมาณ จึงจะเข้าถึงอัปปนาฐานได้

อย่างไรก็ตาม พรหมวิหาร ๔ นี้ มีอรรถเป็นสัตว์บัญญัติ คือ มีอรรถเป็นไปในโลกๆ ได้ อับปนาณาก็ได้ไปเกิดในรูปพรหมภูมิเท่านั้น ไม่ใช่ กุศลที่จะนำออกจากวิภวัญญะแต่อย่างใด ผู้เขียนจึงมีความมุ่งหมายเพียงเพื่อ ประโยชน์ในการวางใจให้เป็นกุศล เมื่อต้องคบหากับบุคคลทั้ง ๔ ประเภทนี้ คือ ตั้งความปรารถนาดีต่อบุคคลอื่นไว้ก่อน ขณะนั้นจิตใจของเราเองจะเป็นกุศล มีโอสเจตสิกเป็นประธาน เมื่อช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก (ตามสมควรแห่ง ฐานะของเรา) ขณะนั้นกุศลจิตก็มีกรุณาเจตสิกเป็นประธาน เมื่อมีจิตพลอยยินดี ต่อผู้ได้รับความสุข มีกุศลวิบาก ขณะนั้นกุศลจิตก็มีมุทิตาเจตสิก (กำจัดความริษยา) เป็นประธาน หรือเมื่อพบบุคคลที่เป็นกลางทั่วๆ ไป โดยพิจารณาสัตว์บุคคล ทั้งหลายผู้มีกรรมเป็นของตนว่า สัตว์ทั้งหลายมีการกระทำเป็นของตน สัตว์ทั้งหลายเหล่านี้จะมีความสุข หรือพ้นจากทุกข์ หรือจักไม่เสื่อมจาก ทรัพย์สมบัติของตนที่มีอยู่เหล่านี้ ด้วยความประสงค์ของผู้ใดผู้หนึ่งยอมเป็นไป ไม่ได้เลย เป็นความวางเฉยด้วยตัดตรมัมชฌัตตตา โดยไม่หวั่นไหวไปตามผู้ที่ ประสบความสุข หรือทุกข์ อันไม่เป็นวิสัยที่ตนจะพึงช่วยเหลือได้

การเจริญเมตตา มีประโยชน์กว้างขวาง ทั้งเป็นกำลังเกื้อหนุนให้กรุณา มุทิตา และอุเบกขาเกิดขึ้นได้ง่าย และยังช่วยการสร้างบารมีต่างๆ ให้สำเร็จลง ได้อย่างสะดวก

อุเบกขาบารมี เป็นความวางเฉยต่อบุคคลที่กระทำดี หรือทำร้ายตน

อุเบกขาพรหมวิหาร เป็นการวางเฉยต่อสัตว์โดยละเมตตา กรุณา มุทิตา

ของท่านทั้งหลายจงมีพรหมวิหารธรรมประจำใจ มีชีวิตอยู่ด้วยความสุข ตลอดไปเทอญ

.....
** หนังสือที่ใช้เขียนบทความนี้คือ อภิมมัตถสังคหปริจเฉทที่ ๙ วิสุทธิมรรค (สังเขป)

ของมูลนิธิเนบ มหานีรานนท์

** ประวัตินี้เขียน : อาจารย์สอนพระอภิธรรม มูลนิธิเนบ มหานีรานนท์

ความสุข

ชลธิชา วิญญูนาธรรม*

ปี ๒๕๕๕ เป็นปีแห่งการเฉลิมฉลองพุทธชยันตี ๒,๖๐๐ ปีของการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ที่ทรงมีชัยชนะเหนือกิเลสทั้งปวง และรู้แจ้งความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ หรืออริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อันเป็นหนทางสู่ความดับทุกข์โดยแท้

ความน่าอัศจรรย์ คือ ความจริงอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เมื่อ ๒,๖๐๐ ปี ที่ผ่านมา ยังคงเป็นความจริงที่ให้ผลแก่ผู้ปฏิบัติได้ทุกยุคทุกสมัย และทุกโอกาส หรือ อกาลิโก คือ ไม่ขึ้นกับกาลเวลา โดยระดับของผลย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจใฝ่ศึกษาและการหมั่นปฏิบัติของแต่ละคน เราจึงมักได้รับการปลูกฝังสั่งสอนตั้งแต่เล็กให้ “ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์” และหมั่นทำบุญตักบาตร เข้าวัดฟังธรรม รับศีล รับประทาน เพื่อให้ชีวิตมีแต่ความสุข ความเจริญ

เราทุกคนล้วนแสวงหาความสุขและปรารถนาที่จะห่างไกลจากความทุกข์ทั้งปวง

.....
* นักการทูตชำนาญการ สำนักนโยบายและแผน กระทรวงการต่างประเทศ

ความสุข : ๕๕

ทำให้ผู้เขียนนึกถึงพระธรรมเทศนาเรื่อง “ความสุข” ที่พระอาจารย์ชยสาโร อดีตรักษาการเจ้าอาวาสวัดป่านานาชาติ ชาวอังกฤษที่ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ซึ่งหลวงพ่อบุชา วัดหนองป่าพง อุบลราชธานี ได้อุปสมบทให้เมื่อกว่า ๓๐ ปีที่แล้ว ได้แสดงให้แก่ข้าราชการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ นักเรียนไทย นักเรียนนานาชาติ และผู้สนใจในเบลเยียมเนื่องในโอกาสวันวิสาขบูชา ซึ่งผู้เขียนรู้สึกประทับใจ และได้บันทึกสาระสำคัญเก็บไว้แบ่งปันให้กัลยาณมิตรเป็นธรรมทาน ดังนี้

- พระพุทธศาสนาไม่ใช่ลัทธิความเชื่อ หรือระบบการให้รางวัลหรือลงโทษ แต่เป็นหนทางหรือระบบการศึกษาว่าด้วยการปฏิบัติ
- การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าสะท้อนถึงศักยภาพของคนในการพัฒนาจิต ให้มีสติในการตอบสนองต่อปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงเป็นนิจ การขจัดสิ่งมัวหมอง ทำใจให้บริสุทธิ์ด้วยวินัยและการศึกษาสภาวะอารมณ์ อันนำไปสู่ปัญญา
- ความสุขมีหลายระดับ ในเบื้องต้น เกิดจากการรู้จักพอ รู้จักให้โดยไม่คาดหวัง รู้จักแบ่งปัน เพื่อฝึกจิตให้เป็นอิสระจากการยึดติด
- ความสุขที่แท้เกิดจากความสงบภายใน จากการหมั่นพัฒนาจิตให้มีสติในการกำกับสัญชาตญาณและความอยาก ควบคุมสภาวะอารมณ์ และผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่มีต่อจิต ทำให้อยู่ร่วมกับสิ่งที่ไม่ชอบ หรือไม่พึงปรารถนาได้อย่างสงบสุข

การประกอบศาสนพิธี ทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ วิชาศีล ให้ทาน ฟังพระธรรมเทศนา และเวียนเทียนในวันสำคัญทาง ศาสนา ทั้งวันมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา และออกพรรษา รวมถึงวันสำคัญอื่น ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ และวันขึ้นบ้านใหม่ ล้วนเป็นกุศโลบายหนึ่งในการขัดเกลาจิตใจเบื้องต้น ให้เรารู้จักลดความตระหนี่ ถี่เหนียว คือ รู้จักการให้ และได้พบปะสังสรรค์เสวนากันในบรรยากาศงานบุญ งานกุศล ทำให้เกิดความสุข ความสบายใจ และกำลังใจในการต่อสู้ชีวิตต่อไป แม้อยู่ไกลในต่างแดน

เช่นเดียวกับกิจกรรมการปรับทัศนียภาพภายในบริเวณวัดให้ร่มรื่นและ สะอาดเรียบร้อย โดยการระดมเงินทำบุญตามกำลังศรัทธาของข้าราชการและ เจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูต และทุกสำนักงานภายใต้ทีมประเทศไทย เพื่อนำไปซื้อพันธุ์ไม้และอุปกรณ์มาร่วมลงแรงในช่วงวันหยุดกันอย่างมีความสุข สนุกสนาน ก็เป็นอีกกุศโลบายในการเสริมสร้างความรู้รักสามัคคีในหมู่ ข้าราชการจากหน่วยงานไทยในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

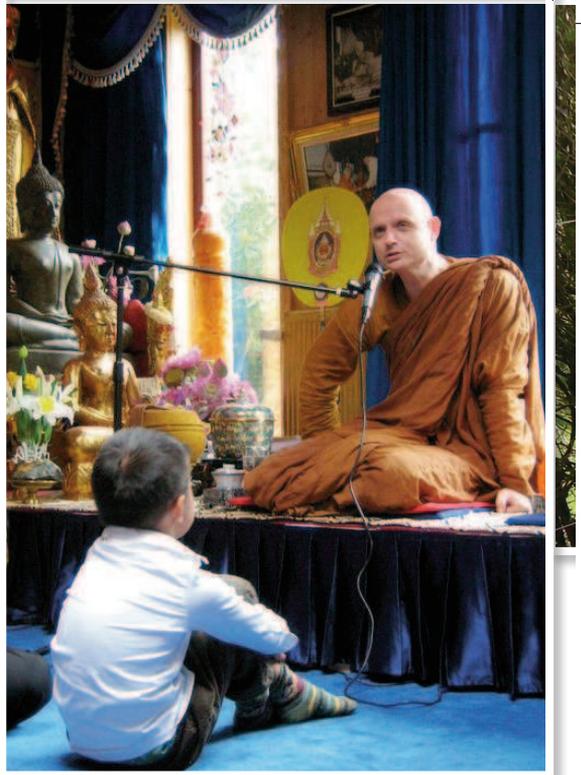
สำหรับความสุขที่แท้ ที่เกิดจากความสงบภายในนั้น เกิดจากการหมั่น ปฏิบัติเพื่อเจริญสติ อันนำไปสู่ปัญญาและความดับทุกข์ ตามคำสอนของ พระพุทธเจ้า ซึ่งปฏิบัติแทนกันไม่ได้ แต่ใครก็ปฏิบัติได้ และจะปฏิบัติที่ใด เมื่อใดก็ได้ ดังนั้น หากวัดเป็นศูนย์รวมใจในการประกอบศาสนพิธีของ พุทธศาสนิกชนชาวไทย แม้อยู่ไกลในต่างแดน สติที่ย่อมเป็นศูนย์รวมปัญญาใน การดับทุกข์ของผู้หมั่นพัฒนาจิตในทุกสภาวะการณ

เมื่อกล่าวถึงการควบคุมผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่มีต่อจิต ทำให้ ผู้เขียนนึกถึงเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง คือ เมื่อตอนเด็ก ๆ เราทุกคนคง เคยกินยาเม็ดโต ๆ แล้วเกิดอาการติดคอ จะด้วยเพราะกลืนผิดจังหวะ ขนาดเม็ดยาโตเกินไป หรือความไม่ชำนาญในการกลืนยาเม็ดของเราก็ตาม

ทำให้เราต้องทนทุกข์ทรมานไป
พักใหญ่ วิ่งหาน้ำดื่มตามลงไป
แทบไม่ทัน แถมนับทุกวินาทีที่
ผ่านไปจนกว่ายาจะละลายหาย
ติดคอ นับเป็นช่วงเวลาแห่ง
ความทุกข์ทรมานที่ทำให้หลายคน
ต้องเช็ดขยาดกับการกินยาเม็ดไป
จนโต

วันหนึ่ง ขณะที่ผู้เขียนกำลังเขียน
หนังสือก็นึกขึ้นมาได้ว่า ต้องกินยา
แล้วก็เป็นอย่างที่คาด คือ ยาติดคอ
อีกแล้ว แต่ครั้งนี้ ผู้เขียนอยากรู้ว่า

เมื่อยาติดคอ ต้องใช้เวลานานเท่าใดจึงจะหาย เพราะไหน ๆ ยาติดคอแล้ว
ก็น่าจะเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ มากกว่าแค่รู้สึกหงุดหงิด กระทบกระส่ายเหมือน
ตอนเด็ก ๆ ผู้เขียนจึงหันไปมองนาฬิกา ซึ่งขณะนั้นเป็นเวลา ๑๓.๐๖ น. แล้ว
ผู้เขียนก็ไม่ได้ใส่ใจกับอาการยาติดคออีก แต่กลับตั้งหน้าตั้งตาเขียนหนังสือ
ต่อไป ผู้เขียนรู้สึกตัวอีกครั้ง ก็สังเกตได้ว่า อาการยาติดคอหายไปแล้ว
จึงหันไปมองนาฬิกาอีกครั้ง ซึ่งขณะนั้น เป็นเวลา ๑๓.๑๓ น. นั่นหมายความว่า
เวลาผ่านไป ๗ นาที แล้วผู้เขียนก็เกิดความคิด หรือที่ในทางธรรมเรียกว่า
พุทธิปัญญา ว่า ๗ นาทีที่ผ่านไปนั้น เป็นช่วงเวลาที่ยาติดคอ ย่อมก่อให้เกิด
ความระคาย หงุดหงิด เจ็บ และทุกข์ทรมานในระดับหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง แต่
ทันทีที่ผู้เขียนเลือกที่จะมุ่งความสนใจไปที่การเขียนหนังสือ แทนการ
จดจ่อจิตอยู่กับอาการยาติดคอนั้น หรือเฝ้าย้ำกับตัวเองว่า ยาติดคอ เจ็บ ทุกข์
ไปตลอด ๗ นาทีนั้น ทำให้ผู้เขียนสามารถละจากความทุกข์ อันเกิดจาก
อาการยาติดคอนั้นได้

กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เรามีสติรู้ว่า ยาทิตตคอเรา ๗ นาที แต่เราสามารถเลือกที่จะจับจิตให้ทุกขีในช่วง ๗ นาทีนั้น หรือให้จิตเป็นอิสระจากความทุกขีในช่วงเวลานั้นก็ได้ เพราะการจดจ่อจิตอยู่กับความทุกขีในช่วง ๗ นาทีนั้น ไม่ได้ช่วยให้ยาละลายได้เร็วขึ้นหรือช้าลง แต่กลับยิ่งก่อความกระวนกระวายไม่เป็นสุข และไม่ว่าเราจะรู้สึกทุกขีกับอาการยาติดคอหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เมื่อเวลาผ่านไป ๗ นาที ยาก็ละลายหายติดคอเราไปเอง

ฉันใดก็ฉันนั้น ปัญหาบางอย่างในชีวิตประจำวันอาจอยู่นอกเหนือการควบคุมของเรา และก่อทุกข์ให้เราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เหตุการณ์ยาติดคอวันนี้ อย่างน้อยก็เป็นอนุสติเตือนผู้เขียนว่า แม้เลื่องปัญหาไม่ได้ แต่เราสามารถควบคุมระดับการรับรู้ หรือกำหนดความรู้สึกทุกขีของเราต่อปัญหาต่าง ๆ ได้ และเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับสิ่งที่ไม่ชอบหรือไม่พึงปรารถนาได้อย่างสงบสุขในที่สุด

การเข้าใจในหลักไตรลักษณ์ ที่ทุกสิ่งย่อมเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป หรืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ทำให้เราทุกข์อย่างมีสติ ไม่ต่วนตีโพยตีพาย และเกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหาก็ได้ ส่วนปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ อาจก่อให้เราได้เพียง “ทุกขี” แต่มิใช่ “ทรมาน” เพราะปัญญาที่มาพร้อมกับสติจะช่วยควบคุมไม่ให้จิตของเราเตลิดไปไกลเกินกว่าปัญหาที่แท้จริง

ดูเหมือนเป็นเรื่องไม่ยากนัก ที่จะใช้สติตั้งรับปัญหาหรือความทุกข์
 แต่ในทางปฏิบัติ ต้องอาศัยการหมั่นฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตอย่างสม่ำเสมอ
 ระดับความสุขของแต่ละบุคคลจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุม
 ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่มีต่อจิตของตน และผู้ไฝ่หาความสุขสงบ
 ที่แท้ ย่อมดับทุกข์ด้วยการบริหารจัดการและเจริญปัญญา ไม่นำทุกข์ไประบาย
 ถ่ายโอนให้ผู้อื่น อันรังแต่จะก่อทุกข์ให้ทั้งตนเองและผู้อื่นต่อไปได้ไม่สิ้นสุด

ความสุข

ความสุขอยู่ที่ใจ
 ต้องสร้างจากภายใน
 อยากสุขต้องทำใจ
 กิเลสเหตุรุ่มร้อน
 สติก่อปัญญา
 ปฏิบัติเริ่มที่ตัว
 ยศถาและเงินตรา
 สุขแท้ที่ยิ่งใหญ่

ไม่มีใครมาให้ได้
 ไม่มีใครมาริตรอน
 ให้ผ่องใสไร้นิวรณ์
 ล้วนบั่นทอนให้หมองมัว
 พัฒนาจิตล้วนทั่ว
 พันทุกข์ชั่วชุ่นมัวใจ
 ที่ได้มาหาเพียงไม่
 คือสุขใจสงบเอย

นบพระที่งอไบ้

สุวรรณา ฟองสมุทร

ก่อนที่จะเริ่มต้น ก็ต้องขอเกริ่นก่อนว่า แรงบันดาลใจในการเขียนเรื่องนี้ สืบเนื่องมาจากสัมถรณ์ใส่ (เพราะคุณคันสนีย สหัสสระรังษิ ผู้อำนวยการกองวิทยุกระจายเสียง ตติถการกิจสำคัถญ) ก็เลยได้เป็นผู้แทนของกองวิทยุกระจายเสียงในคณะอธิบดีกรมสารนิเทศ (คุณธานีทองภักดี) เเยอนจีนตามโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่กรมสารนิเทศกับสำนักข่าวชินหัว ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๔

ในการเยอนจีนครั้งนี้ เจ้าภาพ (สำนักข่าวชินหัว) ได้จัดให้คณะได้เข้าพบ และหารือกับ โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของจีน เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักข่าวชินหัวทั้งที่สำนักงานใหญ่ (กรุงปักกิ่ง) และสาขา (ที่นครซีอาน มณฑลส่านซี และที่เมืองเฉินตู มณฑลเสฉวน) เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสถานีโทรทัศน์ของจีน (CCTV) และของสถานีวิทยุแห่งประเทศจีน (CRI) เรื่องที่หารือกันก็ไม่พ้นเรื่องความร่วมมือระหว่างกันในด้านสารนิเทศ และที่สำคัญคือการแลกเปลี่ยน

นบพระที่งอไบ้ : ๖๑

ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ระหว่างกัน เพื่อให้ประชาชนของทั้งสองประเทศได้เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศด้วย เจ้าภาพยังจัดโปรแกรมให้คณะไปเยือนสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และอารยธรรมของจีนอีกด้วย ซึ่งหนึ่งในสถานที่นั้น ก็คือ “ गु้งอไบ้ ”

พูดถึง गु้งอไบ้ ท่านผู้อ่านที่เป็นแฟนนิยายบู๊ลิ้ม โดยเฉพาะเรื่องมังกรหยกของกิมย้ง คงจะถามในใจว่า ที่งอไบ้ นี้ นอกจากวิทยายุทธ์ของสำนักงอไบ้ และกระบี่ปี่ฟ้าของก๊วยเซียงแล้ว มีพระที่ไหนให้ “ นบ ” กัน ถ้าให้ไปนบ “ ซี ” ยังฟังขึ้นมากกว่า เข้าใจอะไรผิดหรือเปล่า ก็คงต้องขอให้ติดตามอ่านต่อไปค่ะ

เรารู้จัก गु้งอไบ้ ก่อนดีไหมคะ गु้งอไบ้ หรือที่ชาวจีนรู้จักกันในชื่อ เอ๋อเหมยซาน (Emei Shan) หรือภูเขาเอ๋อเหมย มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ ต้ากวงหมิงซัน ” ซึ่งหมายถึงเทือกเขาแห่งแสงสว่าง เป็นภูเขาที่ถูกเล่าขานว่าสวยที่สุดในแผ่นดิน ตั้งอยู่ทางตอนกลางส่วนใต้ของมณฑลเสฉวน บนพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างที่ราบสูงทิเบตกับที่ราบแอ่งกระทะเสฉวน อยู่ห่างจากเมืองเฉินตู เมืองหลวงของมณฑลเสฉวน ๑๖๐ กิโลเมตร ยอดเขาสำคัญได้แก่ ยอดเขาจินตัง (Jinding) สูง ๓,๐๗๗ เมตรเหนือระดับน้ำทะเล โดยยอดเขาสูงสุดที่ชื่อว่า วันฝอ สูงกว่าระดับน้ำทะเล ๓,๐๙๙ เมตร गु้งอไบ้ ได้รับการยกย่องว่าเป็นภูเขาแห่งต้นไม้และสัตว์ป่า ด้วยต้นไม้กว่า ๓,๐๐๐ ชนิด (species) และสัตว์อีกมากกว่า ๒,๓๐๐ ชนิด (species)

.....

๑. บู้ลิ้มเป็นคำภาษาจีน สำเนียงแต้จิ๋ว หมายถึง “ปาหนังการต่อสู้” หรือที่มักแปลกันว่า วงการยุทธจักร เป็นวงการการต่อสู้ด้วยอาวุธ หรือต่อสู้ด้วยมือเปล่าหรือเพลงมวยจีน ซึ่งเป็น ศิลปะการป้องกันตัว (Wushu) ที่มีเอกลักษณ์ของจีนโดยเฉพาะ สันนิษฐานว่า เพลงมวยจีนมีมานาน ก่อนสมัยราชวงศ์ฉิน หรือฉิน (Qin ปกครองแผ่นดินจีน ระหว่างปี พ.ศ. ๓๒๒-๓๓๗ อ๋องแห่งรัฐฉิน ได้รวมประเทศจีนเป็นหนึ่งเดียวเป็นครั้งแรก และสถาปนาตัวเองขึ้นเป็นปฐมจักรพรรดิของจีน คือ ฉินสื่อหวงตี้ หรือที่คนไทยเรียกว่า ฉินซีฮ่องเต้ ฉินซีฮ่องเต้ได้พยายามสร้างความเป็น น้าหนึ่งใจเดียวกันในอาณาจักรของพระองค์ โดยรวมศูนย์อำนาจการปกครองที่เมืองหลวง กำหนดให้ใช้ตัวอักษรภาษาหนังสือแบบเดียวกันทั่วอาณาจักร และกำหนดมาตราซึ่งตวงวัด ให้เป็นแบบเดียวกันด้วย นอกจากนี้ ยังมีบัญชาให้ต่อเติมกำแพงเมืองจีนทางตอนเหนือ ให้ติดต่อเป็นพืดเดียวกัน เพื่อป้องกันการรุกรานของอนารยชน) ต่อมา ได้รับอิทธิพลจากลัทธิ ความเชื่อของจีน เช่น ลัทธิเต๋า และเมื่อศาสนาพุทธเข้าไปเผยแพร่ ก็ได้รับอิทธิพลจาก ศาสนาพุทธ จนทำให้เพลงมวยจีนลักษณะโดดเด่นและแพร่หลาย เพลงมวยจีน มีทั้ง วิชากำลังภายนอก คือ ใช้กำลังกายต่อสู้ด้วยมือและเท้า และวิชากำลังภายในคือเพิ่มพลัง ด้วยการทำสมาธิและลมปราณ เพื่อให้แข็งแกร่งและทรหดยิ่งขึ้น

ตามตำนานบู้ลิ้มมีสำนักที่โดดเด่นด้านวิทยายุทธ ๓ สำนักใหญ่ได้แก่สำนักเส้าหลิน (Shaolin) บนภูเขาชางซาน (Songshan) นอกเมืองลั่วหยาง ในมณฑลเหอหนาน สำนักบู๊ตึ้ง (Wu Dang) บนภูเขาบู๊ตึ้ง ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลเหอเป่ย์ และสำนักง้อไบ๊

๒. ตำนานบู้ลิ้มกล่าวว่า สำนักง้อไบ๊เป็นสำนักวิทยายุทธของแมซี ตั้งอยู่ที่ภูเขาอ้อไบ๊ วิทยายุทธของสำนักนี้ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาผสมผสานกับลัทธิเต๋า ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า ปรมาจารย์ผู้ก่อตั้งสำนักนี้เป็นใคร แต่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นกษัตริย์หรือหลวงจีนที่เป็นผู้ค้นคิด วิทยายุทธแห่งสำนักง้อไบ๊ และต่อมาอาจมีสตรีที่รู้จักวิทยายุทธมาบวชเป็นชีในพุทธศาสนาในวัดที่ ภูเขาอ้อไบ๊และฝึกฝนถ่ายทอดวิทยายุทธสืบต่อมา

๓. กิมย้งหรือจินหยง นักเขียนนิยายกำลังภายในชื่อดังของจีน ได้จินตนาการใน “ดาบมังกรหยก” ว่า ก๊วยเซียง (บุตรสาวคนเล็กของก๊วยเจ๋งกับอึ้งย้ง) ที่แอบหลงรักอึ้งก๊วย ได้ตัดสินใจออกบวชเป็นชีและก่อตั้งสำนักง้อไบ๊

๔. หมายถึง คิ้วโก่ง เนื่องจากทิวเขามีลักษณะเหมือนคิ้วของนักพรตในลัทธิเต๋า หรือ คิ้วของสาวงาม

गुंगอไบ้หรือเอ๋อเหมยซาน เต็มเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของลัทธิเต๋า นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๘ เมื่อบรรดาผู้ที่เลื่อมใสในพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ (Samantabhadra Bodhisattva) เดินทางมา ณ ที่นี้ และสถาปนาวัดอุทิศแด่พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ गुงอไบ้จึงกลายเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรศาสนาฝ่ายมหายานในจีน เนื่องจากเป็นโพธิมณฑลของพระสมันตภัทรโพธิสัตว์

ท่านผู้อ่านหลายๆ ท่านคงจะสงสัยว่าพระโพธิสัตว์องค์นี้เป็นใคร ก็ขอตอบว่า ท่านเป็นพระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ก็คงมีคำถามต่อไปว่า “พระโพธิสัตว์” ฝ่ายมหายานเหมือนกับพระโพธิสัตว์ฝ่ายหินยานหรือเถรวาทอย่างไร พระเวสสันดรที่เรารู้จักกันดีหรือเปล่า มาถึงตรงนี้ ก็คงต้องตอบตามแบบฉบับของหนังกำลังภายในว่า “พูดแล้วเรื่องมันยาว”

ตามคติความเชื่อของศาสนาพุทธฝ่ายเถรวาทหรือหินยาน ผู้ตั้งปณิธานว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า และได้บำเพ็ญบารมีในชาติต่างๆ ให้เต็มเปี่ยมเพื่อให้บรรลุถึงปณิธานนั้น โดยในแต่ละชาติที่บำเพ็ญบารมี จะถูกเรียกว่า “โพธิสัตว์” (ตามรูปศัพท์แปลว่า “ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญญาเครื่องตรัสรู้”) หมายถึงผู้ที่มุ่งมั่นที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าเพื่อจะได้โปรดสัตว์โลกให้พ้นจากความทุกข์ในสังสารวัฏ ซึ่งในยุคสมัยหนึ่งจะมีพระโพธิสัตว์เพียงองค์เดียว เมื่อพระโพธิสัตว์ตรัสรู้เป็น

พระพุทธเจ้าแล้ว ภาวะโพธิสัตว์นั้นก็หายไป กลายเป็น “สัมมาสัมพุทธะ” ซึ่งในยุคมัยหนึ่งก็มีสัมมาสัมพุทธะองค์เดียวเช่นกัน

พระพุทธเจ้าทรงโปรดสัตว์โลกตลอดอายุขัย แล้วก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน เหลือ “พระธรรม-วินัย” เป็นศาสดาสั่งสอนสาวกสืบต่อไป เมื่อสิ้นยุคสมัยของท่านแล้ว ก็จะมีพระพุทธเจ้าพระองค์อื่นมาตรัสต่อไป อย่างที่เรารู้ว่า เมื่อสิ้นยุคของพระสมณโคดมพุทธเจ้าหรือพระศากยมุนีพุทธเจ้าของเราแล้ว ก็จะมีพระศรีอาริยมตไตรยพุทธเจ้ามาตรัสต่อไป

ฝ่ายมหาสังฆิกะ (ซึ่งพัฒนาเป็นมหายานในเวลาต่อมา) มีความเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่พระศากยมุนีพุทธเจ้า หลังจากสังขารมีมามากมายเป็นเวลายาวนานหลายภพหลายชาติแล้ว จะหมดหน้าที่หลังจากประสูติในกายเนื้อแค่ ๘๐ ปี เป็นไปได้อย่างไรที่มหาบุรุษผู้ตั้งปณิธานว่าจะช่วยเหลือเวไนยสัตว์ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ พระปัญญาคุณ และพระบริสุทธิคุณ จะยอมดับปณิธานของตนด้วยการปรินิพพาน ก็เลยมีความพยายามที่จะตีความจากข้อความในพระบาลีที่พูดถึงการดับสันทิของพระพุทธเจ้าว่า ดุจไฟประทีปดับเพราะหมดเชื้อ โดยตั้งคำถามว่า ไฟประทีปหรือไฟตะเกียงที่ดับไปนั้น ยังคงอยู่ (exist) หรือเปล่า ถามเองแล้วก็ตอบเองว่า ยังคงอยู่ ที่ดับไปเพราะหมดเชื้อที่จะลุกไหม้ต่างหาก ฉันทก็ฉันทนั้น เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพาน หรือ “ดับสันทิ” แล้ว พระองค์ก็ยังคงอยู่ ดุจไฟที่ยังคงอยู่ถึงแม้จะว่าหมดเชื้อไปแล้วก็ตาม

อ่านแล้ว งงไหมคะ? อ่านต่อไปแล้วกันค่ะ จะได้เข้าใจมากขึ้น

คำอธิบายก็คือ พระพุทธเจ้ายัง “ไม่ตาย” ยังคงเป็นอมตะ ที่เราเรียนรู้มาว่าพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานนั้น เป็นเพียง “ภาพมายา” ที่ทรงแสดงให้เห็นเท่านั้น

เมื่อได้คำตอบแล้ว จึงต้องหาคถาเรื่อง “ตรีกาย” มาสนับสนุน ซึ่งตามคถานี้ พระพุทธเจ้ามี “ตรีกาย” หรือกายสาม ได้แก่

๑. ธรรมกาย^๕ คือพุทธภาวะที่เป็นอมตะ ไม่มีรูปร่าง ไม่มีเบื้องต้น ไม่มีที่สุด เป็นสิ่ง “สัมบูรณ์” ซึ่งคัมภีร์มหายานเรียกพระพุทธเจ้าที่เป็นธรรมกายนี้ว่า “**พระอาทิพุทธเจ้า**” (Premordial Buddha อาทิ หมายถึงปฐม พุทธะ หมายถึงผู้ตรัสรู้) คือพระพุทธเจ้าผู้เป็นต้นกำเนิด และให้ค่านิยามว่า พระอาทิพุทธเจ้าเป็นศูนยะ คือ ความสูญสิ้น เป็นตัดตวะ คือความจริงอันเที่ยงแท้ เป็นโพธิ คือปัญญาตรัสรู้ และเป็น “ตถาคตครรรค์” คือเป็นแหล่งแห่งพระตถาคต หรือแหล่งของผู้ไปแล้ว กล่าวโดยสรุปก็คือพระอาทิพุทธเจ้าเป็นแหล่งที่เกิด และแหล่งที่กลับคืนของพระพุทธเจ้าทั้งปวงนั่นเอง

๒. สัมโภคกาย (กายทิพย์ หรือกายรัศมีอันเรืองรอง) คือพระพุทธเจ้าที่เกิดจากอำนาจมานของพระอาทิพุทธเจ้า และทรงตั้งปณิธานขอโปรดสัตว์ในภพทั้งสาม (กามภพ รูปภพ และอรุภพ) หรือในสวรรค์ และจะไม่เสด็จมาตรัสรู้ในโลกมนุษย์อีก พระพุทธเจ้าในรูปสัมโภคกายนี้มีชื่อเรียกว่า พระชยานิพุทธะ หรือพระฉานิพุทธะ หรือบางแห่งเรียกว่า พระชินพุทธ^๖ (ชิน หมายถึงผู้ชนะแล้ว) พระชินพุทธที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมี ๕^๗ พระองค์ได้แก่

พระไวโรจนพุทธเจ้า (Vairocana Buddha) แสดงปางปฐมเทศนา ประจำอยู่ศูนย์กลางหรือเบื้องบน

พระอักโษภยพุทธเจ้า (Aksobhaya Buddha) แสดงปางมารวิชัย ประจำอยู่ทางทิศตะวันออก

พระรัตนสัมภวพุทธเจ้า (Ratnasambhava Buddha) แสดงปางประทานพร ประจำอยู่ทางทิศใต้

.....

๕. ศาสนาพุทธฝ่ายหินยานให้ความหมายว่า ผู้มีธรรมเป็นกาย เป็นพระนามอย่างหนึ่งของพระพุทธเจ้า หรือสรุปตามอรรถกถา ก็คือ โลกุตตรธรรม ๙^๘ (มรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑) หรือ อริยสัจ

๖. สุมาลี มหาณรงค์ชัย อธิบายว่า พระชินพุทธเป็นสัญลักษณ์ทางจิตของบุคคลที่หลุดพ้นแล้ว หรือเป็นปัญญาญาณที่เกิดขึ้นภายหลังที่กิเลสมูลทั้งหลายถูกถอนรากถอนโคน ซึ่งพระชินพุทธทั้ง ๕ พระองค์ สามารถสื่อให้เป็นพระปัญญาคุณของพระพุทธเจ้าองค์ใดองค์หนึ่ง เช่น ในกรณีของพระศากยमुณีพุทธเจ้า พระอภิชโยภยะ จะเป็นสัญลักษณ์แทนพระศากยมุณีพุทธเจ้า ที่มีชัยเหนือมารในขณะที่แรกหลังตรัสรู้ พระรัตนสัมภวะ เป็นสัญลักษณ์แทนในขณะที่ประทานคำสอน ในช่วงสัปดาห์ที่ ๘ หลังการตรัสรู้ พระอมิตาภะ เป็นสัญลักษณ์แทนในขณะที่ทำสมาธิ พระอโมฆสิทธิ แทนพระศากยมุณีพุทธเจ้า ในเวลาปกป้องหรือช่วยเหลือสรรพสัตว์ และพระไวโรจนะเป็นสัญลักษณ์แทนในขณะที่ทรงแสดงพระธรรมเทศนา

ฝ่ายมหายานยังปรากฏนามของพระธยานิพุทธอื่นๆ อีก ได้แก่ พระมหาไวโรจนพุทธเจ้า และพระไภษัชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคต หรือพระพุทธเจ้าหมอบ (Medicine Buddha) ในวัดมหายาน (จีน) เรามักพบว่าปฏิมาพระไภษัชยคุรุเป็นหนึ่ง ในสามของพระประธาน ๓ องค์ ซึ่งมีพระศากยมุณีพุทธเจ้า อยู่ตรงกลาง โดยมีพระอมิตาภพุทธเจ้า และพระไภษัชยคุรุพุทธเจ้าอยู่เบื้องขวาและเบื้องซ้ายของพระศากยมุณีพุทธเจ้าตามลำดับ ทั้งนี้ ปฏิมาพระไภษัชยคุรุจะอยู่ในท่าประทับนั่งสมาธิ พระหัตถ์ขวาทรงยกขึ้น และทรงทำพระหัตถ์ในรูปของการให้และความกรุณา (บางแห่งจะให้แบพระหัตถ์ขวาออกในกิริยารับดวงวิญญาณไปเกิด) พระหัตถ์ซ้ายทรงถือโดยวางไว้บนพระเพลา อาจพบปฏิมาพระไภษัชยคุรุในปางขัดสมาธิ พระหัตถ์ซ้ายหงายวางอยู่บนพระเพลา มีหม้อน้ำมนต์วางอยู่ พระหัตถ์ขวาวางหงาย ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดปลายนิ้วนาง) หรือทรงถือรัตนเจดีย์ หรือบาตรบรรจุทิพยโอสถ หรือแจกัน ในหัตถ์ที่ประสานกันในท่าสมาธิ)

ในประเทศไทย พระไภษัชยคุรุไวฑูรยประภาตถาคต แพร่หลายในรูปของ “พระกริ่ง” ซึ่งเป็นพระที่ทำมาจากโลหะ ช้างในกลวง และบรรจุเม็ดโลหะไว้ เรียกว่า เม็ดกริ่ง เวลาเขย่า จะมีเสียงกังวาน ทั้งนี้ พระกริ่งทุกองค์จะต้องถือหม้อยา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะ

๗. ในพระชินพุทธหรือพระธยานิพุทธทั้ง ๕ พระองค์นี้ พระไวโรจนพุทธเจ้าและพระอมิตาภพุทธเจ้า เป็นองค์สำคัญที่สุดในฝ่ายมหายาน พระไวโรจนพุทธเจ้าเป็นที่เคารพนับถือในญี่ปุ่นอย่างมาก พระพุทธรูปองค์ใหญ่แห่งเมืองนารา ก็คือพระปฏิมาของพระไวโรจนพุทธเจ้า (คำว่าไวโรจน หมายถึง ผู้ส่องแสงสว่าง หรือพระอาทิตย์ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของชื่อประเทศญี่ปุ่นว่า ดินแดนแห่งอาทิตย์อุทัย) ในอินโดนีเซียเมื่อยังนับถือพุทธศาสนา (ฝ่ายมหายาน) ก็นับถือพระไวโรจนพุทธเจ้าเช่นกัน

พระอมิตาภพุทธเจ้า แปลว่าพระพุทธเจ้ามีแสงรัศมีเปล่งประกายออกมาไม่มีประมาณ หรือพระอมิตายุ (ส) พุทธเจ้า ซึ่งแปลว่า พระพุทธเจ้าผู้มีอายุชัวยาวนานหาประมาณมิได้ พระอมิตาภพุทธเจ้าเป็นพระธยานิพุทธที่ได้รับความนิยมมากในหมู่ชาวพุทธมหายานสายตะวันออกไกล พุทธเกษตรของพระองค์เรียกว่า “สุชาวดี” ในวัดจีน จะปรากฏพระปฏิมา (ประทับนั่ง) ของพระองค์ประดิษฐานทางเบื้องขวาของพระปฏิมาพระศากยมุณีพุทธเจ้า บนพระหัตถ์ที่ประสานกันจะมีดอกบัว บางแห่งจะทรงแบพระหัตถ์ขวาออกมาเบื้องหน้า แสดงกิริยารับดวงวิญญาณของสัตว์โลกที่ประกอบกุศลพร้อมกับระลึกถึงพระองค์ ไปเกิดยังดินแดนสุชาวดี

พระอมิตาภพุทธเจ้า (Amitabha Buddha) แสดงปางสมาธิ ประจำอยู่ทางทิศตะวันตก

พระอโมขสิทธิพุทธเจ้า (Amoghasiddhi Buddha) แสดงปางประทานอภัย ประจำอยู่ทางทิศเหนือ

๓. นิรมาณกาย คือกายเนรมิตที่ลงมาปรากฏในโลกมนุษย์ เป็นพระพุทธรูป นิรมาณกายนี้มาจากตถาคตครุฑ หรือพระอาทิตย์พุทธรูป แต่แบ่งภาคมาจากสัมโภคกายอีกต่อหนึ่ง พระพุทธรูปในฐานะที่เป็นนิรมาณกาย ปรากฏในโลกมนุษย์เพื่อแสดงธรรม ได้แก่ การประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ให้แจ้งแก่มนุษย์ทั้งปวง การปรากฏนี้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เรามีทางที่จะตรัสรู้และถึงพระนิพพานได้เช่นเดียวกับพระพุทธรูป ซึ่งนิรมาณกายนี้ จัดเป็น “**มานุษยพุทธรูป**” หรือ “**มนุสสพุทธรูป**” (พระพุทธรูปที่เป็นมนุษย์)

ทฤษฎี “ตรีกาย” ทำให้ปัญหาเรื่อง พระพุทธรูป (ของฝ่ายมหายาน) หมดไป พระศากยมุนีพุทธรูป หรือพระสมณโคดมพุทธรูปมาได้มาปรากฏในโลกมนุษย์เปล่าๆ ไม่ใช่มนุษย์ที่ตรัสรู้แล้วเข้านิพพานไปเฉพาะตน ไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นอีกต่อไป แต่ทรงเป็นภาค (อวตาร) ของ “**สัมโภคกาย**” และเป็นภาค (อวตาร) ของ “**ธรรมกาย**”

พูดเรื่องของพระพุทธรูปมายาว ไม่เข้าเรื่องพระโพธิสัตว์สักที

ใจเย็นๆ ค่ะ ใกล้แล้ว

พระโพธิสัตว์เป็นแนวคิดที่สำคัญมากของศาสนาพุทธฝ่ายมหายาน (รวมทั้งวัชรยานของเอเชียตอนเหนือ เช่น ภูฏาน ธิเบต) แนวคิดนี้เป็นการปฏิวัติความเชื่อดั้งเดิมของชาวพุทธ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อบรรลุอรหัตตผล แต่ในยุคสมัยที่คนแสวงหาพระพุทธรูปมากกว่าพระธรรม การเป็นพระอรหันต์นั้นดูดีกว่าเป็นพระพุทธรูปมาก เพราะพระอรหันต์ไม่สามารถหลุดพ้นได้ด้วยสติปัญญาของตน

ต้องอาศัยครูคือพระพุทธเจ้า และ/หรือพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และเมื่อหลุดพ้นแล้ว ก็ช่วยเหลือคนได้จำกัด ไม่ว่าจะมองในแง่ปัญญาหรือ ความกรุณา การเป็นพระพุทธเจ้าจึงถือเป็นที่สุดเ็นทางพุทธศาสนา

เพื่อให้ได้เกิดเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต จำเป็นที่บุคคลต้องตั้งปณิธาน อย่างแน่วแน่และบำเพ็ญบารมีโดยผ่าน “โพธิสัตว์ยาน” ซึ่งตามหลักของ โพธิสัตว์ยาน^๙ นั้น บุคคลจะต้องบำเพ็ญทศปารมิตา^๙ ต้องประกอบด้วย อปัมัญญา ๔^{๑๐} มหาปณิธาน ๔^{๑๑} และคุณสมบัติ ๓^{๑๒} จึงจะบรรลุถึงโพธิสัตว์ภูมิ ดังนั้น พระโพธิสัตว์คือพระผู้รู้แล้วและอาจจะตรัสเป็นพระพุทธเจ้าเมื่อใดก็ได้ แต่เพราะทรงเห็นว่าหากเข้าสู่พุทธภูมิเสียแล้ว ก็ยากที่สรรพสัตว์จะเข้าถึง จึงเลื่อนเวลาการเข้าสู่พุทธภูมิ และดำรงอยู่เพียงโพธิสัตว์ภูมิ เพื่อจะได้อำนาจทุกขของสรรพสัตว์เสียก่อน ตั้งในกรณีของพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ที่ทรงตั้งปณิธานว่า “ตราบใดที่ยังมีสัตว์เสวยทุกข์อยู่ในห้วงสาคร ก็ยังไม่ขอ บรรลุพระโพธิญาณ”

-
๘. ตามคติมหายาน ได้แบ่งยานออกเป็น ๓ ยาน ได้แก่
- ก. สวากยาน คือยานของพระสาวก ที่มุ่งเพียงอรหัตตภูมิ รู้แจ้งในอริยสัจ ๔ ด้วยการสดับฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า
 - ข. บัณฑิตยาน คือยานของพระปัจเจกพุทธเจ้า ได้แก่ผู้รู้แจ้งในปัจจุบันสมุบาทด้วยตนเอง แต่ไม่สามารถแสดงธรรมสั่งสอนให้สัตว์โลกบรรลุมรรคผลได้
 - ค. โพธิสัตว์ยาน คือยานของพระโพธิสัตว์ ซึ่งได้แก่ผู้มีน้ำใจกว้างขวาง กอปรด้วยพระมหากรุณาต่อสัตว์โลก จึงปรารถนาพุทธภูมิเพื่อโปรดสัตว์โลก และเป็นผู้รู้แจ้งในศูนยตาธรรม มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พุทธยาน

๙. คือบารมี ๑๐ ประการ ได้แก่ ทานปารมิตา (การให้ปันสิ่งของต่างๆ) ศีลปารมิตา (การรักษากาย วาจา จิต ให้เรียบร้อย) ขันติปารมิตา (ความอดทน) วิริยะปารมิตา (ความเพียร) ฌานปารมิตา (ความตั้งใจมั่น) ปัญญาปารมิตา (ความรอบรู้ในสิ่งที่ควรรู้) อุบายปารมิตา (รู้จักอุบายที่ฉลาด) ปณิธานปารมิตา (ความมีใจมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยว เทียบได้กับอธิษฐานบารมี) พลปารมิตา (กำลังความเข้าใจในธรรมทั้งหมด) และญาณปารมิตา (ความรู้แจ้งสมบูรณ์ทุกอย่าง) หรือย่อลงเป็นบารมี ๖ ได้แก่ ทาน ศีล ขันติ วิริยะ ฌาน (สมาธิ) ปัญญา

นบพระที่งอแป้ : ๖๙

พุทธมหายานบางคนก็เชื่อว่า พระโพธิสัตว์นั้นในชาติปางก่อนบรรลุนิพพานแล้ว ซึ่งเมื่อดับขันธก็จะได้ไปสู่นิพพาน แต่พระโพธิสัตว์ได้เลื่อนเวลานิพพานออกไป ด้วยความกรุณาต่อสัตว์โลก และมีปณิธานจะช่วยสัตว์โลกให้พ้นทุกข์เสียก่อน แล้วจึงจะเข้าสู่นิพพาน

โดยที่ศาสนาพุทธฝ่ายมหายานมีแนวคิดว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะบำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์ และสามารถตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ หากฝึกฝนชำระจิตใจจนบริสุทธิ์ผุดผ่องด้วยเมตตาบารมี พระโพธิสัตว์ของฝ่ายมหายานจึงมีจำนวนมากมายดุษณีในแม่น้ำ และอาจจะเปลี่ยนเวรกันลงมาช่วยเหลือสัตว์โลกได้โดยไม่รู้จักรัศมี

พุทธมหายานได้จำแนกพระโพธิสัตว์ออกเป็น ๒ ประเภทได้แก่

๑. พระมนุษย์โพธิสัตว์ หรือมนุษย์โพธิสัตว์ คือพระโพธิสัตว์ที่อยู่ในสภาพของมนุษย์ทั่วไป ยังต้องฝึกอบรมตัวเอง และทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน

๒. พระธยานิโพธิสัตว์ หรือธยานิโพธิสัตว์ เป็นพระโพธิสัตว์ที่อุบัติขึ้นจากอำนาจฌานของพระธยานิพุทธะ หรือพระธยานิพุทธะ กำหนดไม่ได้

๑๐. หรือพรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา (ให้ความสุขแก่สัตว์โลก) กรุณา (ปลดปล่อยความทุกข์ของสัตว์โลก) มุทิตา (ยินดีอนุโมทนาเมื่อสัตว์โลกพ้นทุกข์และมีสุข) และอุเบกขา (ไม่ยึดถือในการบำเพ็ญความดี กล่าวคือ เมื่อพระโพธิสัตว์บำเพ็ญความดีแล้ว ต้องไม่รู้สึกยึดถือว่าได้บำเพ็ญความดี และไม่ปรารถนาสิ่งตอบแทน)

๑๑. ได้แก่ ก. ละกิเลสทั้งปวงจนหมดสิ้น ข. ศึกษาปฏิบัติธรรมทั้งหลายให้เจนจบ ค. โปรดสัตว์ทั้งหลายให้สิ้น (ปลดปล่อยสัตว์โลกให้พ้นทุกข์) ง. บรรลุนุตรตรัสสัมโพธิญาณ

๑๒. ได้แก่ ก. มหาปรัชญา จะต้องเป็นผู้มีสติปัญญารู้แจ้งสรรพสิ่งทั้งมวล ไม่ตกเป็นทาสของอธรรม/กิเลส ข. มหากรุณา จะต้องมิจิตเมตตากรุณาต่อสัตว์โลกทั้งหลายอย่างไม่มีขอบเขตพร้อมที่จะเสียสละตนเองทนทุกข์ทรมานแทนสรรพสัตว์ เพื่อช่วยสัตว์ให้พ้นทุกข์ และ ค. มหาอุบาย คือ ต้องรู้จักอุบาย หรือมีวิธีการที่ชาญฉลาด ในการแนะนำอบรมสั่งสอนสัตว์โลกให้เข้าถึงสัจธรรม

ว่าเกิดขึ้นเมื่อใดแน่ แต่เกิดก่อนพระศากยมุนีพุทธเจ้า เป็นผู้บรรลุปุทธภูมิแล้ว แต่เพราะมุ่งจะช่วยสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ จึงไม่เสด็จเข้านิพพาน พระโพธิสัตว์ในพุทธมหายานที่ปรากฏชื่ออยู่มากมายนั้น เป็นพระธยานิโพธิสัตว์ ซึ่งพุทธมหายานได้จัดพระธยานิโพธิสัตว์ออกเป็น ๒ คณะ คือคณะโพธิสัตว์ ๕ องค์ และคณะโพธิสัตว์ ๘ องค์

คณะโพธิสัตว์ ๕ องค์ ถูกจัดตามคติความเชื่อว่ามีพระธยานิพุทธ ๕ พระองค์ และมีมานุषีพุทธ ๕ พระองค์^{๑๓} ซึ่งเป็นภาคหนึ่งของพระธยานิพุทธ จึงต้องมีพระธยานิโพธิสัตว์ ๕ องค์^{๑๔} ดังมีรายนามปรากฏตามตารางข้างใต้นี้

สัมโภคกาย (พระธยานิพุทธ)	นิรมลกาย (มานุषีพุทธ)	ธยานิโพธิสัตว์
พระไวโรจนพุทธเจ้า	พระกกุสันธพุทธเจ้า	พระสมันตภัทรโพธิสัตว์
พระอักโษภยพุทธเจ้า	พระโกนาคมนพุทธเจ้า	พระวัชรปาณีโพธิสัตว์
พระรัตนสัมภวพุทธเจ้า	พระกัสสปพุทธเจ้า	พระรัตนปาณีโพธิสัตว์
พระอมิตาภพุทธเจ้า	พระสัมมาสัมพุทธเจ้า (พระสมณโคตมพุทธเจ้า หรือ พระศากยมุนีพุทธเจ้า)	พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์
พระอโมฆสิทธิพุทธเจ้า	พระศรีอาริยมเตไตรย-พุทธเจ้า	พระวิศวาปณีโพธิสัตว์

๑๓. พระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ในภัททกัป หรือภัทรกัป ตามคัมภีร์ของฝ่ายเถรวาท

๑๔. ข้อสังเกตว่าประติมากรรมต่างๆ เป็นประติมากรรมพระโพธิสัตว์ ก็คือมีพระพุทธรูปอยู่ที่อุณहित (มณฑล) หรือบนพระเมรุที่ กล่าวคือ

พระสมันตภัทรโพธิสัตว์	มีพระพุทธรูปปางปฐมเทศนา
พระวัชรปาณีโพธิสัตว์	มีพระพุทธรูปปางมารวิชัย
พระรัตนปาณีโพธิสัตว์	มีพระพุทธรูปปางประทานพร
พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์	มีพระพุทธรูปปางสมาธิ
พระวิศวาปณีโพธิสัตว์	มีพระพุทธรูปปางประทานอภัย

นบพระที่งอไป : ๗๑

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

คณะโพธิสัตว์ ๘ องค์ ได้แก่ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ พระวิศวาภาณีโพธิสัตว์ พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ พระมัญชุศรีโพธิสัตว์ พระอากาศครรภโพธิสัตว์ พระกษิตครรภโพธิสัตว์ พระสรรพนีวรณ์วิชกัมภินโพธิสัตว์ และ พระศรีอาริยมตไตรยโพธิสัตว์

กลับมาที่ गुंगอไบ้ หรือเอ๋อเหมยซานกันต่อ गुंगอไบ้ นับเป็น ๑ ใน ๔ ของพุทธคีรีของจีน ซึ่งพุทธคีรีอีก ๓ แห่ง ได้แก่

๑. ผู้เฒ่าซาน (Putuo Shan) หรือภูเขาโปตา (ภูเขาโพท้อ) พุทธคีรี หนึ่งเดียวในทะเลจีนตะวันออก ซึ่งเป็นเกาะตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของนครเซี่ยงไฮ้ ในมณฑลเจ้อเจียง เป็นโพธิมณฑลของพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ หรือเจ้าแม่กวนอิม (Guan Yin Pusa) หรือกวนอิมผ่อสัก พระโพธิสัตว์ผู้ทรงไว้ซึ่งพระมหากรุณาอันกว้างใหญ่ไพศาล พระอวโลกิเตศวรเป็นพระโพธิสัตว์ที่ได้รับการยกย่องนับถือสูงสุด ตั้งแต่ที่อินเดีย จีน ญี่ปุ่น เรื่อยไปจนถึงทิเบต ทั้งนี้ ฝ่ายมหายานถือว่าความกรุณาเป็นเงื่อนไขจำเป็นที่คนต้องมีก่อนหลุดพ้น

ในสมัยโบราณ ช่างฝีมืออินเดียนิยมสร้างภาพของพระอวโลกิเตศวรให้อยู่ในเพศชาย และมีลักษณะมหาบุรุษ แต่ต่อมา ชาวจีนนิยมสร้างภาพท่านเป็น

ผู้หญิง นัยว่าเป็นเพศแห่งมารดาซึ่งเมตตาบุตรอย่างหาที่สุดไม่ได้ นอกจากนี้ เพราะชาวจีนเชื่อว่า เจ้าหญิงเมี่ยวซันทรงเป็นภาคสำแดงปางหนึ่งของ พระอวโลกิเตศวร เจ้าหญิงองค์นี้ทรงมีเมตตากรุณาและใส่พระทัยในศาสนา มากจนเป็นที่กล่าวขานและและนับถือไปทั่ว ด้วยบุคลิกลักษณะอ่อนโยนมีไมตรี ชาวจีนจึงจับเอาจิตแบบพระอวโลกิเตศวรมาใส่รวมไว้กับเจ้าหญิงเมี่ยวซัน จนพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์กลายเป็นเจ้าแม่กวนอิมของชาวบ้านในปัจจุบัน

อนึ่ง นักวิชาการทางพุทธศาสนาเห็นว่าพระอวโลกิเตศวรเป็น พระโพธิสัตว์ในรูปบุคลาธิษฐาน เพื่อแสดงถึงความกรุณาของพระพุทธเจ้า

๒. อุ้ให้ซาน (Wutai Shan) ภูเขาโหวงไต้ หรือภูห้ายอด ในมณฑล ส่านซี ซึ่งเป็นโพธิมณฑลของพระมัญชุศรีโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์แห่งปัญญา หรือเหวินชู ผู่ซา (Wenshu Pusa) หรือบุงซู่ผ้อสัก ในสำเนียงแต้จิ๋ว มัญชุศรี แปลว่า แสงรุ่งโรจน์อันอ่อนโยนหรืออ่อนหวาน ในประเทศจีนและญี่ปุ่น ประติมากรรมพระมัญชุศรีโพธิสัตว์จะได้รับการประดิษฐานคู่กับประติมากรรม พระสมันตภัทรโพธิสัตว์

พระมัญชุศรีมักถูกจัดอันดับเป็นผู้ช่วยฝ่ายซ้ายของพระศากยมุนีพุทธเจ้า มีหน้าที่ดูแลด้านปัญญา ในขณะที่พระสมันตภัทรถูกจัดอันดับให้เป็นผู้ช่วย ฝ่ายขวา โดยพระโพธิสัตว์ทั้งสองจะอยู่ขนานบซ้ายขวาของพระศากยมุนีพุทธเจ้า ในทิเบต พระมัญชุศรีโพธิสัตว์ได้รับการยกย่องนับถือเป็นอันดับสองรองจาก พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์

๓. จิวหัวซาน (Jiuhua Shan) ภูเขาгимเล้ง หรือภูเก้าวิจิตร ในมณฑล อันฮุย เป็นโพธิมณฑลของพระกษิติครรภ์โพธิสัตว์ หรือตี้จั้งหวางผู่ซา (Dizang Pusa) หรือตี้จั้งอ้วงผ้อสัก ในสำเนียงแต้จิ๋ว “กษิติ” เป็นภาษาสันสกฤต มีความหมายว่า “**ครรภ์ของแผ่นดิน**” ภาษาจีนแปลตรงตามความหมายเดิมว่า ตี้จั้งหวาง พระกษิติครรภ์ได้รับการยกย่องว่าเป็น “เจ้าแห่งนรกภูมิ” ในพิธีกึ่งเด็ก

เพื่ออุทิศส่วนกุศลแด่บูรพการีผู้ล่วงลับ จะต้องตั้งรูปเคารพและแท่นบูชาของ พระโพธิสัตว์องค์นี้อยู่เสมอ เพื่อขอให้พระองค์โปรดสัตว์ปล่อยวิญญูณผู้ผิดบาป และได้สำนึกในบาปนั้นแล้ว ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานในขุมนรก

คัมภีร์มหายานกล่าวว่าพระกษิติครรภได้รับมอบหมายจากพระศากยมุนี- พุทธเจ้าให้รับภาระสำคัญยิ่งในการอบรมสั่งสอนสรรพสัตว์ในนรกทุกขุม ในช่วงเวลา “**ปลอต (มนุสส) พุทธ**” (ระยะเวลาที่พระศากยมุนีพุทธเจ้าเสด็จ ดับขันธปรินิพพานแล้ว และพระศรีอาริยมตไตรย พระพุทธเจ้าองค์ต่อไปยังไม่มา ตรัส) พระพุทธองค์ยังทรงมอบหมายให้พระกษิติครรภเป็น “**ศาสดาในยมโลก**” เมื่อพระกษิติครรภรับหน้าที่อันหนักหน่วงเช่นนี้ จึงได้ตั้งสัตย์ปฏิญาณต่อ พระพุทธองค์ว่า “**ตราบไตที่ยมโลกยังไม่ว่างนักโทษ จะไม่ขอสำเร็จเป็นพุทธะ อย่างเด็ดขาด**” ในประเทศจีน พระกษิติครรภได้รับการยกย่องนับถือเป็น อันดับสองรองจากพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ หรือเจ้าแม่กวนอิม

ในประเทศจีน พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ พระมัญชุศรีโพธิสัตว์ พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ และพระกษิติครรภโพธิสัตว์ นับเป็น “**จตุรมหาโพธิสัตว์**” โดยสรรเสริญ “**มหากรุณา**” ของพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ “**มหาปัญญา**” ของ พระมัญชุศรีโพธิสัตว์ “**มหาจรรยา**” ของพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ และ “**มหาปณิธาน**” ของพระกษิติครรภโพธิสัตว์

พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ที่คณะได้ไป “**นบ**” มา มีชื่อเรียกในภาษาจีนว่า “**ผู้เสีย นุ่ชา**” (Púxián Púsà) หรือในสำเนียงแต้จิ๋วเรียกว่า โฝ่วเอี้ยงผ่อสัก ในภาษาญี่ปุ่นว่า ฟุเจ็น โบซัทสึ (Fugen Bosatsu) คำว่า สมันตภัทร มีความหมายว่า ผู้เจริญโดยรอบ ผู้ประเสริฐโดยรอบ ผู้เป็นมงคลทุกประการ มาจากคำว่า สมันต แปลว่า โดยรอบ และภัทร ที่แปลว่า ดี เจริญ ประเสริฐ เป็นมงคล

นิกายเนียงมา หรือเนิงมะ (Nyingma) ของพุทธศาสนาฝ่ายวัชรยาน ของทิเบตสมัยดั้งเดิม ถือว่าพระสมันตภัทรคือพระอาทิพุทธะ^๔ และอ้างว่า

พระองค์เป็นผู้ตั้งนิกายโยคอาจารย์ แต่ต่อมาถูกลดฐานะลงเป็นพระโพธิสัตว์ พระสมันตภัทรในธิเบตจะมีกายสีน้ำเงินเข้ม (ในภาพวาดบางครั้งอาจมีสีเหลือง) นั่งอยู่ในท่าซัดสมาธิเพชร หัตถ์ทั้งสองประสานกันในท่าทำสมาธิ เมื่ออยู่ใน ท่ายืน หัตถ์ขวาจะถือดอกบัวทั้งก้านพร้อมทั้งจินตามณี หัตถ์ซ้ายถือวัชระ

พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ทรงได้ชื่อว่า เป็นเลิศทางจรรยาและมหาปณิธาน ด้วยทรงมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ที่จะโปรดสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ ซึ่งถือเป็นภาระอันหนักหน่วง บางแห่งกล่าวว่า ท่านเป็นผู้ช่วยฝ่ายขวาของพระศากยมุณีพุทธเจ้า มีหน้าที่ดูแล “คุณธรรม” เป็นสัญลักษณ์ของ “มหาจรรยา” หน้าที่ของท่านคือ นำเอาคุณละหรือความดีไปเผยแพร่ทั่วสารทิศ บางแห่งกล่าวว่า ท่านเป็นพระโพธิสัตว์แห่งมนตรา ในญี่ปุ่น ท่านได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพสัญลักษณ์ ผู้ปกป้องและสนับสนุนการปฏิบัติสมาธิที่เน้นปีติสุข

ประวัติของพระสมันตภัทรโพธิสัตว์มีหลายทัศนะ กล่าวคือ

คัมภีร์เหียนจิง (อวตังสกุสูตร) กล่าวว่าพระโพธิสัตว์ผู้เสียสละ คือ พระโอรสองค์ใหญ่ของพระยูไล (พระศากยมุณีพุทธเจ้า)

คัมภีร์เปยหัวจิง (มหาไวปุลยสูตร) กล่าวว่าพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ คือ โอรสองค์ที่ ๘ ของพระอมิตาภพุทธเจ้า เป็นพี่น้องกับพระมัญชุศรีโพธิสัตว์ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ และพระมหาสถามปรารพต์โพธิสัตว์

คัมภีร์เสียงเชิงจิง กล่าวว่าท่านเป็นสตรีเพศ โดยอธิบายว่า ในอดีต มีกษัตริย์พระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า เมี่ยวจวง มีพระธิดา ๓ องค์ พระโอรส ๑ องค์ พระธิดาองค์ใหญ่ ภายหลังเป็นพระโพธิสัตว์เวินชู (พระมัญชุศรีโพธิสัตว์) พระธิดาองค์รองภายหลังเป็นพระโพธิสัตว์ผู้เสียสละ (พระสมันตภัทรโพธิสัตว์)

.....
๑๕. บางครั้งเรียกว่า พระวัชรธร หรือพระวัชรสัตว์ ภาพวาดหรือประติมากรรมของท่าน มักอยู่ในสภาพเปลือย (ทิมัมพร) กายมีสีน้ำเงินเข้ม หรือสีฟ้า โดยมีพระสมันตภัทรี คักติของท่าน ซึ่งมีกายสีขาว ร่วมอยู่ด้วยในท่ากอดรัดแสดงความรักต่อกัน

พระธิดาองค์เล็กภายหลังคือพระโพธิสัตว์กวนอิม (พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์) ส่วนพระโอรส ภายหลังคือพระโพธิสัตว์ตี้จ้างหวาง (พระกษัตริศรรณโพธิสัตว์) ประติมากรรม หรือภาพวาดของพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ก่อนสมัยราชวงศ์ถัง^{๑๖} โดยมากจึงปรากฏเป็นร่างชายโฉมหญิง และหลังราชวงศ์ซ่งหรือซ้อง^{๑๗} ส่วนใหญ่จะเป็นร่างหญิงโฉมหญิง

ในประเทศจีนและญี่ปุ่น มักพบภาพของพระสมันตภัทรโพธิสัตว์คู่กับพระมัญชุศรีโพธิสัตว์ ในฐานะอัครสาวกของพระศากยมุนีพุทธเจ้า โดยพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ประทับบนช้างเผือก ๖ งา อยู่เบื้องขวาของพระศากยมุนีพุทธเจ้า และพระมัญชุศรีโพธิสัตว์ประทับบนสิงโตสี่เศียรอยู่ทางเบื้องซ้าย

จากซ้ายพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ พระศากยมุนีพุทธเจ้า พระมัญชุศรีโพธิสัตว์

๑๖. ปกครองจีนระหว่างปี พ.ศ. ๑๑๖๑ - ๑๔๕๐ ได้ชื่อว่าเป็นยุคทองของอารยธรรมจีน นครฉางอัน เมืองหลวง ถือเป็นศูนย์กลางของโลกตะวันออกในสมัยนั้น จักรพรรดิองค์สำคัญได้แก่ จักรพรรดิถังไท่จง จักรพรรดิถังเกาจือ ๒ ซึ่งนักประวัติศาสตร์จีนยกย่องว่าเป็นมหาจักรพรรดิ ได้ทรงปฏิรูปโครงสร้างการปกครองที่เน้นการรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ซึ่งใช้ปกครองจีนต่อมาจนสิ้นสุดราชวงศ์ซ่งในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ ในรัชสมัยนี้ เกิดเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจีน กล่าวคือหลวงจีนเสวียนจั้ง หรือพระถังซำจั๋ง ได้เดินทางไปอัญเชิญพระไตรปิฎกจากประเทศอินเดีย เหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดวรรณกรรมเรื่องไซอิ๋ว (Journey to the West) ๑ ใน ๔ ของวรรณกรรมคลาสสิกของจีน (อีก ๓ เรื่องได้แก่ซ้องกั๋ง (Water Margin) หรือที่คนไทยรู้จักกันในชื่อ ๑๐๘ ผู้กล้าแห่งเขาเหลียนซาน, สามก๊ก (Romance of the Three Kingdoms) และความฝันในหอแดง (Dream in the Red Chamber)) จักรพรรดินีบูเซ็กเทียน หรืออู่เจ๋อเทียน จักรพรรดิหญิงองค์เดียวของจีน (อดีตสนมของจักรพรรดิถังไท่จง ภายหลังการสิ้นพระชนม์ของจักรพรรดิถังไท่จง ได้เป็นสนมเอกและ

ต่อมาเป็นมเหสีของจักรพรรดิถังเกาจง โอรสของจักรพรรดิถังไท่จง) ปกครองระหว่างปี พ.ศ. ๑๒๓๓ – ๑๒๔๖ โดยเปลี่ยนราชวงศ์เป็นราชวงศ์โจว หรืออู่โจว มีเมืองหลวงอยู่ที่ลั่วหยาง ในรัชสมัยนี้ได้แก้ไขระบบการเข้ารับราชการจากเดิมที่ใช้เส้นสายเป็นการสอบคัดเลือกเพื่อให้ได้คนฉลาดและมีความสามารถ จักรพรรดิถังเสวียนจง จักรพรรดิองค์ที่ ๗ ซึ่งในตอนต้นรัชกาล ถึงเสวียนจงบริหารบ้านเมืองอย่างจริงจัง กวาดล้างขุนนางฉ้อราษฎร์บังหลวง ส่งเสริมขุนนางที่มีความรู้ความสามารถ จัดระเบียบและรวบรวมวรรณกรรมและวิทยากรต่างๆ แต่ในตอนปลายรัชกาล นับแต่รับสนมหยางกุ้ยเฟย (๑ ใน ๔ ของยอดหญิงงามในประวัติศาสตร์จีน) ก็ทอดทิ้งราชกิจ เปิดโอกาสให้ญาติของหยางกุ้ยเฟยเข้ามาเป็นขุนนาง แสวงหาอำนาจและฉ้อราษฎร์บังหลวง สร้างความเดือดร้อนไปทั่ว ในที่สุดทหารได้ก่อการกบฏและบังคับให้ถึงเสวียนจงประหารชีวิตหยางกุ้ยเฟย กวีที่สำคัญของจีน คือหลี่ไป๋ และตู้ฝู่ก็อยู่ในยุคนี้นี้

๑๗. ปกครองจีนระหว่างปี พ.ศ. ๑๕๐๓-๑๕๒๒ (บางแห่งว่า ๑๕๑๒ - ๑๕๒๒) นักประวัติศาสตร์จีนจะแบ่งราชวงศ์ซ่งหรือซ่งออกเป็น ๒ ช่วง

ช่วงต้น เป็นราชวงศ์ซ่งเหนือ (พ.ศ. ๑๕๐๓-๑๖๗๐) ซึ่งในปลายสมัยราชวงศ์ อาณาจักรอ่อนแอ เนื่องจากระบบราชการล้มเหลว ขุนนางแสวงหาผลประโยชน์ในส่วนตัว ประชาชนได้รับความยากลำบากมาก จึงลุกฮือขึ้นต่อต้าน ที่สำคัญคือกบฏซ่งเจียงที่เกิดขึ้นในปี ๑๖๖๑ อันเป็นที่มาของวรรณกรรม “ซ้องกั๋ง” แต่สุดท้ายกบฏก็ยังคงพ่ายแพ้ต่อทางการ

ช่วงท้าย ระหว่างปี พ.ศ. ๑๖๗๐-๑๕๒๒ คือราชวงศ์ซ่งใต้ ในสมัยนี้จีนต้องเผชิญการคุกคามของอาณาจักรจิน (กิม) มาโดยตลอด ทำให้ก่อกำเนิดขุนศึกลือชื่อนามหลายคน หนึ่งในนั้นคือ จักฮุย หรือเยว่เฟย ในภาษาจีนกลาง

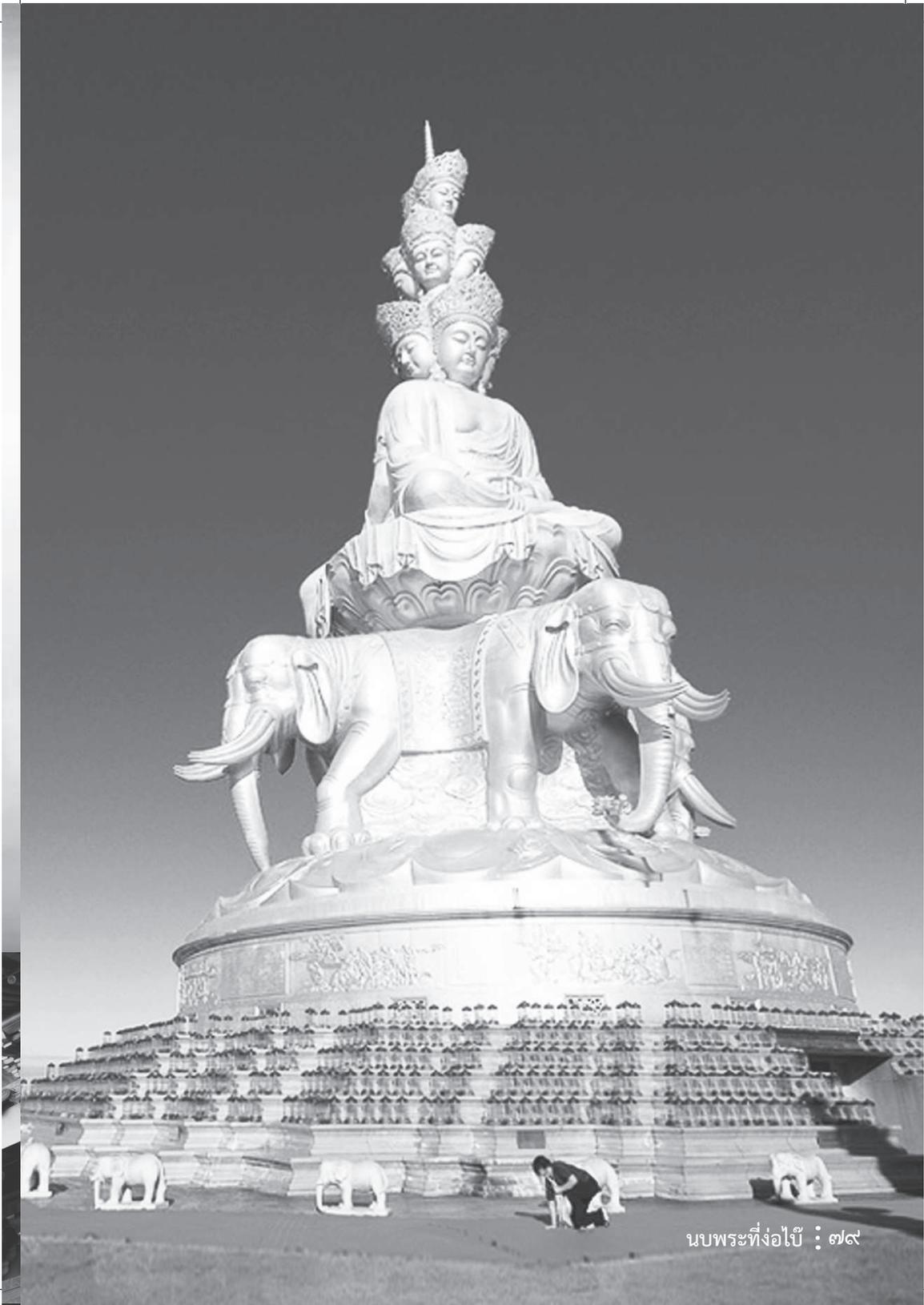
จักฮุยเกิดในยุคปลายของราชวงศ์ซ่งเหนือ ที่มีชนชาติเหอหนาน เล่ากันว่าเมื่อยังเด็ก บ้านเกิดของเขาเกิดอุทกภัยใหญ่เนื่องจากเขื่อนกั้นแม่น้ำเหลือง (ฮวงโห) แตก มารดาของจักฮุย ต้องอุ้มบุตรชายไว้ในอ้อมกอด ซุกตัวในโถงลอยตามน้ำเพื่อรักษาชีวิตให้รอด เมื่อล่องเข้าสู่้วยหนุ่ม ในช่วงที่ประเทศตกอยู่ในวิกฤติ จักรพรรดิ ๒ พระองค์ถูกพวกจินจับตัวเป็นเชลยศึก ซึ่งนำมาสู่จุดจบของราชวงศ์ซ่งเหนือ จักฮุยเห็นเช่นนั้น จึงตั้งปณิธานว่า จะต้องกอบกู้ชาติและแผ่นดินกลับคืนมาให้ได้ จักฮุยได้สมัครเป็นทหารด้วยความสนับสนุนของมารดา โดยก่อนเดินทางออกจากบ้าน มารดาได้สลักตัวอักษรจีน ๔ ตัว ความว่า “รู้รักภักดี พลีชีพเพื่อชาติ” บนแผ่นหลังของเขา เมื่อเป็นทหาร จักฮุยได้แสดงความกล้าหาญ และสามารถรบชนะสังหารข้าศึกได้เป็นจำนวนมาก ผลงานเข้าตาแม่ทัพ “จงเจ้อ” อย่างมาก ถึงกับถ่ายทอวิชาทหารทำศึกสงครามให้กับจักฮุยจนหมดสิ้น โดยหวังว่าจักฮุยจะเป็นกำลังสำคัญในการกู้ชาติต่อไป เมื่อแม่ทัพเสียชีวิต จักฮุยจึงได้เป็นผู้สืบทอดตำแหน่งแม่ทัพต่อมา และสร้างผลงานจนได้ดำรงตำแหน่งแม่ทัพใหญ่ในตำแหน่ง “เจี้ยตู้สี่อู่” เมื่ออายุเพียง ๓๒ ปีเท่านั้น

เมื่อขึ้นเป็นแม่ทัพใหญ่ ชื่อเสียงของงักสูยก็ยิ่งขจรขจาย โดยเฉพาะในแง่ของความเข้มงวดและระเบียบวินัยของกองทัพ แต่ถึงกระนั้นความสัมพันธ์ระหว่างงักสูยกับทหารในกองทัพก็มีความแนบแน่นอย่างยิ่ง เมื่อพลทหารคนใดป่วย งักสูยก็จะไปเยี่ยมด้วยตนเอง พร้อมส่งคนไปดูแลครอบครัวของพลทหารผู้นั้น และเมื่อได้รับรางวัลจากเบื้องบน งักสูยก็จะแบ่งปันให้ทหารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงว่าจะเหลือตกมาถึงตัวเองหรือไม่ กองทัพของงักสูยจึงมีความแข็งแกร่งอย่างยิ่ง ประกอบกับความรู้ความสามารถในการสงครามของงักสูยทำให้อำนาจของงักสูยได้ชัยชนะเหนือกองทัพจินเสมอ จนสามารถกรีธาทัพขึ้นภาคเหนือเพื่อยึดดินแดนคืนได้มากมาย จนกระทั่งตั้งทัพอยู่ห่างจากเมืองหลวงเดิมเพียง ๒๐ กิโลเมตรเท่านั้น

เมื่อเป็นเช่นนั้น ฉินฮุย ฉินซ่วย และ ฉินไค่ว ขุนนางกังฉิน ๓ คน ที่ประจบสอพลอฮ่องเต้ชั่งเกาจง จนได้ดำรงตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีจึงกราบทูลฮ่องเต้ว่ากองทัพของงักสูยเป็นอุปสรรคต่อการเจรจาสงบศึกกับชนเผ่าจิน ฮองเต้เชื่อ จึงมีใบบังการให้งักสูยถอนทัพกลับมาเมืองหลวง งักสูยได้พยายามทักท้วงแต่ไม่สำเร็จ จึงต้องปฏิบัติตามใบบังการ ยกทัพกลับเมืองหลวง ฉินฮุยก็ใส่ร้ายว่างักสูยมักใหญ่ใฝ่สูง คิดการใหญ่จะก่อกบฏล้มล้างราชสำนัก งักสูยไม่ได้ตอบอะไร แต่คลายชุดท่อนบนออก เผยให้เห็นตัวอักษรที่มารดาสลักไว้ที่หลัง ฉินฮุยเห็นเช่นนั้นก็ชะงัก พุดไม่ออก แต่ฉินฮุยก็ไม่ละความพยายามในการใส่ร้ายป้ายสีงักสูยต่างๆ นานา แม้จะตรวจไม่พบความผิดก็ตาม แต่ในที่สุด ฉินฮุยก็ปั้นเรื่องจนทำให้งักสูยต้องโทษประหารชีวิต และเมื่อขุนนางฝ่ายงักสูยคนอื่น ๆ ทักท้วงและตั้งคำถามว่า ฉินฮุยมีหลักฐานกล่าวโทษงักสูยหรือไม่ ฉินฮุยก็ตอบว่า “อาจจะมีก็ได้” ซึ่งภายหลังคำพูดนี้ได้ถูกจารึกว่าหมายถึง “การให้ร้ายผู้อื่นโดยปราศจากหลักฐาน” เล่ากันว่า ในวันที่งักสูยถูกประหารชีวิต ประชาชนที่เคารพรักในตัวงักสูยได้นำศพของเขาไปทำพิธีฝังศพ และต่อมาก็มีการเคลื่อนย้ายหลุมฝังศพของงักสูยมาตั้งที่ริมทะเลสาบซีหู เมืองหังโจว

เพื่อระบายความแค้นใจที่มีต่อฉินฮุย ภรรยาและพรรคพวก ที่ให้ร้ายงักสูย ขุนศึกผู้รักชาติ จนถูกประหาร ประชาชนจึงได้นำแป้งสองชิ้นมาบีบติดกันแล้วทอดรับประทาน โดยเปรียบเทียบว่า แป้งทั้งสองชิ้นนี้คือฉินฮุยและภรรยาของเขา แป้งทอดที่วันนี้ เรียกว่า “โหยวจ่าฮุย” แปลว่า น้ำมันทอดฉินฮุย เพื่อให้คนรุ่นหลังจดจำผู้ทรยศต่อประเทศชาติ ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนนิยมเรียกว่า “อิวจ่าก้วย”

นบพระที่ง้อใบ้ : ๗๙

ชาวจีนส่วนใหญ่นับถือพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ในฐานะที่เป็นพระโพธิสัตว์ ผู้เป็นตัวแทนของการกระทำความดี บ้างเรียกว่า เป็นพระโพธิสัตว์แห่งวิถี คุณธรรม ดังนั้น ในคติความเชื่อของพระพุทธรูปศาสนาฝ่ายมหายานนั้น พระสมันตภัทรโพธิสัตว์จึงเป็นสัญลักษณ์ของธรรมปฏิบัติ ภาพของท่าน ในจีนจะเป็นพระโพธิสัตว์หนุ่มนั่งอยู่บนหลังช้างเผือก ๖ งา ไว้เกศา (ผม) ยาว และแต่งองค์ตามแบบชาวจีนโบราณ หัตถ์ซ้ายและขวาประสานกันในท่ากอดอก เหนือหัตถ์ขวาจะมีกลุ่มควันลอยขึ้นสูง และในม่านควันจะปรากฏภาพ พระพุทธเจ้าประทับนั่งสมาธิบนดอกบัวบาน และที่บาทของท่าน มีดอกบัวบาน รองรับ นอกจากนี้ ยังนิยมสร้างรูปเคารพของท่านให้มีพระกายสีทองงามอร่าม หัตถ์ขวา จะทรงไว้ซึ่งก้านและใบบัว (เป็นความหมายถึงผู้ตื่นจากความหลง) หัตถ์ซ้ายอยู่ในท่าปางประทานพร

ท่าประทับ (นั่ง) ของพระสมันตภัทรโพธิสัตว์อาจมีลักษณะแตกต่างกันไป ตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น แต่ลักษณะสำคัญคือ ประทับบน หลังช้างสีขาวปลอด ๖ งา คติการสร้างรูปเคารพเช่นนี้มีความหมายแฝงถึง สัญลักษณ์แห่งความยิ่งใหญ่ กล่าวคือ

กิเลสของสรรพสัตว์มีความหนักและใหญ่เหมือนดั่งตัวช้างอันใหญ่โต การควบคุมบังคับช้างที่มีรูปร่างใหญ่ ทุกก้าวอย่างมีแต่ความเชื่องช้า แต่หากใช้ความเมตตาอันอ่อนโยน ก็จะสามารถควบคุมบังคับช้างตัวนั้นได้ดังใจปรารถนา

ช้างเปรียบได้กับพุทธศาสนาฝ่ายมหายานที่สามารถนำสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ได้คราวละมากๆ

หมายถึงพระโพธิสัตว์เป็นผู้มีพลังกำลังมากเหมือนดั่งช้างสามารถบรรพทุกนำสัตว์โลกให้ข้ามห้วงทะเลแห่งสังสารวัฏได้คราวละมากๆ ในขณะที่ช้างเผือกเป็นสัตว์ประเสริฐหายากและเป็นสิ่งมงคล งาทั้งหกหมายถึงบารมี ๖ ประการของพระโพธิสัตว์ที่เป็นเครื่องยังให้บรรลุถึงความเป็นพระพุทธเจ้า ภาพศิลปะโบราณจะวาดช้างเผือกมี ๗ ขา ซึ่งหมายถึงตอนที่เจ้าชายสิทธัตถะประสูติ ทรงก้าวเดิน ๗ ก้าว แล้วแปลงพระวาจาว่า “**ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา เราเป็นผู้ประเสริฐสุดในโลก**” ซึ่งหากเป็นสัตว์อื่นอาจจะทำไม่ได้เช่นนี้

ช้างเป็นสัญลักษณ์ของความอดทนและพลังกำลัง อุปมาเหมือนพระสมันตภัทรวโพธิสัตว์ที่โปรดสัตว์โลกอย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เช่นเดียวกับการฝึกช้างไว้ใช้งาน จำเป็นที่ผู้ฝึกจะต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างสูง การโปรดสัตว์ให้บรรลุธรรมก็ต้องใช้เช่นนี้โดยไม่ย่อหย่อนกว่ากัน เมื่อเวลาเกิดสงคราม ช้างจะย่างก้าวเข้าสู่สมรภูมิอย่างทรหดอดทน ไม่หวาดหวั่นต่ออาวุธใดๆ ของเหล่าศัตรู อุปมาเหมือนการโปรดสัตว์ท่ามกลางความทุกข์แห่งความเกิด และความตายของสัตว์โลก

เออเหมยขานหรือ गुंगอไบ้เดิมเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของลัทธิเต๋า นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๘ เมื่อบรรดาผู้ที่เลื่อมใสในพระสมันตภัทรวโพธิสัตว์เดินทางมา ณ ที่นี้ และสถาปนาวัดอุทิศแด่พระสมันตภัทรวโพธิสัตว์ गुंगอไบ้จึงกลายเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ที่ गुंगอไบ้มีวัดพุทธศาสนา

นบพระที่งอไบ้ : ๘๑

ตั้งอยู่จำนวนมากกว่า ๓๐ วัด และเพราะเอื้อเหมยซานเป็นโพธิมณฑลของพระสมันตภัทรวโพธิสัตว์ วัดพุทธที่นี่จึงมีประติมากรรมพระสมันตภัทรวโพธิสัตว์ วัดพุทธที่มีชื่อเสียง ได้แก่ วัดเป้ากัว (Baoguo) วัดวานเหนียน (Wannian)^{๘๘} วัดหวาจ้ง (Huazhang Temple) ที่ตั้งอยู่บนจุดสูงสุดของยอดเขาจินต้ง

ที่วัดหวาจ้ง มีวิหารหลักคือวิหารจินเตียน (แปลว่าวิหารทองคำ) หรือที่บางแห่งเรียกว่า วิหารทองเตียน (หมายถึงวิหารทองสัมฤทธิ์) เนื่องจากหลังคาเสาศา ประตูละหน้าต่างของวิหารทำด้วยทองคำและทองสัมฤทธิ์ เมื่อมองจากระยะไกลในยามที่แสงแดดส่องกระทบวิหาร จะเห็นยอดเขาจินต้งเป็นสีทอง จึงทำให้ยอดเขาจินต้งได้รับสมญานามว่า ยอดเขาทองคำ (Golden Summit) ที่สำคัญคือแสงอาทิตย์ที่ส่องกระทบยอดวิหารก่อให้เกิดพุทธรัศมี^{๘๙} (Buddha's Halo) กล่าวคือรัศมีวงสีต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในระยะไกลคล้ายรังรุบวงกลมรอบดวงอาทิตย์ยามทรงกลด ว่ากันว่า อาจปรากฏเงาของผู้ที่กำลังมองดูแสงนี้กลางวงสายรุ้ง ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นช่วงหลังฝนตก ท้องฟ้ามีเมฆมาก และแสงอาทิตย์อ่อนๆ เท่านั้น

นอกจากนี้ ที่วัดหวาจ้งยังมีตำหนัก ๔ หลัง คือ ตำหนักเงิน ตำหนักทอง ตำหนักสัมฤทธิ์ และตำหนักเหล็ก ตำหนักเหล่านี้สร้างขึ้นเพื่อจำลองพุทธศรัทธาทั้ง ๔ เพื่อให้ผู้คนได้สักการบูชา

๘๘. แปลว่าวัดหนึ่นปี เดิมชื่อว่าวัดผู้เสียน วิหารหลักของวัดเป็นที่ประดิษฐานประติมากรรมสัมฤทธิ์พระสมันตภัทรวโพธิสัตว์สวมมงกุฎทองและเครื่องทองทั้งองค์ บนหลังช้าง ๖ งา หนัก ๖๒ ตัน ประติมากรรมนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๑๕๒๓

๘๙. ถือเป็น ๑ ใน ๔ ปรากฏการณ์มหัศจรรย์แห่งกรุงอู่ไบ้ที่เราสามารถสัมผัสได้จากยอดเขาจินต้ง ปรากฏการณ์มหัศจรรย์อีก ๓ อย่าง คือ พระอาทิตย์อุทัย (Sunrise) ในฤดูร้อน เวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. และในฤดูหนาว เวลา ๐๗.๐๐ น. ทะเลหมอก (Cloud sea) น่าจะเป็นทะเลหมอกมากกว่า จะเห็นได้ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. และ ๑๕.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. และแสงตะเกียงศักดิ์สิทธิ์ (Holy lamps) ซึ่งจะเห็นได้ในยามค่ำคืน มีลักษณะคล้ายบั๊งไฟฟู่ขนาดของเงา

และที่ยอดเขาจินตัง ไม่ไกลจากวัดหวาจั้ง เราจะพบประติกรรมสัมฤทธิ์ พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ ๑๐ พักตร์ ทรงข้างเผือกซึ่งมี ๔ เศียร หันสู่ทิศทั้ง ๔ ข้างแต่ละเศียรมี ๖ งา ซึ่งตัวเลขเหล่านี้แล้วแต่มีความหมายแฝงอยู่ทั้งสิ้น กล่าวคือ

พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ ๑๐ พักตร์ หมายถึง ท่านจะปกป้องและชี้นำ เหล่าสรรพสัตว์ในทุกสารทิศให้บรรลุนิพพาน หรืออาจหมายถึงปณิธาน ๑๐ ประการของท่าน ได้แก่

๑. ขอเคารพพระพุทธเจ้าทุกพระองค์
๒. ขอสดุดียกย่องพระพุทธเจ้าทุกพระองค์
๓. ขอสักการบูชาพระพุทธเจ้าทุกพระองค์
๔. ขอขมาสำนึกผิดในความผิดบาปทั้งปวงที่เคยทำมาในอดีต
๕. ขอตั้งมุกิตาจิต อนุโมทนาในบุญกุศลของผู้อื่น
๖. ขออาราธนาพระพุทธเจ้าทั้งปวงให้ทรงสั่งสอนธรรม
๗. ขออาราธนาพระพุทธเจ้าทั้งปวงให้สถิตอยู่ในโลก
๘. ขอบำเพ็ญตามรอยพระพุทธองค์
๙. ขอช่วยเหลือเหล่าสรรพสัตว์เป็นนิจ
๑๐. ขออุทิศกุศลเพื่อโพธิญาณและเหล่าสรรพสัตว์

ข้างเผือก หมายถึงอานุภาพแห่งศาสนาพุทธในการขจัดความทุกข์ให้ แก่โลก ข้างเผือก ๔ เศียร หันสู่ทิศทั้ง ๔ มีความหมายว่า พระสมันตภัทร จะปกป้องและช่วยเหลือเหล่าสรรพสัตว์ที่อยู่ในทิศทั้งสิ้น

๖ งา มีความหมายว่า การมีชัยชนะเหนือ หรือการถอยห่างจากอารมณ์ ๖ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะหรือสัมผัสทางกาย และธรรมารมณ์ (อารมณ์ที่เกิดกับใจ หรือสิ่งที่ใจนึกคิด) หรืออาจหมายถึงบารมี ๖ ประการของ พระโพธิสัตว์ที่เป็นเครื่องยังให้บรรลุนิพพานเป็นพระพุทธเจ้า ได้แก่ ทาน ศีล ขันติ วิริยะ สมาธิ และปัญญา

ดอกบัวหมายถึงความบริสุทธิ์

ประติมากรรมพระสมันตภัทรโพธิสัตว์นี้มีความสูง ๔๘ เมตร หนักถึง ๖๖๐ ตัน เชื่อกันว่า ผู้ใดได้มากราบไหว้สักการบูชา ก็จะเป็นมงคล มีปัญญาดี ครอบครัวของผู้นั้นก็จะเป็นสุขแต่ความโชคดี

หลังจาก “นบ” พระสมันตภัทรโพธิสัตว์แล้ว ก่อนจะส่งพวกเรา ขึ้นเครื่องกลับประเทศไทย เจ้าภาพยังพาเราล่องเรือเพื่อ “นบ” หลวงพ่อโต ๒๐ (Giant Buddha) แห่งเมืองเล่อซาน หรือ Lèshān Dàfó พระพุทธรูปสลักจากหินที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกรุงอไบ้

๒๐. พระศรีอารยเมตไตรย

หลวงพ่อโตเป็นพระพุทธรูปหินแกะสลัก ประดิษฐานอยู่ที่หน้าผาหินริมยอดเขาจีเฟิง (Jifeng Peak) ของภูเขาหลิงหยุน (Lingyun) ริมฝั่งแม่น้ำหมินเจียง (Minjiang) เป็นพระพุทธรูปประทับห้อยพระบาทที่มีขนาดความสูงถึง ๗๑ เมตร เริ่มสลักขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๒๕๖ ในรัชสมัยของจักรพรรดิถังเสวียนจง แห่งราชวงศ์ถัง ใช้เวลาในการแกะสลักนานถึง ๙๐ ปี ตามตำนานเล่าว่า เมื่อก่อน เมืองเล่อชาน จะเกิดอุทกภัยทุกปี เพราะเป็นจุดบรรจบของแม่น้ำสามสาย ได้แก่ หมินเจียง ต้าตู่ (Dadu) และชิงอี (Qingyi) ซึ่งมีความแคบ ลึก และกระแสน้ำไหลเชี่ยว ทำให้เกิดอุบัติเหตุเรือล่มอยู่บ่อยครั้ง พระอาจารย์ไห่ทง (Haitong) เจ้าอาวาสวัดหลิงหยุนในขณะนั้น จึงมีดำริที่จะสร้างพระพุทธรูปขึ้นเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวคุ้มครองและป้องกันภัยแก่ผู้ที่เดินทางผ่านแถวนี้ ท่านได้เดินทางไปรวบรวมเงินทองจากชาวเมืองต่างๆ เพื่อเป็นทุนในการแกะสลักพระพุทธรูปหิน ตำนานยังเล่าอีกว่า ขุนนางกังฉินผู้หนึ่งได้ส่งทหารมาขอส่วนแบ่งเงินนั้น พระอาจารย์ไห่ทงได้ปฏิเสธ โดยกล่าวว่าแม้จะถูกควักลูกตาก็จะไม่ยอมยกเงินให้ ขุนนางผู้นั้นได้ข่มขู่จะควักลูกตาของท่าน ท่านจึงควักลูกตาของตัวเองอย่างกล้าหาญใส่ถาดยื่นให้ ทำให้ขุนนางกังฉินเกิดความหวาดกลัวและหลบหนีไป ปัจจุบันจึงมีรูปปั้นของพระอาจารย์ไห่ทงถือถาดลูกตาประดิษฐานอยู่ในถ้ำที่พำนักของท่านในระหว่างการแกะสลักพระพุทธรูปหิน ภายหลังจากแกะสลักพระพุทธรูปเสร็จ อุบัติเหตุจากเรือล่มก็ค่อยๆ ลดลง และหมดไปในที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นเพราะเมื่อช่างได้แกะสลักหิน ก็ทิ้งเศษหินลงแม่น้ำ ทำให้แม่น้ำที่ลึกค่อยๆ ตื้นลง กระแสน้ำไม่ไหลเชี่ยวดังแต่ก่อน ที่น่าทึ่งก็คือ ถึงแม้ว่าเวลาจะล่วงเลยมากกว่า ๑,๐๐๐ ปี พระพุทธรูปหินสลักนี้ยังคงรูปลักษณะที่ใกล้เคียงกับเมื่อแรกสลัก คงต้องยกให้ภูมิปัญญาของชาวจีนเมื่อครั้งเริ่มเจาะสกัดหินกันเลยทีเดียว คือ การเจาะทางระบายน้ำไหลด้านหลังกรรมทั้งสอง และเศียรองค์พระ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำฝนไหลบนตัวองค์พระและทำลายทัศนียภาพขององค์พระ

เกือบสี่ปี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ได้ขึ้นทะเบียนภู่งอไบ้และ หลวงพ่อโตแห่งเมืองเล่าซานเป็นมรดกโลก ภายใต้ชื่อ “ภูมิตันแห่งเขา เอ้อเหมยและพระพุทธรูปแห่งเมืองเล่าซาน” (Mt. Emei Scenic Area including Leshan Giant Buddha Scenic Area)

บรรณานุกรม

กัลยาณีวัฒนา, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (รวบรวม). **จีนอีสาน และเสฉวน จากแดนแมนจูสู่ภู่งอไบ้**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๐.

กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. **คุณธรรม จริยธรรม ตามรอยพระโพธิสัตว์.**

กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๐.

ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว. **ธรรมะแห่งอริยะ.** กรุงเทพฯ : สยามรัฐ, ๒๕๓๗.

จิตรรา ก่อฉันทเกียรติ. **พระพุทธ พระโพธิสัตว์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของจีน.**

พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๒.

ปรีวัฒน์ จันทร. **สบสวรรค์ บนพื้นพิภพ แผ่นดินมังกร.** กรุงเทพฯ :

มติชน, ๒๕๕๒.

สมจินต์ สมมาปถโย, พระมหา. **อารยธรรมพุทธศาสนาในทิเบต.** กรุงเทพฯ :

สุขภาพใจ, ๒๕๔๗.

หม่า ซูเถียน (ผู้เขียน), อรุณ โรจนสันติ (ผู้แปล). **โลกทิพย์ คติจีน.** กรุงเทพฯ :

สุขภาพใจ, ๒๕๔๑.

สุมาลี มหณรงค์ชัย. **พระชินพุทธะห้าพระองค์ พระพุทธเจ้าในรูปกายทิพย์ตาม**

คติมหายานและวัชรยาน. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๗.

อรุณศักดิ์ กิ่งมณี. **ทิพนิยายจากปราสาทหิน.** กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ,

๒๕๕๕.

Kodo Matsunami. **Essentials of Buddhist Images : A**

Comprehensive Guide to Sculpture, Painting, and Symbolism.

Tokyo : Shinano Printing, ๒๐๐๕.

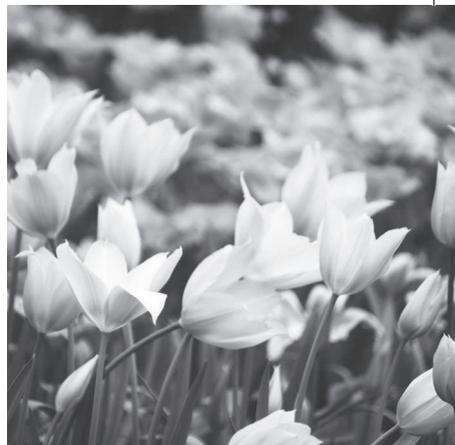
Into THE LAND OF BLOOMS : ทำไมคนตัดช้ถึงรักดอกไม้้นัก

กฤษฎีธิตา สุจิรา

นักการทูตปฏิบัติการ กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ

เมื่อเร็วๆ นี้ได้มีโอกาสกลับไปประเทศเนเธอร์แลนด์อีกครั้ง ไปครั้งนี้โชคดีหลายต่อมากๆ หนึ่งคือไปทันช่วงที่ดอกทิวลิปกำลังบานพอดี และสองมีเพื่อนผู้ใจดี ชื่อคุณ Adelaide ซึ่งทำงานอยู่ที่เคอเคนฮอฟ (Keukenhof) มอบบัตรฟรีให้หลายใบเพื่อไปชมสวนดอกไม้ และเมื่อไปถึงก็จะได้รับตัดช้แอปเปิ้ลพายหนึ่งชิ้น ทำให้เราไม่รอช้ารีบจัดสรรเวลาแล้วไปเยือนเคอเคนฮอฟ หรือสวนดอกไม้ที่โด่งดังของชาวตัดช้ ภาพโปสเตอร์ติดตามบ้านที่เป็นรูปดอกทิวลิปเยอะๆ ส่วนใหญ่ก็จะถ่ายจากที่สวนนั้นนั่นเอง ตอนแรกก็หวั่นใจว่าจะได้ดู

ดอกไม้ไหมนะ เพราะปีนี้ฤดูกาลผิดปกติเย็น ดอกไม้ไม่ค่อยบาน แถมมีฝนหลงฤดู แต่ปรากฏว่าวันนั้นช่างโชคดียิ่งหนึ่งต่อเพราะพระอาทิตย์ส่องแสงเต็มที่ แม้อากาศจะยังเย็นเยือกอยู่มาก แต่ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการเดินชมดอกไม้เลย โชคดีเสียอีกที่ฝนไม่ตก และฟ้าก็ไม่ครึ้ม แคมดอกไม้ก็บานสวยเต็มสวน ไปเห็นสวนมาแล้ว สวยงามมาก อยากเก็บมาเล่าให้ท่านผู้อ่านได้อ่านกัน ก็ต้องขออนุญาตนะค่ะ

ก่อนอื่นเลย มาทำความรู้จักกับ “เคอเค่นฮอฟ” กันเสียหน่อยนะค่ะ เคอเค่นฮอฟอย่างที่ได้อ่านไปแล้วตอนต้นเป็นสวนดอกไม้ที่ใหญ่ที่สุดในโลกค่ะ บางครั้งก็ได้รับการขนานนามว่าเป็นสวนดอกไม้ของยุโรปเลยทีเดียว ตั้งอยู่ในเขตที่เรียกว่าสันทรายและหัวดอกไม้ (Duin – en Bollenstreek) ในเมืองชื่อลิสเซอ (Lisse) ทางตอนใต้ของเมืองฮาร์เล็ม (Haarlem) ซึ่งเป็นสถานที่ปลูกดอกไม้ส่งออกของเนเธอร์แลนด์ ทุกๆ ปีจะมีการปลูกหัวดอกไม้ในเคอเค่นฮอฟประมาณ ๗ ล้านหัว เป็นทิวลิปกว่า ๑๐๐ สายพันธุ์ ประมาณ ๔.๕ ล้านหัว เคอเค่นฮอฟในหนึ่งปีจะเปิดแค่เดือนกว่าๆ คือช่วงกลางเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม ดอกไม้ต่างๆ จะผลิบานเต็มที่ช่วงกลางเดือนเมษายน ดอกไม้ที่นำมาจัดแสดงส่วนใหญ่จะเป็นดอกทิวลิปซึ่งได้รับการปลูกไว้เต็มพื้นที่กว่า ๓๒ เฮกเตอร์ (ประมาณ ๑๙๕ ไร่) และก็ยังมียอดไฮยาซินธ์ซึ่งส่งกลิ่นหอมอบอวลไปทั่วบริเวณ ดอกนาร์ซิสซัส ลิลลี่ กลาดิโอไลด์ ฯลฯ ปีหนึ่งๆ จะมีคนมาเยี่ยมชมประมาณ ๗๕๐,๐๐๐ คน (ต้องขอบอกว่าเคอเค่นฮอฟเปิดแค่ช่วงฤดูใบไม้ผลิเท่านั้น ระยะเวลาในการเปิดเพียงแค่เดือนเศษๆ ทำให้

INTO THE LAND OF BLOOMS : ทำไมคนดัตช์ถึงรักดอกไม้จัง : ๘๙

จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมถือว่าเยอะมาก) สวนเคอเค่นฮอฟตั้งอยู่ในบริเวณที่เคยเป็นสนามล่าสัตว์ และที่ปลูกสมุนไพรของเคาน์เตสมาคเคอลิน แห่งปราสาทไฮเนาท์ (Jacqueline, Countess of Hainaut's castle) ชื่อเคอเค่นฮอฟจึงได้มาจากที่นั่นเอง มันหมายถึง “สวนครัว” Keuken – ครัว และ Hof – สวน เพราะแต่เดิมที่แห่งนี้เคยเป็นสถานที่ปลูกผักสมุนไพรป้อนให้ครัวของท่านเคาน์เตส พอเคาน์เตสเสียชีวิต ก็มีพ่อค้าผู้ร่ำรวยมาซื้อปราสาทต่อไปปราสาทและบริเวณนี้เปลี่ยนมือไปเรื่อยๆ จนกระทั่งช่วงศตวรรษที่ ๑๙ บารอนและบารอนเนส ฟาน พอลลันด์ (Van Pallandt) ได้ว่าจ้างสถาปนิกให้มาปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสวน จนต่อมามานายกเทศมนตรีของเมืองลิชเชอได้มีไอเดียบรรเจิดเกิดขึ้นว่าในเมื่อเมืองเราปลูกดอกไม้เยอะแยะ ต้องมาหาสถานที่จัดแสดงดอกไม้แล้วละ เกษตรกรตัดซ์และจากประเทศอื่นๆ ในยุโรปจะได้นำดอกไม้มาประชันกัน จะได้ช่วยเรื่องการส่งออกดอกไม้ของเราด้วย...จากวันนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ จนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลากว่า ๖๐ ปีแล้วที่เคอเค่นฮอฟกลายเป็นสถานที่จัดแสดงไม้ดอกไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุดในโลก

เล่ามาซะยาวเกี่ยวกับประวัติของเคอเค่นฮอฟ แต่ทราบไหมคะ เคอเค่นฮอฟเป็นเพียงแค່ส่วนเดียวของความรักและความผูกพันที่ชาวตัดซ์มีต่อดอกไม้จริงๆ แล้วดอกไม้ก็กลายเป็นวัฒนธรรมของชาวตัดซ์เสียแล้ว หากจะดูว่าดอกไม้กับชาวตัดซ์มีความผูกพันกันแค่ไหน คงต้องย้อนเวลากลับไป

ในช่วงศตวรรษที่ ๑๗ แล้วจินตนาการถึงบ้านเล็กๆ แคบๆ ของชาวดัตช์ที่ตั้งเรียงรายอยู่ตามสองฝั่งคลองในเมืองอัมสเตอร์ดัม สงสัยไหมคะว่าทำไมบ้านของชาวดัตช์มันถึงเล็กและแคบนัก เพราะวาระระบบการจัดเก็บภาษีสมัยก่อนนั้นจะวัดที่ขนาดความกว้างของบ้านคะ ยังมีหน้ากว้างเท่าไรก็ต้องจ่ายมากขึ้นเท่านั้น ชาวดัตช์เลยนิยมสร้างบ้านหน้าแคบๆ พอให้หมุนตัวได้และยาวลึกเข้าไปข้างใน

เรามาต่อกันดีกว่าคะ พอจินตนาการถึงบ้านริมคลองแล้ว ต้องจินตนาการถึงเศรษฐีชาวดัตช์นั่งเล่นอยู่บนเก้าอี้ของเขา แต่สายตาแห่งความเสนาหาของเขาจะจดจ้องไปที่สิ่งๆ หนึ่ง ไม่ใช่ภรรยา ไม่ใช่บุตรสาว หรือสาว ๆ แต่เป็นแจกันดอกไม้!!! ไม่ต้องนึกถึงแจกันดอกไม้ทรงกระบอกธรรมดาณะคะ แจกันที่ว่านี้มีลักษณะเหมือนเชิงเทียนคะ แล้วก็จะใส่ดอกไม้ โดยเฉพาะดอกทิวลิปเอาไว้คะ หลายสี หลายแบบ ศตวรรษที่ ๑๗ นี้ถือเป็นยุคทองแห่งความเฟื่องฟูของดอกไม้เลยก็ว่าได้ เพราะว่าดอกไม้่นำมาซึ่งความมั่งคั่ง ร่ำรวยให้แก่ชาวดัตช์ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ดอกไม้กลายเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของชาวดัตช์ ถึงขนาดที่ว่า บ้านจะไม่ใช่บ้านที่อาศัยอยู่ได้เลย หากปราศจากดอกไม้สักหนึ่งกำในบ้าน และชาวดัตช์จะเคร่งเครียดอยู่กับการทำสวนมากเพื่อที่ดอกไม้หลากสีจะต้องบานเต็มสวนของพวกเขาในช่วงฤดูร้อน และฤดูใบไม้ผลิ (คนดัตช์เล่าให้ฟังว่า ถ้าใครเคยเห็นรูปภาพไม่ว่าจะเป็นของแวนโก๊ะ

- ๑. ที่มา <http://filipdemuinck-kristelpardon.blogspot.com>
- ๒. ที่มา <http://www.themagazineantiques.com>
- ๓. ที่มา <http://journeyaroundtheglobe.com>

หรือศิลปินดัดซ์อื่นๆ หรือเคยไปเนเธอร์แลนด์ จะเห็นได้ด้วยตัวเองว่าท้องฟ้า มันช่างมีดมหัศจรรย์ โดยเฉพาะฤดูหนาวและฤดูใบไม้ร่วง ทำให้ชาวดัดซ์ตั้งหน้า ตั้งตาว่าจะเห็นดอกไม้ เพราะมันเหมือนชีวิตที่เกิดใหม่ ฤดูใบไม้ผลิกำลังจะมา ความสวยงามกำลังจะเกิดขึ้น อากาศจะดี นำความสดชื่นมาให้ นอกจากนั้น สิ่งที่ได้สัมผัสกับตัวเองและถือว่าเป็นแนวปฏิบัติของชาวดัดซ์อย่างหนึ่งเลยก็คือ หากชาวดัดซ์จะไปเยี่ยมใครสักคนหนึ่ง สิ่งที่เขาจะต้องถือติดไม้ติดมือไปด้วยคือ ดอกไม้ ไม่ว่าจะโอกาสใดก็ตาม จะพิเศษหรือไม่พิเศษ ก็ต้องมีดอกไม้เสมอ หากคุณมีโอกาสได้ไปงานวันเกิดของชาวดัดซ์ นอกจากของขวัญที่เขาหรือเธอจะ ได้รับในวันเกิดแล้ว คุณจะได้เห็นดอกไม้และดอกไม้ เต็มบ้านของพวกเขาไปหมด ไม่ว่าจะเป็นดอกไม้เพื่อตั้งโชว์ หรือดอกไม้ที่แขกผู้มาเยือนถือมาด้วย ต้องเตรียม แจกันไว้ให้เยอะๆ เลยค่ะ ถึงจะพอใส่

เห็นไหมคะ ชาวดัดซ์กับดอกไม้นี้ตัดกันไม่ขาดจริงๆ ทุกๆ อย่างหมุนรอบ ดอกไม้ ยิ่งกับดอกทิวลิปความผูกพันยิ่งลึกซึ้งกว่าดอกไม้อื่นๆ จนกลายมาเป็น สัญลักษณ์ประจำชาติไปแล้ว ชาวโลกต่างพากันจดจำเนเธอร์แลนด์ในฐานะ เมืองแห่งดอกทิวลิป กังหันลมและสีส้ม ใครไปเนเธอร์แลนด์ ถ้าไม่ซื้อรองเท้า ดัดซ์ก็กลับมาฝากคนที่บ้าน ก็ต้องซื้อพวงกุญแจ ดอกทิวลิปไม้ หรือแม้กระทั่ง หัวดอกทิวลิปกลับไปฝากคนที่บ้าน นักธุรกิจหัวใสก็นำเอาชื่อ “ทิวลิป” ไปตั้งเป็นชื่อคอมพิวเตอร์บ้าง โรงแรมบ้าง แม้กระทั่งนักฟุตบอลดัดซ์ ชื่อดัง เช่น Ruud Gullit, Marco van Basten และ Frank Rijkaard ที่ไปเล่นให้ เอซี มิลาน ก็ยังถูกตั้งชื่อเล่นให้ว่า Tulipani (Tulipani เป็นภาษาอิตาเลียน แปลว่า ทิวลิป)

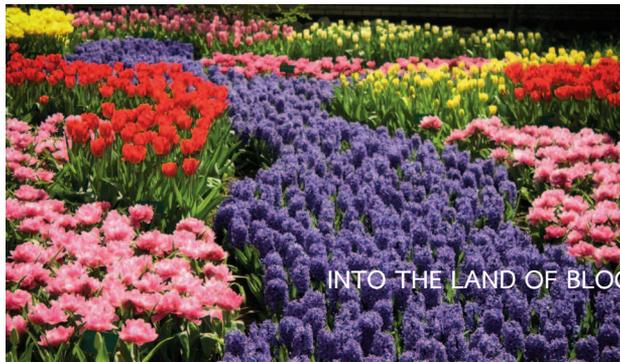
อย่างที่เล่าไปแล้วค่ะ คนส่วนใหญ่เมื่อคิดถึงเนเธอร์แลนด์ก็จะคิดถึงดอกทิวลิป หรือเมื่อคิดถึงดอกทิวลิปก็คิดถึงเนเธอร์แลนด์ แต่จะมีสักกี่คนที่รู้ว่าจริงๆ แล้ว ดอกทิวลิปนั้นไม่ได้มีต้นกำเนิดมาจากเนเธอร์แลนด์เลย หากแต่มีต้นกำเนิดมาจากเอเชียกลางและแถบตุรกี และถูกนำเข้ามาในเนเธอร์แลนด์ในช่วงศตวรรษที่ ๑๖ จากจักรวรรดิออตโตมัน ซึ่งก็คือประเทศตุรกีในปัจจุบัน คำว่าทิวลิปก็มาจากคำว่า Tulbend ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาเปอร์เซียที่แปลว่า ผ้าโพกหัว ซึ่งดูแล้วก็คงจะเหมือนรูปทรงของดอกทิวลิป เลยตั้งชื่อตามกัน จะมีต้นกำเนิดจากที่ไหน ชาวดัตช์ก็หาได้สนใจกับประเด็นนี้ไม่ เพราะว่าวัฒนธรรมการปลูกดอกไม้และเก็บเกี่ยวดอกไม้มันยังรากลึกเข้าไปในสายเลือดของพวกเขามากกว่าจะสนใจว่าดอกทิวลิปไม่ได้มีต้นกำเนิดมาจากเนเธอร์แลนด์

ในสมัยก่อน ดอกทิวลิปนี้เองกลายเป็นสัญลักษณ์ของชนชั้น และการค้าขายเก็งกำไร หรือถ้าผู้เขียนจะเรียกเอง ก็จะใช้คำว่า ฟองสบู่ดอกทิวลิปทำไมตั้งชื่อให้แบบนี้ มันมีเหตุผลค่ะ เพราะช่วงนั้น พ่อค้า ชนชั้นกลาง ชนชั้นสูง ต่างแข่งขันกันหาหัวดอกทิวลิปมาครอบครอง ยิ่งสีแปลกประหลาดแปลกตามากแค่ไหน ยิ่งดี ยิ่งแพง สมัยนั้นเป็นยุคทองของชาวดัตช์ทีเดียวค่ะค้าขายเก็งกำไรดอกทิวลิปกันรุ่งเรืองทีเดียว แ่หัวทิวลิปหัวเดียวที่มีสีและรูปดอกแปลกๆ หาได้ยาก มีค่าเท่าบ้านชั้นดีริมคลองในอัมสเตอร์ดัม

แรงงานที่มีฝีมือต้องทำงานถึง ๑๐ ปี จึงจะสามารถมีเงินซื้อหัวดอกไม้ได้ หัวหนึ่ง ซึ่งต่อมาในช่วงปี ค.ศ. ๑๖๓๗ มันก็นำมาซึ่งโศกนาฏกรรมที่ทำให้หลายๆ ครอบครัวต้องล้มละลาย ศิลปินผู้โด่งดัง อาจารย์ผู้มีชื่อเสียง ต้องจบชีวิตลงแบบยากจนข้นแค้นกันเลยทีเดียว เพราะการเก็งกำไร แต่โศกนาฏกรรมเช่นนั้นตอนนี้ก็ได้จบลงแล้ว เพราะทุกวันนี้ ในเนเธอร์แลนด์ ทุกๆ คนสามารถหาซื้อดอกไม้ทุกดอกได้ในราคาที่ไม่แพง ทุกวันนี้ ชาวดัตช์ทุกคน ไม่ว่าจะรวยหรือจนสามารถจับจ่ายซื้อดอกไม้ได้ตามร้านดอกไม้ขนาดเล็กใหญ่ซึ่งกระจายตัวอยู่ทั่วทุกมุมเมืองค่ะ แต่นั่นยังไม่พอ ยังมีตลาดดอกไม้ขนาดยักษ์ที่ตั้งอยู่ชายฝั่งตามแนวริมคลองในอัมสเตอร์ดัม และในเมืองอูเทร็ค (Utrecht) ด้วย

ในปัจจุบันนี้ เหตุการณ์เก็งกำไรดอกไม้ได้จบไปแล้ว ชาวดัตช์หันมาปลูกดอกไม้เพื่อจำหน่ายทั้งในประเทศและส่งออกกันอย่างขยันขันแข็ง การปลูกดอกไม้และผลิตหัวดอกไม้เมืองหนาวกลายเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง ดอกไม้จากเนเธอร์แลนด์ได้รับการยอมรับถึงคุณภาพที่ดีและมีขายทั่วโลก ดอกไม้ส่วนใหญ่มักจะถูกนำเข้ามาจากเมืองเล็กๆ ของประเทศเนเธอร์แลนด์ ที่ทอดตัวขนานไปกับทะเลเหนือ (North Sea) พื้นที่ผลิตหัวดอกไม้และดอกไม้ที่สำคัญที่สุดของเนเธอร์แลนด์ คือพื้นที่ทางตอนเหนือของเมืองอัลคมาร์ (Alkmaar) และพื้นที่ทางตอนใต้ของเมืองฮาร์เล็ม (Haarlem) ดอกไม้เหล่านี้สามารถเข้าประเทศให้แก่เกษตรกรชาวดัตช์หลายหมื่นคนกว่าปีละประมาณ ๕ พันล้านยูโร เมืองฮาร์เล็มนี้ยังมีเทศกาลพิเศษคือ เทศกาล Bloemencorso งานนี้ก็จะมีคล้ายๆ กับขบวนแห่คาร์นิวัลนั่นเอง แต่ที่พิเศษคือทั้งขบวนแห่จะมีแต่ดอกไม้ แล้วจะแห่จากเมืองฮาร์เล็มไปยังเมืองนอร์ดไวค์ (Noordwijk) เชื่อไหมคะว่าสำหรับขบวนแห่ในแต่ละปี มีการใช้ดอกไฮยาซินธ์อย่างเดียวก็นับ ๑.๕ ล้านดอกแล้วค่ะ

แน่นอนว่าทุกการค้าขายย่อมมีตลาดกลาง หรือศูนย์กลางการค้า สำหรับตลาดดอกไม้ก็เช่นกัน สถานที่ประมูลดอกไม้ที่ใหญ่ที่สุดในโลกก็อยู่ที่

INTO THE LAND OF BLOOMS : ทำไมคนต่างชาติถึงรักดอกไม้เน่ก : ๙๕

เนเธอร์แลนด์เช่นกัน ที่ประมุลดอกไม้ที่ตั้งอยู่ในเมืองเล็กๆ ชื่อว่าอัลส์เมียร์ (Aalsmeer) ทุกๆ วันจะมีเกษตรกรผู้ปลูกดอกไม้ประมาณ ๗ พันคน มาค้าขายดอกไม้ประมาณ ๑๙ ล้านดอก และต้นไม้อีกราวๆ ๒ ล้านต้น ที่นี่ ซึ่งประมาณร้อยละ ๘๐ ของดอกไม้ต้นไม้ทั้งหมดจะถูกส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก

เกร็ดน่ารู้ : เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อดอกทิวลิป “King Bhumibol” ซึ่งนายกลาส คูโด็ค เกษตรกรชาวดัตช์ เจ้าของบริษัท FA.P. Koeddiik & Zn ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้กับดอกทิวลิปสายพันธุ์ใหม่ ดอกทิวลิป “King Bhumibol” มีสีเหลืองนวลทั้งดอก ความสูงของดอก และก้านรวม ๔๕ เซนติเมตร ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์จากดอกทิวลิป Prince Claus ที่มีต้นกำเนิดมาจากดอกทิวลิปสายพันธุ์ Judith Leyster ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่ตีมาจากสายพันธุ์หนึ่งของเนเธอร์แลนด์ และได้รับพระราชทานชื่อจาก Prince Claus พระราชสวามีในสมเด็จพระราชินีนาถ เบียทริกซ์แห่งเนเธอร์แลนด์ นายคูโด็คได้รับแรงบันดาลใจในการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตตั้งชื่อ ดอกทิวลิป “King Bhumibol” มาจากความประทับใจในความจงรักภักดีของประชาชนชาวไทยทั่วประเทศในช่วงการจัดงานเฉลิมฉลองในโอกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี

References :

เกษตรกรชาวดัตช์ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตตั้งชื่อดอกทิวลิปว่า K. (2009, August 21). Retrieved June 10, 2012, from www.mfa.go.th: www.mfa.go.th/web/๒๐๐.php?id=22945

About Keukenhof. (2012). Retrieved June 10, 2012, from Keukenhof of Holland: <http://www.keukenhof.nl/en/5/facts-and-figures.html>

de Rooi, M. (2009). *The Dutch I presume? Icon of the Netherlands.* N&L Publishing.

Mackay, C. (1841). *The Tulipomania.* Retrieved June 10, 2012, from Memoirs of Extraordinary Popular Delusions and the Madness of Crowds: <http://web.archive.org/web/20080331091055/http://www.econlib.org/library/mackay/macExContents.html>

Blomencorso Bollenstreek. (2012). June 10, 2012, from Blomencorso Bollenstreek: <http://en.bloemencorso-bollenstreek.nl/>

ภาพประกอบโดย กฤษฎีจิตา สุจิรา

INTO THE LAND OF BLOOMS : ทำไมคนต่างชาติถึงรักดอกไม้เน่ๆ : ๘๗

สิ่งที่เราไม่นึกถึง ในท้องทะเล

ณัฐสุดา เมตตาประเสริฐ

กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ทุกครั้งที่เราได้ยินคำว่า “ทะเล” บางคนก็คงนึกถึงภาพน้ำทะเลสีน้ำเงิน หรือสีมรกตและหาดทรายสีขาว บางคนก็คงคิดถึงวันเวลาแห่งความสุขกับบรรยากาศแห่งความอบอุ่นจากไออุ่นของทะเลเคียงข้างครอบครัว และคนที่เรารัก สำหรับนักกินก็คงคิดถึง กุ้ง หอย ปู ปลา บนกระทะเลเลร้อนๆ ในร้านอาหารทะเลที่ถูกปากถูกใจ รอคอยให้หวนกลับไปลิ้มลอง แต่จะมีสักกี่คนที่คิดถึงคนเรือที่ต้องทำมาหากินออกเรือประมงทุกคำคืนไปจับหาปลา มาให้เรา ก่อนที่จะมาวางอยู่บนจาน หรือตำรวจน้ำและทหารเรือที่คอยดูแลความสงบและป้องกันภัยคุกคามต่างๆ ในทะเลให้กับพวกเรา หรือองค์การทางทะเลระหว่างประเทศที่อยู่เบื้องหลังการจัดระเบียบการใช้ทะเล เพื่อให้การขนส่งสินค้าไปมาระหว่างประเทศต่างๆ เป็นไปอย่างราบรื่น

ในความคิดของของหลายๆ คน “ทะเล” เป็นเพียงแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ทะเลเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของเราเป็นอย่างมาก ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเล (Maritime Zone) กว่า ๓๑๖,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร กว่าครึ่งหนึ่งของอาณาเขตทางบกที่มีอยู่ประมาณ ๕๑๓,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร

ชายฝั่งทะเลรวมฝั่งอ่าวไทยและอันดามันยาวกว่า ๒,๗๐๕ กิโลเมตร
ครอบคลุม ๒๓ จังหวัด และที่สำคัญ ประเทศไทยเราได้รับผลประโยชน์ที่
เกิดจากทะเลสูงถึงปีละ ๗.๕ ล้านล้านบาท

ทะเลมีความสำคัญต่อทั้งประเทศของเราและนานาชาติในหลายมิติ
กล่าวคือ ทะเลเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญ ร้อยละ ๙๕ ของสินค้าทั่วโลก
ในปัจจุบันใช้เส้นทางทะเลในการขนส่ง รวมทั้งการขนส่งวัตถุดิบที่สำคัญ
โดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ทะเลยังเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
ขนาดใหญ่และเป็นแหล่งประกอบอาชีพต่างๆ ของมนุษย์

นอกจากนี้ ทะเลยังเป็นเวทีในการแสดงอำนาจและกำลังทหารของ
แต่ละประเทศ และในบางประเทศ ยังเป็นที่สะสมซ่อนพรางและทดลองอาวุธ
อีกด้วย เวมิสโตคลีส (Themistocles) แม่ทัพและรัฐบุรุษกรีกเคยกล่าวไว้ว่า
“ใครครองทะเลได้ จะครองทุกอย่าง” ประเทศมหาอำนาจของโลกตั้งแต่
อดีตจนถึงปัจจุบันจึงได้มีความพยายามขยายอิทธิพลทางทะเลและเสริมสร้าง
กำลังกองทัพเรือให้เป็นที่ประจักษ์ต่อนานาอารยประเทศ

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

สิ่งที่ไม่เรานึกถึงในท้องทะเล : ๙๙

เนื่องจากทะเลมีความสำคัญต่อเรามาก การดูแลรักษาทะเลให้สงบและปลอดภัยจากภัยคุกคามต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ประเทศต่างๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศจึงได้ให้ความสำคัญและจัดการประชุมหารือเกี่ยวกับประเด็นด้าน “ความมั่นคงทางทะเล” กันมากขึ้น หลายคนคงตั้งคำถามว่า ภัยคุกคามทางทะเลมีอะไรบ้าง เพราะทุกครั้งที่ไปเที่ยว ก็เห็นทะเลสงบดี บางคนคงคิดไปถึงสึนามิ กองทัพน้ำเค็มที่ถล่มหลายประเทศมาแล้ว และล่าสุดก็เพิ่งจะถล่มญี่ปุ่น เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๔

ปัจจุบัน ภัยคุกคามทางทะเลส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนจาก “ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม” เช่น การเผชิญหน้าระหว่างกองทัพเรือระหว่างรัฐ ไปสู่ “ภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ๆ” เช่น ภัยคุกคามต่อการเดินเรือและพาณิชย์นาวีระหว่างประเทศ การกระทำอันเป็นโจรสลัด การก่อการร้ายทางทะเล การลักลอบขนถ่ายยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมาย การหลบหนีเข้าประเทศของแรงงานต่างชาติ การทำลายทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การกระทำที่เป็นภัยต่อน่านน้ำ สิ่งก่อสร้างนอกชายฝั่งทะเล เป็นต้น

นักเดินเรือขณะนี้ต่างประสบภัยคุกคามจาก “ปัญหาโจรสลัดโซมาเลีย” หลายคนคงนึกไม่ถึงว่า ในยุคนี้ โลกเรายังมีโจรสลัดปล้นเรืออยู่อีกหรือ เพราะที่เราได้เห็นได้สัมผัสก็คงมีแต่ในภาพยนตร์ โจรสลัดที่หน้าตาหล่อเหลาแบบจอห์นนี่ เดปป์ ในเรื่อง Pirates of the Caribbean ที่ผู้หญิงหลายคนคงอยากให้มาปล้น

และถูกจับเป็นตัวประกันเร็วๆ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่โจรสลัดโซมาเลียตัวจริงเสียงจริง ไม่ได้ดูเท่แบบดาราฮอลลีวูด

จากสถิติในปี ๒๕๕๔ โจรสลัดโซมาเลียได้จับตัวประกันไปเรียกค่าไถ่รวม ๒๓๐ ครั้ง จับตัวประกัน ๔๕๐ คน ปัจจุบัน มีการดำเนินคดีต่อโจรสลัดโซมาเลียทั่วโลก ๑,๐๔๔ คดี ขณะที่ก่อนหน้านี้ ในปี ๒๕๕๓ โจรสลัดโซมาเลียจับตัวประกันได้ถึง ๑,๐๑๖ คน ซึ่งนับเป็นร้อยละ ๙๐ ของการเรียกค่าไถ่ของโจรสลัดทั่วโลก

สาเหตุหลักของปัญหาโจรสลัดโซมาเลียเกิดจากความล้มเหลวภายในโซมาเลีย ซึ่งกลายเป็นบ้านป่าเมืองเถื่อน หรือภาษาทางการคือ รัฐที่ล้มเหลว (failed state) ประชาชนยากจน บ้านแตกสาแหรกขาด กลุ่มขุนศึกต่างๆ ก็ออกมาทำสงครามกลางเมืองบ้าง รบกับเพื่อนบ้านบ้าง โซมาเลียไม่มีรัฐบาลถาวรมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง และปัญหาสังคมต่างๆ ทำให้ประชาชนโซมาเลียในพื้นที่ชายฝั่งทะเลหันมานิยมประกอบอาชีพโจรสลัดทั่วชายฝั่งโซมาเลีย และจนถึงตอนนี้ โจรสลัดโซมาเลียได้พัฒนาขีดความสามารถของตนทั้งในด้านยุทธโศปกรณ์ การบริหารจัดการ และเงินทุนสนับสนุน จนมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ คอยปล้นเรือสินค้าที่แล่นผ่านไปมาในบริเวณอ่าวเอเดนและชายฝั่งโซมาเลียอย่างไม่เกรงกลัวกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ประชาชนโซมาเลียหลายคนก็เทิดทูนบูชาโจรสลัดเพราะ

สิ่งที่เราไม่นึกถึงในท้องทะเล : ๑๐๑

กลุ่มคนเหล่านี้แหละที่หาข้าวหาน้ำมาให้ชาวบ้านได้อิ่มท้องทุกวัน แบบสไตล์ Mr. Robinhood สัญชาติแอฟริกันยุคใหม่

นานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้หันมาร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามโจรสลัดโซมาเลีย โดยนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๔ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council - UNSC) ได้รับรองข้อมติ ๘ ฉบับที่เกี่ยวกับโจรสลัดโซมาเลีย เพื่อเชิญชวนให้ประเทศสมาชิก และองค์การระดับภูมิภาคที่มีขีดความสามารถส่งกองกำลังเรือรบ อาวุธ และอากาศยานทหาร เพื่อสนับสนุนการปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นโดยใช้อาวุธในน่านน้ำนอกชายฝั่งโซมาเลีย

นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งกรอบคุณร่วมมือ Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia (CGPCS) ในปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๔ ตามข้อมติ UNSC ที่ ๑๘๕๑ (ค.ศ. ๒๐๐๘ / พ.ศ. ๒๕๕๑) โดยในกรอบนี้มีคณะทำงานทั้งหมด ๕ คณะ เพื่อเป็นกลไกหารือและประสานงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโจรสลัดโซมาเลียในทุกแง่มุม โดยมีพีบีเอ็มสหรัฐฯ เป็นแกนนำ

ในเวลาเดียวกัน หลายประเทศต่างส่งกองกำลังไปร่วมด้วยช่วยป้องกันเรือพาณิชย์นานาประเทศที่แล่นผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยบริเวณอ่าวเอเดนและน่านน้ำโซมาเลีย ไม่ให้ถูกโจรสลัดโจมตี เช่น จีน อินเดีย รัสเซีย และมาเลเซีย ขณะที่องค์การระหว่างประเทศที่รักกันแน่นแฟ้นมากกว่าองค์การอื่นๆ แบบสหภาพยุโรป และองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ หรือ NATO ก็ได้ส่งกองกำลังทางทะเลขององค์การของตนในนาม EU NAVFOR และกองกำลัง NATO ส่วนประเทศอื่นๆ อีก ๒๕ ประเทศก็ได้จับมือกันส่งกองกำลังไปปฏิบัติงานภายใต้ “กองกำลังผสมนานาชาติ (Combined Maritime Forces – CMF)” ซึ่งไทยโดยกองทัพเรือก็เป็นหนึ่งใน CMF ด้วย

กองทัพเรือไทยได้ส่งเรือรบหลวง ๒ ลำ คือ เรือหลวงสิมิลัน และเรือหลวงนราธิวาส รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทหารเรือไปร่วมกับ CMF ในการป้องกันและปราบปรามโจรสลัดโซมาเลีย ซึ่งภารกิจนี้เรียกกันว่า หมูเรือปราบปรามโจรสลัด (มปจ.) ถึง ๒ ครั้ง

มปจ. ชุดที่ ๑ ปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๘ ก.ย. ๒๕๕๓ – ๒๒ ม.ค. ๒๕๕๔ และ มปจ. ชุดที่ ๒ ปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑๒ ก.ค. – ๒๘ พ.ย. ๒๕๕๔ นอกจากนี้ ล่าสุด กองทัพเรือไทยยังได้รับการทาบทามให้เป็นผู้บัญชาการ

กองกำลังเรือ Combined Task Forces ๑๕๑ ปฏิบัติงานภายใต้ CMF ในช่วงเดือนเมษายน – กรกฎาคม ๒๕๕๕ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแล้ว เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ เรื่องนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า นานาชาติต่างเห็นศักยภาพของกองทัพเรือไทย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ภายใต้กรอบความร่วมมือ “องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ” (International Maritime Organization – IMO) ล่าสุด เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ ไทยเพิ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรี (council) ในกลุ่ม C (ประเทศสมาชิกที่มีผลประโยชน์เป็นพิเศษในด้านการขนส่งทางทะเลหรือการเดินเรือ)

ทั้งนี้ IMO เป็นทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐาน และแนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในการเดินเรือ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล และการสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมดถึง ๑๗๐ ประเทศ สำนักงานใหญ่ IMO ตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

และมีสำนักงานภูมิภาค จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ สำนักงานที่ประเทศเคนยา กานา โกตดิวัวร์ และฟิลิปปินส์ ไทยเราได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก คณะมนตรีในกลุ่ม C มาแล้วถึง ๓ วาระต่อเนื่องกัน แต่ที่สำคัญ การเลือกตั้ง ครั้งนี้ เราได้รับเลือกเป็นอันดับที่ ๑๒ จาก ๒๐ ประเทศ ซึ่งดีกว่าครั้งที่แล้ว ที่เราครองถ้วยลำดับสุดท้ายเลย เรื่องนี้ต้องยกความเก่งให้กับสถานเอกอัครราชทูตของเราที่กรุงลอนดอน และกระทรวงคมนาคมที่ช่วยกัน เตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาเป็นอย่างดี เราเลยได้เลื่อนชั้น ขึ้นติดอันดับที่ ๑๒ แทน

ถึงตรงนี้แล้ว หลายท่านคงเห็นแล้วว่าภายใต้ความงามของทะเล ยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่เราไม่เคยนึกถึง หลายชีวิต หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนไทยและเทศที่คอยดูแลรักษาความสงบ และความมั่นคงทางทะเลให้กับพวกเรา ให้ทะเลของเรานั้น มั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน และที่สำคัญให้เรา

ได้เห็นทะเลที่สวยงามอยู่คู่เราและลูกหลานตลอดไป

สิ่งที่เราไม่นึกถึงในท้องทะเล : ๑๐๕

เมืองง่วนสูน บุกตลาดแต้หนังกร

ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในจีน ณ นครกวางโจว

“จากจุดกำเนิดเล็ก ๆ สู่เครื่องเทศมาตรฐานสากล” วลีนี้คงจะคุ้นหูใครต่อหลายคน เพราะเป็นสโลแกนของบริษัทพริกไทยและเครื่องเทศคุณภาพชั้นเยี่ยมที่อยู่คู่คนไทยมานาน ใช้กันแพร่หลายตั้งแต่ร้านอาหารแผงลอยไปจนถึงภัตตาคารระดับห้าดาว ใช่ว่าจะ! กลุ่มบริษัทง่วนสูนกับผลิตภัณฑ์ “ตรามือที่ 1” นั่นเอง มาถึงวันนี้ ง่วนสูนได้ขยายกิจการเข้ามาในประเทศจีนแล้ว โดยมีนครกวางโจว เมืองเอกของมณฑลกวางตุ้งเป็นฐานบุกตลาด ที่มาที่ไปเป็นอย่างไร? เหตุใดจึงเลือกกวางโจวเป็นชัยภูมิ? มีบทเรียนและคำแนะนำใดบ้าง? วันนี้ ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในจีน (BIC) สาขา กวางโจว อาสาไปคุยกับคุณแจ๊คกี้ เซิน ผู้จัดการฝ่ายการตลาดในประเทศจีนของบริษัทง่วนสูน เพื่อท่านผู้อ่านค่ะ

ย้อนรอย “ตรามือที่ 1”

ร้านง่วนสุนก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยนายอาจจิตต์ ลิ่มประนะ เริ่มต้นจากธุรกิจร้านขายของชำเล็กๆ ในย่านเยาวราช ๒๓ ปีต่อมา เมื่อความต้องการสินค้าพริกไทยและเครื่องเทศมีมากขึ้น จึงได้จัดตั้ง หจก. บางกอกซิลลี่ ขึ้นในปีพ.ศ. ๒๕๒๐ เพื่อตอบรับการเติบโตของตลาดเครื่องเทศทั้งภายในและต่างประเทศ

จนถึงวันนี้เป็นเวลากว่า ๖๐ ปีแล้ว ที่กลุ่มบริษัทง่วนสุน หรือ NGUAN SOON GROUP ได้ส่งออกพริกไทยและผลิตภัณฑ์เครื่องเทศตรามือที่ 1 ที่มีคุณภาพกว่า ๑๐๐ ชนิด จนเป็นที่ยอมรับของลูกค้ากว่า ๒๐ ประเทศทั่วโลก ทั้งในทวีปยุโรป สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แอฟริกา และแน่นอน ทวีปเอเชียที่มีการจำหน่ายครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด

เมื่อง่วนสุนบุกตลาดแดนมังกร : ๑๐๗

จีนแผ่นดินใหญ่ ก่อนหน้าปี ๒๕๕๓ ผลิตรณของง่วนสูนอาจเข้ามาอยู่ บ้างแล้วหลากหลายช่องทางทั้งผ่านพ่อค้คคนกลางทางฮองกง ผู้นำเข้าจาก จีนแผ่นดินใหญ่ รวมถึงการห้วมาแบบกองทัพมด แต่สำหรับประเทศที่มีขนาด เศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสองของโลก และมีประชากรกว่า ๑,๓๗๐ ล้านคน เมื่อไม่นานมานี้ บริษัทที่มอองการณ้ไกลอย่างง่วนสูนก็ได้ตัดสินใจบุกตลาดด้วย ตนเองและลงสนามอย่างเต็มตัว

ง่วนสูนสาขาแรกในจีนที่กวางโจว

คุณแจ้ค้ เซิน
ผู้บริหารหนุ่มไฟแรงของง่วนสูน

BIC : แนะนำตัวและการจัดตั้งบริษัทง่วนสูนในจีนคร้าวๆ

คุณแจ้ค้ : ผมแซ่จง ชื่อเซิน (宗坤) หรือเรียกชื่อ่ง่าย ๆ ว่า แจ้ค้ เป็นคนปักกิ่ง จบปริญญาตรีสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ จากมหาวิทยาลัย หอการค้าไทย ซึ่งก็ทำให้ผมพอพูดภาษาไทยได้บ้าง

ส่วนตัวได้คลุกคลีในวงการอาหารกว้างตั้งมาเกือบ ๑๐ ปี ก่อนจะมา
รับตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายการตลาดในประเทศจีนของบริษัทง่วนฮุน
สาขานครกวางโจว เนื่องจากเมื่อก่อนที่บ้านประกอบกิจการร้านอาหารกว้างตั้ง
ในกรุงปักกิ่ง และเป็นเหตุให้สนใจเรื่องอาหารเป็นพิเศษ

สำหรับบริษัทง่วนฮุน สาขานครกวางโจว ตั้งมาประมาณปีกว่า ตั้งแต่
เดือน มิ.ย. ๒๕๕๓ ซึ่งขณะนี้ เป็นสาขาแรกและสาขาเดียวในประเทศจีน
เน้นการจำหน่ายและทำการตลาดทั่วประเทศจีน ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายอยู่
แบ่งเป็น ๙ ประเภท ได้แก่

- ๑) เครื่องเทศไทย เช่น พริกไทยขาวป่น พริกชี้หนูป่น
- ๒) เครื่องเทศเอเชีย เช่น เม็ดผักชี อบเชยแห้ง
- ๓) เครื่องเทศยุโรป เช่น ใบกระวาน กระเทียมผสมเกลือ
- ๔) เครื่องปรุงสำเร็จ เช่น ผงกะหรี่ตรามือ ผงปรุงอบวุ้นเส้น
- ๕) เครื่องแกงและซอส เช่น เครื่องแกงเขียวหวาน ซอสพริกศรีราชา
- ๖) น้ำปลาและกะทิ เช่น น้ำปลาตราทิพรส กะทิขาวเกาะ
- ๗) เครื่องปรุงและส่วนผสมอาหารอื่น ๆ เช่น น้ำตาลปี๊บ แป้งมัน
- ๘) ขนมและของขบเคี้ยว เช่น ทูเรียนกวน ทูเรียนอบแห้ง
- ๙) สมุนไพรสด เช่น ใบโหระพาสด มะนาวสด

เมื่อง่วนฮุนบุกตลาดแดนมังกร : ๑๐๙

มีการจดทะเบียนบริษัทในประเทศจีน ณ นครกวางโจวภายใต้ชื่อ “广州源顺食品有限公司” (Guangzhou Yuanshun Food Co.,Ltd.) ดำเนินธุรกิจนำเข้าสินค้าของกลุ่มง่วนฮวนจากประเทศไทยมาจัดจำหน่ายในประเทศไทย บริษัทในนครกวางโจวแบ่งพื้นที่เป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนออฟฟิศ และโกดังเก็บสินค้า

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายของกลุ่มบริษัทง่วนฮวน

BIC : ทัศนะเกี่ยวกับตลาดเครื่องปรุงรสและผงปรุงสำเร็จรูป ในเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีน

คุณแจ๊คกี้ : เมื่อพิจารณาจากตลาดการกระจายสินค้าของบริษัทหัวงวน
แล้วพบว่าทวีปเอเชียมีพื้นที่การกระจายสินค้าของบริษัทมากที่สุดเนื่องจาก

๑) ปริมาณจำนวนประชากร ซึ่งมีจำนวนมหาศาล

๒) วัฒนธรรมการรับประทานอาหารที่คล้ายคลึงกัน

และ ๓) ข้อกีดกันทางการค้าในประเทศทางยุโรปมีค่อนข้างมาก
โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำเข้าของประเทศและเขตเศรษฐกิจอื่นๆ
เป็นผู้นำสินค้าของบริษัทแม่ในประเทศไทยเข้าไปจัดจำหน่าย

ในตลาดเอเชีย ตลาดกลุ่มเป้าหมาย
ปัจจุบันของบริษัทฯ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น
และจีน โดยญี่ปุ่นเป็นตลาดดั้งเดิมที่
บริษัทฯ เน้นส่งออกวัตถุดิบอยู่แล้ว
ส่วนตลาดประเทศจีน

เมื่อง่วนฮวนบุกตลาดแดนมังกร : ๑๑๑

อย่างที่ทุกคนทราบว่ามีประชากรจำนวนมาก เป็นตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่ ที่มีศักยภาพเป็นอย่างยิ่งในอนาคต แม้ว่าในจีนเองสามารถเพาะปลูกพืชและสมุนไพรต่าง ๆ ได้มากมายหลากหลายชนิด แต่คุณภาพก็ยังไม่สามารถสู้กับพืชสมุนไพรที่เพาะปลูกในประเทศไทยได้ จึงเป็นเหตุให้บริษัทมุ่งเป้าอย่างจริงจังมายังตลาดจีน

BIC : เหตุใดจึงเลือกนครกวางโจวเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ของที่ตั้งสำนักงาน?

คุณแจ๊คกี้ : เหตุที่เลือกนครกวางโจวเป็นที่ตั้งของบริษัทในจีนมีปัจจัยหลักที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

๑) ศูนย์กลางวัฒนธรรมอาหาร (Food culture center) นครกวางโจว ขึ้นชื่อด้านอาหารการกิน โดยมีคำกล่าวของชาวจีนว่า “สื่อจ้ายกวางโจว” (食在广州) นั่นคือ หากจะกินอาหารอร่อย ต้องมาที่กวางโจว โดยนครกวางโจว

นครกวางโจว เมืองแห่งศักยภาพ

เป็นศูนย์รวมของพ่อครัวชื่อดังและเมนูแปลกใหม่เป็นจำนวนมาก ด้วยทำเลที่ตั้งที่ใกล้กับฮ่องกงซึ่งเปิดรับวัฒนธรรมจากต่างชาติมายาวนานแล้ว กอปรกับอาหารไทยก็ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับในฮ่องกงไม่น้อย ทำให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการกินซึ่งกันและกัน ซึ่งจีนได้รับอิทธิพลเกี่ยวกับวัฒนธรรมการกินจากฮ่องกงไม่น้อยโดยผ่านนครกวางโจวที่เป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมอาหารของประเทศจีน พ่อครัวจากฮ่องกงมาถ่ายทอดฝีมือการทำอาหารให้กับพ่อครัวในกวางโจวอยู่เป็นเนืองนิจ ส่งผลให้พ่อครัวจีนที่สนใจจะรับรู้วัฒนธรรมอาหารที่ก้าวหน้า ต่างลงมาฝึกปรือฝีมือในนครกวางโจวเป็นจำนวนมาก แล้วจึงกลับไปถ่ายทอดให้กับพื้นที่ต่างๆ ในจีนต่อไป

๒) หน้าต่างการค้ากับต่างประเทศ (International trade) แต่ละเมืองในประเทศจีนจะมีความสำคัญแตกต่างกันออกไป อย่างเช่น กรุงปักกิ่ง ได้รับการยอมรับว่าเป็นศูนย์กลางด้านการเมืองและวัฒนธรรม นครเซี่ยงไฮ้ ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการเงินและเทคโนโลยี ส่วนนครกวางโจว ถือเป็นเมืองแห่งการค้าระหว่างประเทศของจีน เนื่องจากนครกวางโจวได้ทำการค้ากับต่างประเทศ

เมืองกว่างซุนบุกตลาดแดนมังกร : ๑๑๓

มายาวนานแล้ว เส้นทางสายไหมทางทะเลก็เริ่มต้นจากนครกวางโจว นอกจากนี้ในสมัยราชวงศ์ชิงที่จีนยังไม่เปิดประเทศ ฮ่องเต็กกลับอนุญาตให้ นครกวางโจวเป็นพื้นที่แรกและพื้นที่เดียวที่เปิดค้าขายกับต่างประเทศ ดังนั้น หากคนจีนอยากจะหาสินค้าจากต่างประเทศ ก็จะมีที่ถึงกวางโจวเป็นที่แรก ถือเป็น “ประตูสู่ภายนอก” ของประเทศจีน

๓) ฐานอุตสาหกรรมอาหาร (Food Industry) อุตสาหกรรมอาหาร เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สำคัญของนครกวางโจว ทำให้กวางโจวเป็นเมืองที่มี ภัตตาคาร ร้านอาหารมากอันดับต้นๆ ของจีน มีเทคโนโลยีการผลิตอาหาร ที่ทันสมัยและก้าวหน้า ดังนั้น นครกวางโจวจึงเป็นศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรม อาหาร เป็นพื้นที่ที่นิยมการรับประทาน มีอาหารหลากหลายโดยเฉพาะอาหาร กวางตุ้งที่ขึ้นชื่อไปทั่วโลก ซึ่งชาวจีนทั่วไปก็จะรู้ว่าชาวกวางโจวไม่เน้น การแต่งตัวแต่จะทุ่มสุดตัวและพิถีพิถันมากกับ “การกิน”

๔) เมืองพาณิชย์อันดับหนึ่ง (Best Commercial City) จากการ จัดอันดับของนิตยสาร “Forbes” จีน นครกวางโจวได้รับการจัดอันดับ เป็นอันดับหนึ่งของ “สุดยอดแห่งเมืองทางการค้าของจีน” มาสามปีซ้อน

ด้วยสภาพแวดล้อมด้านการทำธุรกิจการค้าที่ดี การคมนาคมและโลจิสติกส์
ที่สะดวก นอกจากนี้ ยังหาตลาดได้ง่ายอีกด้วย

นอกจากนี้ นครกวางโจวเปรียบได้กับ Business School เนื่องจาก
คนกวางโจวเป็นคนที่เชี่ยวชาญด้านการทำการค้า เพราะเปิดประเทศและค้าขาย
กับต่างประเทศก่อนภูมิภาคอื่น จึงมีทักษะทางธุรกิจเป็นอย่างดี นักธุรกิจ
ที่มาทำการค้าในนครกวางโจวจะเรียนรู้จากประสบการณ์การทำการค้ากับ
คนกวางโจวโดยที่ไม่ต้องไปเสียเงินเรียนตามโรงเรียน ถือเป็น “โรงเรียน
สอนธุรกิจชั้นดี”

BIC : เป้าหมายหลักของแผนการดำเนินงานของบริษัทฯ
ในนครกวางโจว?

คุณแจ๊คกี้ : ทางบริษัทนอกจากจะเน้นในด้านการดำเนินธุรกิจแล้ว
ยังมุ่งที่จะขยายความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาหารไทยให้คนจีนได้รับทราบ
อย่างกว้างขวางด้วย โดยวัตถุประสงค์หลักของบริษัทฯ ได้แก่

๑) ขยายความรู้ด้านรสชาติอาหารไทยแท้ให้แก่คนจีน โดยเฉพาะ
พ่อครัวในร้านอาหาร

และ ๒) ประชาสัมพันธ์และทำการตลาดแบรนด์สินค้าตรามือที่ 1
ให้คนจีนรู้จักและติดหู

เริ่มนับหนึ่งใหม่ในเมืองจีน

BIC : ความยากง่ายในการจดทะเบียนบริษัทในจีน?

คุณแจ๊คกี้ : เอกสารหลักสำหรับการจดทะเบียนบริษัท ได้แก่

๑) สัญญาเช่าสำนักงานประเภทการค้า ซึ่งระยะเวลาสัญญาไม่ต่ำกว่า ๑ ปี

๒) บัตรประชาชน/หนังสือเดินทาง

เมื่อวันสุนบุกดตลาดแดนมังกร : ๑๑๕

ระหว่างการสนทนา คุณแจ๊คก็ได้อนุเคราะห์เพิ่มทิปดี ๆ จากประสบการณ์จริง แשרผ่าน BIC ให้คนไทยได้รู้ทันการทำธุรกิจด้านอาหารในจีน

หากมีเงินทุนจดทะเบียนมากกว่าทุนจดทะเบียนขั้นต่ำที่ทางการต้องการได้ก็จะดี เนื่องจากทุนจดทะเบียนบริษัทจะสามารถเป็นหลักประกันความน่าเชื่อถือของบริษัทเราได้ด้วย บริษัทขนาดใหญ่ที่จะทำธุรกิจด้วยจะไวใจและทำให้ทำธุรกิจด้วยกันได้ง่ายขึ้น

หากเป็นบริษัทที่มีมูลค่าการค้าที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว ควรจดทะเบียนเป็นบริษัทขนาดทั่วไปเลย เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่ที่เป็นลูกค้าจำเป็นต้องใช้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ในการลงบัญชีต้นทุนทางการค้า ทำให้บริษัทเหล่านี้ไม่ประสงค์ทำธุรกิจกับบริษัทขนาดเล็กที่ไม่สามารถออกใบกำกับภาษีมูลค่าเพิ่มได้

หากมี Partner จีนที่ไวใจได้ แล้วให้คนจีนเป็นผู้ขอจดทะเบียนบริษัทจะสะดวกและง่ายกว่ามาก

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

เมือง่วนสู่บุงตลาดแดนมังกร ๑๑๗

สำหรับอุปสรรคในการเปิดบริษัทได้แก่

๑) การขอจดทะเบียนบริษัท ในประเทศจีนมีบริษัทจำนวนมาก บริษัทแต่ละแห่งมักจะเลือกตั้งชื่อที่มีความหมายดี ซึ่งส่วนใหญ่ก็ได้มีบริษัทอื่นๆ จับบองชื่อไปแล้ว ก่อนการจดทะเบียนจึงต้องตรวจสอบรายชื่อบริษัทในประเทศจีนให้ละเอียดก่อนดำเนินเรื่องจดทะเบียน

๒) การจดทะเบียนเปิดบริษัท ในจุดนี้มีข้อแนะนำอยู่ว่า ถึงแม้ว่าประเทศจีนจะเปิดประเทศให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนแล้ว อย่างไรก็ตามยังคงมีความยุ่งยากไม่น้อย ดังนั้น ทางกลุ่มงานสุนจึงได้หาพันธมิตรที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้เป็นผู้จดทะเบียนบริษัท

BIC : ความยากง่ายในการนำเข้า-ส่งออก?

ตัวอย่างใบอนุญาต Administration of Food Circulation Permits

คุณแจ๊คกี้ : ความซับซ้อนของการนำเข้า-ส่งออกด้านอาหารของจีนได้แก่

๑) ด้านเอกสารที่มีจำนวนมาก โดยหลัก ๆ บริษัทต้องขอ

- ใบอนุญาตเคลื่อนย้ายอาหาร (Administration of Food Circulation Permits, 食品流通许可证) ซึ่งขอยื่นจดกับกรมบริหารอุตสาหกรรมและการค้า (Administration for Industry and Commerce) ของท้องถิ่นนั้นๆ และหากเป็นร้านอาหารที่ขอยื่นจด ก็จะต้องมีการตรวจสอบที่เข้มงวดมากขึ้น เพื่อให้ทางการสามารถตรวจสอบการเคลื่อนย้ายของสินค้าได้

- ใบรับรองการจดทะเบียนยื่นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตรวจสอบและกักกันโรค (Record Registration Certificate Inspection Unit, 自理报检企业备案登记证明书) ซึ่งยื่นจดทะเบียนกับสำนักงานควบคุมคุณภาพตรวจสอบและกักกันโรค (China Entry & Exit Inspection and Quarantine Bureau: CIQ) ของพื้นที่นั้นๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการตรวจสอบสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอาหารในการนำเข้ามาในแต่ละครั้ง ปกติสินค้าทุกล็อตจะต้องมีการสุ่มตรวจคุณภาพและความปลอดภัยทางด้านสุขอนามัยจากหน่วยงานกักกันโรคทุกครั้งก่อนที่จะนำสินค้าออกไปจัดจำหน่ายในตลาดได้

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

เมืองวุ่นสุ่นบุกตลาดแดนมังกร : ๑๑๙

รสชาติไทยแท้มาพร้อมกับเครื่องปรุงคุณภาพ

- ใบรับรองการจดทะเบียนผู้มีสิทธิสำแดงสินค้านำเข้า-ส่งออก (Customs Import And Export Goods Consignor Declaration Registration Certificate, 进出口货物收发货人报关注册登记证书) ซึ่งยื่นจดทะเบียนกับศุลกากรท้องที่สำหรับการสำแดงต่อศุลกากรก่อนตรวจปล่อยสินค้า ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในกรณีที่บริษัทต้องการนำเข้าสินค้าเองโดยไม่ผ่านตัวแทนการนำเข้า

- หนังสือจดทะเบียนผู้ทำการค้าระหว่างประเทศ (Record Registration of Foreign Dealers, 对外贸易经营者备案登记) ซึ่งจัดกับสำนักงานการค้าต่างประเทศในพื้นที่ (Bureau of Foreign Trade and Economic Cooperation) สำหรับธุรกิจที่มีการค้าระหว่างประเทศ

สำหรับกฎระเบียบและข้อบังคับการนำเข้า-ส่งออก บริษัทควรตรวจสอบและติดตามข้อมูลจากสำนักงานควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบและกักกันโรคเป็นระยะๆ หากสามารถหาบริษัท shipping ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับสำนักงานควบคุมฯ และศุลกากรจะมีประโยชน์มากเพราะจะได้รับข่าวสารใหม่ ๆ ก่อนใคร

๒) การนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่มีขั้นตอนยุ่งยาก ฉลากผลิตภัณฑ์ต้องทำตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยจะต้องแสดงเป็นภาษาจีนภายใต้รูปแบบที่กำหนด อาทิ ชื่อและน้ำหนักสุทธิต้องตัวใหญ่กว่ารายละเอียดอื่น ๆ การกำหนดวันที่ผลิตและอายุของสินค้ามีรูปแบบเฉพาะ โดยในการนำเข้าจะต้องมีการทำตัวอย่างฉลากพร้อมลักษณะของบรรจุภัณฑ์จริงของสินค้าที่จะนำเข้าส่งไปตรวจเพื่อรับรองและบันทึกในระบบก่อน นอกจากนี้ ถึงแม้ผลิตภัณฑ์จะได้รับการรับรองถูกต้อง สามารถนำเข้าได้ แต่การนำเข้าแต่ละครั้ง จำเป็นต้องมีการส่งตัวอย่างเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านสุขอนามัย ทำให้ใช้เวลาค่อนข้างยาวนาน สำหรับสินค้าที่มีอายุในการเก็บรักษาสั้นก็จะไม่คุ้มทุน เพราะห้างสรรพสินค้าหลายแห่งไม่รับวางสินค้าที่มีอายุต่ำกว่า ๖ เดือน

เมือง่วนสุนบุกตลาดแดนมังกร : ๑๒๑

<p>源顺 手标第一 NGUAN SOON HAND BRAND NO.1</p>	<p>ENGLISH 加方水區</p>	<p>About us 关于我们</p>	<p>Our network 销售网络</p>	<p>Our product 我们的产品</p>
--	----------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------

ข้อเสนอแนะจากประสบการณ์จริง

BIC : ข้อเสนอแนะสำหรับนักธุรกิจที่สนใจจะมาเปิดบริษัทในจีน
คุณแจ๊คกี้ :

๑) ต้องกล้า นักธุรกิจหลายท่านอาจคิดว่าคนจีนมีหัวการค้า มีเล่ห์เหลี่ยม จึงกลัวที่จะเข้ามา แต่จริงๆ แล้ว ไม่ใช่ทุกคนเสมอไป ส่วนใหญ่จะมีความซื่อตรง ด้วยซ้ำ การทำธุรกิจควรจะต้องรู้จักผู้ร่วมลงทุนหรือคู่ค้าในระดับหนึ่ง มิใช่เพียงแคผิวเผิน ดังนั้น อย่าให้ความกลัวมาปิดบังโอกาส

และ ๒) ภาษาต้องผ่าน อย่างที่ทราบกันว่า ภาษาจีนเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการติดต่อสื่อสารและทำธุรกิจในประเทศจีน ต้องยอมรับว่าภาษาอังกฤษ ยังไม่สามารถใช้ได้มากนักในทางปฏิบัติ

BIC : ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าประเภทใดน่าจะมีโอกาสในตลาด
กว้างไกล?

คุณแจ๊คกี้ : สินค้าที่คิดว่าน่าจะเป็นจุดแข็งของไทย ได้แก่

- ๑) สินค้าเกษตร
- ๒) เสื้อผ้า ที่เน้นดีไซน์กับคุณภาพ ไม่ใช่วัตถุดิบ เพราะประเทศจีนได้เปรียบด้านนี้อยู่แล้ว
- ๓) สินค้าภาคบริการ เช่น ธุรกิจโรงแรม สปา
- และ ๔) สินค้าอะไรก็ได้ที่มีดีไซน์ เพราะไทยมีความเชี่ยวชาญและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ตลาดจีนยังขาดอยู่

เมื่อว่างวันสุนบุกดตลาดแดนมังกร : ๑๒๓

BIC : นอกจากนครกวางโจว เมืองใดอีกในมณฑลกวางตุ้ง ที่น่าจับตามองเชิงธุรกิจ?

คุณแจ๊คกี้ : ในมุมมองของผม พื้นที่ที่น่าจับตามองในมณฑลกวางตุ้ง นอกเหนือจากเมืองที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น เซินเจิ้น จูไห่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาอย่างมากเนื่องจากเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน อีกสี่พื้นที่ที่น่าจับตามองในนามของสี่พยัคฆ์ของมณฑลกวางตุ้ง (广东四小虎) คือ

- ๑) เมืองจงซาน (中山)
- ๒) เมืองตงกว่าน (东莞)
- ๓) เขตชุ่นเต๋อ (顺德)
- และ ๔) เขตหนานไห่ (南海)

ซึ่งเป็นพื้นที่ระดับเขตของเมืองฝอซาน (佛山) พื้นที่ทั้งสี่นี้มีทำเลที่ตั้งที่ได้เปรียบ กล่าวคือ เมืองจงซานใกล้เคียงกับเขตเศรษฐกิจพิเศษจูไห่ และเขตบริหารพิเศษมาเก๊า ได้รับอิทธิพลความเจริญจากสองเมืองใหญ่ดังกล่าว และมีโรงงานตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เมืองจงซานมีกำลังการบริโภคสูงสำหรับพื้นที่เขตหนานไห่และชุ่นเต๋อเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของเมืองฝอซานซึ่งมีทำเลที่ตั้งติดกับนครกวางโจว ประชาชนมีกำลังการบริโภคสูงเช่นกัน ส่วนเมืองตงกว่านเป็นศูนย์กลางการผลิตที่สำคัญของจีนและของมณฑลกวางตุ้ง ตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างเมืองเซินเจิ้นและนครกวางโจว ซึ่งทั้งสองเมืองนี้มีศักยภาพทางการค้าอย่างยิ่ง

คำกล่าวที่ว่า “คนกวางโจวกินทุกอย่างที่บินได้ เว้นแต่เครื่องบิน และกินทุกอย่างที่มีสี่ขา เว้นแต่โต๊ะและเก้าอี้” ยังคงได้รับการบอกกล่าวจากปากต่อปาก จากรุ่นสู่รุ่นอย่างไม่เปลี่ยนแปลง BIC จึงเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า ธุรกิจผลิตภัณฑ์และสินค้าด้านอาหารจากประเทศไทยก็ยังคงมีโอกาสอีกมากมายในมณฑลกวางตุ้ง เมื่อรวมกับประสบการณ์จริงที่คุณแจ๊คกี้ได้ถ่ายทอดให้เราฟังในครั้งนี้ หวังว่าคงจะจุดประกายให้นักธุรกิจหลายท่านได้เห็นถึงชุมทรัพย์ที่รอให้ท่านเข้ามาคว้านะคะ

ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในจีน (Business Information Center – BIC) ดำเนินการโดยคณะผู้แทนไทยประจำสาธารณรัฐประชาชนจีน ประกอบด้วยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง สถานกงสุลใหญ่ต่างๆ (เซี่ยงไฮ้ กวางโจว คุนหมิง ฉินตู เซี่ยเหมิน ซีอาน หนานหนิง และฮ่งกง) และสำนักงานไทยด้านเศรษฐกิจในจีน (สำนักงานพาณิชย์ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตร สำนักงานที่ปรึกษาการลงทุน สำนักงาน ททท. สำนักงานแรงงาน และสำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร) โดยมีจุดมุ่งหมายในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน ไทย-จีน เพื่อเป็น

๑. ฐานข้อมูลและแหล่งค้นคว้าข้อมูล เกี่ยวกับเศรษฐกิจจีน และการทำธุรกิจในจีนที่เป็นระบบ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน และการกำหนดนโยบาย วางเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐของไทยในการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยกับจีน

๒. กลไกของภาครัฐในการสนับสนุนและช่วยเหลือภาคเอกชนไทย ที่สนใจประกอบธุรกิจกับจีน หรือลงทุนในจีน โดยจะทำหน้าที่ให้ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจหรือเสาะหาช่องทางในการทำธุรกิจในจีน รวมทั้งจะเป็นการสร้างช่องทางการติดต่อระหว่างเอกชนไทยด้วยกัน

๓. เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจกับประเทศไทยและลงทุนในไทยแก่นักธุรกิจจีน ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะออกไปลงทุนและทำการค้ากับต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่นักธุรกิจจีนสนใจที่จะเข้ามาลงทุนหรือทำธุรกิจการค้าด้วย

เมืองวานสุนบุกดลาดแดนมังกร : ๑๒๕

๔. เครือข่ายการติดต่อระหว่างภาครัฐและเอกชนไทย เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย และระหว่างสมาคมธุรกิจต่างๆ ของไทยกับจีน โดยเฉพาะในสาขาที่ทั้งสองประเทศมีศักยภาพและความสนใจ

๕. ศูนย์กลางการติดต่อและให้คำแนะนำทางธุรกิจ โดยจะทำหน้าที่เป็นจุดประสานงานเพื่อบริการด้านการให้คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาทางธุรกิจ และการสร้างเครือข่ายสำหรับการติดต่อธุรกิจ ประกอบด้วย

- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจ้างบริษัทที่ปรึกษาทางธุรกิจที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ โดยจะขึ้นทะเบียนบริษัทที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญไว้
- ขึ้นทะเบียนบริษัทกฎหมายที่เชี่ยวชาญด้านการทำธุรกิจการค้าไทย-จีน
- เป็นจุดประสานงานกับหอการค้าไทยในจีน ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดตั้ง

“อะไรคือ Rio+20”

.....
บุญรัตน์ แสงทอง
United Nations Conference
on Sustainable Development

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๒๐๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕) นี้ จะมีการประชุมครั้งสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นอีกครั้ง คือ การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือที่เรียกกันว่า “RIO+๒๐” ที่จะจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ มิถุนายน ค.ศ. ๒๐๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕) ณ นครริโอ เดอ จาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล หนังสือวิทยุสราณรมย์ฉบับนี้ จะขอนำท่านผู้อ่านมารู้จักการประชุม Rio และการประชุมดังกล่าวมีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างไร

About Rio+20

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

อะไรคือ “Rio+20” : ๑๒๗

กว่าจะมาเป็น “Rio+๒๐”

ก่อนอื่นมาทราบกันก่อนว่า Rio+๒๐ เกิดขึ้นมาได้อย่างไร แล้วมีความเป็นมาอย่างไร โดยแรกเริ่มนั้น สหประชาชาติ (United Nations)^๑ ได้เริ่มให้ความสนใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) มีสาเหตุมาจากเมื่อช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในหลายๆ ประเทศ เนื่องจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จึงได้มีการจัดการประชุมระดับโลกขึ้น เพื่อหาวิธีการ มาตรการ และแนวทางด้านสิ่งแวดล้อมผ่านทางองค์การสหประชาชาติ คือ การประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมมนุษย์ (United Nations Conference on Human Environment – UNCHE) ที่กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ระหว่างวันที่ ๕-๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๕

๑. ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ อำนวยความสะดวกและความมั่นคงระหว่างประเทศ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การเคารพในหลักความยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศ การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรโลก ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๙๓ ประเทศ ประกอบด้วยองค์กรหลัก ๖ องค์กร ได้แก่ ๑. สมัชชา (General Assembly) ๒. คณะมนตรีความมั่นคง (Security Council) ๓. คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council : ECOSOC) ๔. คณะมนตรีภาวะทรัสตี (Trusteeship Council) ๕. ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) ๖. สำนักเลขาธิการ (Secretariat)

สหประชาชาตินั้น ถูกตั้งขึ้นมาแทนที่ “สันนิบาตชาติ” (The League of Nations) องค์กรที่จัดตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ สิ้นสุดลง เพราะไม่สามารถระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศได้ เช่น กรณีการรุกรานดินแดนต่างๆ จึงถูกมองว่าไร้ประสิทธิภาพที่จะรักษาสันติภาพในยุโรป เอเชีย แอฟริกา

การประชุมดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประชุมถึง ๑,๒๐๐ คนจาก ๑๑๓ ประเทศ มีผู้สังเกตการณ์กว่า ๑,๕๐๐ คนจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน สื่อมวลชน แชนแนลต่างๆ ตัวแทนเยาวชน และนักศึกษาจากทั่วโลก ที่ประชุมได้ประกาศ ปฏิญญาสตอกโฮล์ม (The Stockholm Declaration)^๑ เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดผลต่อการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลก การประชุมครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ให้ความสนใจในเรื่อง สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการระลึกถึงจุดเริ่มต้นในเรื่องนี้ องค์กรสหประชาชาติ จึงได้ประกาศให้วันที่ ๕ มิถุนายนของทุกปี เป็นวันสิ่งแวดล้อมโลก (World Environment Day) เนื่องจากเป็นวันที่เริ่มการประชุมดังกล่าว ทั้งนี้

.....

๒. เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่มีผลต่อพัฒนาการทางด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม ระหว่างประเทศ มีหลักการ ๒๖ ข้อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ มีองค์ประกอบของการพัฒนา อย่างยั่งยืนอยู่ ๒ มิติด้วยกัน คือ มิติด้านสิ่งแวดล้อมและมิติด้านจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านสิ่งแวดล้อม การให้คำแนะนำในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิทธิของรัฐในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปฏิญญานี้ ได้ยืนยันสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานทางด้านสิ่งแวดล้อม ซ้ำขอบเขต ของรัฐในการแสวงหาผลประโยชน์ แต่จะต้องไม่เป็นอันตรายหรือมีผลกระทบต่อรัฐอื่น

อะไรคือ “Rio+๒๐” : ๑๒๙

ในปลายปีเดียวกันนี้ สมัชชาสหประชาชาติ (General Assembly)^๓ ได้จัดตั้ง “โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Program – UNEP)^๔ เพื่อประสานการดำเนินงานในเรื่องของสิ่งแวดล้อม

ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ (พ.ศ. ๒๕๒๖) สหประชาชาติได้จัดตั้ง “คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development – WCED) หรือที่เรียกว่า Brundtland Commission เพื่อศึกษาเรื่องการสร้างสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา และได้เผยแพร่เอกสารสำคัญฉบับหนึ่ง เรียกว่า Our Common Future^๕ หรือ

.....
 ๓. ประกอบด้วยสมาชิกทุกประเทศของสหประชาชาติ เป็นองค์กรหลักที่ทำหน้าที่กำหนดแนวทางปฏิบัติขององค์การฯ พิจารณาและให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ ภายในขอบเขตของกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations : ข้อตกลงที่บรรดาประเทศผู้ก่อตั้งและร่วมเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้ให้สัตยาบัน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และหลักการ ตลอดจนกระบวนการดำเนินงานและบริหารงานต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติ ถือเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นตราสารก่อตั้งที่สถาปนาองค์การให้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ) พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ พิจารณารายงานขององค์กรต่างๆ ของสหประชาชาติ มีหน้าที่เลือกสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงจำนวน ๑๐ ประเทศ คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมจำนวน ๕๔ ประเทศ และคณะมนตรีอื่นๆ ตลอดจนการรับสมาชิกใหม่ แต่งตั้งเลขาธิการสหประชาชาติ เมื่อได้รับข้อเสนอจากคณะมนตรีความมั่นคง รวมทั้งพิจารณาและรับรองงบประมาณของสหประชาชาติ กำหนดส่วนเฉลี่ยค่าบำรุงของประเทศสมาชิก ฯลฯ

๔. มีภารกิจในการส่งเสริมภาวะผู้นำและการผนึกกำลังของพันธมิตรในการดูแลสิ่งแวดล้อมด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ ให้ความรู้ และเสริมสร้างศักยภาพของชาติและประชาชนในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตโดยไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของลูกหลานในภายภาคหน้า

๕. ตีพิมพ์โดย WCED ซึ่งยืนยันว่า กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมนั้นมีผลเพียงเล็กน้อยต่อภาวะเงินเฟ้อ มีผลพอประมาณทางด้านการค้า กระตุ้นให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ขึ้น และที่สำคัญไม่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของประเทศแต่อย่างใด และบทสรุปที่สำคัญที่สุดก็คือความยากจนนั้นเป็นตัวทำลายพอกๆ กับอุตสาหกรรมเช่นกัน

Brundtland Report ซึ่งเสนอแนวความคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development ที่เน้นให้มนุษย์ได้คำนึงถึงขีดจำกัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นการพัฒนาที่จะตอบสนองความต้องการของคนในยุคปัจจุบันได้ โดยไม่ขัดขวางหรือทำลายความสามารถของคนรุ่นต่อไปที่จะตอบสนองความต้องการของตัวเอง

คณะกรรมการโลกรุ่นที่ ๓ ได้ให้คำนิยามของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)” ไว้ว่า “การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนในรุ่นอนาคตต้องประนีประนอมลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนเอง” แต่ทว่า เมื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเดินสวนทางกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงต้องหาทางออกด้วย “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งการรักษาธรรมชาติและระบบนิเวศน์ต้องอาศัยความสมดุลระหว่างกิจกรรมของมนุษย์และความสามารถที่เพียงพอของธรรมชาติ หากมองอีกแง่มุมคือ ประเทศอุตสาหกรรมจะต้องเปลี่ยนตัวเองจากการใช้ระบบการผลิตรวม ลดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และไม่ก่อให้เกิดมลพิษเพิ่ม ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนาก็ต้องใช้ทั้งระบบเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่ทำลายสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ก็ได้มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development : UNCED) เมื่อวันที่ ๓ - ๑๔ มิถุนายน ณ นครริโอ เดอ จาเนโร (Rio de Janeiro) สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล หรือที่เรียกกันว่า การประชุม Earth Summit หรือ การประชุมริโอ (Rio Summit) โดยเป็นการประชุมระดับผู้นำประเทศเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน และได้มีการรับรองเอกสารสำคัญ ๕ ฉบับ ซึ่งประเทศสมาชิกได้ร่วมกันลงนาม ได้แก่

๑. ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development) มีหลัก ๒๗ ประการที่เกี่ยวกับสิทธิรวมทั้งความรับผิดชอบในการดำเนินงานพัฒนาเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

๒. แผนปฏิบัติการ ๒๑ (Agenda ๒๑) เป็นแผนแม่บทในการดำเนินการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก เพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่าง สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑ โดยครอบคลุมการพัฒนาที่สมดุลทั้ง ๓ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยแผนปฏิบัติการ ๒๑ นี้ มีสาระสำคัญแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ มิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Social and Economic Dimensions) การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากร (Conservation and Management of Resources) การส่งเสริมบทบาท ของกลุ่มต่างๆ ที่สำคัญ (Strengthening the Role of Major Groups) และ วิธีการในการดำเนินงาน

๓. คำแถลงการณ์เกี่ยวกับหลักการทางด้านป่าไม้ (Statement of Principles on Forests) เป็นแนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

๔. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC)^๖ มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรม ของมนุษย์สู่ชั้นบรรยากาศของโลกในลักษณะที่จะไม่ให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรง ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งการจัดการอาหารของมนุษย์

๕. อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และในเรื่องการเข้าถึงและ แบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม (genetic resources) อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

๖. ได้รับการรับรองที่ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) และให้สัตยาบันเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗) โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๙๕ (พ.ศ. ๒๕๓๘)

ในปีเดียวกันนี้สหประชาชาติก็ได้จัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on Sustainable Development : UNCS D) ซึ่งเป็นองค์กรกลางทางการเมือง (Central Political Forum) ทำหน้าที่เป็นองค์กรในระดับบริหารที่รับผิดชอบเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้กรอบการดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติ

ทุก ๆ ปี สหประชาชาติได้จัดการประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และจะจัดการประชุมครั้งสำคัญในทุก ๆ ๕ ปี เพื่อทบทวนความคืบหน้าในการดำเนินงานติดตามผลการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา หรือ UNCED และเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) สหประชาชาติได้จัดการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษ ครั้งที่ ๑๙ ขึ้นเพื่อทบทวนการทำงานดังกล่าว โดยเรียกการประชุมในครั้งนี่ว่า Rio+๕ ซึ่งในการประชุมครั้งนี้แม้จะมีการดำเนินงานที่ก้าวหน้าบ้าง แต่สถานการณ์ต่างๆ ของโลกเราในขณะนั้นเริ่มเสื่อมลง โดยเฉพาะในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีความเสื่อมโทรมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

ต่อมาในปี ค.ศ. ๒๐๐๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕) สหประชาชาติได้จัดการประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development : WSSD) หรือเรียกว่า Rio+๑๐ ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ระหว่างวันที่ ๒๖ สิงหาคม - ๔ กันยายน การประชุมครั้งนี้เป็นการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ๒๑ พร้อมทั้งทบทวนความคืบหน้า ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งผลลัพธ์อื่นๆ ที่เกิดจากการประชุม UNCED เมื่อ ๑๐ ปีก่อน โดยที่ประชุมได้ให้การรับรองปฏิญญาโจฮันเนสเบิร์กว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (Johannesburg Declaration on Sustainable Development) และแผนการดำเนินงานโจฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg Plan of Implementation : JPOI) ซึ่งเป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ๒๑

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly : UNGA) สมัยที่ ๖๔ มีข้อมติให้จัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development : UNCSD) หรือ Rio+๒๐ ณ นครริโอเดอจาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล โดยกำหนดจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ มิถุนายน ค.ศ. ๒๐๑๒ ซึ่งก็คือในปีนี้อเอง

วัตถุประสงค์ในการจัดการประชุมในปี นี้ ก็เพื่อยืนยันพันธกรณีทางการเมือง ตลอดจนประเมินความก้าวหน้าและสิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อไปของประชาคมโลก เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งติดตามผลการประชุมในด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีหัวข้อหลักในเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจสีเขียวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและแก้ไขปัญหาความยากจน (Green economy within the context of sustainable development and poverty eradication) และในเรื่องของกรอบองค์กรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Institutional framework for sustainable development : IFSD)

อะไรคือ “Rio+๒๐” : ๑๓๕

เศรษฐกิจสีเขียวคืออะไร

ในการประชุม Rio+๒๐ ที่จะจัดขึ้นในปีนี้ นักสิ่งแวดล้อมจะนำเสนอทางออกใหม่ นั่นคือ การประยุกต์หลักเศรษฐศาสตร์ให้เป็นเครื่องมือในการถนอมรักษาสิ่งแวดล้อม หรือเรียกว่า “เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)”

อะไรคือ “เศรษฐกิจสีเขียว” แล้วทำไมต้อง “เศรษฐกิจสีเขียว”

เมื่อมองย้อนกลับไปดูการประชุมครั้งแรกรๆ ที่สหประชาชาติพยายามที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เริ่มเสื่อมโทรมลงทุกขณะ เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลกอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้มีผลิตผลทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มอีกหลายเท่าตัว ผลที่ตามมาคือปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมในอีกหลายพื้นที่ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นมลภาวะทางอากาศที่เป็นพิษในพื้นที่แถบประเทศในยุโรปตะวันออกหรือในเม็กซิโก หรือแม้กระทั่งปัญหาน้ำเน่าเสียในอีกหลายประเทศ ตลอดจนปัญหาบรรยากาศชั้นโอโซนที่เหลือน้อยลงทุกที เนื่องมาจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่สะสมมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมตามแนวความคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ได้ให้คำนิยามของ “เศรษฐกิจสีเขียว” ไว้ในมุมมองกว้างว่า “ระบบเศรษฐกิจที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม และในขณะที่เดียวกันก็สามารถลดความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาความขาดแคลนทรัพยากรลงได้” ถ้าจะแปลให้ตรงตัวเลยก็คือ “เศรษฐกิจที่

อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างความต้องการของมนุษย์กับทรัพยากรที่มีอยู่บนโลกใบนี้” ทั้งนี้ เศรษฐกิจสีเขียวก็ยังเป็นแนวคิดที่มีข้อถกเถียงระหว่างนักเศรษฐศาสตร์กับนักสิ่งแวดล้อม และยังไม่มีข้อสรุปใดๆ ในเรื่องของความหมายและคุณลักษณะที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

แนวคิดเรื่อง “เศรษฐกิจสีเขียว” ได้ถูกนำเสนอโดยโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) เพื่อนำมาปรับแก้ในระบบเศรษฐกิจแบบที่เป็นอยู่ (เสรีนิยมใหม่) ให้เป็นไปในทิศทางที่มุ่งสู่เป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืนให้มากขึ้น ในทิศทางที่ให้ความสำคัญต่อมูลค่าของการใช้ประโยชน์ (use-value) มากกว่ามูลค่าการแลกเปลี่ยนหรือเงิน (exchange-value or money) และยังเน้นการดำเนินการโดยคำนึงถึงคุณภาพไม่ใช่ที่ปริมาณ เพราะในระบบอุตสาหกรรมและการลงทุนนั้น นิยมที่จะวัดความสำเร็จด้วยกำไร รายได้ หรือแม้กระทั่งตัวเงินหรือวัตถุที่สะสมและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น ในการประเมินผลประโยชน์การก่อกำเนิดออกมาเป็นตัวเงินโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้นำไปสู่ภาวะวิกฤตที่ทำให้เกิดความสูญเสียมากกว่าการสร้างความมั่งคั่ง

จะเห็นได้ว่า ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ เป็นหลักเศรษฐศาสตร์ที่ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรประสิทธิภาพ สิ่งที่เราต้องการในการรักษาสิ่งแวดล้อมคือ หลักเศรษฐศาสตร์ใหม่ที่จะสามารถพัฒนาความเป็นอยู่และการเจริญเติบโตของมนุษย์ให้ดีขึ้น และยังสามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่หรือก็คือ “เศรษฐกิจสีเขียว” หรือ Green Economy ที่มีนโยบายที่สำคัญ ๓ ข้อด้วยกัน คือ

๑. การลงทุนในทรัพยากรและต้นทุนทางธรรมชาติที่สำคัญเพื่อการจัดการอย่างยั่งยืน
๒. การจัดตั้งเงื่อนไขทางตลาดและกฎระเบียบ
๓. สร้างธรรมาภิบาลและมุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

อะไรคือ “Rio+๒๐” : ๑๓๗

การนำแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสีเขียวมาเป็น ๑ ในหัวข้อหลักในการประชุม Rio+๒๐ อาจจะเป็นทั้งโอกาสในการแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมของระบบการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ หรืออาจจะเป็นการสร้างผลกระทบและความเสี่ยงในหลายๆ ด้าน ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับประเทศกำลังพัฒนาที่อาจจะเสียเปรียบด้านการแข่งขันต่อประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากเงินทุนอุดหนุนในด้านการลงทุนนั้นน้อยกว่า เพราะประเทศที่พัฒนาแล้วนำแนวคิดด้านเศรษฐกิจสีเขียวมาเป็นเหตุผลสนับสนุนในด้านการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม และในเรื่องของการยกระดับมาตรฐานสิ่งแวดล้อมสำหรับสินค้าให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น ประเทศกำลังพัฒนานั้นอาจไม่สามารถผลิตสินค้าได้ตามมาตรฐานใหม่ ซึ่งเป็นการกดดันให้ประเทศกำลังพัฒนาดำเนินนโยบายมุ่งเน้นด้านสิ่งแวดล้อมเป็นหลักมากกว่าที่จะใช้นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นธรรม เนื่องจากการนำเศรษฐกิจสีเขียวมาใช้ในลักษณะเดียวกันทุกประเทศโดยขาดการพิจารณาถึงลักษณะและระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศนั้น จะนำมาซึ่งความล้มเหลวทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม หรือการพัฒนา หรืออาจเกิดความล้มเหลวทั้งสองด้าน

ได้ทำความรู้จักกับที่มาของการประชุม Rio+๒๐ และหัวข้อหลักของการประชุมในเรื่องของเศรษฐกิจสีเขียวไปแล้ว เรามาดูกันว่า ประเทศไทยของเรามีบทบาทหรือการเตรียมพร้อมอย่างไรบ้างในการประชุมที่จะเกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๕

ไทยกับการประชุมต่างๆ ของสหประชาชาติ

ประเทศไทยได้มีส่วนร่วมในแทบทุกการประชุมของสหประชาชาติ แต่ในที่นี่จะขอกกล่าวถึงเพียงการประชุมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมด้วยเท่านั้น เริ่มจากเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเป็นองค์หัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา หรือ UNCED ในการประชุมนี้ ประเทศไทยได้ร่วมลงนามรับรองเอกสารสำคัญ ๕ ฉบับดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ต่อมาในปี ค.ศ. ๒๐๐๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เป็นผู้แทนพระองค์ในการประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (WSSD) หรือที่เรียกกันว่า Rio+๑๐ ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ โดยมีคณะผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งผู้แทนในระดับเอกอัครราชทูต อธิบดี รองอธิบดี และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากกระทรวงต่างๆ

ในการประชุมครั้งนี้ ประเทศไทยได้เน้นความสำคัญ ๓ เรื่องด้วยกัน คือ

๑. การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยเน้นแนวความคิดในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๒. การลดการใช้พลังงาน และใช้พลังงานทดแทนในเทคโนโลยีการผลิต

๓. การจัดการและการควบคุมสารมลพิษ

นอกจากนี้ องค์หัวหน้าคณะผู้แทนยังมีรับสั่งให้นำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปจัดแสดงระหว่างการประชุม WSSD ซึ่งประกอบด้วยโครงการทฤษฎีใหม่ กังหันน้ำชัยพัฒนา และการปลูกหญ้าแฝก

อะไรคือ “Rio+๒๐” : ๑๓๙

ประเทศไทยยังได้ให้สัตยาบันต่อพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol)^๗ ในการประชุมดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามไปเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ การเป็นประเทศสมาชิกของพิธีสารเกียวโตเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศไทยสามารถมีส่วนร่วมในกลไกยืดหยุ่นของพิธีสารเกียวโตที่ช่วยในการลดก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นกลไกการพัฒนาที่สะอาด หรือ Clean Development Mechanism (CDM)

ก่อนที่จะถึงการประชุม Rio+๒๐ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๒๐๑๒ ได้มีการประชุมเตรียมการในระดับภูมิภาค (Regional Preparatory Meetings) และประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asian and Pacific Regional Preparatory Meetings for the UN Conference on Sustainable Development) ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๐ ตุลาคม ค.ศ. ๒๐๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๔) ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี โดยศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเป็นองค์หัวหน้าคณะ เสด็จเข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ด้วย ซึ่งการประชุมดังกล่าวได้พิจารณาประเด็นที่มีความสำคัญในระดับภูมิภาคเพื่อเป็นข้อเสนอต่อที่ประชุม Rio+๒๐ และในการประชุม Rio+๒๐ ที่จะมาถึงนี้ ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี จะทรงเป็นองค์หัวหน้าคณะผู้แทนไทยในการประชุมอีกครั้ง

ในการประชุม Asian and Pacific Regional Preparatory Meetings for the UN Conference on Sustainable Development นั้น

๗. มีจุดเริ่มต้นจากการประชุมสุดยอดโลก (Earth Summit) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่นครริโอ เดอ จาเนโร ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ได้มีการตกลงยกร่างพิธีสารเกียวโตขึ้นในวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ในการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญา (Conference of the Parties : COP) ครั้งที่ ๓ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้ทรงกล่าวถ้อยแถลงเรื่องเศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการขจัดความยากจน โดยที่ประเทศไทยสนับสนุนหลักการในเรื่องของการพัฒนาที่ยั่งยืน และการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับปัญหาสุขภาพของประชาชนตามที่ได้ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการ ๒๑ (Agenda ๒๑)

นอกจากถ้อยแถลงของศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ในการประชุมเตรียมการครั้งนี้ ยังมีข้อสรุปที่ได้จากข้อคิดเห็นของประเทศที่เข้าร่วมการประชุมได้แก่

๑. เน้นย้ำหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ประเทศต่างๆ ได้ให้การรับรองไว้ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ในปฏิญญาริโอ (Rio Declaration on Environment and Development) และแผนปฏิบัติการ ๒๑ (Agenda ๒๑) รวมถึงแผนการดำเนินงานโจฮันเนสเบิร์กด้วย

อะไรคือ “Rio+๒๐” : ๑๔๑

๒. ยืนยันวัตถุประสงค์หลักของการประชุม Rio+๒๐ ว่าเป็นการยืนยันพันธกรณีทางการเมืองระหว่างประเทศในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และประเมินความก้าวหน้าและช่องว่างการดำเนินงานตามพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งผลลัพธ์ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการริโอ

๓. เศรษฐกิจสีเขียวต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ๒ ประการ คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน และการขจัดความยากจน นอกจากนี้ ไม่ควรใช้เศรษฐกิจสีเขียวเป็นเครื่องมือหรือมาตรการกีดกันทางการค้า แต่ควรส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนเพื่อขจัดความยากจน และสร้างโอกาสทางการค้าให้กับประเทศกำลังพัฒนา

๔. ปรับโครงสร้างขององค์กรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างเอกภาพ และส่งเสริมการประสานงาน การสร้างความเข้มแข็งและการบูรณาการ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทขององค์การสหประชาชาติในทุกกระดับ ทั้งในระดับภูมิภาค และอนุภูมิภาค

ประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการประชุม Rio+๒๐

สิ่งที่ประเทศไทยจะได้รับจากการประชุม Rio+๒๐ คือ ความมั่นใจในเรื่องของกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศที่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสดีที่ประเทศไทยจะสามารถร่วมมือกับนานาประเทศในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงแนวทางที่จะพัฒนาไปสู่ “เศรษฐกิจสีเขียว” เพราะประเทศไทยเองก็พัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นด้านอุตสาหกรรมและการเกษตรที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ด้วย ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา ทั้งในเรื่องของมลพิษ การสูญเสียความหลากหลาย

ทางชีวภาพ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ปัญหาอุทกภัย ก็ได้รับผลกระทบต่างๆ
นี้โดยตรงทีเดียว

การดำเนินการและการเตรียมความพร้อม

การดำเนินการของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการประชุม Rio+๒๐ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีเขียว จะมุ่งเน้นในการพัฒนาที่ยั่งยืน และการแก้ไขปัญหาความยากจน อีกทั้งยังได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) รวมทั้งแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ซึ่งก่อนหน้านั้นประเทศไทยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งในเรื่องของอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และยังรวมไปถึงด้านอื่นๆ ด้วย และประเทศไทยได้น้อมนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ ๙ ตลอดจนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโครงการต่างๆ จนประสบผลสำเร็จมากมาย และยังได้ไปแลกเปลี่ยนกับประเทศต่างๆ ทางสหประชาชาติเองก็ยอมรับว่า สอดคล้องกับ **เศรษฐกิจสีเขียว** อีกด้วย จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะได้เผยแพร่พระเกียรติคุณของพระองค์ท่านให้ทั่วโลกได้รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น

สำหรับในด้านการเตรียมพร้อมในการเข้าร่วมประชุม Rio+๒๐ นั้น ฝ่ายไทยได้จัดการประชุมองค์กรและภาคส่วนต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางของประเทศไทยใน ๒ หัวข้อหลักของการประชุม Rio+๒๐ ตลอดจนได้ทบทวนการดำเนินงานในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศว่าเป็นไปอย่างถูกต้องและถูกทางหรือไม่อย่างไร และเป็นการกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

หน่วยงานหลักๆ ในการเตรียมการประชุมนี้ คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ และสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน กระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย องค์กรเอกชน เช่น สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย มูลนิธิสถาบันธรรมรัฐ เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และยังมีองค์กรระหว่างประเทศที่มีสำนักงานในประเทศไทย เช่น โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ โดยในทุกหน่วยงานต่างๆ นี้ต่างก็มีส่วนร่วมสนับสนุนด้านข้อมูล และการกำหนดทิศทางและท่าทีของประเทศไทยในการเข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้

ผลที่คาดหวังจากการประชุม Rio+๒๐

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประชุมที่กำลังจะมีขึ้นนี้ สำหรับนานาประเทศจะเป็นเรื่องการส่งเสริมกลไกในการเพิ่มสมรรถภาพในการแบ่งปันความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดี รวมทั้งการสร้างแหล่งเงินทุนใหม่ที่นำจะได้มาจากทั้งภาครัฐและเอกชน ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา ข้อสกัดกั้นการแก่งกำไรน้ำมัน และอาหาร การจัดตั้งกองทุนเพื่อเศรษฐกิจสีเขียว และการวางกลไกในแนวทางการปฏิบัติตามข้อตกลงต่างๆ

ในส่วนของประเทศไทยเองคาดว่าจะได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งจะได้เรียนรู้การดำเนินการของนานาประเทศ นอกจากนี้ยังจะได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์และตัวอย่างความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจสีเขียวกับประชาคมโลกอีกด้วย

ข้อมูลอ้างอิง

About Rio+20. [Online]. Available : <http://www.uncsd2012.org/rio20/index.php?menu=17> (Access date : November 11, 2011)

UN Conference on Environment and Development (1992). [Online]. Available : <http://www.un.org/geninfo/bp/enviro.html> (Access date : November 11, 2011)

1992: THE RIO EARTHSUMMIT. [Online]. Available : <http://www.worldsummit2002.org/index.htm?http://www.worldsummit2002.org/guide/unced.htm> (Access date : November 11, 2011)

Agenda 21 แผนปฏิบัติการ ๒๑ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/public/publications/print_pol.cfm?task=agenda (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

อะไรคือ “Rio+๒๐” : ๑๔๕

รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์. ประเด็น (ลตโลก) ร้อน เศรษฐศาสตร์สีเขียวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.siamintelligence.com/rio-20-green-economic-and-sustainable-development/> (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

สันนิบาตชาติ(The League of Nations):ต้นแบบสหประชาชาติ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/web/41.php> (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

การพัฒนาแบบยั่งยืน เรื่องใหญ่ของเอิร์ธซัมมิตที่รีโอ. [ออนไลน์]. ๒๕๓๕ เข้าถึงได้จาก <http://www.gotomanager.com/news/printnews.aspx?id=6265> (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

ภูมิหลังการประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development - WSSD) ที่นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้. [ออนไลน์]. ๒๕๔๙ เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/web/463.php?id=1625&lang=th> (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

ทางเลือกการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว. [ออนไลน์]. ๒๕๕๔. เข้าถึงได้จาก <http://www.greenworld.or.th/greenworld/population/309> (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ : ศึกษากรณีตัวอย่าง อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ.๑๙๙๒. [ออนไลน์]. ๒๕๕๔. เข้าถึงได้จาก <http://advisor.anamai.moph.go.th/231/23105.html> (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

วันสิ่งแวดล้อมโลก ๕ มิถุนายน. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://scoop.mthai.com/hot/606.html> (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

กฏบัตรสหประชาชาติ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/กฏบัตรสหประชาชาติ> (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

หน่วยงานสหประชาชาติในไทย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.un.or.th/thai/unagencies/index.html> (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (UN Conference on Human Environment, Stockholm Conference). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/pol_sustainable.html (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔)

คุณรู้ไหมว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึงอะไร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/pol_sustainable.html (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔)

การประชุมสุดยอดของโลก (Earth Summit, Rio Conference) หรือการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development; UNCED). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/pol_sustainable.html (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔)

Rio+20 การประชุมว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน. [ออนไลน์]. ๒๕๕๔. เข้าถึงได้จาก http://www.seub.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=721:seubnews&catid=5:2009-10-07-10-58-20&Itemid=14 (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๔)

เศรษฐกิจสีเขียว. [ออนไลน์]. ๒๕๕๔. เข้าถึงได้จาก <http://webboard.villagefund.or.th/index.php/2009-05-11-07-09-54/1162-14-december-2010> (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔)

กระแสเศรษฐกิจสีเขียว...โอกาสและความเสี่ยง. [ออนไลน์]. ๒๕๕๔.
เข้าถึงได้จาก http://pr.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=697:-trade-watch-&catid=39:2010-06-10-02-37-19&Itemid=57 (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔)

พิธีสารเกียวโต. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/พิธีสารเกียวโต> (วันที่ค้นข้อมูล : ๗ มกราคม ๒๕๕๕)

พิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.npc-se.co.th/news_safety/npcse_03evi.asp?news_id=1809 (วันที่ค้นข้อมูล : ๗ มกราคม ๒๕๕๕)

ผู้ช่วย รมว.ทส. (ดร. พิทยา พุกกะมาน) ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับ
การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๑๒. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก http://oic.mnre.go.th/oic/news_detail.php?ln=th&type=news&cmsid=297 (วันที่ค้นข้อมูล : ๗ มกราคม ๒๕๕๕)

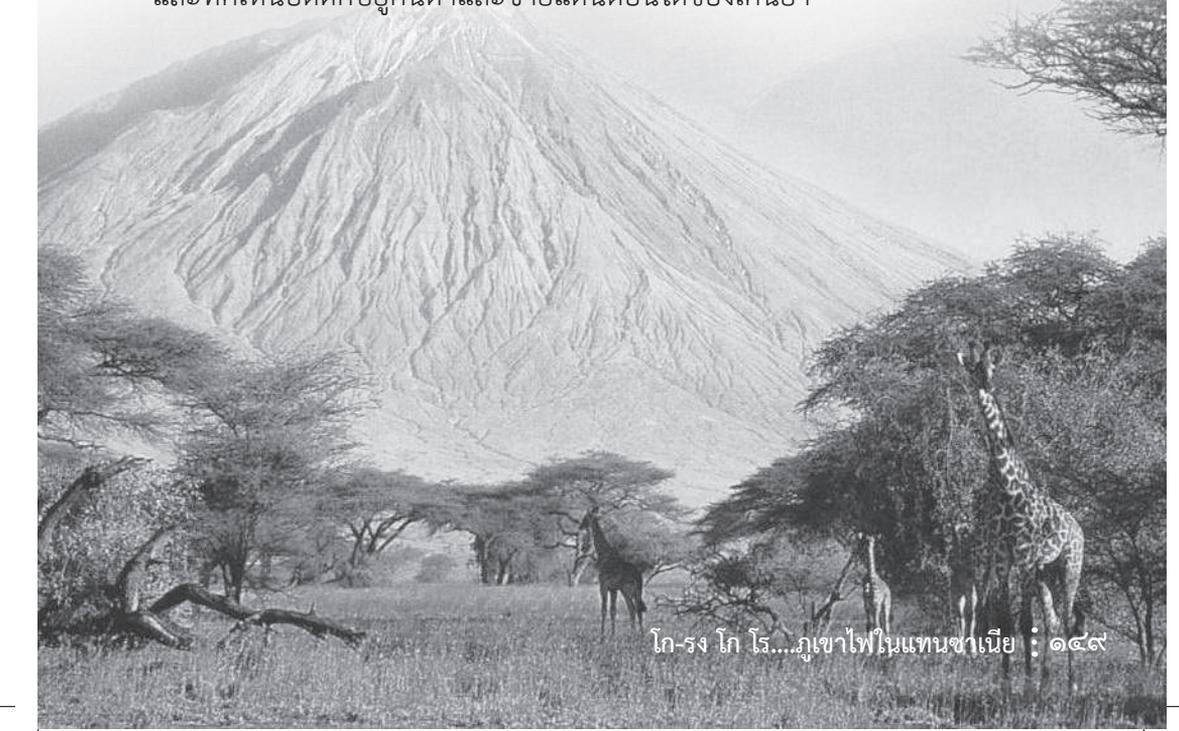
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99300594&key_word=&owner_dep=%B7%CA&meet_date_dd=&meet_date_mm=&meet_date_yyyy=&doc_id1=&doc_id2=&meet_date_dd2=&meet_date_mm2=&meet_date_yyyy2= (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕)

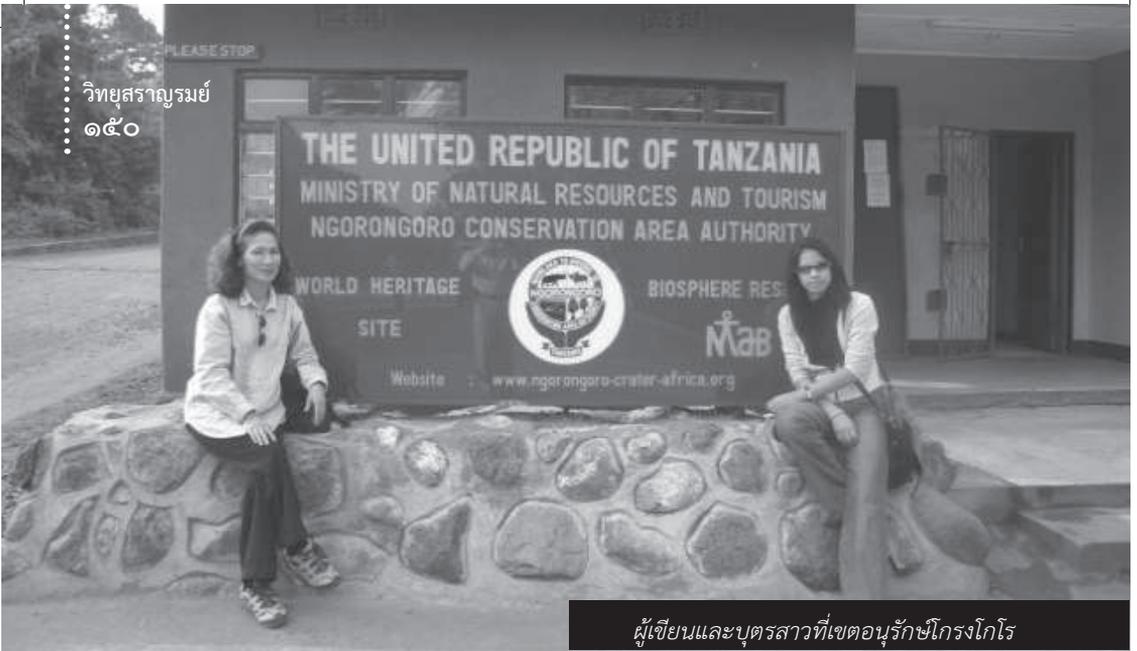
โก-รง โโก โร... ภูเขาไฟในแทนซาเนีย

.....
สุภาศิริ อมาตยกุล

เมื่อครั้งที่ดิฉันได้ติดตามเอกอัครราชทูตอัครสิทธิ อมาตยกุล ไปอยู่ที่ประเทศเคนยา (Kenya) ระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๔ - ๒๐๐๕ (พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘) เรามีโอกาสเดินทางไปประเทศแทนซาเนีย (Tanzania) หลายครั้ง แทนซาเนียอยู่ทางตะวันออกของทวีปแอฟริกา มีชายฝั่งตะวันออกติดกับมหาสมุทรอินเดีย และทิศเหนือติดกับยูกันดาและชายแดนตอนใต้ของเคนยา

โก-รง โโก โร...ภูเขาไฟในแทนซาเนีย : ๑๔๙

ผู้เขียนและบุตรสาวที่เขตอนุรักษ์โกโรงโกโร

ครั้งหนึ่งที่เราไปแทนซาเนีย เราได้เดินทางไปชมปล่องภูเขาไฟและดูสัตว์ป่าในเขตอนุรักษ์โกโรงโกโร (Ngorongoro Conservation Area) โดยเช่ารถพร้อมคนขับจากบริษัทท่องเที่ยวเพื่อเดินทาง เป็นรถตู้เปิดหลังคาเพื่อปีนขึ้นไปดูสัตว์ได้ และรถตู้ก็เหมาะสำหรับการเดินทางระยะไกล ส่วนคนขับนั้นต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ขับเข้าไปในอุทยานแห่งชาติหรือเขตอนุรักษ์เพื่อชมสัตว์ป่าได้เท่านั้น อีกทั้งต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องเส้นทางตลอดจนการนำชมสัตว์ป่าที่เรียกกันว่า “ซาฟารี” นั่นเอง เพราะคนรถสามารถติดต่อวิทยุสื่อสารกับศูนย์ในอุทยานแห่งชาติหรือเขตอนุรักษ์สัตว์ป่าได้เมื่อจำเป็น และยังต้องรู้ทางในการขับรถพาชมสัตว์ที่อยู่กันกระจัดกระจายตามที่ต่างๆ เพราะพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลมาก

ที่สำคัญคือ คนขับต้องรู้จักวิธีปฏิบัติที่จะหลบหรือหลีกเลี่ยงหากเผชิญกับสัตว์ดุร้ายหรือฝูงสัตว์ป่าที่กำลังต่อสู้ไล่ล่าระหว่างกัน หรือแม้แต่เมื่อสัตว์ป่าเหล่านั้นเริ่มเห็นว่าคนที่เป็นภัยต่อพวกเขา ซึ่งตามกฎหมายระเบียบนั้น อุทยานแห่งชาติหรือเขตอนุรักษ์ต่างๆ จะไม่อนุญาตให้นำรถหรือคนขับส่วนตัวเข้าไปขับชมสัตว์ป่ากันเอง เพราะเกรงว่าจะเป็นการอันตรายได้ เจ้าหน้าที่ที่คุ้มครองอุทยานหรือเขตอนุรักษ์จะดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ การขับรถชมสัตว์ป่าในพื้นที่อันกว้างใหญ่เช่นนี้ต้องไปตามทางที่เขากำหนดไว้ให้อย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้พลัดหลงเกิดอันตราย หรือไปรบกวนสัตว์และทำลายระบบนิเวศน์ได้ เส้นทางที่กำหนดไว้นั้น เป็นทางธรรมชาติในพื้นที่อุทยานหรือเขตอนุรักษ์นั่นเอง อาจเป็นไปตามแนวลำน้ำ พื้นดิน ทุ่งหญ้า ป่าไม้ หรือพุ่มไม้ ซึ่งไม่ใช่เส้นทางปูลาดหินหรือซีเมนต์แต่อย่างใด ดังนั้นนักท่องเที่ยวทั่วไปจะไม่ทราบว่าเป็นเส้นทางใดคือพื้นที่ที่ถูกกำหนดไว้ให้รถวิ่งได้ และจะไม่ทราบด้วยว่าควรวิ่งรถไปทางใดหรือจะไปไปที่ไหน คนขับรถของบริษัทท่องเที่ยวที่มีใบอนุญาตและที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วเท่านั้นที่สามารถขับรถพานักท่องเที่ยวไปชมสัตว์ป่าภายในเขตอุทยานหรือเขตอนุรักษ์ได้

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไปชมสัตว์ป่า ต้องอยู่แต่ในรถเท่านั้น ห้ามลงจากรถระหว่างการดูสัตว์ป่าเป็นอันขาด เพราะอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้และยังถือว่าเป็นการผิดกฎหมายด้วย รถที่นำชมสัตว์ป่ามักจะมีหลังคาที่เปิดให้เราปีนขึ้นไปดูสัตว์จากที่สูงได้ หรืออาจเป็นรถที่เปิดด้านข้างแต่มีกรงเหล็กกันไว้อย่างดี

เด็กชายชาวมาไซในแทนซาเนีย

โก-รง โโก โร...ภูเขาไฟในแทนซาเนีย : ๑๕๑

รูปจำลองปล่องภูเขาไฟโกรงโกโร

ภาพแสดงวิวัฒนาการของมนุษย์ในเขตโกรงโกโร

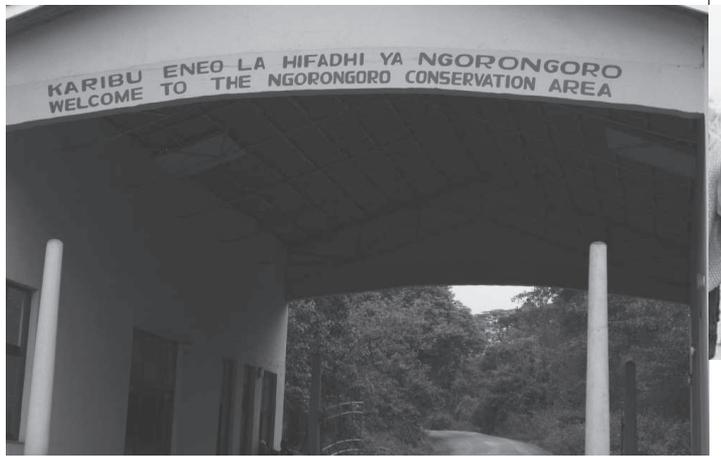
ในแทนซาเนียมีอุทยานแห่งชาติและเขตอนุรักษ์สัตว์ป่าอยู่หลายแห่ง อุทยานแห่งชาติคือพื้นที่สงวนโดยสิ้นเชิง ห้ามมิให้ผู้คนเข้าไปตั้งถิ่นฐานหรือทำมาหากินในบริเวณนั้น อีกทั้งยังได้รับการดูแลบริหารจัดการจากองค์กรของรัฐบาล ส่วนเขตอนุรักษ์สัตว์ป่านั้น บริหารและดูแลจัดการโดยองค์กรของท้องถิ่น ซึ่งอนุญาตให้คนท้องถิ่นอาศัยอยู่และนำฝูงวัว แพะ แกะ เข้าไปกินหญ้าหาอาหารได้บ้าง

สำหรับเขตอนุรักษ์โก-รงโกโร (Ngorongoro) นั้น อยู่ทางตอนเหนือของแทนซาเนีย โก-รงโกโร คือปล่องภูเขาไฟที่เป็นส่วนหนึ่งของเขตอนุรักษ์ ตั้งอยู่ห่างไปทางตะวันตกของเขตอารูชา (Arusha) ๑๘๐ กิโลเมตร เขตอนุรักษ์โก-รงโกโรมีพื้นที่ทั้งหมด ๖,๔๘๐ ตารางกิโลเมตร อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๑,๐๒๐ – ๓,๕๗๘ เมตร

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก - UNESCO) ยกย่องให้เขตอนุรักษ์โก-รงโกโรเป็นมรดกโลก (World Heritage Site) ทางธรรมชาติ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๙ (พ.ศ. ๒๕๒๒)

โก-รงโก โร...ภูเขาไฟในแทนซาเนีย : ๑๕๓

ภายในเขตอนุรักษ์โก-รงโกโรประกอบด้วยภูมิประเทศที่หลากหลาย ทั้งที่ราบ ที่ราบสูง หุบหญ้าสะวันนา (savanna) และป่าไม้ ได้รับการจัดตั้งให้เป็นเขตอนุรักษ์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๙ (พ.ศ. ๒๕๐๒) เพื่อให้เป็นเขตสำหรับการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ และอยู่ในความดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิด โดยมีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่ มีระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ ได้อนุญาตให้ชนเผ่ามาไซ (Maasai) เข้าไปทำเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ได้

ตามหลักฐานทางมานุษยวิทยานั้น ชนเผ่ามบูลู (Mbulu) ได้เข้ามาอยู่ในบริเวณนี้ราว ๒,๐๐๐ ปีก่อน จากนั้นมีชนเผ่าดาตุกา (Datooga) เข้ามาอยู่เมื่อราวปี ค.ศ. ๑๗๐๐ (พ.ศ. ๒๒๔๓) ต่อมา ทั้งสองชนเผ่าได้ถูกชนเผ่ามาไซขับไล่ออกไปเมื่อทศวรรษที่ ๑๘๐๐ (ประมาณ พ.ศ. ๒๓๔๓-๒๓๕๓) ทั้งนี้ ต้นมะเดื่อ (Fig tree) ต้นใหญ่ที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของป่าเลอไร (Lerai Forest) ถือว่าเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ของทั้งชนเผ่าดาตุกาและเผ่ามาไซ เชื่อกันว่า ต้นมะเดื่อบางต้นถูกปลูกไว้บนหลุมฝังศพของหัวหน้าเผ่าดาตาโก (Datago) ที่เสียชีวิตระหว่างการสู้รบกับพวกมาไซ เมื่อราวปี ค.ศ. ๑๘๔๐ (พ.ศ. ๒๓๘๓)

เมื่อภูเขาไฟโก-รงโกโรระเบิดและถล่มลงมาทั้งลูกเมื่อราว ๒ ล้าน ถึง ๓ ล้านปีที่ผ่านมา ทำให้เหลือแต่ปากปล่องภูเขาไฟโก-รงโกโร (Ngorongoro Crater) ตั้งอยู่บนพื้นดินที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ยิ่ง นับเป็นปล่องภูเขาไฟที่ใหญ่ที่สุดในโลก จากการที่ภูเขาไฟโก-รงโกโรระเบิด ทำให้ฝุ่นดินและขี้เถ้าภูเขาไฟ

ทั่วมกลายเป็นที่ราบเซเรนเกติ (Serengeti plains) ซึ่งต่อมาได้รับการจัดตั้งให้เป็นอุทยานแห่งชาติเซเรนเกติ (Serengeti National Park) ที่ราบเซเรนเกติเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านมานุษยวิทยาและโบราณคดีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบริเวณโตรกธารโอลดูไว (Olduvai Gorge) หรือที่ชนพื้นเมืองเรียกว่าโอลดูไป อยู่ไม่ห่างจากปล่องภูเขาไฟโก-รงโกโร โตรกธารโอลดูไวเกิดจากแม่น้ำกัดเซาะเมื่อราว ๕ แสนปีมาแล้ว โตรกธารมีความยาว ๔๘ กิโลเมตร และลึก ๙๐ เมตร เป็นส่วนหนึ่งของแนวหุบเขาทรุด (Great Rift Valley) แห่งแอฟริกาตะวันออก โอลดูไวอยู่ทางฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของที่ราบเซเรนเกติ และอยู่ฝั่งเงาฝนของที่ราบสูงโก-รงโกโร ทำให้บริเวณนี้เป็นเขตที่แห้งที่สุด

คำว่า โอลดูไว (Olduvai) มาจากคำของชนเผ่ามาไซว่า Oldupaai ที่ใช้เรียกต้นศรนารายณ์ (sisal plant)

แม้แทนซาเนียจะเป็นประเทศใหม่ที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษและเกิดจากการรวม ๒ รัฐเข้าด้วยกันคือ Tanganyika และ Zanzibar เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๔

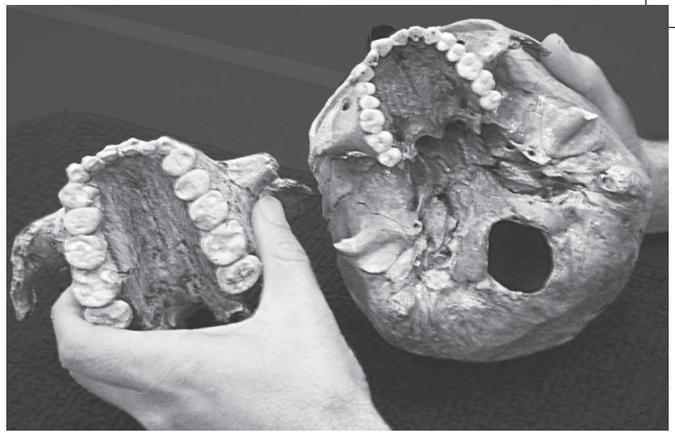
โก-รง โกล...ภูเขาไฟในแทนซาเนีย : ๑๕๕

(พ.ศ. ๒๕๐๗) แต่แทนซาเนียมีประวัติศาสตร์และอารยธรรมอันเก่าแก่ยาวนานหลายล้านปี เคยมีบรรพบุรุษของมนุษย์อาศัยอยู่มานานกว่า ๓ ล้านปี ดังเช่นที่โตรกธารโอลดูไว จากหลักฐานซากฟอสซิล (fossil) ที่ขุดพบในโตรกธารโอลดูไว ทำให้พบว่า มีเผ่าพันธุ์ที่เริ่มเป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ (hominid species) เคยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บริเวณนี้มาราว ๓.๖ ล้านปีมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีซากกระดูกโบราณและสัตว์ขนาดใหญ่ที่มีอายุเก่าแก่กว่า ๓ ล้านปีถึง ๑๕,๐๐๐ ปี ทำให้โตรกธารโอลดูไวเป็นแหล่งที่มีวิวัฒนาการของมนุษย์ที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก นับจากพวกล่าสัตว์และพวกที่เก็บอาหารกิน มาเป็นพวกทำเกษตรกรรมเมื่อไม่กี่พันปีที่ผ่านมา

นายหลุยส์ ลีคกี (Louis Leakey- ค.ศ. ๑๙๐๓-๑๙๗๒ – พ.ศ. ๒๔๔๖ – ๒๕๑๕) นักโบราณคดีชาวอังกฤษ (เกิดในเคนยาขณะที่เคนยาเป็นอาณานิคมของอังกฤษ) ได้เริ่มสำรวจบริเวณโอลดูไวมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๑ (พ.ศ. ๒๔๗๔) เพราะต้องการศึกษาเกี่ยวกับซากฟอสซิลและซากกระดูกของมนุษย์ยุคโบราณ เขาได้ทำการสำรวจอยู่ในบริเวณนี้นานถึง ๔๐ ปี

เบาบับ (Baobab) ต้นไม้ป่าในแทนซาเนีย

เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๙ (พ.ศ. ๒๕๐๒) แมรี ลีคกี (Mary Leakey-ค.ศ. ๑๙๑๓-๑๙๙๖ - พ.ศ. ๒๔๕๖ -๒๕๓๙) นักโบราณคดีและนักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ ผู้เป็นภริยาของหลุยส์ ลีคกี ได้ขุดพบซากกระดูก Australopithecus boisei (Zinjanthropus) ที่มีอายุราว ๑.๗๕ ล้านปี และตั้งชื่อโครงกระดูกนั้นว่า “Nutcracker Man” ตามลักษณะของกรามที่กว้างใหญ่ แมรี ลีคกี ยังได้ขุดพบเครื่องมือยุคหิน (อายุราว ๑ แสนถึง ๒ ล้านปี) และซากฟอสซิลที่เป็นเชื้อสายพันธุ์หรือบรรพบุรุษของมนุษย์ (ancient hominines) อีกด้วย ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) โจนาธาน ลีคกี (Jonathan Leakey) บุตรชายของหลุยส์ ลีคกี ได้ค้นพบซากกระดูกและกรามของมนุษย์สายพันธุ์ Homo Habilis ที่บริเวณโตรกธารโอลดูไวเช่นกัน และตั้งชื่อว่า “Handy Man” ตามลักษณะของทักษะการใช้เครื่องมือที่เป็นอาวุธหิน ซึ่งหลุยส์ ลีคกี เชื่อว่าเป็นพวกที่มีสมองและทักษะในการทำอาวุธ อาจเป็นบรรพบุรุษสายตรงของมนุษย์ในปัจจุบันก็เป็นได้

ที่บริเวณโตรกธารโอลดูไวยังมีซากฟอสซิลที่แสดงถึงสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษมนุษย์ มีการค้นพบร่องรอยของก้อนหินที่วางเรียงเป็นวงกลมราวกับเป็นอาณาเขตของกระท่อมที่อาศัย อายุประมาณ ๑.๗๕ ล้านปีเช่นเดียวกับซากกระดูก “Nutcracker Man” แสดงให้เห็นว่า ได้เริ่มมีความพยายามสร้างที่อาศัยพักพิงขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังมีเครื่องมือที่ทำจากหินและซากกระดูกของสัตว์อีกเป็นจำนวนมาก แสดงว่ามนุษย์แรกเริ่มนี้ได้อาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนแล้ว

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ (พ.ศ. ๒๕๑๙) แมรี ลีคกี ยังได้ขุดพบซากฟอสซิลที่เป็นรอยเท้าในเขตเลโตลี (Laetoli) ที่อยู่ห่างไปทางใต้ของโตรกธารโอดคูไว ๔๕ กิโลเมตร เป็นซากรอยเท้าที่ถูกฝังอยู่ในเถ้าภูเขาไฟนับล้านปี และในปี ค.ศ. ๑๙๗๘ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ได้ค้นพบร่องรอยการเดินเท้าของ bipedal hominids จำนวน ๓ คน (คาดว่า เป็นผู้ใหญ่ ๒ คน และเด็ก ๑ คน) นับว่าเป็นการค้นพบอันยิ่งใหญ่ที่สุดของแมรี ลีคกี

สำหรับปล่องภูเขาไฟโก-รงโกโรที่ ตั้งอยู่บนพื้นดินดังที่เห็นในปัจจุบันนี้ มีความกว้างใหญ่ขนาด ๒๕๙ ตารางกิโลเมตร ขอบโดยรอบของปล่องภูเขาไฟมีความสูงถึง ๖๑๐ เมตร ทำให้พื้นที่ที่อยู่ภายในปากปล่องภูเขาไฟเต็มไปด้วยระบบนิเวศน์ของพืชพันธุ์และสัตว์ต่างๆ อย่างสมบูรณ์ คาดว่า ก่อนที่ภูเขาไฟโก-รงโกโรระเบิดนั้น อาจมีความสูงถึง ๔,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล

มีหลักฐานระบุว่าชาวยุโรปคนแรกที่ได้มาถึงปล่องภูเขาไฟโก-รงโกโร คือ ดร. ออสการ์ เบาวมานน์ (Dr. Oscar Baumann) เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๙๒ (พ.ศ. ๒๔๓๕) จากนั้นได้มีพี่น้องชาวเยอรมันสองคนเข้าไปทำนาภายในเขต ปล่องภูเขาไฟจนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๑ (ประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๗ – ๒๔๖๑) ต่อมาบริเวณปล่องภูเขาไฟโก-รงโกโรได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติ เซเรนเกติที่จัดตั้งขึ้นโดยอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๑ (พ.ศ. ๒๔๙๔) จนเผ่ามาไซ ยังคงอาศัยอยู่ในบริเวณอุทยานนี้จนถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๙ (พ.ศ. ๒๕๐๒) เมื่อมีการจัดตั้งเขตอนุรักษ์โก-รงโกโรแยกออกจากอุทยานเซเรนเกติ ประกอบกับชนเผ่ามาไซได้มีความขัดแย้งมากขึ้นกับเจ้าหน้าที่ทางการของ อังกฤษ จึงถูกขับไล่ออกจากพื้นที่อุทยานและให้ไปอาศัยอยู่ในบริเวณเขต อนุรักษ์โก-รงโกโรแทน

ชนพื้นเมืองเปรีบโก-รงโกโรคล้าย “ชาวอ่าง” ทั้งนี้ เพราะลักษณะ ของปากปล่องภูเขาไฟมีรูปร่างคล้ายดั่งชามอ่างใบใหญ่ที่มีขอบริมโดยรอบ มีบางตำราระบุว่าโก-รงโกโร แปลว่า “ที่เย็น (Cold Place)” ชาวเยอรมันเรียกว่า “ดอยแห่งฤดูหนาว (Winter Highlands)” อากาศบนขอบปล่องภูเขาไฟ มีความเย็นและพื้นที่รอบขอบเต็มไปด้วยป่าเขียวตลอดปี เชื่อว่าป่าไม้ เหล่านี้มีอายุประมาณ ๘ แสนปีมาแล้ว และอาจเป็นป่าที่ต่อเนื่องไปตลอด แอฟริกาตะวันออกจนถึงลุ่มแม่น้ำคองโก (Congo Basin)

ส่วนพื้นที่ภายในปล่องภูเขาไฟโก-รงโกโรนั้น มีอากาศแห้งและ อุณหภูมิลดกว่าข้างบน แสงแดดแรงจ้าอยู่เสมอ ป่าไม้และพืชพันธุ์ ที่ขึ้นก็เปลี่ยนไปตามความสูงของพื้นที่ที่ไล่ลงมาจากริมขอบปล่องจนถึง พื้นด้านล่าง

ริมขอบปล่องภูเขาไฟ

โก-รง โ ก โร....ภูเขาไฟในแทนซาเนีย : ๑๕๙

พระอาทิตย์ขึ้นที่ริมขอบปล่องภูเขาไฟ

การไปชมสัตว์ป่า เรียกกันว่า ไปซาฟารี คำว่า ซาฟารี (safari) นั้น เป็นภาษาสวาฮีลี (Swahili) ซึ่งเป็นภาษาพื้นเมืองของแอฟริกาตะวันออก แปลว่า การเดินทาง (journey) แต่ปัจจุบันนำมาใช้ในความหมายว่าการ ท่องชมสัตว์ป่าที่อยู่ตามธรรมชาติ

เนื่องจากการถล่มของภูเขาไฟโก-รงโกโรลงมาทั้งลูกจนเหลือแต่ ปากปล่องตั้งอยู่บนพื้นดินนี้เกิดขึ้นเมื่อไม่กี่ล้านปีมานี้เอง แม้จะเชื่อกันว่าดับ ไปแล้ว แต่ก็ถือว่ายังมีความเสี่ยงอยู่มาก ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวไปชมกัน ครั้งละจำนวนมากๆ แต่ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ทางการได้จำกัดจำนวนลงและ อนุญาตให้เข้าชมได้เพียงครึ่งวันเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนกับ แผ่นดินและริมปล่องภูเขาไฟ เนื่องจากการไปชมสัตว์ป่าภายในปล่องภูเขาไฟ ต้องขับรถอย่างช้าๆ ไต่ลงจากสันริมขอบของปล่องที่อยู่สูงจากพื้นดิน ๖๑๐ เมตร จึงเกรงกันว่าหากมีรถนักท่องเที่ยวไปมากในแต่ละครั้ง อาจทำให้ ริมขอบของปล่องภูเขาไฟถล่มหรือถูกทำลายลงได้

เกลือโซดาในทะเลสาบในปล่องภูเขาไฟ

การไปแทนซาเนียต้องมีวีซ่าเข้าประเทศ ซึ่งขอได้จากสถานเอกอัครราชทูตแทนซาเนียในเคนยา เราออกเดินทางจากกรุงไนโรบีไปชายแดนใต้สุดของเคนยา ใช้เวลาประมาณ ๕ ถึง ๖ ชั่วโมง เส้นทางยังไม่ราบเรียบนักในบางพื้นที่ ทำให้การเดินทางเป็นไปได้ช้าและต้องระมัดระวังรถที่สวนมา

เมื่อถึงชายแดน ต้องผ่านกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองของแทนซาเนีย ใช้เวลาไม่นานนักและได้รับการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นด้วยดี จากนั้นเรานั่งรถต่อไปอีกประมาณ ๓ ชั่วโมงจึงเข้าเขตอนุรักษ์โก-รงโกโร

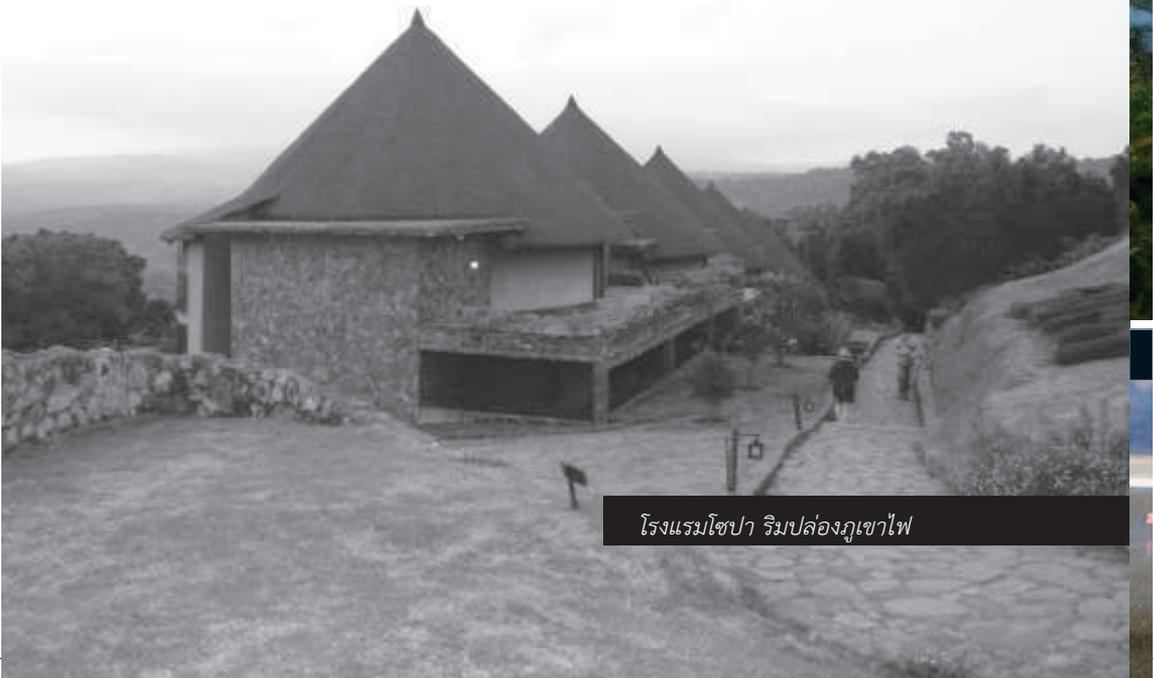

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

โก-รง โก โร....ภูเขาไฟในแทนซาเนีย : ๑๖๑

กล่าวได้ว่าใช้เวลาทั้งวันนับจากออกเดินทางจากกรุงไนโรบี ประเทศเคนยา เข้าไปในประเทศแทนซาเนีย จนถึงเขตอนุรักษ์โก-รงโกโร เมื่อถึงเขตอนุรักษ์ในตอนเย็น ก็เข้าพักที่โรงแรมโซปา (Sopa Lodge) ซึ่งเป็นที่พักเพียงไม่กี่แห่งที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นได้ภายในเขตอนุรักษ์ เพราะทางการแทนซาเนียต้องการจำกัดจำนวนโรงแรมที่พักและนักท่องเที่ยวไม่ให้เข้าไปอยู่กันมากเกินไปในคราวหนึ่งๆ เพราะเกรงว่าอาจส่งผลกระทบต่อสภาพภูมิประเทศ ระบบนิเวศน์ และยังเป็นกรรบกวนสัตว์ป่าด้วย โรงแรมที่พักเหล่านั้นยังต้องมีรูปแบบของสถาปัตยกรรมและโครงสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและภูมิประเทศให้มากที่สุด นั่นคือต้องไม่มีอะไรโดดเด่นแปลกปลอมจนทำให้สัตว์ป่าแตกตื่นหรือเกรงกลัวได้

โรงแรมโซปาตั้งอยู่ริมปล่องภูเขาไฟ ทำให้มองเห็นทิวทัศน์ภายในปล่องภูเขาไฟที่กว้างใหญ่ราวสุดขอบฟ้าอีกด้านได้อย่างชัดเจน โซปาเป็นโรงแรมขนาดย่อมที่ดีมากแห่งหนึ่ง ห้องต่างๆ มีลักษณะคล้ายกระท่อมเป็นหลังๆ สะอาดและสะดวกสบายมาก ห้องที่เราพักอยู่ทางทิศตะวันออกด้วย จึงได้เห็นพระอาทิตย์ค่อยๆ ขึ้นตอนเช้าตรู่ ห้องฟ้าสวยงามน่าประทับใจยิ่ง

โรงแรมโซปา ริมปล่องภูเขาไฟ

ในวันรุ่งขึ้น เราออกจากที่พักแต่เช้าตรู่เพื่อลงไปยังปล่องภูเขาไฟ
โก-รงโกโร รถของเราไต่ขอบปล่องภูเขาไฟไปเรื่อยๆ มีหมอกหนาทึบ
เป็นบางช่วง จากนั้นรถเริ่มไต่ลงตามขอบเพื่อลงไปยังพื้นด้านล่าง ความสูงจาก
ขอบปล่องถึงพื้นข้างล่างมีระยะทาง ๖๑๐ เมตร ค่อนข้างสูงชัน จึงต้องใช้
ความระมัดระวังและคนขับต้องเชี่ยวชาญภูมิประเทศอย่างดี ครั้นเมื่อถึง
พื้นล่างของปล่องภูเขาไฟ ทำให้เห็นว่าเป็นพื้นที่ราบกว้างใหญ่ ซึ่งหากเรา
ไม่ได้มองเห็นริมขอบของภูเขาไฟที่อยู่โดยรอบและที่อยู่ไกลไปสุดฟ้านั้น
ก็จะไม่ได้คิดเลยว่ากำลังอยู่ในปากปล่องภูเขาไฟนั่นเอง เป็นภูมิประเทศและ
ธรรมชาติที่น่ามหัศจรรย์ยิ่ง

ต้นอะเคเซียริมทางลงสู่ปล่องภูเขาไฟ

นกฟลามิงโกในทะเลสาบ

กวางบุซบัคที่ริมทะเลสาบมันยารา

โก-รงโก โร...ภูเขาไฟในแทนซาเนีย : ๑๖๓

ฮิปโปฯ ในหนองน้ำในปล่องภูเขาไฟ

หมาใน

สัตว์ป่าที่อยู่ภายในปล่องภูเขาไฟมีจำนวนมากมายมหาศาล ซึ่งถ้า
นับรวมกับที่อยู่ในเขตอนุรักษ์โก-รงโกโรทั้งหมดแล้ว มีสัตว์ป่านานาชนิดมากกว่า
๓๐,๐๐๐ ตัว บางส่วนอาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นปล่องภูเขาไฟ บางส่วนอยู่
ด้านนอกตามเชิงขอบและที่ราบใกล้เคียง สัตว์ป่าที่เห็นมากภายในพื้นที่
ปล่องภูเขาไฟคือม้าลาย (Zebra) และวิลเดอบีสต์ (Wildebeest) ที่มีรูปร่าง
คล้ายวัวแต่มีเขาแหลม นอกนั้นเป็นสัตว์ประเภทต่างๆ ดังเช่น สิงโต
หมาป่าฮายีนา (Hyena) หรือหมาใน เสือดาว ควายป่า แรด (โดยเฉพาะแรดดำ -
Black Rhino) ซึ่งเป็นสัตว์สงวนที่หาได้ยากมาก เป็นต้น นอกจากนี้
มีหนองน้ำ Ngoitokitok ซึ่งมีฮิปโปโปเตมัสอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน
สัตว์ที่หาไม่ได้ภายในปล่องภูเขาไฟ คือ ยีราฟ กวางอิมพาลา (Impala),

โขลงช้างป่า

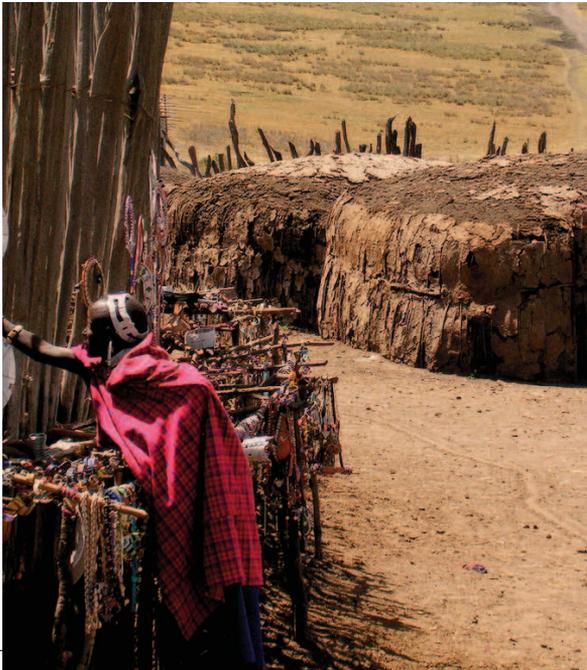
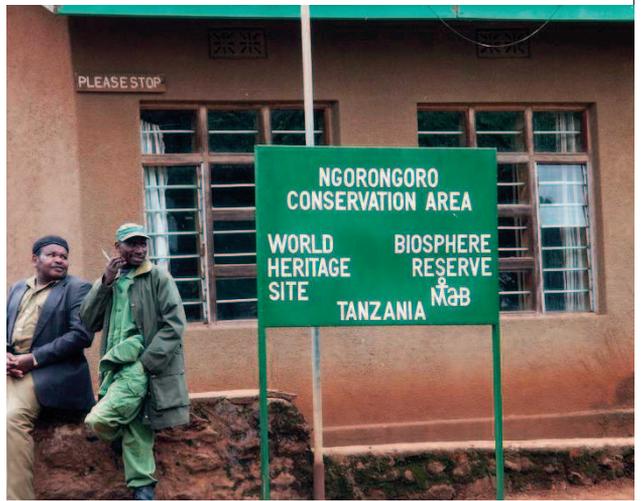
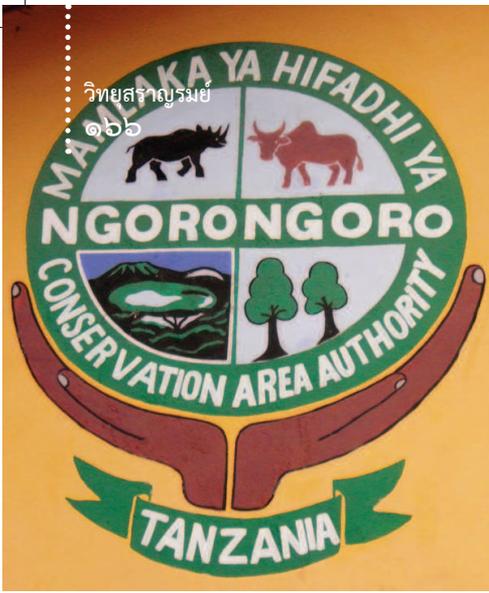
ยีราฟในเขตทะเลสาบมันยารา

Topi (สัตว์ในตระกูลละมั่ง), Oryx (สัตว์ ๔ เท้าคล้ายกวางขนาดใหญ่ มีเขายาวตรง) เพราะสัตว์ประเภทนี้อาศัยหากินอยู่ตามที่ราบเขรณเกติ สำหรับช้างนั้นมักอาศัยและหากินอยู่ตามริมขอบปล่อง ซึ่งน้อยมากที่ช้าง จะเดินขึ้นและลงไปปล่องภูเขาไฟ ยกเว้นช้างตัวผู้ที่โตเต็มที่แล้ว ที่มักอยู่ ภายในพื้นที่ปล่องภูเขาไฟที่มีหญ้าอุดมสมบูรณ์

สำหรับสิ่งโตที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ปล่องภูเขาไฟนั้น มีเป็นจำนวนมาก เพราะสามารถล่าสัตว์ต่างๆ เช่น ม้าลาย และตัววิลเดอบีสต์ได้ง่าย อย่างไรก็ตาม การอยู่แต่ภายในพื้นที่จำกัดที่เป็นปล่องภูเขาไฟ ทำให้สิ่งโตมีปัญาเรื่อง

โก-รง โโก ไร...ภูเขาไฟในแทนซาเนีย : ๑๖๕

พันธุกรรม เพราะมักผสมพันธุ์กันเองในกลุ่มเล็กๆ ไม่ได้มีเชื้อพันธุ์สายอื่นจากภายนอกเข้ามาเท่าไร ประกอบกับสิ่งโตเหล่านี้ก็ไม่ได้ปีนข้ามปล่องภูเขาไฟออกไปยังพื้นที่ภายนอกด้วย หากมีสิ่งโตจากภายนอกหลงเข้ามา มักจะถูกขับไล่หรือถูกล่าโดยสิ่งโตด้วยกัน

ภายในปล่องภูเขาไฟยังมีทะเลสาบน้ำเค็ม ชื่อ มากาดี (Lake Magadi) ลึก ๑๐ ฟุต เห็นเกลือสีขาว (soda ash) ที่แห้งขูดจากทะเลสาบน้ำเค็มดูแผ่ขาวกว้างไกล ทะเลสาบมากาดีเป็นที่อาศัยของนกฟลามิงโกสีชมพูที่หากินสาหร่ายและสัตว์เล็กๆ เช่น กุ้ง อยู่ตามริมขอบทะเลสาบเกลือนี้ด้วย นอกจากนี้ยังมีนกน้ำชนิดอื่นๆ อาศัยอยู่อีกมากเช่นกัน

ในการชมสัตว์ป่าภายในปล่องภูเขาไฟโก-รงโกโรนั้น ใช้เวลาครึ่งวันอย่างเต็มที่ เราได้เห็นสัตว์ป่านานาชนิดจำนวนมากมาย่างงไล้ขีด ได้เห็นชีวิตของสัตว์ป่าที่อยู่ในธรรมชาติของพวกเขาอย่างแท้จริง ทั้งที่เป็น “ผู้ล่า” และ “ผู้ถูกล่า” อันเป็นวัฏวงเวียนของชีวิต เป็นหลักธรรมชาติที่ทำให้เห็นว่าสัตว์ตัวโตที่อ่อนแอกว่าย่อมเป็นเหยื่อของสัตว์ที่เข้มแข็งกว่าได้ง่าย แต่ที่เห็นได้ชัดก็คือ สัตว์ทุกตัวรักชีวิต ครอบครัว และความเป็นอิสระคงเป็นเช่นเดียวกับมนุษย์นั่นเอง แต่มนุษย์บางจำพวกกลับทำร้ายและเบียดเบียนสัตว์อย่างเห็นแก่ตัวที่สุด น่าอนาถใจจริงๆ

หลังจากท่องเที่ยวชมสัตว์ป่าในปล่องภูเขาไฟโก-รงโกโรและบริเวณใกล้เคียงเป็นเวลา ๒ วันแล้ว เราก็เดินทางกลับขึ้นเหนือเพื่อต่อเข้าไปเคนยา โดยได้แวะพักค้างคืนที่อุทยานแห่งชาติแห่งทะเลสาบมันยารา (Lake Manyara National Park) อีก ๑ คืน เพื่อชมสัตว์ป่านานาชนิดและธรรมชาติที่หลากหลายงดงามอีกแห่งหนึ่งของแทนซาเนีย

เราหวังว่าในโอกาสหน้าคงได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมภูมิประเทศและสถานที่ที่น่าตื่นตาตื่นใจอีกหลายๆ แห่งในแทนซาเนียด้วยเช่นกัน

ภาพประกอบโดย สุภาศิริ อมาตยกุล

หนังสืออ้างอิง

Amin, Mohamed ; Duncan Willetts ; Peter Marshall. Journey through Tanzania. Nairobi : Camerapix Publishers International. 1993

Camerapix. Spectrum Guide to Tanzania. Nairobi : Camerapix Publishers International. 1992

Reader, John. Africa : A Biography of the Continent. London : Penguin Group. 1998

Pavitt, Nigel. Africa's Great Rift Valley. New York : Harry n. Abrams Incorporated. 2001

Geographica : The Complete Illustrated Atlas of the World. New York : Welcome Rain Publishers Llc. 2000

ปองพล อติเรกสาร. สัตว์ป่าแอฟริกา กรุงเทพฯ: บริษัท พงษ์วรินทร์การพิมพ์ จำกัด

<http://whc.unesco.org/en/list/39>

http://www.game-reserve.com/tanzania_ng

<http://en.wikipedia.org/wiki/Ngorongoro>

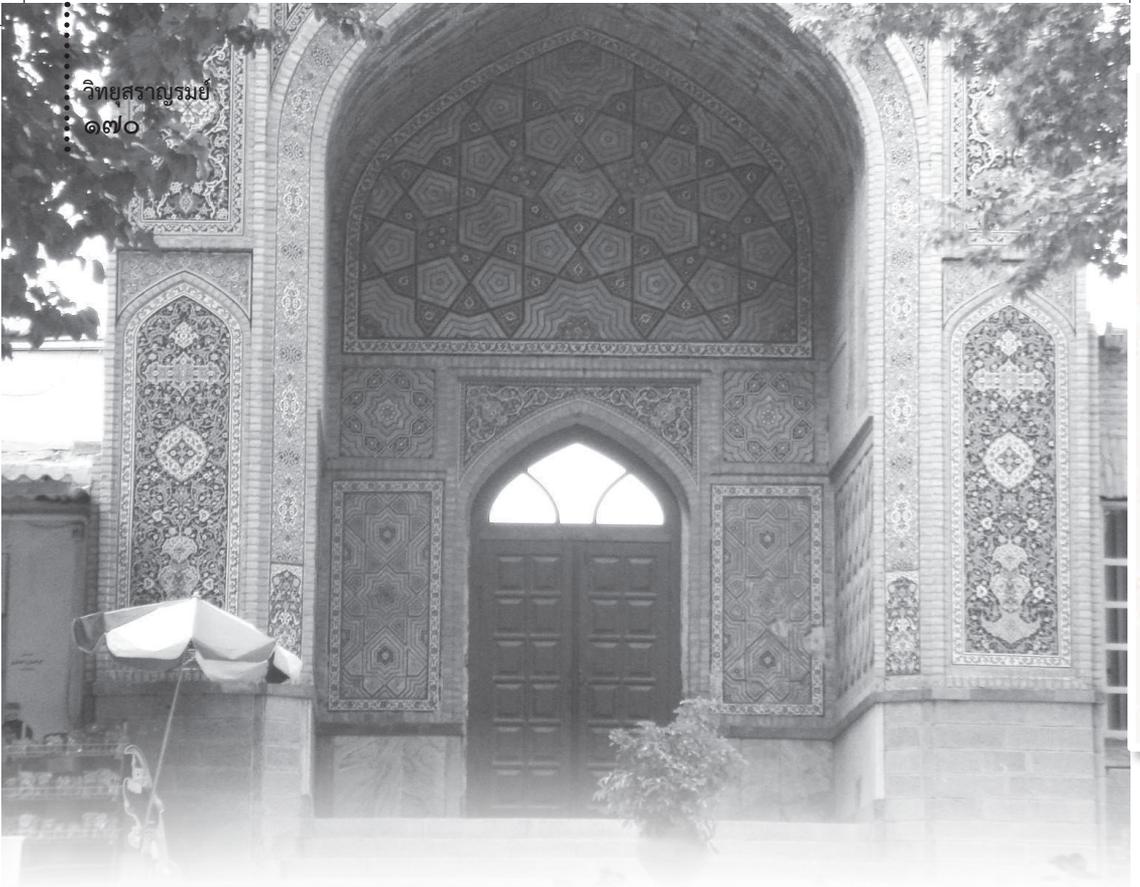
ย่าบ้านเกิด โอมาร์ คัยยัม

ชาครีย์นรทิพย์ เสวิกุล

“ดูหนึ่งดูละคร แล้วย่อนดูตัว
ข้าอราน่าหัว เต็มยั่วอย่างฝัน
ดอกเอี้ยดอก เจ้าดอกทานตะวัน
ละครคนละครนขัน ประชันกันสนุกเอ๋ย”

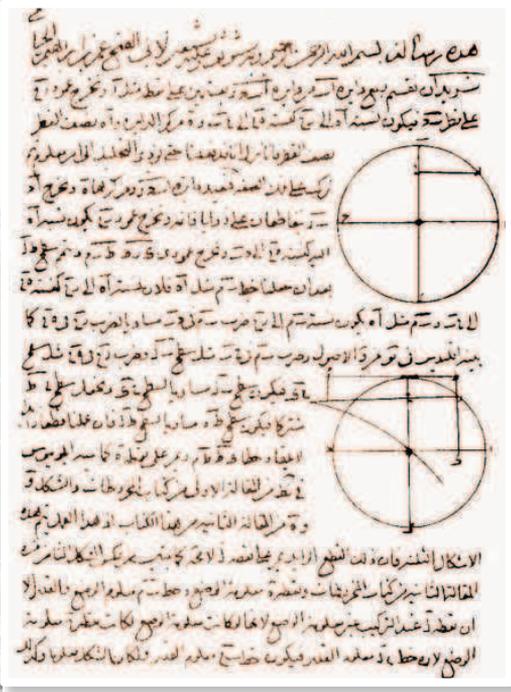
จาก “รู่ไบยัต” (Rubaiyat) ของโอมาร์ คัยยัม (Omar Khayyam)
ฉบับแปลเป็นภาษาไทยครั้งแรกโดย
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์

ย่าบ้านเกิด โอมาร์ คัยยัม : ๑๖๙

ก่อนที่จะมาประจำการที่กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ผมได้พยายามหาหนังสือเกี่ยวกับอิหร่านมาอ่านเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทั้งทางด้านการเมือง สังคม และวัฒนธรรมอิหร่าน และหนึ่งในหนังสือเหล่านั้นก็คือ รูไบยัต แปลโดยคุณแคน สังคีต ซึ่งแปลได้อย่างไพเราะเพราะพริ้ง และทำให้ได้กลับมาคุ้นเคยกับชื่อของโอมาร์ คัยยัม (Omar Khayyam) อีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เคยอ่านหนังสือหลายเล่มที่เอ่ยถึงนักปราชญ์ท่านนี้ มาบ้างแล้ว

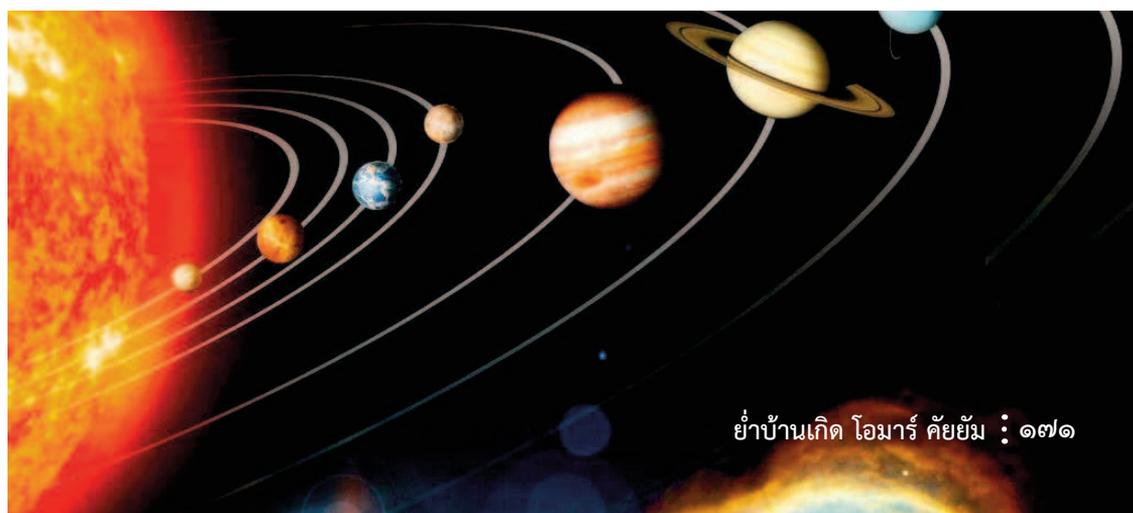
โอมาร์ คัยยัม เกิดเมื่อประมาณปี ค.ศ. ๑๐๔๘ (พ.ศ.๑๕๙๑) ที่เมืองเนย์ชาปูร์ (Neyshapur) ในเขตปกครองครุซซอน ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือของอิหร่านในปัจจุบัน และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ อย่างกว้างขวางว่ามีความปราดเปรื่องทั้งทางด้านคณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ปรัชญา การแพทย์ และกวี

ในปี ค.ศ. ๑๐๓๐ (พ.ศ. ๑๖๑๓) โอมาร์ คัยยัม เริ่มเขียนทฤษฎีเกี่ยวกับ โจทย์พีชคณิตชื่อ Maqalat fi al-Jabr wa al-Muqabilah (Treatise on Demonstration of Problems of Algebra) ซึ่งนับเป็นผลงานชิ้นโบว์แดง และเป็นการวางรากฐานศาสตร์ แห่งการคำนวณ และกลายเป็นตำรา ที่ยิ่งใหญ่เพราะมีทั้งการแก้สมการ กำลังสาม ซึ่งเป็นผลงานยอดเยี่ยมที่สุด ของสมการพีชคณิต และการจำแนก สมการกำลังสามออกเป็น ๑๓ ประเภท

โอมาร์ คัยยัม ยังได้เขียนผลงานทางวิชาการที่มีคุณประโยชน์มากมาย อาทิ หนังสือเกี่ยวกับคณิตศาสตร์สี่เหลี่ยม พีสิกส์สามเหลี่ยม พีชคณิตหนึ่งเล่มและ เรขาคณิตหนึ่งเล่ม

นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. ๑๐๓๔ (พ.ศ. ๑๖๑๗) มะลิกชาห์ ญะลาลูตดิน กษัตริย์ราชวงศ์สลจุก ได้มีรับสั่งให้โอมาร์ คัยยัม สร้างหอดูดาวที่เมืองเรย์ (Rey) ร่วมกับนักดาราศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ที่สำคัญคนอื่นๆ ในยุคนั้น

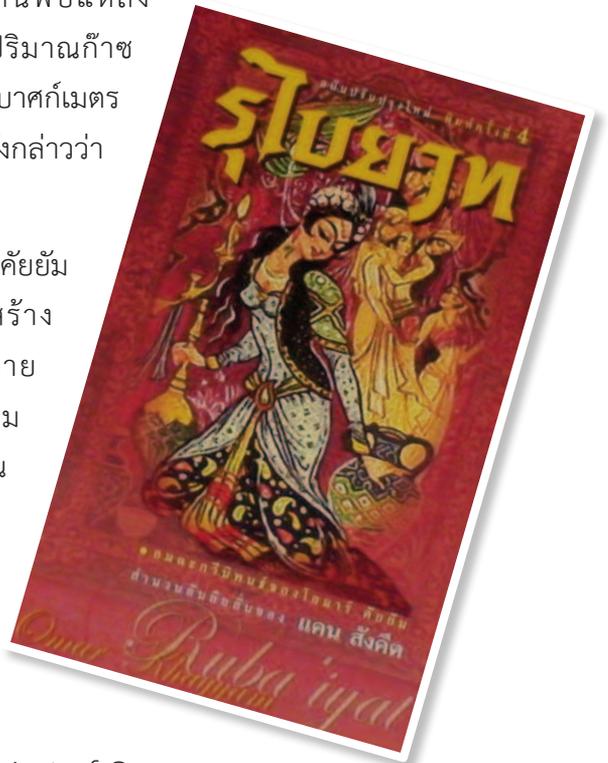

ยี่บ้านเกิด โอมาร์ คัยยัม : ๑๗๑

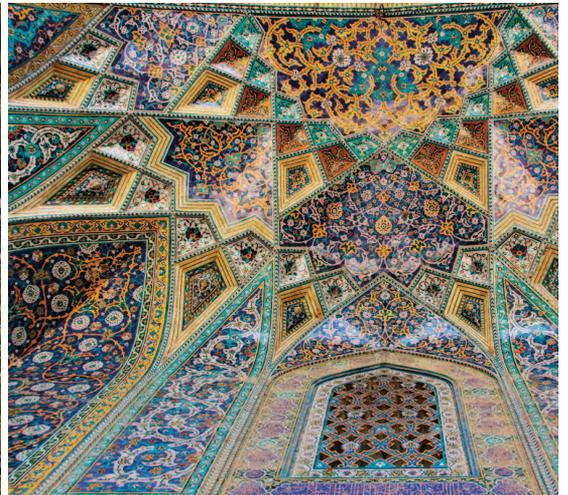
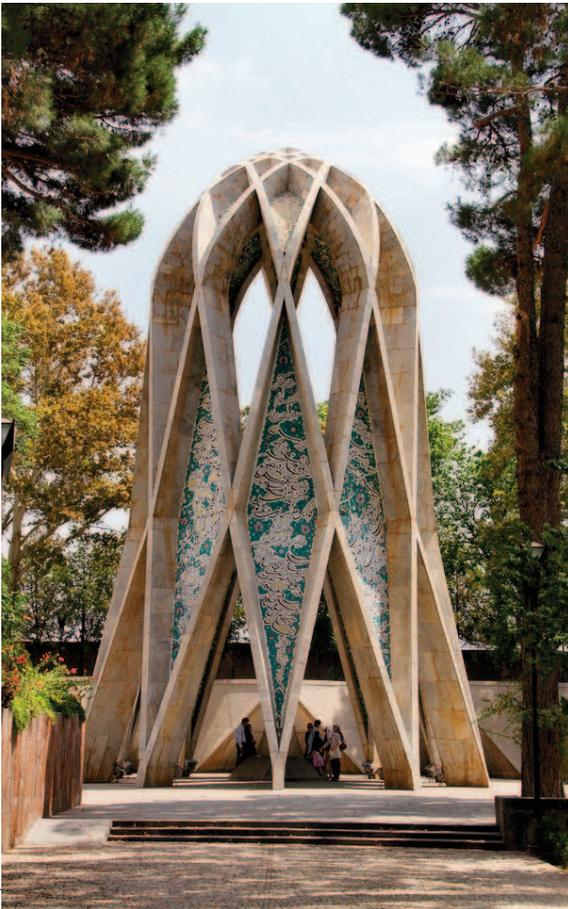
ผลงานที่สำคัญที่สุดของโอมาร์ คัยยัม ในช่วงดังกล่าวคือการคำนวณระยะเวลาปีสุริยคติ (solar year) ว่า มีระยะเวลา ๓๖๕.๒๔๒๒ วัน ซึ่งมีความผิดพลาดเพียงวันเดียวใน ๓,๗๗๐ ปี และมีความถูกต้องแม่นยำเหนือกว่าปฏิทินเกรกอเรียนที่มีความผิดพลาด ๑ วันใน ๓,๓๓๐ ปี และเป็นผลให้เกิดการปฏิรูปปฏิทินสุริยคติ ซึ่งปฏิทินของโอมาร์ คัยยัม ยังใช้กันอยู่ในอิหร่านทุกวันนี้ นอกจากนี้ โอมาร์ คัยยัม ยังได้สร้างแผนที่ดวงดาว (star map) ซึ่งเป็นที่โด่งดังในเปอร์เซีย และโลกอิสลาม อิทธิพลของโอมาร์ คัยยัม ทางด้านดาราศาสตร์นี้ ทำให้ในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ (๒๕๑๓) มีการนำชื่อของเขาไปตั้งเป็นชื่อของแอ่งบนดวงจันทร์ (lunar crater) เพื่อเป็นเกียรติแก่โอมาร์ คัยยัมด้วย และล่าสุดเมื่อรัฐบาลอิหร่านได้ค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่ที่มีปริมาณก๊าซสำรองมากถึง ๒๖๐ พันล้านลูกบาศก์เมตร ก็ได้ตั้งชื่อแหล่งก๊าซธรรมชาติดังกล่าวว่า แหล่งก๊าซคัยยัม

อย่างไรก็ดี แม้ว่าโอมาร์ คัยยัมจะเป็นผู้ที่ปราดเปรื่องและสร้างผลงานทางวิชาการไว้มากมาย แต่ในโลกตะวันตกและในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษ เขากลับเป็นที่รู้จัก นับถือ และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ในฐานะนักปราชญ์และกวี เมื่อ Edward Fitzgerald นักเขียนชาวอังกฤษ แปลบทกวีของโอมาร์ คัยยัม ในชื่อ “Rubaiyat of Omar Khayyam” เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๕๙ (พ.ศ. ๒๔๐๒) ซึ่งได้รับความนิยม

ย่ำบ้านเกิด โอมาร์ คัยยัม : ๑๗๓

อย่างสูง ซึ่งแนวความคิด มุมมอง และนัยที่แฝงอยู่ในบทกวีของโอมาร์ คัยยัม ที่นำเสนออานุภาพของความรัก สัจธรรมของชีวิต และความสำคัญของการ ใช้ชีวิตในปัจจุบันกาลให้เต็มที่ มีอิทธิพลต่อนักคิดนักเขียนของโลกตะวันตก มากมาย นอกจากนี้ ผลงานชิ้นเอกนี้ยังได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ ถึง ๗๐ ภาษา เช่น เยอรมัน ฝรั่งเศส อารบิก อิตาลี สเปน และไทย ฯลฯ ความโด่งดังของบทกวีดังกล่าวในต่างประเทศ ทำให้ชาวอิหร่านหันกลับมา ให้ความสนใจบทกวีของโอมาร์ คัยยัม อีกครั้งหนึ่ง จนรัฐบาลอิหร่านนำชื่อ ของกวีเอกท่านนี้ไปตั้งเป็นชื่อถนนในกรุงเทพมหานคร และในเมืองสำคัญต่าง ๆ และเป็นที่ยกย่องกันว่าชาวอิหร่านแทบทุกคนจะสามารถจำบทกวีนิพนธ์ของ โอมาร์ คัยยัม อย่างน้อยหนึ่งบทได้ขึ้นใจ

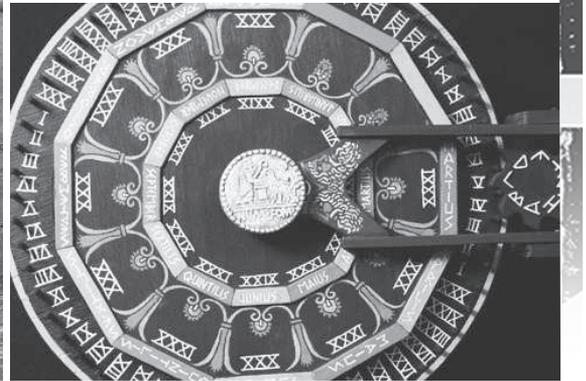
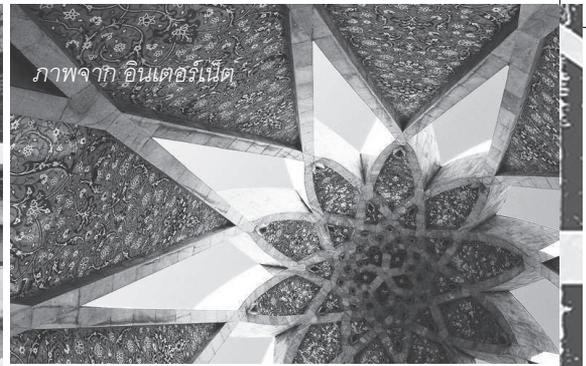

วันที่พวกเราเดินทางไปเยี่ยมชม บ้านเกิดของโอมาร์ คัยยัม ในระหว่าง การเดินทางไปจัด Road Show เพื่อพบปะกับนักธุรกิจของสภาหอการค้า แห่งจังหวัดครุชอน เพื่อส่งเสริมความ สัมพันธ์ทางธุรกิจการค้า และการลงทุน ไทย - อิหร่าน คณะของเราได้มีโอกาส ไปเยี่ยมชมสุสานของโอมาร์ คัยยัม ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ แห่งหนึ่งของเมืองเนย์ซาปูร์ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวอิหร่านและ ชาวต่างชาติเดินทางไปเยี่ยมชมสุสาน แห่งนี้มากมาย

สุสานของกวีเอกท่านนี้ตั้งอยู่ภายในสวนที่เงียบสงบ และมีบรรยากาศ แห่งความขลังอยู่ในที่ ภายหลังจากเดินผ่านประตูด้านหน้า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ จะแวะถ่ายภาพคู่กับรูปปั้นหินอ่อนสีขาวของโอมาร์ คัยยัม เป็นจุดแรก ก่อนที่จะเดินผ่านเงาแมกไม้ของต้นไม้ใหญ่เข้าไปด้านใน เพื่อชื่นชม อาคารทรงแปลกตาที่ได้รับการออกแบบโดยนาย Houshang Seihon สถาปนิกชาวอิหร่านชื่อดัง เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ซึ่งได้รับ แรงบันดาลใจมาจากทฤษฎีทางคณิตศาสตร์และบทกวีนิพนธ์ของโอมาร์ คัยยัม นั่นเอง

ผมเดินชมและเก็บภาพรอบ ๆ บริเวณสุสานอยู่พักใหญ่ ด้วยความตื่นเต้น และตื่นตันใจว่า ได้มีโอกาสมาเยี่ยมบ้านเกิดเมืองนอนของบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ ของโลกท่านหนึ่ง และยืนจ้องมองดูสุสานของโอมาร์ คัยยัม ด้วยความทึ่ง และชื่นชม พลังอดคิดในใจไม่ได้ว่าถึงแม้ว่าจะมีบางช่วงที่โอมาร์ คัยยัม

ย่ำบ้านเกิด โอมาร์ คัยยัม : ๑๗๕

อาจถูกลืมเลือนไปจากความคิดและความทรงจำของเพื่อนร่วมชาติบ้าง จนกระทั่งไปโด่งดังและได้รับการสรรเสริญจากชาวต่างชาติ จึงกลับมาได้รับความสนใจในกระแสหลักอีกครั้ง แต่ท้ายที่สุด ความสำคัญและคุณภาพของผลงานของท่านก็สามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ และอยู่เหนือเงื่อนไขของกาลเวลาได้อย่างเต็มภาคภูมิ

ที่มาของข้อมูล

http://en.wikipedia.org/wiki/Omar_Khayy%C3%A1m

http://en.wikipedia.org/wiki/Rubaiyat_of_Omar_Khayyam

<http://www.omarkhayyamrubaiyat.com/background.htm>

http://www.experiencefestival.com/rubaiyat_of_omar_khayyam

<http://www.ahlulbait.org/main/content.php?page=sub&category=45&id=469>

MADE IN
ENGLAND

ทำอย่างไร จึงจะเก่ง ภาษาอังกฤษ

อาทิตย์ รุ่งสว่าง

เป็นที่รู้กันว่า ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ผมจึงถือโอกาสนี้ถ่ายทอดเรื่องราวที่ถือได้ว่าใกล้ตัวเรามากขึ้นทุกทีและจะมีความสำคัญมาก เรื่องที่ว่านี้ก็ไม่ใช่เรื่องที่เข้าใจยากแต่อย่างใด เพราะเป็นสิ่งที่หลายท่านคงได้ใช้กันทุกๆ วันอยู่แล้ว นั่นก็คือ ภาษาอังกฤษไงละครับ

ยิ่งในยุคปัจจุบันที่เราต้องบริโภคข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งอย่างหลังสุดนี้แหละครับที่ทำให้เรา

ทำอย่างไรจึงจะเก่งภาษาอังกฤษ : ๑๗๗

A B C

สามารถท่องโลกกว้างได้ด้วยปลายนิ้ว
แน่นอนว่าใครๆ ก็สามารถใช้อินเทอร์เน็ต
ได้หลายสิบลภาษา จะหาข้อมูลเป็นภาษา
ที่เราใช้เป็นภาษาหลักอยู่แล้วก็ได้ เพราะ
ก็มีข้อมูลให้เลือกสรรไว้บริโภคมากมาย
แต่อย่าลืมนะครับว่า สิ่งที่มีค่าที่สุดสำหรับ
ข้อมูลข่าวสารไม่ใช่ปริมาณหรือคุณภาพ

แต่เป็นเวลาต่างหากที่เป็นความท้าทายสำหรับผู้ส่งสารทั้งหลายที่ต้องทำ
ทุกวิถีทางที่จะทำให้ข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ถึงมือผู้บริโภคหรือผู้ชมให้เร็วที่สุด
ส่วนเราเองในฐานะผู้บริโภคข่าวสารก็ต้องการจะรับทราบข้อมูลเพื่อให้ทัน
ต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ตรงนี้แหละครับที่ภาษาอังกฤษช่วยได้มากเลยทีเดียว
อย่างแรกเลย ข่าวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากทั่วทุกมุมโลกมักใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ
เผยแพร่ออกไป แต่ถ้าเราต้องรอแหล่งข่าวที่ใช้ภาษาเดียวกับเรา อาจต้องรอให้
แปลข่าวอีกสักพักแล้วส่งต่อมา เราจึงจะได้ข้อมูล ดีไม่ดี อาจมีความผิดพลาด
ที่เกิดจากการแปล หรือสื่อความหมายที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ผมขอ
ยกตัวอย่างง่ายๆ ในชีวิตประจำวันนะครับ หลายท่านคงมีโปรไฟล์ใน facebook
ใช้ใหม่ครับ สมมติว่าเรามีเพื่อนเป็นคนไทยอยู่หนึ่งคน และเจ้าเพื่อนคนไทยคนนี้
ก็มีเพื่อนเป็นคนฟิลิปปินส์หน้าตาดีซึ่งเราแอบชอบ คนที่เราแอบชอบ (เป้าหมาย)

ฉันไม่เข้าใจภาษาไทยเลยแม้แต่คนเดียว พูดได้แต่ภาษาอังกฤษ เราเองก็พูดภาษาตากาล็อก (ภาษาประจำชาติของฟิลิปปินส์) ไม่ได้ คราวนี้จะทำอย่างไรต่อดีละครับ ถ้าเราใช้ภาษาอังกฤษไม่เป็นหรือไม่ดีพอที่จะสื่อสารได้ คงต้องพึ่งเพื่อนคนไทยของเราคอยส่งสารบอกความในใจให้เราตลอด ทั้งๆ ที่มีเครื่องมือส่งข้อความที่ง่ายแสนง่ายทาง facebook ด้วยการโพสต์รูปหรือข้อความลงไป ถ้าโพสต์เป็นภาษาไทย เป้าหมายของเราก็ไม่เข้าใจอีก เห็นภาพเลยใช่ไหมครับกว่าจะถึงเป้าหมายต้องคอยมานั่งถามว่าอยากจะพูดคำนี้ ภาษาอังกฤษใช้คำว่าอะไร ซ้ำไม่ทันการณ์ไหนจะมากังวลอีกว่าเพื่อนเราจะส่งสารได้รู้เรื่องในแบบที่เราอยากจะบอกอีกด้วยหรือเปล่า แต่ลองจินตนาการตามนะครับว่า ถ้าเราสื่อสารภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่ว นอกจากเราจะสามารถโพสต์รูป โพสต์ข้อความเป็นภาษาอังกฤษได้แล้ว เรายังพูดคุยออนไลน์ (chat) หรือชวนกันไปออกเดทได้เลยแบบไม่ต้องหาที่พึ่งหรือมีเพื่อนของเราเป็น กขค. อีกด้วย

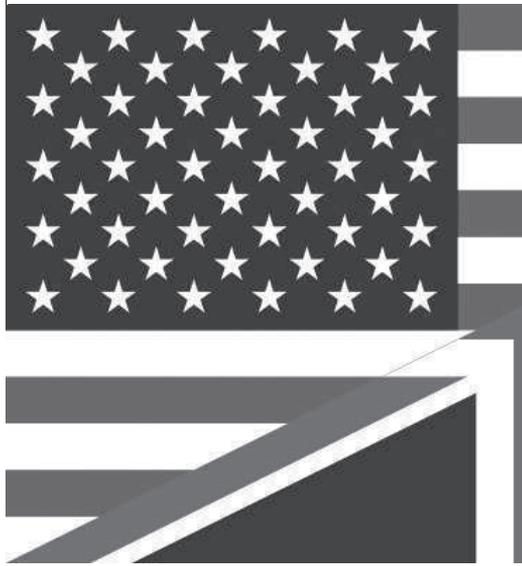
facebook®

ภาพจาก อินเทอร์เน็ต

ทำอย่างไรจึงจะเก่งภาษาอังกฤษ : ๑๗๙

ไม่ใช่เพียงแค่เรื่องในชีวิตประจำวันเท่านั้นนะครับที่ความรู้ความเข้าใจภาษาอังกฤษจะช่วยให้เราเชื่อมต่อกับโลกและสื่อสารได้มากยิ่งขึ้น ความรู้ความเข้าใจภาษาอังกฤษ ยังช่วยเพิ่มโอกาสในหน้าที่การงานอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปี ๒๕๕๘ มาถึง บริษัทเอกชนทั้งในประเทศไทยและในประเทศอาเซียนอื่นๆ จะมีการปรับตัวเพื่อรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพสูง (Talent) ไว้ในองค์กร เพื่อมิให้มีการรั่วไหลของทรัพยากรบุคคลที่อาจจะไปทำงานให้กับบริษัทอื่นๆ ทั้งในและนอกประเทศ การแข่งขันในด้านการรักษา Talent ขององค์กรต่างๆ จะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เพราะเราจะมีโอกาสในการทำงานในประเทศอาเซียนอื่นๆ ได้มากขึ้น ซึ่งความสามารถและทักษะทางภาษาอังกฤษเป็นดัชนีสำคัญตัวหนึ่งที่องค์กรจะเลือกให้เราได้ทำงานที่เราต้องการและได้ค่าตอบแทนที่น่าพึงพอใจหรือไม่ ดังนั้น ผู้ที่มีความรู้ทางภาษาดี จะมีโอกาสสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษน้อยกว่า หรือไม่มีเลย

“แล้วเราจะเริ่มต้นอย่างไรดีล่ะ?” หลายคนอาจตั้งคำถามนี้ในใจ ยิ่งถ้าใครที่ไม่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษเลย หรือมีน้อยมาก สิ่งแวดล้อมรอบตัวก็ไม่ได้เอื้อให้มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นประจำ นี่ก็ใกล้ปี ๒๕๕๘ แล้ว จะทำอย่างไรดี อุปสรรคมากไปหมด คำตอบคือ ไม่ต้องกังวลครับ เรามีเวลาอีกสามปี ไม่มีคำว่าสายเกินไปหากเราคิดจะเริ่มต้น วันนี้นะครับ ขอให้ลืมความกังวลใจเกี่ยวกับอุปสรรคทั้งหมดที่จะมาขวางทางคุณไม่ให้เป็นคนที่ใช้ภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่วไว้ก่อน ผมขอบอกเคล็ดลับแบบง่ายๆ ที่จะเปลี่ยนมุมมองการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของคุณไปเลยครับ โปรดอ่านสิ่งที่ผมบอกต่อไปนี้ให้ดีๆ แล้วนำไปท่องหลายๆ รอบจนจำขึ้นใจเลยนะครับ เพราะสิ่งที่ผมจะบอกนี้มีความสำคัญมากและอาจเปลี่ยนชีวิตการใช้ภาษาอังกฤษของคุณไปเลยก็ได้ “การเรียนรู้ภาษาอังกฤษสิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่เนื้อหาแต่เป็นทัศนคติ (Attitude)” หลายคนคงสงสัยนะครับว่ามันคืออะไร ทัศนคติต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คือ วิธีคิดที่ถูกต้องและจะนำพาให้เราไปสู่จุดมุ่งหมายซึ่งก็คือ การใช้ภาษาอังกฤษ

เพื่อการสื่อสารอย่างคล่องแคล่ว
ดูจ้กเจ้าของภาษานั้นเอง สิ่งแรก
ที่ต้องคำนึงถึงอยู่เสมอคือ

๑. เปิดใจให้กว้าง ภาษา

ทุกภาษามีจุดประสงค์อย่าง
เดียวกัน คือ เพื่อใช้สื่อสาร ดังนั้น ถ้าเราพูดภาษาอะไรสักภาษาหนึ่งได้
(รวมทั้งภาษาไทย) โอกาสที่จะพูดภาษาอังกฤษได้ก็มากกว่าครึ่งแล้ว
ไม่มีอะไรยากเกินความสามารถ เราเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ทุกที่ ทุกเวลา
ขอให้มองที่โอกาส อย่างมองที่ข้อจำกัด

๒. มีความกล้าที่จะพูด กล้าที่จะสื่อสาร เวลาเราเจอฝรั่งพยายาม
พูดภาษาไทยที่พูดไม่ชัด พูดไม่รู้เรื่อง หรือพูดแบบวางโครงสร้างประโยค
สลับไปมา จาก “สวยมาก” ดันพูดว่า “มากสวย” เรารู้สึกรำคาญใจอยากให้
เขาหยุดพูดแล้วไปให้พ้นๆ ไหมละครับ คำตอบคือ ไม่ กลับมองตรงกันข้าม
ว่าเขาน่ารักน่าเอ็นดู มีความพยายาม แถมยังอยากจะช่วยให้เขาพูดภาษาไทย
จนคล่องปรือ ฝรั่งที่เห็นเราพูดภาษาอังกฤษก็คิดแบบเดียวกันนี้แหละครับ
แล้วเราจะไปกลัวทำไม ทำใจสบายๆ เวลามีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษ ดังนั้น
มีถ้อยคำหรือประโยคภาษาอังกฤษอะไรที่พอจำได้ในขณะนั้น ก็ขอให้พูดไป

ทำอย่างไรจึงจะเก่งภาษาอังกฤษ : ๑๘๑

ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตประจำวัน ได้เห็น ได้ยิน แล้วมีภาษาอังกฤษปรากฏอยู่ เช่น ในโทรทัศน์ ฉลากห่อขนม ป้ายร้านอาหาร ภาพยนตร์ เพลงสากล สถานะ facebook ของเพื่อน ประกาศทางวิทยุ ข้อความทางโทรศัพท์มือถือ ยี่ห้อปากกา น้ำดื่ม ฯลฯ ขอให้พยายามจดจำให้หมด คำหรือประโยคไหนที่ไม่เข้าใจ เปิดพจนานุกรม (Dictionary) หรือเข้า google เพื่อหาคำตอบ อยู่เสมอ และอาจหาสิ่งที่คุณชอบมาผนวกกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เช่น ถ้าเราชอบฟังเพลง อาจเปลี่ยนจากการฟังเพลงไทยมาเป็นเพลงสากลบ้างพร้อมกับพิมพ์เนื้อเพลงมาอ่านเพื่อทำความเข้าใจและหัดร้องตาม หรือถ้าชอบดูรายการ เดอะ สตาร์ ก็อาจเปลี่ยนมาดูรายการ American Idol แทน เป็นต้น ทำจนติดเป็นนิสัย แล้วความรักในภาษาและความปรารถนาที่จะใช้ภาษาอังกฤษอย่างแรงกล้าจะเริ่มตื้นขึ้น

บางท่านอาจบอกว่า เป็นคนขี้อาย แถมไม่มีโอกาสได้เจอชาวต่างชาติสักเท่าใดนัก เราอาจเคยได้ยินสำนวนไทยคำนี้ นะครับว่า “ด้านได้ อายอด” เราอาจแก้ปัญหาด้วยการหาเพื่อนคนไทย ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบเดียวกัน เป็นคู่หูฝึกพูดภาษาอังกฤษไปพลางๆ ก่อน หรือพูดกับคนที่บ้าน แต่อย่าลืมนะครับ สิ่งสำคัญที่จะทำให้ท่านสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดีไม่ใช่วิธีการ แต่เป็นวิธีคิด กรุณาย้อนกลับไปดูทัศนคติข้อ ๑ - ๔ ใหม่อีกครั้ง

การสมัครคอร์สเรียนภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานตามสถาบันสอนภาษาที่มีอยู่ทั่วประเทศก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง แต่มักจะมีค่าใช้จ่ายสูงเพื่อเป็นการลดต้นทุน เราอาจลองหาแบบฝึกภาษาอังกฤษแบบออนไลน์ที่มีในอินเทอร์เน็ตแบบไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยอาจหาเพื่อนที่เก่งภาษาอังกฤษช่วยแนะนำหรือคอยตอบข้อสงสัยให้เราจะได้ดีมากครับ

นอกจากนี้ ยังมีอีกวิธีที่ทันสมัยและแนะนำสำหรับใครที่ต้องการเริ่มต้นใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันอีกทั้งยังสนุกเพลิดเพลิน ขอแนะนำให้หาเพื่อนใน

facebook ที่เป็นชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร เพราะโลกทุกวันนี้ เราติดต่อสื่อสารกันง่ายมาก คนรู้จักของเราต้องมีใครสักคน ที่มีเพื่อนทาง facebook เป็นชาวต่างชาติ เราก็อาจขอเป็นเพื่อนทาง facebook กับชาวต่างชาติที่เป็นเพื่อนของเพื่อนคนนั้น เพื่อที่เราจะได้ฝึกภาษาอังกฤษ ของเราผ่านการพูดคุย (chat) ซึ่งจะทำให้เราได้ฝึกทักษะการเขียนและการใช้ คำศัพท์มากขึ้นจากเจ้าของภาษาโดยตรงพร้อมทั้งได้สนุกกับการพูดคุยอีกด้วย

สุดท้ายนี้ ผมขอฝากสิ่งสำคัญอีกประการสำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คือ การฝึกเรียนรู้อย่างจริงจังและมีวินัย อันนี้พูดง่ายแต่ทำยากครับ นอกจาก เราจะมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแล้ว ถ้าจะเรียนรู้เพื่อใช้ ภาษาอังกฤษให้เก่งต้องมีความกระหายที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ และมีวินัยในการ ทบทวน ซึ่งถือเป็นกฎเหล็กสำหรับวิธีการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ ผมจึงขออวยพรและเป็นกำลังใจให้ท่านผู้อ่านที่มีความตั้งใจจริงที่อยากจะ สื่อสารภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่วทำได้ตั้งใจปรารถนา หวังว่าบทความนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อท่านได้บ้างนะครับ

เมื่อ “อ้วน” เป็นวาระแห่งชาติ

.....
กองบรรณาธิการ

ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีอุบัติการณ์โรคอ้วนในเด็กเพิ่มเร็วที่สุด และเมื่อปี ๒๕๕๓ ปรากฏข่าวผู้ที่มิภาวะโรคอ้วนรุนแรงขนาดต้องใช้เครื่องจักรขนย้ายออกจากที่พักอาศัยเพื่อนำส่งโรงพยาบาล ข่าวดังกล่าวถูกจุดกระแสชั่ววูบหนึ่งก่อนจางหายไปกับสายน้ำ

กระนั้น โรคอ้วนกลับทวีความรุนแรงขึ้นจากแรงโหมกระตุ้นการบริโภคด้วยพลังทางการตลาด ซึ่งการบริโภคเกินนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยของเราเท่านั้น แต่เป็นแนวโน้มของโลกด้วย เมื่อข้อมูลขององค์การอนามัยโลกระบุว่า โรคอ้วนเป็นสาเหตุทำให้คนเสียชีวิตมากถึงปีละ ๒.๕ ล้านคน และผู้เป็นโรคอ้วน ๑ ใน ๔ อาศัยอยู่ในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งก็รวมถึงประเทศไทยด้วย

ที่น่าตระหนกตกใจก็คือ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีอุบัติการณ์โรคอ้วนในเด็กเพิ่มขึ้นเร็วที่สุดในโลก

เมื่อ “อ้วน” เป็นวาระแห่งชาติ : ๑๘๕

ค่า BMI อยู่ระหว่าง ๑๘.๕ - ๒๒.๙ แสดงว่า เหมาะสม
แต่ถ้าค่า BMI น้อยกว่า ๑๘.๕ แสดงว่า ผอมเกินไป
ค่า BMI อยู่ระหว่าง ๒๓ - ๒๔.๙ แสดงว่า มีน้ำหนักตัวเกิน
และถ้าค่า BMI มากกว่า ๒๕ แสดงว่า เป็นโรคอ้วน

ค่าดัชนีมวลกายมีวิธีคำนวณดังนี้

$$\text{ดัชนีมวลกาย (BMI)} = \frac{\text{น้ำหนักตัว (กิโลกรัม)}}{\text{ความสูง}^2 \text{ (เมตร)}}$$

เช่น ผู้ที่มีน้ำหนัก ๕๕ กิโลกรัม สูง ๑.๖๐ เซนติเมตร หรือ ๑.๖๐ เมตร
มีค่าดัชนีมวลกาย = $\frac{๕๕}{๑.๖ \times ๑.๖} = ๒๑.๕$

ซึ่งจัดว่าค่าดัชนีมวลกาย (BMI) อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม เป็นต้น

ความอ้วนทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ดังนี้

๑. เกิดโรคแทรกซ้อนต่างๆ ได้ง่าย เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และหลอดเลือด โรคเบาหวาน โรคนิ่วในถุงน้ำดี ปวดทำงานไม่ดี เป็นต้น
๒. ความอ้วนมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคมะเร็งในอวัยวะบางตำแหน่งของร่างกาย เช่น ลำไส้ใหญ่ ถุงน้ำดี ต่อมลูกหมาก เต้านม ปากมดลูก รังไข่ และปอดในผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ เป็นต้น
๓. เสี่ยงต่อการเกิดภาวะหยุดหายใจขณะหลับ ซึ่งจะทำให้ออกซิเจนในเลือดลดต่ำลง ส่งผลให้เกิดความดันโลหิตสูง กล้ามเนื้อหัวใจขาดออกซิเจน เป็นต้น
๔. การรักษาโรคใดก็ตามด้วยการผ่าตัดมีโอกาสเกิดโรคแทรกซ้อนได้ง่ายกว่า

เมื่อ “อ้วน” เป็นวาระแห่งชาติ : ๑๘๗

๕. ทำให้ข้อต่างๆ ของร่างกายต้องแบกรับน้ำหนักมาก มีผลทำให้เกิดโรคข้อเข่าเสื่อมก่อนวัยได้
๖. รูปร่างที่เปลี่ยนแปลงไปอาจทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและจิตใจ
๗. การเคลื่อนไหวร่างกายทำได้ไม่สะดวก ขาดความกระฉับกระเฉง ว่องไวในการทำกิจกรรม

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดโรคอ้วน

๑. ปัจจัยด้านพันธุกรรม มีการศึกษาพบว่าถ้าทั้งพ่อและแม่มีน้ำหนักมาก ลูกจะมีโอกาสอ้วนถึงร้อยละ ๘๐ ถ้าคนใดคนหนึ่งอ้วน โอกาสที่ลูกจะอ้วนลดลงเหลือร้อยละ ๔๐ แต่ถ้าทั้งพ่อและแม่ผอม ลูกจะมีโอกาสอ้วนเพียงร้อยละ ๑๔

๒. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่หนักหน่วงกว่าปัจจัยแรก เพราะมันวนเวียนอยู่รอบตัวเราซื้อเชิญเรา ครอบงำเรา และยั่วยวนเราให้ตกหลุมพรางได้ง่ายกว่า

เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า เราอยู่ในยุคของการบริโภค หากไม่นับตอนที่เรานอนหลับ เราถูกกระตุ้นให้บริโภคเกือบตลอดเวลา และด้วยความเจ้าเล่ห์ของผู้ประกอบการที่จับเอาการบริโภคและอัตลักษณ์ของผู้บริโภคมาผูกโยงกันอย่างแยบยล การบริโภคจึงไม่ได้เป็นแค่เพียงการตอบสนองความต้องการ

พื้นฐานของร่างกายเท่านั้น แต่ยังมีนิสัยถึงรสนิยม รูปแบบการดำเนินชีวิต หรือ Life style ของผู้บริโภคอีกด้วย

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็ดูเหมือนจะมีผลให้มนุษย์กลายเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทต่างๆ นานา ฝ่าหน้าจอเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถือ ฝ่าหน้าจอโทรทัศน์ โดยมีขนมขบเคี้ยวกับน้ำอัดลมเป็นเครื่องเคียง

ต้องยอมรับว่า การโฆษณาเป็นปัจจัยเร่งสำคัญตัวหนึ่งที่กระตุ้นให้เด็กหรือผู้ใหญ่อย่างเราๆ บริโภค ผลการศึกษาความถี่ของการออกอากาศโฆษณาขนมกรุบกรอบและน้ำอัดลมที่ตั้งเป้าดึงดูดเด็กเล็กของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี ๒๕๕๐ พบว่า ในช่วงที่รายการเด็กออกอากาศในเวลาเช้าของวันหยุดสุดสัปดาห์ มีโฆษณาถึงถึง ๔๙ ครั้งต่อชั่วโมง ประเมินว่า เด็กและเยาวชนไทยอายุระหว่าง ๕-๒๔ ปี จำนวน ๒๑ ล้านคน มีค่าขนมเฉลี่ยเดือนละ ๘๐๐ บาท คำนวณแล้ว ต้องใช้เงินสูงถึง ๒๐๒,๐๐๐ ล้านบาท/ปี สำหรับค่าขนมและน้ำอัดลมที่อุดมไปด้วยน้ำตาลที่เด็กไทยมากกว่า ๕๐% ชอบกินเป็นชีวิตจิตใจ

สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล เคยสำรวจขนมในท้องตลาดประมาณ ๔๐๐ ชนิด โดยดูเกณฑ์ว่า ในการบริโภค ๑ ครั้งต้องได้รับน้ำมันไม่เกิน ๒.๕ กรัม น้ำตาลไม่เกิน ๑๒ กรัม และโซเดียมไม่เกิน ๑๐๐ มิลลิกรัม จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ ผลปรากฏว่า มีขนมไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ที่ผ่านเกณฑ์ ส่วนอีกร้อยละ ๙๐ ล้วนแต่เกินเกณฑ์ทั้งนั้น

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยรองที่เป็นสาเหตุของโรคอ้วน ได้แก่

๑. พฤติกรรมในการรับประทานอาหาร การรู้จักเลือกประเภทอาหารในการรับประทานเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการควบคุมน้ำหนัก เช่น ไขมันเป็นอาหารที่ให้พลังงานมากที่สุด โดยไขมัน ๑ กรัม ให้พลังงาน ๙ กิโลแคลอรี อาหารที่มีไขมันสูง เช่น ขาหมู ข้าวมันไก่ เป็ดย่าง เนื้อผัดน้ำมันหอย เนื้อสัตว์

เมื่อ “อ้วน” เป็นวาระแห่งชาติ : ๑๘๙

ติดมัน เครื่องในสัตว์ อาหารทะเล ไข่แดง นม เนย อาหารจำพวกทอดต่างๆ กะทิ น้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม เป็นต้น ซึ่งอาหารเหล่านี้ถ้ารับประทานในปริมาณมากก็จะทำให้ได้พลังงานเกินและเก็บสะสมไว้ในร่างกาย ส่งผลทำให้น้ำหนักตัวมากขึ้น (ข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขในด้านโภชนาการของคนไทย พบว่า ในปี ๒๕๐๕ คนไทยรับประทานอาหารประเภทไขมันเพียง ๑๘ กรัมต่อวัน เท่ากับร้อยละ ๘.๙ ของพลังงานที่ได้รับทั้งหมดของวัน ในการสำรวจเมื่อปี ๒๕๒๙ และ ๒๕๔๒ พบว่า คนไทยรับประทานอาหารประเภทไขมันเพิ่มขึ้นเป็น ๔๒ - ๔๕ กรัมต่อวัน เท่ากับร้อยละ ๒๒ - ๒๖ ของพลังงานที่ได้รับทั้งหมดต่อวัน) พฤติกรรมการรับประทานอาหารไม่เป็นเวลา รับประทานจุบจิบ รับประทานขนมขบเคี้ยวก็มีผลต่อน้ำหนักของร่างกายเช่นเดียวกัน

๒. กิจวัตรประจำวัน ปัจจุบันคนในสังคมเมืองทำงานในสำนักงานมากกว่างานที่ใช้แรง ทำให้การใช้พลังงานในชีวิตประจำวันลดน้อยลง รวมทั้งขาดการออกกำลังกาย ซึ่งการออกกำลังกายถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่ใช้พลังงานสูง และแต่ละคนจะใช้พลังงานส่วนนี้แตกต่างกัน

๓. เพศ เพศหญิงจะอ้วนง่ายกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศชายมีกล้ามเนื้อ มาก จึงมีการใช้พลังงานมากกว่า

๔. อายุ เมื่ออายุมากขึ้น ปริมาณกล้ามเนื้อจะน้อยลง บวกกับการทำกิจกรรมต่างๆ ลดลง ทำให้การใช้พลังงานน้อยลง พลังงานจึงถูกเก็บสะสมในรูปของไขมัน

๕. ความอ้วนในวัยเด็ก ปกติร่างกายของทุกคนประกอบด้วยเซลล์ไขมันประมาณ ๓๐,๐๐๐ - ๔๐,๐๐๐ ล้านเซลล์ เซลล์เหล่านี้จะทำหน้าที่เก็บไขมันส่วนเกินไว้ในตัวมันเองโดยไม่จำกัดขนาดของเซลล์ ดังนั้น เด็กที่ได้รับอาหารมากกว่าปกติตั้งแต่ในวัยเด็ก จะมีปริมาณและขนาดเซลล์ไขมันมากกว่าเด็กปกติ ๓ เท่า ซึ่งจะทำให้เด็กคนนั้นมีโอกาสอ้วนไปตลอดชีวิต

๖. โรคอื่นๆ มีโรคบางอย่างที่ทำให้อ้วนได้ เช่น โรคของกรมไทรอยด์ อาหารบางอย่าง หรือโรคของฮอร์โมนบางชนิด เป็นต้น

โรคอ้วนและภาวะน้ำหนักเกินได้กลายเป็นปัญหาสุขภาพระดับชาติไปเสียแล้ว ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อว่าการอยู่ดีกินดีเกินไปจะทำให้ “ความอ้วน” เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ โดยคณะรัฐมนตรีในปี ๒๕๕๓ ได้รับรองยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วน โดยให้หน่วยงานต่างๆ จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๕ ด้าน คือ

๑. ยกร่างแผนปฏิบัติการที่ระบุหน้าที่รับผิดชอบชัดเจนภายใน ๑ ปี
๒. ใช้มาตรการลักษณะสี่สัญญาณพร้อมคำเตือนในอาหารที่มีไขมัน น้ำตาล หรือโซเดียม
๓. ใช้มาตรการทางภาษีและราคาอาหาร
๔. จัดทำระเบียบว่าด้วยการตลาดเกี่ยวกับอาหารที่มุ่งเป้าหมายไปที่เด็ก และมีผลต่อความรุนแรงของภาวะน้ำหนักเกิน โรคอ้วน และโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง
๕. ติดตามความคืบหน้าในการจัดการปัญหาภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วน โดยเฉพาะการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ รวมถึงความเหมาะสมระยะเวลา และกลไกในการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ฯ อย่างมีส่วนร่วม

๘ นิสัยไกลโรคอ้วน

ถึงแม้ว่าภาครัฐจะมีการจัดทำนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาโรคอ้วนและภาวะน้ำหนักเกินของคนไทย ซึ่งเป็นการแก้ไขในระดับโครงสร้าง ในฐานะปัจเจกบุคคล เราจะดูแลตัวเองและลูกหลานของเราให้พ้นจากโรคอ้วนได้อย่างไร นี่คือคำแนะนำ

๑. ไม่กินจุบกินจิบ การกินจุบกินจิบระหว่างมื้ออาหาร จะทำให้ได้รับสารอาหารเกินความต้องการของร่างกายในแต่ละวัน นำไปสู่การสะสมในรูปไขมันซึ่งทำให้อ้วน

เมื่อ “อ้วน” เป็นวาระแห่งชาติ : ๑๙๑

๒. ไม่สะสมขนม นม อาหาร ไว้ในบ้าน หากไม่มีวินัยในการกินมากพอ การสะสมสิ่งเหล่านี้ไว้ในบ้านเท่ากับเป็นการเชิญชวนให้กินทางอ้อม และถือเป็นข้อพิจารณาสำคัญสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือใครก็ตามที่ขอซื้อของลดราคาเป็นแพ็คเกจจากห้างสรรพสินค้ามาเก็บไว้

๓. รับประทานผักและผลไม้ให้เป็นนิสัย

๔. มีวินัยในการรับประทาน

๕. ไม่รับประทานอาหารรสจัดเกินไป โดยเฉพาะรสหวาน เพราะจะเป็นการเพาะนิสัยติดหวานและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

๖. ดื่มนมแต่พอดี การดื่มนมที่ดีต่อสุขภาพคือดื่มนมแต่พอควร ไม่ใช่ดื่มนมพร่ำเพรื่อ เด็กอายุเกิน ๑ ขวบ ให้เลิกดื่มนมเป็นมือกลางคืน และเด็กอนุบาลควรให้ดื่มนมเพียงวันละ ๒-๓ มื้อ เด็กประถมควรดื่มนมวันละ ๒ แก้ว

๗. ลดกิจกรรมที่ไม่เคลื่อนไหวร่างกาย มีการศึกษาพบว่า การลดการอยู่เฉยๆ สามารถลดน้ำหนักได้ผลกว่าการออกกำลังกาย อย่างไรก็ตาม วิธีนี้จะได้ผลเฉพาะการลดน้ำหนักในระยะสั้นเท่านั้น

๘. สร้างนิสัยออกกำลังกายเป็นประจำ

หากเราหรือลูกหลานของเราเริ่มมีภาวะน้ำหนักเกินหรือเป็นโรค “อ้วน” ต่อไปนี้คือวิธีลดความอ้วนและควบคุมน้ำหนัก

๑. จงลดความอ้วนด้วยความต้องการของตนเอง ไม่ใช่ลดเพราะผู้อื่นบังคับ

๒. เลือกเวลาที่เหมาะสม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

๓. ตั้งเป้าหมายในการลดความอ้วนที่มีความเป็นไปได้ ไม่ตั้งเป้าสูงเกินไป โดยผู้หญิงควรตั้งเป้าไว้ ๑/๒ กก. ต่อสัปดาห์ ส่วนผู้ชาย ๑ กก. ต่อสัปดาห์ และควรให้น้ำหนักค่อยๆ ลดลง เพราะถ้าน้ำหนักลดลงเร็วเกินไป จะทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย

๔. รับประทานอาหารทุกมื้อตามปกติ แต่ลดปริมาณอาหารในแต่ละมื้อให้น้อยลง เช่น อาหารประเภทข้าว แป้ง ขนมปัง ควรรับประทานแต่พอควร ซึ่งโดยทั่วไป ผู้หญิงที่ทำงานในสำนักงาน ไม่ควรรับประทานข้าวเกิน ๗-๘ ทัพพี/วัน สำหรับผู้ชาย ไม่ควรเกิน ๑๐-๑๒ ทัพพี/วัน และควรรับประทานผัก ผลไม้ เช่น ชมพู ส้ม มะละกอ แตงโม ฝรั่ง ให้มากขึ้น เพราะให้พลังงานต่ำ และหลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันสูง เช่น เนื้อสัตว์ติดมัน หรือติดหนัง อาหารทะเล เครื่องในสัตว์ กะทิ เป็นต้น

๕. งดดื่มน้ำอัดลม น้ำหวานและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์ และงดรับประทานอาหารหวาน ขนมหวาน และผลไม้ที่มีรสหวานจัด เช่น ทูเรียน ลำไย เป็นต้น

๖. ปรับเปลี่ยนนิสัยในการรับประทานอาหาร เช่น ไม่รับประทานจุบจิบ ไม่รับประทานขนมขบเคี้ยว และควรเคี้ยวอาหารช้าๆ เป็นต้น

๗. หมั่นออกกำลังกาย เช่น การเดิน วิ่งเหยาะๆ ว่ายน้ำ อย่างน้อยครั้งละ ๓๐-๔๕ นาที สัปดาห์ละ ๓-๕ ครั้ง หรือวันเว้นวัน หรือเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวันเพื่อให้ร่างกายใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น เช่น ขึ้นลงโดยใช้บันไดแทนการใช้ลิฟท์ เป็นต้น

สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

๑. การอดอาหาร : จะทำให้น้ำหนักตัวในช่วงแรกลดลงเร็วจากการขาดน้ำ แต่ปริมาณไขมันในร่างกายไม่ได้ลดลงในทางตรงข้าม หลังอดอาหารเมื่อกลับมารับประทานอาหารใหม่จะมีผลทำให้น้ำหนักเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

เมื่อ “อ้วน” เป็นวาระแห่งชาติ : ๑๙๓

๒. รับประทานยาลดความอ้วน : เนื่องจากเป็นยาที่ลดความอยากอาหารหรือเพิ่มการใช้พลังงาน โดยการกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง มีผลทำให้เกิดความดันโลหิตสูง ขาดน้ำ การดูดซึมอาหารลดลง นอกจากนี้ ร่างกายมักมีอาการทนต่อยาและต้องใช้อาหารในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ได้ผลในการลดน้ำหนัก ซึ่งอาจมีโทษต่อร่างกายตามมา ดังนั้น จึงไม่ควรหลงเชื่อคำโฆษณาเกี่ยวกับยาลดความอ้วนต่างๆ

ผู้ที่เป็โรคอ้วนควรปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง โดยมีเป้าหมายหลัก ๓ ข้อ คือ

๑. ลดน้ำหนักให้ได้พอควร
๒. รักษาน้ำหนักตัวที่ลดลงแล้วให้ได้ตลอด
๓. ป้องกันและลดอุบัติการณ์ความรุนแรงของโรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกับโรคอ้วน

การลดน้ำหนักเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ร่วมกับความตั้งใจจริง จะเป็นหัวใจสำคัญในการลดน้ำหนักให้ได้ผล อย่างไรก็ตาม หากไม่สามารถลดน้ำหนัก หรือควบคุมน้ำหนักตัวไว้ได้โดยวิธีการควบคุมอาหารและการออกกำลังกาย รวมทั้งมีโรคแทรกซ้อนเกิดขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ ซึ่งแพทย์จะพิจารณาในการดูแลรักษาต่อไป

ข้อมูล

รุ่งฤดี จินฉนวนโส และภัทรพร พูลสวัสดิ์ งานการพยาบาลป้องกันโรค และส่งเสริมสุขภาพ ภาควิชาคณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

บทความเรื่อง “โรคอ้วนในสังคมผู้บริโภคร” หนังสือสุขภาพไทย ๒๕๕๔ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

หากจะพูดถึงสถานที่ท่องเที่ยวในภาคใต้แล้ว พวกเราก็คงจะนึกถึงทะเลกันใช่ไหมคะ เพราะภาคใต้เป็นดินแดนแห่งหมู่เกาะและท้องทะเลอันงดงาม รวมทั้งยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยผืนป่าดงดิบ ซึ่งเป็นถิ่นอาศัยของสรรพชีวิตที่น่าสนใจ และเมื่อพูดถึงป่าดงดิบของภาคใต้แล้ว ทำให้นึกถึงบึงขนาดใหญ่ที่แวดล้อมด้วยป่าดิบและภูเขาหินปูน ซึ่งมีสายหมอกอ่อนๆ ห่มคลุมทุกเช้า สร้างบรรยากาศที่อาจดูน่ากลัว ยิ่งยามค่ำคืนทั่วทั้งดงดิบรอบหนองน้ำจะระงมด้วยเสียง “ว้าก ว้าก ว้าก ว้าก” ของจิ้งโคร่งหรือเขียดว้าก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำอันเป็นสัญลักษณ์ของผืนป่านี้ ดินแดนที่เวลานี้คือ “อุทยานแห่งชาติทะเลบัน” จังหวัดสตูล ใครจะรู้ว่า...ผืนป่าดิบที่มีชื่อทะเลแห่งนี้ กลับเป็นดินแดนดงดิบอันน่าทึ่งที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้ ดังนั้น เราจะพาท่านผู้อ่านไปเปิดประตูดูอันซีนไทยแลนด์ ณ ดินแดนแห่งนี้กัน....

“เลิดเรอบัน” ... อุทยานแห่งชาติ ทะเลบัน

ฐิติรัตน์ ธรรมสิทธิ์ชัย

“เลิดเรอบัน”...อุทยานแห่งชาติทะเลบัน : ๑๙๕

อุทยานแห่งชาติทะเลบัน THALEBAN NATIONAL PARK

“ทะเลบัน” เป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ซึ่งเกิดจากการยุบตัวของแผ่นดิน ตั้งอยู่กลางหุบเขา ขนาบด้วยเทือกเขาจันและเขาวังประ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒๕ ไร่ มีปลาน้ำจืดและหอยชุกชุม รอบบึงมีต้นบางกึ่งขึ้นอยู่หนาแน่น และเป็นที่อยู่ของเขียดว้าก โดย “ทะเลบัน” ตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติทะเลบัน พื้นที่ป่าทางด้านทิศใต้ของจังหวัดสตูล บริเวณชายแดนของประเทศไทยกับรัฐเปอร์ลิส สหพันธรัฐมาเลเซีย เป็นพื้นที่ป่าที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ ตลอดแนวชายแดน มีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เล่าขานกันมาว่า พื้นที่ป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งเพาะปลูกและที่อยู่อาศัยของชาวบ้านวังประจัน บริเวณรอยต่อระหว่างเขามดแดงซึ่งมีสภาพเป็นภูเขาหินปูน กับเขาจันซึ่งมีสภาพเป็นภูเขาหินแกรนิต ได้เกิดยุบตัวลงเกิดเป็นหนองน้ำจืดขนาดใหญ่ เรียกภาษาท้องถิ่นว่า “เล็ดเรอบัน” และได้เพี้ยนเป็น “ทะเลบัน” ในเวลาต่อมา

ในปี ๒๕๑๙ นายอารีย์ วงศ์อารยะ ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูลในขณะนั้น ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ป่าบริเวณนี้ จึงได้เสนอให้กรมป่าไม้

ดำเนินการสำรวจและจัดตั้งพื้นที่ดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อกรมป่าไม้ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการสำรวจพื้นที่ป่าบริเวณหนองน้ำทะเลบัน และพื้นที่ป่าบริเวณใกล้เคียงซึ่งมีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมายที่เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติจึงได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็น **“อุทยานแห่งชาติทะเลบัน”** โดยครอบคลุมพื้นที่ป่าห้วยกะหมิง ป่ากูปัง ป่าปูลัด และป่าควนบ่อน้ำทองที่ตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน และตำบลเกตรี ตำบลบ้านควน ตำบลปูลู อำเภอเมือง จังหวัดสตูล รวมพื้นที่ ๑๙๖ ตารางกิโลเมตร หลังจากนั้นจึงได้ประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ ๒๐ ของประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่ของอุทยานแห่งชาติทะเลบันเป็นภูเขาสลับซับซ้อน มียอดเขาที่สูงที่สุดในเทือกเขาจีนสูงประมาณ ๗๕๖ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง

ด้วยพื้นที่ลาดชันของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จึงเป็นที่อยู่ของ “ซาไก” หรือ “เงาะป่า” เจ้าของสมญา **“ราชันแห่งพงไพร”** เผ่าพันธุ์มนุษย์ซึ่งสัมผัสและรู้จักผืนป่าทุกตารางนิ้ว ชำนาญการใช้พื้นที่ป่าในการดำรงชีวิตและรู้จักใช้ประโยชน์จากพืชในลักษณะของยารักษาโรค และอาหาร เนื้อเผ่าพันธุ์มนุษย์เผ่าใดๆ การดำรงชีพจะอาศัยผลไม้พืชผักที่มีอยู่ในป่าเป็นอาหาร ไม่รู้จักการเพาะปลูก นิยมการล่าสัตว์โดยใช้กระบอกตุ๊ดหรือบอเลาะคู่กับลูกดอก อาบยางน่องหรือบิลา ชอบอาศัยอยู่ในป่าลึก มีอุปนิสัยชอบเร่ร่อน และรักสงบ ทำที่พักจากใบไม้ในป่า ที่พักเรียกว่า “ทับ” เมื่อใบไม้ที่มากทำทับเหี่ยวแห้งก็จะเร่ร่อนหาแหล่งที่อยู่ใหม่ต่อไป

ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทะเลบัน มีซาไกอยู่กลุ่มเดียวมีสมาชิกจำนวน ๙ คน ปัจจุบันวิถีชีวิตของซาไก ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากการได้สัมผัสกับสังคมของคนเมืองมากขึ้นและส่วนหนึ่งจากการดำรงชีวิตในป่าเริ่มฝืดเคืองขึ้น เนื่องจากป่าถูกบุกรุกและถูกทำลาย อย่างไรก็ตาม ซาไกก็ยังเป็นชนเผ่าดั้งเดิมเผ่าสุดท้ายที่มีอยู่ในป่าทะเลบัน

“เลิดเรอบัน”...อุทยานแห่งชาติทะเลบัน : ๑๙๗

และอีกสิ่งหนึ่งที่เราเรียกได้ว่าเป็นอันซีนของทะเลบัน ก็คือ “หมาน้ำ” หรือ “เขียดว้าก” (*Rana glandulosa*) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์และเสน่ห์แห่งหนองน้ำทะเลบัน ควบคู่กับต้นบากง เขียดว้าก ชอบอาศัยอยู่ตามป่าบากง รอบๆ หนองน้ำทะเลบัน ลำตัวสีเทาเข้ม มีแต้มจุด สีเทาเข้มถึงดำ หัวค่อนข้างแบนเรียบ ตัวผู้มีถุงขยายเสียงมองเห็นได้จากภายนอก ๑ คู่ จะส่งเสียงร้องคล้ายเสียงลูกสุนัขในยามคำคินที่สงบ ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “หมาน้ำ” และในฤดูผสมพันธุ์จะร้อง “ว้าก ว้าก ว้ากๆๆ”

เขียดว้าก

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่น่าสนใจนอกจาก
ทะเลบัน ได้แก่...

ถ้ำลอดปุย เป็นถ้ำลอดคล้ายถ้ำลอดของอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา อยู่ทางทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติบริเวณเขากายัง ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อย สองฝั่งลำคลองเป็นป่าโกงกาง การเดินทางไปถ้ำลอดปุยต้องลงเรือที่ท่าเรือ ต่ามะลัง ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดสตูล ประมาณ ๙ กิโลเมตร และอยู่ห่างจาก ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๕๘ กิโลเมตร

ถ้ำโตนดิน อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๑.๕ กิโลเมตร ความลึกของถ้ำประมาณ ๗๐๐ เมตร ภายในพบหินงอกหินย้อย มีลำธารไหลผ่าน ปลาน้ำจืดชนิดต่าง ๆ และยังมีเครื่องมือชุดแร่ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลงเหลืออยู่

ทุ่งหญ้าวังประ เป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ระหว่างภูเขาทางทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลายชนิด เช่น สมเสร็จ เม่น กระเจง ไก่ป่า ฯลฯ อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติไปทางทิศเหนือ ประมาณ ๘ กิโลเมตร และแยกซ้ายเข้าไปอีกประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

น้ำตกยาโรย ต้นน้ำเกิดจากป่าห้วยกะหมิง เทือกเขาจีน มีน้ำตก ๙ ชั้น อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๖.๗ กิโลเมตร แยกเข้าไปอีก ๗๐๐ เมตร ชั้นที่ ๔ เป็นชั้นสูงสุด สายน้ำไหลเป็นทางยาว ๒๐ เมตร ลงสู่แอ่งน้ำ ส่วนชั้นบนสุดเป็นชั้นที่งดงามที่สุด สายน้ำพุ่งเป็นสองสายตกลงมาจากผาหินสูง ๑๐ เมตร

น้ำตกโตนปลิว ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาจีน เป็นน้ำตกที่สวยงามที่สุดในเขตอุทยานแห่งชาติ มีน้ำไหลตลอดปี อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติไปทางทิศเหนือ ๑๐ กิโลเมตร แยกเข้าไปตามถนนลูกรังอีกประมาณ ๓ กิโลเมตร

“เลิดเรอบัน”...อุทยานแห่งชาติทะเลบัน : ๑๙๙

เส้นทางศึกษารวมชาติ จำนวน ๒ เส้น ในบริเวณอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ระยะทาง ๑.๓ กิโลเมตร และ ๖๐๐ เมตร ทางเดินป่าจำนวน ๑ เส้น ได้แก่ เส้นทางที่ทำการอุทยานแห่งชาติทะเลบันถึงหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ ทบ. ๒ (น้ำตกยาโรย) ระยะทาง ๑๔ กิโลเมตร

การเดินทาง

จากตัวเมืองใช้เส้นทางหมายเลข ๔๐๖ (สตูล-รัตภูมิ) สู่อำเภอควนโดน แยกเข้าตำบลวังประจัน ตามถนนสายชายแดนไทย-มาเลเซีย หมายเลข ๔๑๘๔ ระยะทางจากตัวเมืองประมาณ ๓๙ กิโลเมตร

จะเห็นได้ว่าอุทยานแห่งชาติทะเลบัน อุดมไปด้วยแหล่งธรรมชาติที่สวยงามและน่าค้นหา หากผู้อ่านท่านใดสนใจจะไปพักผ่อนกายและใจเพื่อชมความงาม ณ ดินแดนแห่งนี้แล้ว สามารถติดต่อสำรองที่พักล่วงหน้าได้ที่ ๐๒-๕๖๒-๐๗๖๐ หรืออุทยานแห่งชาติทะเลบัน โทรศัพท์ ๐๗๔-๗๒๒๗๓๖-๗ สำนักงาน ททท. ภาคใต้ เขต ๑ โทรศัพท์ ๐๗๔-๒๓๑๐๕๕

ไม่เพียงแต่ “อุทยานแห่งชาติทะเลบัน” เท่านั้น จังหวัดสตูลยังรวมไว้ซึ่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของพี่น้องชาวไทยมุสลิม และหมู่เกาะงดงามที่โด่งดังระดับประเทศ อาทิ เกาะตะรุเตา เกาะอาดัง-ราวี เกาะหลีเป๊ะ เกาะหินงาม ฯลฯ ด้วยความหลากหลายเช่นนี้ สตูลจึงนับได้ว่าเป็นเพชรอีกเม็ดหนึ่งของภาคใต้ฝั่งอันดามันที่เปี่ยมด้วยเสน่ห์ ชวนให้ผู้อ่านเข้าไปสัมผัสและเรียนรู้อย่างใกล้ชิด

ขอบคุณข้อมูล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, อุทยานแห่งชาติทะเลบัน และกระปุกดอทคอม

เรื่องเล่าจาก สำนักงานหนังสือเดินทาง เมืองถลาง

เบญจมาภฯ ทับทอง

แดดที่สะท้อนผืนทะเลกว้างไกลเป็นเปลวระยิบระยับ ลมทะเลพัดไอร้อนผ่าผ่านตัว บอกให้รู้ว่า มาถึงเมืองภูเก็ตแล้วจริงๆ ถนนคดเคี้ยวลัดเลาะตามแนวสันเขา นำพาฉันมาถึงสำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราว ที่ตั้งอยู่ ณ ศาลากลาง^๑

๑. ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต ตั้งอยู่บนเนินเขาโต๊ะแซะ บริเวณด้านหน้าติดกับถนนนครศรีด้านขวาติดกับถนนสุรินทร และด้านหลังติดกับถนนดำรง เป็นอาคารที่มีสถาปัตยกรรมแบบยุโรปที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น แปลก และแตกต่างไปจากศาลากลางจังหวัดอื่น ตัวศาลากลางฯ เป็นอาคารไม้สักสองชั้น มีลักษณะเป็นคอร์ต (court) คือ อาคารที่ล้อมรอบเป็นสี่เหลี่ยม ตรงกลางเป็นลานกว้างเปิดโล่งไม่มีหลังคา ทำเป็นสวนหย่อม มีระเบียงรอบอาคารทั้งด้านนอกและด้านใน เติรรอบอาคารได้ทั้งสองชั้น พื้นอาคารชั้นล่างสูงกว่าพื้นดิน ๕ ชั้นบันได เสาอาคารเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด ๑๕ x ๒๐ ซม. มุมเสาด้านบนตกแต่งด้วยไม้สักฉลุลวดลาย และที่เด่นสำหรับอาคารหลังนี้คือ เป็นอาคารที่ประกอบด้วยประตูทั้งหมดจำนวน ๙๙ ประตู แต่จะไม่มีหน้าต่าง ต่อมาในภายหลังได้มีการต่อเติมหน้าต่าง จำนวน ๒ บาน ทางมุขด้านหลังของอาคาร การตกแต่งประตูของอาคารนั้น ด้านบนของแต่ละประตูตกแต่งด้วยไม้สักฉลุเป็นลวดลายคล้ายดอกทิวลิป และสำหรับอาคารชั้นล่างนอกจากจะมีการตกแต่งประตูแบบดังกล่าวแล้ว เหนือขึ้นไปจากประตูได้ทำเป็นช่องลมเพิ่มขึ้น และตกแต่งด้วยไม้สักขนาดใหญ่กว่าฉลุเป็นลวดลายรูปดอกไม้ในแจกัน

หลายคนคงเลิ่กคิ้ว ตั้งคำถามว่า กระทรวงการต่างประเทศมาทำอะไร อยู่ในหัวเมือง ภูเก็ตไม่ใช่ที่เดียวหรือที่มีสำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราว ตั้งอยู่ ภาคใต้มีสำนักงานเช่นนี้อยู่ที่ยะลา สงขลา และสุราษฎร์ธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีที่อุดรธานี นครราชสีมา ขอนแก่น และอุบลราชธานี ภาคเหนือมีที่เชียงใหม่ พิษณุโลก และนครสวรรค์ และภาคตะวันออกมีที่จันทบุรี รวมเป็น ๑๒ แห่ง ที่กระทรวงการต่างประเทศมาตั้งสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่ จังหวัดต่างๆ ก็เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนในจังหวัดนั้นและ จังหวัดใกล้เคียงไม่ต้องยุ่งยากเดินทางไปถึงกรุงเทพฯ เราหมายให้สำนักงาน หนังสือเดินทางชั่วคราวเหล่านี้เป็น mini-consular post มีบริการเอกซัน กรมการกงสุลที่แจ้จ๊วนะเลยทีเดียว

เพื่อให้ภาพการให้บริการงานด้านกงสุลแจ้จ๊วนะเลยในมโนภาพของท่าน ก็ขอเล่าให้ฟังถึงงานบริการของสำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราวที่ภูเก็ต ที่รับผิดชอบอยู่ ว่าวันๆ หนึ่งเราทำอะไรกันบ้าง

ขอเริ่มจากงานประจำ คือ การรับทำหนังสือเดินทางสารพัดประเภท ได้แก่ ประเภททั่วไป ประเภทราชการ ประเภทฮัจญ์ และประเภททูต สถิติต่อเดือน ก็อยู่ที่ประมาณ ๑,๗๐๐ กว่าเล่ม เฉลี่ยแล้ววันละประมาณ ๘๐ - ๑๐๐ เล่ม มีวันหนึ่ง ลูกค้ำมากถึง ๒๕๘ ราย มาจากภูเก็ต นครศรีธรรมราช ระนอง กระบี่ และพังงา

ในบรรดาหนังสือเดินทางทั่วไป เราต้อนรับลูกค้าเด็กมากที่สุด อายุตั้งแต่ ๒๐ วันไปจนถึง ๒๐ ปี บางรายโทรมาถามตั้งแต่ลูกยังไม่คลอดว่า ต้องใช้เอกสารอะไรบ้างประกอบการทำหนังสือเดินทาง จะได้เตรียมไว้ ลูกค้าเด็กนี้ล่ะ รู้สึกจะใช้เอกสารหลวมหลวมกว่าเพื่อน มีกรณีแปลกๆ หลายแบบ จนเราต้องทำคู่มือการทำหนังสือเดินทางฉบับผู้เยาว์ขึ้นมา บางราย บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน มารดาทิ้งน้องไปแต่ยังเด็ก บิดาไปบวชเป็นพระ น้องจึงไม่มีผู้ปกครอง กรณีนี้ บิดาต้องไปยื่นขอคำสั่งศาลเพื่อขอเป็นผู้ปกครองด้วยเหตุนี้ เวลาซื้อลูกค้าเด็กๆ มาถึงหน้าเคาน์เตอร์ บรรดาเจ้าหน้าที่ (ที่ส่วนใหญ่เป็นสาวสวย) ก็จะใช้สายตากวาด พร้อมกับถามด้วยรอยยิ้มว่า อายุเท่าไรคะ เพราะถ้าอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จำเป็นที่บิดามารดาจะต้องลงนามให้ความยินยอมทุกครั้ง พร้อมบัตรประชาชนตัวจริงของบิดาและมารดา กรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาไม่ได้ ฝ่ายที่มาไม่ได้จะต้องทำหนังสือยินยอมตามแบบฟอร์มจากที่ว่าการอำเภอ เช่นเดียวกับเด็กที่อายุเกิน ๑๕ ปี แต่ยังไม่ถึง ๒๐ ปี บิดาและมารดาต้องมาลงนามด้วย หากมาไม่ได้ ก็ต้องทำหนังสือยินยอมมอบให้ผู้เยาว์นำมายื่นพร้อมหลักฐานอื่น ๆ ทั้งนี้ ผู้ร้องที่เป็นผู้เยาว์ต้องนำบัตรประชาชนตัวจริงของตนมาแสดงด้วย งานบริการนี้ต้องใช้ความอดทน ความใจเย็น และอารมณ์ขันในบางเวลา ช่วยให้การบริการเป็นไปด้วยดี ทำให้ลูกค้าได้รอยยิ้มกลับไป เราถือว่า ลูกค้าแม้หนึ่งคนก็มีความหมาย จึงมุ่งทำงานกันเพื่อให้ตอบสนองกับการทูตเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

สำหรับขั้นตอนของการขอหนังสือเดินทางทั่วไปก็คือ

๑. ผู้ขอจะต้องรับบัตรคิว พร้อมทั้งกรอกชื่อ/สกุลภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)

๒. ยื่นบัตรประจำตัวประชาชนที่มีเลข ๑๓ หลัก หากไม่มีเลข ๑๓ หลัก ต้องนำสำเนาทะเบียนบ้านมาแสดงพร้อมเอกสารหลักฐานอื่นๆ เพื่อตรวจสอบข้อมูล (ต้องเป็นบัตรที่มีอายุ รูปไม่ร่าง ตัวหนังสือไม่เลือนนอะคะ)

๓. เก็บข้อมูลชีวภาพ (วัดส่วนสูง เก็บลายพิมพ์นิ้วมือนิ้วชี้ขวาและ นิ้วชี้ซ้ายด้วยเครื่องสแกนข้างละ ๒ ครั้ง และถ่ายรูป)

๔. ชำระค่าธรรมเนียม ๑,๐๐๐ บาท และค่าจัดส่งทางไปรษณีย์ (๔๐ บาท) รับใบเสร็จรับเงิน

ขอหนังสือเดินทางที่ต่างจังหวัด จะรับเล่มได้ทางไปรษณีย์เท่านั้น ใช้เวลาประมาณ ๗ วัน นอกจากนี้ สำนักงานฯ ต่างจังหวัดทุกแห่ง จะจำหน่ายปกพลาสติกสำหรับหนังสือเดินทางด้วย ปกหนังสือเดินทางที่เราจำหน่ายนี้จะพิเศษกว่าปก (หนังสือเดินทาง) ทั่วๆ ไป ตรงที่มีหมายเลขโทรศัพท์ของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของไทยประจำต่างประเทศด้วย ราคาปกละ ๒๐ บาท

ชาวต่างชาติมักจะเข้าใจว่า เราเป็นผู้รับผิดชอบตรวจลงตรา (วีซ่า) ด้วย จึงมาขอต่อวีซ่า ทั้งที่จริงแล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบจะเป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ตั้งอยู่ใกล้สี่แยกทางเข้าสวนสาธารณะสะพานหิน (ไกลออกไปจากสำนักงานฯ ประมาณ ๒๐ นาที โดยรถยนต์)

หน้าที่ของสำนักงานฯ ที่ดูเหมือนจะคาบเกี่ยวงานตรวจลงตราหรือออกวีซ่า คงจะเป็นการรับรองหนังสือเดินทางในกรณีที่หนังสือเดินทางเล่มเก่าหมดอายุ แต่วีซ่ายังไม่หมด จึงต้องรับรองหนังสือเดินทางให้วีซ่าเล่มเก่าใช้ได้อยู่ คู่ไปกับเล่มใหม่ ค่าธรรมเนียมก็ ๑๐๐ บาท

สำนักงานฯ มีโครงการเปิดให้บริการงานรับรองเอกสาร ซึ่งอยู่ภายใต้งานด้านสัญชาติและนิติกรณ์ เช่นเดียวกับที่สงขลา ในเร็วๆ นี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พี่น้องประชาชน ไม่ต้องเดินทางไปสงขลาหรือกรุงเทพฯ

การมาประจำที่ภูเก็ตทำให้ได้รู้ว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติจากประเทศต่างๆ บางชาติมีมากถึงปีละ ๒ แสนคน ดังนั้น จึงต้องมีการดูแลนักท่องเที่ยวเหล่านี้ให้ดีเพื่อมิให้เกิดปัญหาร้ายแรง สร้างความทรงจำที่ไม่ดีให้แก่ชาวต่างชาติ ความทรงจำที่ดีจะประทับใจผู้คน แต่ความทรงจำที่ไม่ดีแม้เพียงหนึ่งหน มักจะตราตรึงไปนาน ลบเลือนความประทับใจที่เกิดขึ้นหลายหน

เรายังมีหน้าที่ด้านคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศด้วย เช่นเดียวกับที่กรมการกงสุล โดยเรามีมือที่เอื้อมถึงทุกคนผ่านสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของไทยรวม ๙๔ แห่ง ช่วยเหลือและดูแลคนไทยที่อยู่ต่างประเทศ

เรายังมีส่วนช่วยสนับสนุนงานต่างๆ ของจังหวัดด้วย โดยที่ภูเก็ตมีกงสุลกิตติมศักดิ์ประจำอยู่ ๑๓ ท่าน จากประเทศนอร์เวย์ เยอรมนี

ออสเตรเลีย อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก เช็ก เกาหลี รัสเซีย เอสโตเนีย ออสเตรีย สวีเดนและไอร์แลนด์ ก็จำเป็นอยู่เองที่หัวหน้าสำนักงานฯ ต้องช่วยเป็นผู้ประสานงานระหว่างกงสุลกิตติมศักดิ์เหล่านี้กับทางจังหวัด เหมือนกับที่กระทรวงการต่างประเทศประสานกับสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลต่างประเทศในไทยนั่นเอง นับเป็นการช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ก็ช่วยงานของจังหวัดในการเป็นแหล่งข้อมูลความรู้เกี่ยวกับต่างประเทศ

สำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราว จังหวัดภูเก็ต มักได้รับเชิญจากหน่วยงานต่างๆ ของจังหวัด ในการไปร่วมโครงการสัญจรกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ. สัญจร) ที่โรงเรียนหรือที่วัด งานประชาสัมพันธ์ที่มัสยิดกลางจังหวัดกระบี่ และโรงเรียนมุสลิมวิทยาลัยเกาะแก้ว ภูเก็ต รวมทั้งเข้าร่วมงานต่างๆ ของจังหวัด เช่น พิธีถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว งานตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งช่วยผู้ประสบภัยน้ำท่วม ช่วยจัดอาหารกล่อง ช่วยผู้ประสบภัยที่คลองสามวา งานพิธีกรรมตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น บางครั้งงานต่างๆ ก็ซ้อนกัน ด้วยความที่เรามีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเพียง ๘ คน

เรื่องเล่าจากสำนักงานหนังสือเดินทางเมืองกลาง : ๒๐๑๗

(เป็นพนักงานขับรถไปเสียหนึ่ง) จึงต้องแบ่งทีมเท่าที่มีไปช่วยจัดงานสังสรรค์ แต่เราทุกคนยินดีปฏิบัติงานเหล่านี้ด้วยความเต็มใจ เพราะอยากเห็นรอยยิ้มของผู้คนที่มาใช้บริการ โดยเฉพาะรอยยิ้มจากลูกค้าเด็ก เจ้าหน้าที่ประจำบูท (จากบริษัทจันทวนิชย์) อีก ๗ คน ก็ใจดี ขนาดรูปไม่สวย ก็ยินดีถ่ายให้ใหม่ เราทำงานกันตั้งแต่เช้า ๘ โมงครึ่ง ถึงบ่าย ๔ โมงครึ่ง โดยไม่หยุดพักเที่ยง

ก็เพื่อให้งานบริการของเราเข้าถึงประชาชน สำนักงานฯ จึงต้องประชาสัมพันธ์ตัวเองทางสื่อทุกประเภท นับแต่หนังสือพิมพ์ สถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น ไปไหนมาไหน คนจะได้รู้จัก และประทับใจว่า ใช้เวลาเพียง ๑๕ ถึง ๒๐ นาทีในการทำหนังสือเดินทาง (อาจยกเว้นกรณีที่มีลูกค้ามาก) เจ้าหน้าที่ใจดี บริการเป็นมิตรและบริการทุกระดับประทับใจ

พอจะนึกภาพออกแล้วนะคะว่า งานกงสุลของสำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราว ภูเก็ต มีอะไรบ้าง ครอบคลุมงานประเภทไหน ในทางปฏิบัติ กรณีการใช้เอกสารของลูกค้าแต่ละคน จะแตกต่างกันไปตามความจำเป็นและเหตุผลเฉพาะตัวของลูกค้าแต่ละคน ก็อยากจะกระซิบบว่า ถ้าไม่แน่ใจว่าต้องใช้เอกสารประเภทใดบ้างในกรณีของท่าน ก็รีบกวาดตูดมาก่อนได้ จะได้ไม่เสียความรู้สึกที่ต้องมารอหรือฟังคำอธิบายในขณะที่ท่านเร่งรีบต้องใช้หนังสือเดินทางเดี๋ยวนี้ ต่ออายุหนังสือเดินทางไม่ได้ หากหมดอายุ ต้องทำเล่มใหม่เท่านั้นคะ

แต่ถ้าวันนี้ คุณยังไม่มีความจำเป็นต้องใช้หนังสือเดินทาง แต่อยากแวะเวียนมาเยี่ยมสำนักงานฯ ก็ขอเชิญได้ในเวลาทำการนะคะ มาเป็นกำลังใจมาทักทายกัน แล้ววันหลัง ค่อยมาทำหนังสือเดินทาง แค่นี้ ก็ชื่นใจแล้วคะ

ท้ายเล่ม

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสาราณรมย์ทุกท่าน

คำคมในนิยายบูลิ้มที่ว่า “งานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกรา” ก็สามารถนำมาใช้กับข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

หนังสือวิทยุสาราณรมย์ฉบับที่อยู่ในมือของท่านขณะนี้จะเป็นฉบับสุดท้ายที่ดีฉันรับประกันขอบในบทบาทของ “บรรณาธิการ”

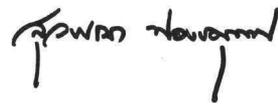
เป็นเวลา ๑ ปีเต็มที่ดีฉันได้รับเกียรติจากคุณคันสนีย์ สหัสสะรังษิ ผู้อำนวยกากรกองวิทยุกระจายเสียง/ นายสถานีวิทยุสาราณรมย์ ผู้ซึ่งกำลังจะไปรับหน้าที่ใหม่ในกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศให้ทำหน้าที่ “บรรณาธิการ” หนังสือวิทยุสาราณรมย์ ช่วงเวลานี้เป็นความท้าทายอย่างใหญ่หลวง ทำอย่างไรที่ดีฉันจะทำให้หนังสือวิทยุสาราณรมย์ยังคงได้รับการตอบรับอย่างดีจากท่านผู้อ่าน เช่นที่บรรณาธิการท่านก่อนหน้านี้เคยทำได้

ดิฉันขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ทั้งที่อยู่ในกองวิทยุกระจายเสียง และหน่วยงานอื่นของกระทรวงการต่างประเทศ นักศึกษาฝึกงาน และแน่นอนที่สุด ดิฉันไม่อาจที่จะละเว้นคุณประภัสสร เสวิกุล บรรณาธิการท่านแรกของหนังสือวิทยุสาราณรมย์ ที่ให้ความร่วมมือสรรค์สร้างหนังสือวิทยุสาราณรมย์ให้เป็นหนังสือที่มีสาระ “โดนใจ” ให้ความเพลิดเพลิน และช่วยจรรโลงใจท่านผู้อ่านในขณะเดียวกัน ก็ขอขอบคุณในมิตรจิตของท่านผู้อ่านทุกท่านที่มีเจตนาหมาย/ไปรษณียบัตร ให้ข้อเสนอแนะ แสดงความชื่นชม หรือแม้แต่คำติ ซึ่งดิฉันเห็นว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนทำหนังสือเพื่อจะรู้ว่าจุดอ่อนของเราอยู่ตรงไหน และจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ถึงแม้ว่า ดิฉันจะไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่กองวิทยุกระจายเสียง/
สถานีวิทยุสุราษฎร์แล้วก็ตาม แต่ก็ขอลงท้ายเหมือนเดิมว่า
อ่านหนังสือวิทยุสุราษฎร์แล้ว กรุณาให้กำลังใจด้วยการรับฟังรายการของ
สถานีวิทยุสุราษฎร์ วิทยุการทูตเพื่อประชาชนโดยกระทรวงการต่างประเทศ
ทางคลื่นความถี่ AM ๑๕๗๕ kHz ด้วยนะคะ ตามผังรายการท้ายปกหลังค่ะ

สวัสดิ์ค่ะ จนกว่าจะพบกันใหม่ค่ะ

ขอแสดงความนับถือ

(สุวรรณา พองสมุทร)

บรรณาธิการหนังสือวิทยุสุราษฎร์

